

Projekt DC07P02OUK002

**Národní autority v prostředí muzeí a galerií -
interoperabilita s NK ČR**

**Tvorba autoritních záznamů
pro potřeby muzeí a galerií**
Certifikovaná metodika

CITeM (Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví)
Moravské zemské muzeum
aktualizace: RNDr. Marie Hermanová, 3. 12. 2015

Abstrakt

Tato metodika je jedním z výsledků projektu Vědy a výzkumu DC07P02OUK002 „Národní autority v prostředí muzeí a galerií - interoperabilita s NK ČR“ realizovaném v letech 2007-2011 na pracovišti CITeM (Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví) v Moravském zemském muzeu v Brně.

Řešiteli projektu jsou:

Mgr. Zdeněk Lenhart, Moravské zemské muzeum, CITeM, <http://www.citem.cz>,

RNDr. Jarmila Podolníková, Moravské zemské muzeum, CITeM, <http://www.citem.cz>,

Mgr. David Cigánek, Moravské zemské muzeum, CITeM, <http://www.citem.cz>,

PhDr. Zdeněk Bartl, Národní knihovna ČR, oddělení národních jmenných autorit,
http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=weba_odbor_ozf4.htm.

Metodika je dostupná na <http://www.citem.cz> a počítá se s jejím dalším zdokonalováním na základě zkušeností z praxe.

Uzávěrka metodiky pro účely certifikačního řízení byla 25. 11. 2011. Oponenty metodiky jsou:

PhDr. Dagmar Jelínková, Národní galerie Praha, Metodické centrum pro muzea výtvarného umění,
<http://www.mc-galerie.cz/>

PhDr. Radka Římanová, Národní technická knihovna Praha, odbor projektů a inovací,
<http://www.techlib.cz/cs/268-radka-rimanova>

Smyslem metodiky je vymezit a zavést jednotná pravidla a postupy při tvorbě jmenných autorit v muzeích a galeriích, a výhledově i v dalších paměťových institucích, jako jsou archívy, ústavy památkové péče, apod. Metodika má jasně, srozumitelně a jednoznačně regulovat a sjednocovat obsah záznamů, a tím napomáhat k budování věcných předpokladů pro sémantickou interoperabilitu paměťových institucí. Metodika se týká zejména autoritních záznamů personálních, okrajově i záznamů korporací, geografických míst a věcných pojmů. Metodika pokrývá celý obsah autoritních záznamů, tj. jak všechna rozšíření pro potřeby muzeí a galerií, tak i původní podobu autoritních záznamů v Národních autoritách ČR.

Ve své hlavní části metodika podrobně a přesně popisuje všechna použitelná pole v personálním autoritním záznamu. Pro každé pole shrnuje pravidla pro jeho obsah i formu, ilustrováno je to mnoha skutečnými příklady. Obohacení personálního záznamu o další pole a vazby pro potřeby muzeí a galerií bylo jedním z hlavních bodů projektu.

Rozšiřování možností zápisu korporací a geografických míst nebylo předmětem projektu a z toho důvodu pro záznamy korporací a geografických míst obsahuje metodika popis a pravidla pro tvorbu pouze základních polí potřebných při zakládání korporativních a geografických autoritních záznamů nutných při práci se záznamy personálními.

Pro záznamy zdrojů informací popisuje metodika strukturu všech použitelných polí. Vymezení požadavků na katalog zdrojů je vedlejším produktem projektu.

Metodika stanovuje organizaci práce při tvorbě a úpravách autoritních záznamů, zejména definuje role kurátorů a supervizorů a jejich práva a povinnosti. Jasně popisuje pracovní postupy při zakládání nových záznamů, při editaci existujících záznamů včetně editace jejich vzájemných vazeb, při rušení chybných záznamů.

Obsah

1. Úvod	7
1.1 Co jsou a k čemu slouží autority?	7
1.2 Právní rámec	8
1.3 Cíl metodiky	8
2. Výklad	9
2.1 Národní autority (NA) / Muzejní autority (MA)	9
2.2 Osoba, jméno, záznam, vazby, pole	9
2.3 Události, CIDOC CRM	12
2.4 Struktura záznamu osoby	13
2.5 Základní otázky	14
2.5.1 Pro koho založit autoritní záznam?	14
2.5.2 Které informace zaznamenat?	14
2.5.3 Kam který údaj patří?	15
2.6 Kdy a jak citovat zdroje	18
2.6.1 Dvě formy citací	18
2.6.2 Osobní sdělení	19
2.6.3 Katalog zdrojů	19
2.6.4 Dva způsoby spojení údaje s jeho zdrojem	19
2.7 Technické poznámky	20
2.7.1 Formáty dat (MARC21/Autority, XML)	20
2.7.2 Příručkové prameny	20
2.7.3 Současný autor	21
2.7.4 Zahraniční autor	21
2.7.5 Interpunkce	22
2.7.6 Forma zápisu příkladů	22
2.8 Práce s MA	22
2.8.1 Kategorie uživatelů	22
2.8.2 Nástroje k práci	23
2.8.3 Kategorie záznamů	24
2.8.4 Operace se záznamy	24
2.9 Práce editora MA	25
2.9.1 Založení záznamu	25
2.9.2 Editace záznamu	27
2.10 Práce supervizora MA	28
2.10.1 Kontrola personálních záznamů	28
2.10.2 Kontrola a odesílání záznamů korporací	30
2.10.3 Kontrola a odesílání záznamů míst	30
3. Univerzální pole	32
3.1 Pomocná pole	32
3.1.1 Jen pro muzea	32
3.1.2 Zdroj	32
3.2 Událost	32
3.2.1 Obecné zásady a poznámky	32
3.2.2 Tipy pro zápis do podoby události	33
3.2.3 Rozcházející se údaje	33
3.2.4 Datování	33
3.2.5 Místo	36
3.2.6 Osoba	36
3.2.7 Korporace	37
3.2.8 Poznámka	38
3.3 Viz též	38
3.3.1 Viz též korporace/akce/místo	38
4. Záznam osoby	40
4.1 Záhlaví	40
4.1.1 Forma jména	40
4.1.2 Jméno	41
4.1.3 Rozpis iniciál	43
4.1.4 Římské číslice	43
4.1.5 Doplněk	44
4.1.6 Data	47
4.1.7 Deduplikace	49
4.2 Tituly	49

4.2.1	Titul před	49
4.2.2	Titul za	50
4.2.3	Zdroj.....	50
4.3	Narození.....	50
4.4	Úmrtí	50
4.5	Řeč.....	50
4.5.1	Provenience	51
4.5.2	Řeč.....	51
4.5.3	Preference	51
4.5.4	Zdroj.....	51
4.5.5	Poznámka	51
4.6	Pohlaví	52
4.6.1	Pohlaví	52
4.6.2	Zdroj.....	52
4.7	Charakteristika	52
4.7.1	Forma pro osoby.....	52
4.7.2	Forma pro rody a rodiny	55
4.8	Životopis.....	56
4.8.1	Životopis.....	56
4.8.2	Poznámka	56
4.9	Viz	57
4.9.1	Kdy použít Viz	57
4.9.2	Forma jména.....	59
4.9.3	Jméno	59
4.9.4	Rozpis iniciál	59
4.9.5	Římské číslice	60
4.9.6	Doplněk.....	60
4.9.7	Data	60
4.9.8	Jazyk.....	60
4.9.9	Vztah.....	60
4.9.10	Poznámka	61
4.9.11	Zdroj.....	61
4.9.12	Jen pro muzea	61
4.10	Viz též.....	61
4.10.1	Viz též osoba	61
4.10.2	Viz též korporace	64
4.10.3	Viz též akce.....	65
4.10.4	Viz též místo	65
4.11	Studium	66
4.12	Zaměstnání.....	66
4.13	Členství.....	67
4.14	Zatřídění	67
4.14.1	Kategorie.....	68
4.14.2	Propojení na termín	68
4.15	Veřejná poznámka	68
4.16	Neveřejná poznámka	70
4.16.1	Neveřejná poznámka.....	70
4.16.2	Jen pro muzea	70
4.17	Odkaz na URL.....	70
4.17.1	Kdy použít Odkaz na URL	71
4.17.2	Typ dokumentu	72
4.17.3	URL.....	73
4.17.4	Zástupný text	74
4.17.5	Poznámka	74
4.17.6	Jen pro muzea	75
4.18	Zdroje	75
4.18.1	Hlavní pravidla	75
4.18.2	Zdroj k základu.....	76
4.18.3	Zdroj k nadstavbě	79
4.18.4	Negativní zdroj.....	81
4.19	Oprava.....	82
5.	Záznam korporace.....	83
5.1	Záhlaví	83
5.1.1	Forma jména.....	83
5.1.2	Jméno	84

5.1.3	Jméno části	85
5.2	Viz nebo Viz též?	86
5.3	Viz	86
5.3.1	Forma jména	87
5.3.2	Jméno	87
5.3.3	Jazyk	87
5.3.4	Jméno části	87
5.4	Viz též	87
5.4.1	Propojení na korporaci	88
5.4.2	Vztah	88
5.4.3	Poznámka	88
5.4.4	Jen pro muzea	89
5.5	Provenience	89
5.6	Poznámka	89
5.6.1	Varianta "podle pravidel"	89
5.6.2	Varianta "volná"	89
5.7	Komplexní poznámka	89
5.8	Neveřejná poznámka	90
5.9	Odkaz na URL	90
5.9.1	Typ dokumentu	90
5.9.2	URL	90
5.9.3	Zástupný text	90
5.9.4	Poznámka	90
5.9.5	Jen pro muzea	90
5.10	Zdroj	90
5.10.1	Stručná citace	90
5.10.2	Co převzato	91
5.11	Negativní zdroj	91
6.	Záznam místa	92
6.1	Záhlaví	92
6.1.1	Jméno	92
6.2	Viz nebo Viz též?	94
6.3	Viz	95
6.3.1	Jméno	95
6.4	Viz též	95
6.4.1	Propojení na místo	96
6.4.2	Vztah	96
6.4.3	Poznámka	96
6.4.4	Jen pro muzea	96
6.5	Poznámky	96
6.5.1	Poznámka	97
6.6	Odkaz na URL	97
6.6.1	Typ dokumentu	97
6.6.2	URL	97
6.6.3	Zástupný text	97
6.6.4	Poznámka	98
6.6.5	Jen pro muzea	98
6.7	Zdroj	98
6.7.1	Stručná citace	98
6.7.2	Co převzato	98
7.	Záznam termínu	99
8.	Záznam zdroje	100
8.1	Vysvětlivky k zápisu zdrojů	100
8.2	Monografie	101
8.2.1	Autor	101
8.2.2	Další autoři	101
8.2.3	Instituce	101
8.2.4	Podřízená odpovědnost	101
8.2.5	Název	101
8.2.6	Podnázev	101
8.2.7	Vydání	101
8.2.8	Místo vydání	101
8.2.9	Vydavatel	101
8.2.10	Rok vydání	101

8.2.11	Rozsah	101
8.2.12	Edice	102
8.2.13	Poznámky	102
8.2.14	ISBN	102
8.3	Příspěvek v monografii	103
8.3.1	Autor	103
8.3.2	Další autoři	103
8.3.3	Název	103
8.3.4	Autor zdrojového dokumentu	103
8.3.5	Název zdrojového dokumentu	103
8.3.6	Vydání zdrojového dokumentu	103
8.3.7	Údaje o vydání	103
8.3.8	Lokalizace ve zdrojovém dokumentu	103
8.4	Článek	103
8.4.1	Autor	104
8.4.2	Další autoři	104
8.4.3	Název	104
8.4.4	Podřízená odpovědnost	104
8.4.5	Název seriálové publikace	104
8.4.6	Lokalizace ve zdrojovém dokumentu	104
8.5	Elektronické monografie	104
8.5.1	Autor	105
8.5.2	Další autoři	105
8.5.3	Podřízená odpovědnost	105
8.5.4	Název	105
8.5.5	Podnázev	105
8.5.6	Nosič	105
8.5.7	Vydání/Verze	105
8.5.8	Místo vydání	105
8.5.9	Vydavatel	105
8.5.10	Datum vydání	105
8.5.11	Rozsah	105
8.5.12	Edice	105
8.5.13	Poznámky	105
8.5.14	URL	105
8.5.15	ISBN	105
8.6	Příspěvek do elektronické monografie	106
8.6.1	Autor	106
8.6.2	Další autoři	106
8.6.3	Název	106
8.6.4	Autor celku	106
8.6.5	Název celku	106
8.6.6	Vydání celku	107
8.6.7	Údaje o vydání	107
8.6.8	Lokalizace	107
8.6.9	Poznámky	107
8.6.10	URL	107
8.6.11	ISBN	107
8.7	Článek a jiný příspěvek v elektronických seriálech	107
8.7.1	Autor	108
8.7.2	Další autoři	108
8.7.3	Název	108
8.7.4	Název celku	108
8.7.5	Lokalizace	108
8.7.6	Poznámky	108
8.7.7	URL	108
8.7.8	ISSN	108
8.8	Patentový dokument	108
8.8.1	Přihlašovatel	108
8.8.2	Další přihlašovatelé	108
8.8.3	Instituce	109
8.8.4	Název	109
8.8.5	Majitel/Původce	109
8.8.6	Poznámky	109
8.8.7	Místo vydání	109

8.8.8	Druh dokumentu.....	109
8.8.9	Číslo	109
8.8.10	Datum vydání	109
8.9	Norma, legislativní dokument.....	109
8.9.1	Název	109
8.9.2	Označení a číslo	109
8.9.3	Rok vydání	109
8.9.4	Poznámky	109
8.10	Archivní fond / Muzejní sbírka	110
8.10.1	Archiv/muzeum	110
8.10.2	Fond/podsbírka/oddělení	110
8.10.3	NAD/CES	110
9.	Závěr	112
9.1	Novost postupů	112
9.2	Uplatnění metodiky.....	112
9.3	Přínosy	113
9.4	Nedostatky	113
10.	Aktualizace metodiky.....	115
10.1	Aktualizace únor 2014	115
10.2	Aktualizace 2015	115
11.	Literatura	118
12.	Přílohy.....	119

1. Úvod

1.1 Co jsou a k čemu slouží autority?

Původní anglické slovo authority lze do češtiny převést nejlépe opisem. Je to něco, na co je spolehnutí, co je ověřené, o co se lze opřít, na co lze odkazovat. V oblasti zpracování informací se tímto slovem označují seznamy ověřených jmen osob, korporací, míst a pojmů, opatřené potřebnými vysvětlivkami a vzájemnými odkazy.

Obvykle se autority definují jako „soubor ověřených a unifikovaných jmenných a/nebo věcných selekčních údajů, určených pro zpracování a vyhledávání dokumentů s nezbytným odkazovým a poznámkovým aparátém“ [VODIČKOVÁ-1999:65].

Autority umožňují, zjednodušeně řečeno, rozpoznat co je a co není totéž a jak se to má psát.

Umožňují tedy například poznat:

- zda určitý Jan Novák je či není ten nebo onen z několika různých Janů Nováků,
- že Karol Wojtyła, Andrzej Jawlień a Jan Pavel II. je jediná osoba,
- že Masarykova univerzita se v letech 1960-1990 jmenovala Univerzita J.E.Purkyně v Brně, v letech 1919-1960 Masarykova universita, přičemž ale v letech 1948-1960 bylo doporučeno označení Brněnská universita.
- že fajáns i majolika jsou zařazeny pod uměleckou keramiku,
- že Venezia a Venedig je totéž a je doporučeno psát Benátky (Itálie), neboť Benátky jsou troje (v Itálii, u Hradce Králové a nad Jizerou).

To pomůže knihovníkům při popisu publikací i muzejníkům při popisu sbírkových předmětů používat správné formy jmen, ale hlavně to následně umožní internetovým vyhledávačům snadno vyhledat v různých databázích všechny záznamy spojené s toutéž osobou, s tímtež místem, s tímtež pojmem ... Nevybere se vše od kteréhokoliv Jana Nováka, ale jen od toho zvoleného, a nejen vše od něho, ale i vše o něm.

K tomu je potřebné, aby:

- v autoritní databázi bylo jméno/název dostatečně identifikované a ověřené, aby byly uvedeny i všechny jeho alternativní formy,
- kurátoři a katalogizátoři propojovali katalogové záznamy na příslušné autoritní záznamy,
- databáze katalogových záznamů i databáze autoritní byly na internetu, přístupné vyhledávačům.

Potřeba jednotnosti podoby jmen v katalozích knihoven je již velmi stará. Prvním přiblížením byly bibliografické kartotéky, v českém prostředí zejména kartotéka Jaroslava Kunce z let 1940 -1983, obsahující 45 tisíc lístků. Z těchto kartoték pak vycházely lokální elektronické autoritní databáze, záhy zpřístupňované na síti. Knihovny v ČR budují online autoritní databáze od roku 1996 a přibližně od roku 2000 je i běžně používají. Ostatní paměťové instituce (muzea, archivy, ústavy památkové péče) jsou teprve na začátku této cesty. Průzkum situace, specifikace potřeb, návrh řešení a pilotní realizace byly předmětem projektu „Národní autority v prostředí muzeí a galerií - interoperabilita s Národní knihovnou ČR“, řešeném na pracovišti CITeM v Moravském zemském muzeu v Brně v letech 2007-2011. Projekt se vzhledem k časovému a ekonomickému limitům soustředil a v podstatě omezil na personální autority. Výsledkem projektu je jak analýza problematiky, tak hlavně funkční autoritní databáze pro muzea a galerie v poloprovozním režimu, naplněná pilotními daty ze tří galerií a jednoho muzea.

V průběhu projektu se potvrdila vstupní hypotéza, že databázi Národních autorit (NA) je vhodné obohatit o další informace, získané v podstatě jako vedlejší produkt při verifikaci hesel. Nejde o prosté hromadění informací v textové podobě, ale hlavně o zachycení vazeb mezi autoritními záznamy navzájem, ve shodě se zavedenými konceptuálními modely. Pro muzea a galerie jde o model CIDOC CRM, daný normou ISO 21127:2006. Autoritní záznamy je potřeba rozšířit o další pole a dosavadní vazby mezi záznamy zobecnit a umožnit jejich diverzifikaci.

Bylo rozhodnuto ponechat dosavadní databázi Národních autorit (NA) ve zcela nedotčené podobě ve formátu MARC 21 a veškerá nová pole a nové funkce zabudovat do její nadstavby nazvané Muzejní autority (MA). Muzejní autority kvůli shodě s NA rovněž vycházejí ze standardu MARC 21 pro formát záznamu a ze standardu AACR2 pro obsah záznamu. Každý záznam v MA musí mít odpovídající záznam v NA a je jeho rozšířením. Muzejní záznam tedy vzniká:

- převzetím a následným rozšířením existujícího záznamu z NA, pokud již existuje,
- vytvořením nového záznamu a přenesením jeho "knihovnického jádra" do NA.

Muzejníci tedy pracují jen s MA, pokud potřebný záznam nenajdou, vyhledají jej v NA a převezmou. Teprve když záznam nenajdou ani v NA, tak jej vytvoří v MA, což následně vyvolá jeho vytvoření i v NA. Podrobněji viz kapitola [Úvod, Založení záznamu](#).

1.2 Právní rámec

Poznámka: Kapitola předjímá stav po ukončení projektu. Oznámení o zpracování osobních údajů podle § 16 zákona č. 101/2000 Sb. bylo podáno v listopadu 2011 na Úřad pro ochranu osobních údajů.

Muzejní autority jako nadstavba nad NA jsou veřejně přístupný informační systém registrovaný podle Zákona č. 101/2000 Sb. Úřadem pro ochranu osobních údajů pod registračním číslem 00003515. Správcem dat MA je Moravské zemské muzeum.

Data jsou přístupná bez registrace a bez dalších omezení.

Na tvorbě autoritních záznamů v MA se může podílet kterákoliv instituce muzejního typu v ČR prostřednictvím vybraných, vyškolených a registrovaných kurátorů. Agendu spojenou se výběrem, školením, registrací a dalším vedením spolupracujících kurátorů zajišťuje pracoviště CITeM v Moravském zemském muzeu, <http://www.citem.cz>.

Údaje se do MA přebírají přednostně z veřejných zdrojů. Další údaje z neveřejných zdrojů či přímo od dotyčné osoby či korporace lze zařadit jen s jejím výslovným souhlasem. Souhlas musí být archivován v písemné formě u správce MA.

1.3 Cíl metodiky

Tato metodika je určena jako každodenní pracovní pomůcka zejména pro ty z odborných pracovníků v muzeích a galeriích, kteří jsou vyškoleni a pověřeni k tvorbě autoritních záznamů. Pro ostatní muzejníky a badatelskou veřejnost poslouží k povšechnému studiu problematiky a k příležitostnému dohledání souvislostí, důvodů, pravidel.

Smyslem této metodiky je vymezit a zavést jednotnou praxi při tvorbě jmenných autorit v muzeích a galeriích, případně i v dalších paměťových institucích. Měla by být hlavním zdrojem informací potřebných pro tvorbu autoritních záznamů, jak na úrovni editorů, tak na úrovni supervizorů. Metodika důkladně popisuje zejména formu a obsah personálních autoritních záznamů. Pro údaje shodné s Národními autoritami plně ctí a dodržuje metodiku platnou pro Národní autority. Pro údaje přidané pro potřeby muzeí vychází ze zásad obsažených v normě ISO 21127:2006 (konceptuální model CIDOC CRM), v pravidlech AACR2 (Anglo-American Cataloguing Rules), CCO (Cataloguing Cultural Objects, Personal and Corporate Name Authority) a navazuje na principy uplatněné v Národních autoritách. Metodika popisuje nejen personální záznamy, ale i základní pole v záznamech korporací, geografických míst a věcných pojmů, ovšem jen do té míry, jaká je nutná k založení těchto záznamů, aby na ně mohlo být ustanoveno propojení ze záznamu personálního.

Metodika zahrnuje v obdobné podobě a míře i pravidla pro tvorbu záznamů do katalogu zdrojů dle normy ISO 690. Tento katalog vznikl jako užitečný vedlejší produkt při budování pilotního řešení muzejních autorit.

Výklady jsou doplněny množstvím příkladů, které názorně ukazují aplikaci pravidel i formátu v obvyklých i méně obvyklých situacích. Příklady jsou upraveny tak, aby byly co nejpřehlednější a obsahovaly zejména informace pro vysvětlení popisované otázky. Podrobné řešení některých problémů lze nalézt v Databázi katalogizačních dotazů Národní knihovny ČR na adrese <http://katdotaz.nkp.cz>. Zvolte Vyhledávání dotazů a Typ dotazu = soubory autorit. Jde o velmi užitečný oficiální doplněk metodiky k záznamům NA. Není určen pro pole přidaná navíc do muzejních autorit.

Metodika stanovuje organizaci práce při tvorbě a úpravách autoritních záznamů, zejména definuje role kurátorů a supervizorů a jejich práva a povinnosti. Jasně popisuje pracovní postupy při zakládání nových záznamů, při editaci existujících záznamů včetně editace jejich vzájemných vazeb, při rušení chybných záznamů.

Metodika se záměrně vyhýbá všemu, co souvisí s konkrétními nástroji, s konkrétním softwarovým řešením, s konkrétním ukládacím formátem. Je to proto, aby nenaváděla a neomezovala případné realizátory alternativního technického řešení. Veškeré informace týkající se provozu a ovládání pilotní aplikace jsou odděleně v samostatném textu *Návod*. Popisuje správu databáze, online editor pro tvorbu záznamů, online prohlížeč záznamů i webovou službu pro stahování a zakládání záznamů.

Metodika je psána tak, aby mohla sloužit jak v podobě samostatného textu v elektronické či tištěné podobě, tak jako on-line kontextuální nápověda. Vzhledem k tomu, že metodika pokrývá zcela novou oblast muzejní dokumentace, je nutno počítat s průběžným dalším zpřesňováním a zdokonalováním metodiky, zejména ze strany muzejních supervizorů. Proto je metodika vydána primárně v elektronické podobě ve formátu PDF a nepočítá se s tiskem ve větším nákladu do zásoby. Metodika bude volně přístupná na <http://www.citem.cz>, CITeM bude odpovídat za její aktualizaci a zpřístupnění.

2. Výklad

2.1 Národní autority (NA) / Muzejní autority (MA)

Pro dosavadní knihovnickou autoritní databázi budovanou od roku 1996 v Národní knihovně ČR je zavedeno označení „Národní autority ČR“, v této metodice pro stručnost jen NA. K přístupu slouží portál Autority (<http://autority.nkp.cz/>). Podoba, obsah ani funkce NA nedoznala v souvislosti se zaváděním autorit do muzeí a galerií žádných změn.

Muzejní autority (dále jen MA) jsou řešeny další databází, provozovanou zcela samostatně. Každý záznam v MA je rozšířením nějakého záznamu z NA. Jaké jsou důvody a v čem tkví rozšíření?

Identifikace / informace

Původní smysl autorit je jednoznačná identifikace tzv. selekčních prvků, zjednodušeně řečeno jmen. K tomu slouží tzv. záhlaví, tj. u osob jméno, a pro případ shody jmen i roky narození a úmrtí. Tato kombinace je jedinečná (výjimky jsou ošetřeny). Doplnkovou funkci v NA má stručná charakteristika, vymezující osobu pro lidského čtenáře. Pořád však jde jen o identifikaci, nikoliv o encyklopedické heslo.

S rozvojem IT však v paměťových institucích, jako jsou muzea, galerie, archívy, ústavy památkové péče a v neposlední řadě i samotné knihovny, roste potřeba obohatit strohé autoritní záznamy o další ověřené informace. To znamená posun směrem ke znalostní databázi. Předností znalostní databáze budované rozvinutím autoritních záznamů je to, že údaje pro autoritní databázi se vždy ověřují ve spolehlivých uznávaných zdrojích. Při té příležitosti jsou z těchto zdrojů k dispozici i další hodnověrné údaje, stačí je jednotným způsobem zaznamenat. Toto rozšířené pojetí, v němž je k funkci identifikační přidána i funkce informační, bylo pro muzea a galerie přijato a nazýváme je Muzejní autority, ve zkratce MA.

Pravděpodobně ještě významnější než pouhý fakt přidání dalších ověřených informací, je strojově čitelné vzájemné propojení těchto informací mezi různými záznamy, realizované na základě ontologického modelu CIDOC CRM, uznaného jak mezinárodní norma ISO 21127:2006. Vyjádřením tohoto principu je zejména konstrukce tzv. událostí (narození, studium apod.), podrobněji popsaná v samostatné kapitole [Události, CIDOC CRM](#).

Jak již bylo naznačeno, struktura autoritních záznamů v MA vychází ze struktury záznamů v NA a rozšiřuje ji o množství dalších údajů. Podrobněji v [samostatné kapitole](#). Každý záznam v MA je rozšířením nějakého záznamu z NA, obsahuje (až na drobné technické rozdíly) všechny údaje záznamu z NA a další „muzejní“ údaje navíc. Databáze MA tedy nikdy nemůže obsahovat více záznamů než NA. V době sestavování této metodiky (podzim 2011) je poměr personálních záznamů MA : NA přibližně 3 000 ku 400 000. Uvedená pravidla se týkají schválených platných záznamů, systém samozřejmě umožňuje v MA založit návrh nového záznamu a teprve potom záznam odeslat do NA.

Obě databáze jsou pravidelně synchronizovány, v pilotním provozu je perioda synchronizace nastavena na jeden týden. Požadavky na změny a nové záznamy jsou z MA přenášeny do NA a po kontrole zařazeny. Naopak změny z NA jsou automaticky promítány do MA. Podrobnější informace jsou v kapitole [Odesílání změn do NA](#). Popis technického řešení synchronizace není obsahem této metodiky a závisí na SW řešení konkrétní aplikace.

Rozdíly a vztah mezi NA a MA lze velmi heslovitě a velmi zjednodušeně shrnout takto:

NA se drží původního poslání autorit, jsou jen seznamem jmen (selekčních prvků), vyskytujících se na titulních stránkách publikací. Mezi souvisejícími jmény stanovují vždy jedno preferované. Popis nositelů jmen je omezen na minimum nutné k jejich identifikaci.

MA přidávají ke jménům i další informace o jejich nositelích (životopis) a přidávají i vazby na jiné zapsané entity. Každý záznam v MA musí mít odpovídající záznam v NA. Tím se do NA vnucují i jména z širšího okruhu zájmu muzeí apod.

Poznámka: Bude-li používání MA zavedeno i v archívech, může být zkratka MA vykládána jako Muzea a Archívy, nebo Mezioborové autority.

2.2 Osoba, jméno, záznam, vazby, pole

Výklad v této kapitole se týká personálních autorit, ale přiměřeně se vztahuje i na další typy autorit, korporativní, geografické, věcné. Vycházíme zde z principů a terminologie autorit knihovnických a upozorňujeme na body, v nichž se muzejní autority odlišují.

Osoba

Z obrovského množství lidí, kteří žili, žijí a budou žít na světě, je jen malá část natolik zajímavá pro české kulturní prostředí, že by měla být zařazena do databáze NA. Kriteria pro zařazení nejsou jednoznačně stanovena. Knihovníci se snaží zařadit každého autora každé publikace uchovávané v kterékoliv knihovně a k nim i významnější osoby v těchto publikacích zmiňované. Muzejníci (a archiváři) mají tendenci rozšířit tento okruh i na autory uměleckých děl, technických výtvorů a přírodovědných kolekcí a vzorků uchovávaných v muzeích, ale i na osoby spjaté se sbírkami jiným způsobem. Zařazování osob neprobíhá systematickým hromadným převzetím z jiných databází (tak tomu bylo jen při zakládání autoritních databází), ale děje se příležitostně, při zpracování dalších publikací, resp. dalších sbírkových předmětů či archivních fondů. Záznamy se zakládají pouze pro osoby, které lze (nyní nebo v budoucnu) jednoznačně identifikovat, nikoli např. pro „anonym“, „neznámý autor“ apod.

Poznámka: Otázka jmen jako jsou „Anonym“, „neznámý autor“, příp. „neznámý vlámský malíř 17.stol“ apod., je natolik složitá, že není v této metodice řešena. Dosavadní diskuse na toto téma zachycena v samostatném pracovním textu Anonym.doc.

Jméno

Osoby se identifikují jmény. Je docela běžné, že jeden člověk používá v životě několik různých jmen, případně je různými jmény označován. Běžná je i opačná situace, kdy je více osob nositelem téhož jména.

Záznam

Základním prvkem databází je záznam. Autoritní databáze se z různých důvodů vyvinuly tak, že plošně neplatí ani pravidlo záznam = osoba, ani záznam = jméno. U tzv. [současného autora](#) (žil či žije po roce 1900) se podle platných knihovnických pravidel zřizuje samostatný záznam pro každý pseudonym i vlastní jméno, pod nímž publikoval, kdežto u staršího autora se všechna jeho jména a pseudonymy připisují do jediného záznamu. Jméno, pod nímž autor nepublikoval, se zcela ignoruje, i když jde o občanské úřední jméno. Tato pravidla nejsou zcela striktní, existuje mnoho výjimek. Vazby mezi více souvisejícími jmény jsou stručně popsány v několika odstavcích na konci této kapitoly a podrobně pak v kapitole [Kam který údaj patří?](#)

Záhlaví

Každý záznam musí obsahovat právě jedno preferované označení osoby, nejčastěji tvořené jménem a roky narození a úmrtí, nazýváme je Záhlaví. Podobně musí i záznamy korporací, akcí, míst a věcných pojmů obsahovat odpovídající Záhlaví. Vedle strojem vytvořeného identifikátoru (Id) je Záhlaví druhým jedinečným identifikátorem záznamu.

Poznámka: Pro zajištění jednotnosti i ve výjimečných případech (např. shodné jméno a neznámá nebo shodná životní data) je v NA do Záhlaví zabudováno ještě Id záznamu (s MARC21 označením 100\$7), v MA je k tomuto účelu do Záhlaví přidáno pole Deduplikace.

Pole, skupiny

Záznam se skládá z polí. Pole je základní samostatně vyplnitelná informační jednotka (políčko na formuláři). Pole jsou většinou sdružena do skupin (např. skupina Záhlaví obsahuje pole Jméno, Data, atd., skupina Datování obsahuje pole Datace, Datum od, Datum do).

Poznámka: Terminologie v této metodice se liší od terminologie používané ve formátu MARC. Pole zde odpovídá podpoli v MARCu, skupina zde odpovídá poli v MARCu.

Některá pole, např. Charakteristika, jsou samostatná, nejsou pro ně vytvořeny ani formální jednočlenné skupiny. Naopak se však vyskytují i skupiny „druhé úrovně“, např. skupina Narození zahrnuje skupiny Datování, Místo a Osoba a v každé z nich je několik polí.

Seznam polí s jejich popisy je v samostatné kapitole [Záznam osoby](#), resp. [Záznam korporace](#), [Záznam místa](#), [Záznam termínu](#), [Záznam zdroje](#).

Názvy polí a skupin

Názvy polí a skupin polí pro MA jsou voleny tak, aby co nejsrozumitelněji vyjadřovaly jejich obvyklý či převažující obsah a byly přitom co nejkratší, zcela bez ohledu na zavedená slovní označení u odpovídajících polí formátu MARC. Kvůli jednoznačnosti však jsou uvedeny nejen číselné tagy podle MARC 21 pro autority, ale i jejich slovní ekvivalenty. podrobněji v kapitole [Formáty dat](#).

Jména polí jsou jedinečná jen v rámci nadřazené skupiny. V různých skupinách se tak vyskytují i pole stejně pojmenovaná. Některá mají stejnou podobu a pro jejich obsah platí stejná pravidla ve všech případech, např. pole Zdroj, jiná mají v různých skupinách poněkud různou podobu i obsah, např. pole Poznámka. Tyto případy jsou v metodice většinou jasně odlišeny dodatkem v závorce, např. „Poznámka (k události)“.

Pořadí polí

Při ukládání dat nezáleží (až na zcela okrajové výjimky) na pořadí polí.

V této metodice je jednoduchý seznam všech polí v „logickém“ řazení uveden v samostatné kapitole [Struktura záznamu osoby](#). Kapitoly s podrobnějšími popisy polí jsou řazeny tak, že před vše ostatní jsou vytknuty popisy polí, která se opakují shodně na více místech záznamu, kapitola [Univerzální pole](#). Pak teprve jsou v kapitole [Záznam osoby](#) uvedeny popisy ostatních polí, jsou řazeny shodně s uvedenou strukturou. Na začátku jsou identifikační pole (jméno, životní data, řeč, pohlaví), pak popisná (charakteristika, životopis), dále odkazy (viz, viz též, propojení přes události) a na závěr pomocná pole pro zatřídění, zdroje a poznámky. Řazení polí na editačním formuláři může být poněkud jiné, závisí to na konkrétní SW aplikaci.

Poznámka: Případy, kdy pole musí být podle MARC 21/Autority uložena v určitém pořadí v závislosti na datech (týká se např. římských číslic v záhlaví u tibetských duchovních) jsou natolik výjimečné, že SW pro MA tento požadavek neřeší a pole při exportu řadí vždy tak, jak přišla z NA, resp. u nových záznamů v základním pořadí podle knihovnické metodiky <http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicka-materialy/metodika-tvorby-personalnich-autorit-marc-21/>

Při zobrazování záznamu je pořadí polí dáno zobrazovacím formátem. Formátů může být definováno několik, odlišných navzájem jak výběrem polí (jen některá, všechna), tak jejich pořadím a způsobem zobrazení.

Povinný / nepovinný

Většina polí je nepovinná, není-li znám příslušný údaj, nevyplní se.

Absolutně povinná je jen skupina Záhlaví, a v ní jen pole Jméno v Záhlaví. Některá další pole jsou povinná jen v rámci své skupiny, např. je-li použita skupina Viz, musí v ní být pole Jméno. Některá pole jsou povinná v závislosti na datech v jiných polích, např. pro šlechtická jména je povinné pole Doplněk v Záhlaví. Některá pole jsou formálně sice nepovinná, ale fakticky nepominutelná, např. Charakteristika a Zdroj k základu. Míra povinnosti je popsána v každé kapitole popisující pole či skupinu polí.

Opakovatelný / neopakovatelný

Některé skupiny jsou v rámci záznamu opakovatelné, tj. mohou se vyskytnout vícekrát (např. odkaz Viz), jiné smí být uvedeny nejvýše jednou. Analogicky jsou v rámci každé skupiny některá pole opakovatelná a jiná ne (např. ve skupině Záhlaví je pole Jméno neopakovatelné, ale pole Doplněk opakovatelné).

Základní / nadstavbový

Pole používaná shodně v NA i v MA označujeme jako **základní**, někdy též knihovnická. V MA mají shodnou podobu i shodná pravidla s NA. Změny v těchto údajích se při synchronizaci přenášejí mezi MA a NA. Hlavním posláním těchto polí je identifikace.

Pole, která jsou v MA navíc oproti NA, označujeme jako **nadstavbová**, někdy též muzejní. Uživatel Národních autorit o nich vůbec neví, při synchronizaci se ignorují, jejich obsah se do NA nepřenáší. Všechna nadstavbová pole v MA mají funkci informační. Některá, zejména Životopis, jsou určena pro lidského čtenáře, kdežto strukturovaný zápis do ostatních polí je určen především pro strojové propojování a vyhledávání.

V MA jsou i pole, která jsou definována shodně i v NA, ale pro jejich použití a obsah platí v MA volnější pravidla než v NA. Typickým příkladem je odkaz Viz též, omezený v NA prakticky jen na pseudonymy téže osoby, kdežto v MA využívány i k odkazům na jiné osoby, na manžele, přátele apod. V těchto případech je povinností autora údajů označit, zda konkrétní obsah pole či skupiny polí vyhovuje pravidlům NA a má se do NA přenášet, nebo nevyhovuje, je určen „jen pro muzea“ a přenášet se nebude. V popisech jednotlivých polí v této metodice je vždy uvedeno, zda jsou základní, nebo nadstavbová, nebo volitelná. U volitelných je vždy popsáno, co je a co není přípustné pro NA. K označení slouží pomocné pole nazvané Jen pro muzea, jeho zaškrtnutím se označuje nadstavbová varianta. Nelze dopustit, aby se vnášením nadstandardních informací do NA narušila dosavadní jednotnost jejich obsahu. Kontrola jednotnosti je nejdůležitější složkou práce supervizorů.

Poznámka: Je možné, že v budoucnu budou pravidla NA uvolněna na úroveň MA, pak nebude problém údaje přenést hromadně.

Seznam všech polí s naznačenou příslušností ke zmíněným kategoriím je v kapitole [Struktura záznamu osoby](#). Stručný přehled polí podle kategorií je zde:

Základní: Záhlaví, Charakteristika, Zdroj k základu, Negativní zdroj, Veřejná poznámka

Nadstavbové: Titul, Řeč, Pohlaví, Událost (Narození, Úmrtí, Studium, Zaměstnání, Členství), Datování, Místo, Osoba, Korporace, Zatřídění, Zdroj k nadstavbě, Opravy.

Volitelné: Viz, Viz též (Osoba, Korporace, Akce, Místo), Odkaz na URL, Neveřejná poznámka.

Editovatelný / needitovatelný

Každý záznam v MA obsahuje vedle polí, které může či dokonce musí editovat uživatel, i řadu polí needitovatelných, plněných strojově. Čím dokonalejší SW, tím více polí dokáže nastavit sám podle situace (přihlášený uživatel, obsah ostatních polí). V této metodice jsou uvedena a komentována jen pole editovatelná, tj. jen ta, jejichž obsah může uživatel přímo měnit. Jedinou výjimku představují pole Id a IdNA, která sice vždy nastavuje SW, ale jsou natolik významná, že si zmínku zasluhují.

Pole Id a IdNA

Pole Id (ve formátu MARC21/Autority označované tagem 001 a názvem Kontrolní číslo) obsahuje jedinečné identifikační označení záznamu v MA. Obvykle je tvořeno kombinací písmen a číslic. Identifikační označení je přiděleno „navždy“, nelze je změnit ani přidělit jinému záznamu, a to ani po odstranění záznamu původního.

Párování záznamů MA a NA je zajištěno tím, že rozšířený záznam v MA má v poli IdNA uloženo Id příslušného základního záznamu v NA. Pro vyloučení všech pochyb je třeba jasně říci dvě věci.

1. Záznam v NA má jiné Id než záznam v MA.
2. Vazba MA - NA je jednosměrná, záznam MA musí mít v poli IdNA vyplněné Id odpovídajícího záznamu NA, ale dotyčný záznam v NA v sobě žádnou vazbu opačným směrem nemá.

Výjimkou z pravidla 2 je jen nový záznam v MA, k nimž se odpovídající záznam NA vytvoří až ve schvalovacím procesu.

Více souvisejících jmen

V reálném světě neexistuje zcela izolované jméno, bez jakýchkoliv souvislostí s jinými jmény. Vztahy mezi souvisejícími jmény mohou být dvojího druhu:

- a) Synonyma či variantní formy téhož jména, např. Otakar Kubín – Othon Coubine
Zapisují se do jednoho společného záznamu. Jedno z nich je třeba určit jak preferované, to se umístí do Záhloví, další se píší do skupiny nazvané Viz.
- b) Jména různých osob a též pseudonymy (krycí jména), která „navozují zdání“ různých osob.
Zapisují se do samostatných záznamů a vzájemně se svazují odkazy zapisovanými do skupiny zvané Viz též.

Toto dělení má opět řadu výjimek a zvláštních případů, jsou popsány v příslušných kapitolách.

Odkaz Viz

Každý záznam může vedle Záhloví obsahovat i několik dalších nepreferovaných variantních označení (jmen), v terminologii knihovnických standardů a pravidel „vylučovacích odkazů“, nebo krátce Viz. Jsou to zejména cizojazyčné a zkomolené podoby jména, a dívčí jména za svobodna. Všechna tato nepreferovaná variantní jména mají připojena shodná životní data.

Pozor: Titulek Viz je silně zavádějící, naznačuje opačný směr odkazu než jaký ve skutečnosti představuje. Například v záznamu o Masarykovi je uvedeno Záhloví=Masaryk a Viz=TGM. To je nutno číst „TGM viz Masaryk“, neboť Masaryk je preferované a TGM nepreferované jméno.

Odkaz Viz též

Záznam dále může obsahovat odkazy na jiné záznamy, tzv. „přidružovací odkazy“, krátce Viz též. Mohou to být související jiné osoby (příbuzní, učitelé apod.), nebo jiná označení téže osoby (pseudonymy, apod.)

Pokud by autority ctily pravidlo jedna osoba = jeden záznam, bylo by to jednoduché. Záhloví by bylo jediné preferované „platné“ jméno osoby, každé „neplatné“ jméno by bylo jako odkaz Viz a každý odkaz na jinou osobu by byl jako odkaz Viz též.

Z různých důvodů to tak není. Podle pravidel NA se „[současným](#)“ [autorům](#) pro každý pseudonym (krycí jméno), pod nímž publikovali, zakládá samostatný záznam, takže například Petr Bezruč má pět záznamů, pět platných jmen (Bezruč Petr, Suk Ratibor, Old Ještěř, Hrzánský Pavel, Stopěrutník Kuba), žádné z nich nestojí nad ostatními. A tyto záznamy se navzájem provazují odkazem Viz též. Zmíněný Bezruč má ještě šesté jméno Vašek Vladimír, ale to jen jako odkaz Viz, neboť pod ním nic nepublikoval, je to jeho původní občanské jméno.

Poznámka: Zakládat samostatný autoritní záznam pro každé jméno, pod nímž autor publikoval, je praktické v tom, že na katalogový záznam publikace lze vždy jen opsat jméno z titulního listu a bude vázat přímo na některý autoritní záznam, není nutno v katalogovém záznamu nahrazovat jméno z titulního listu jiným, platným jménem.

Zjednodušeně lze říci, že více záznamů k jedné osobě vytvoříme, když se dotyčný sám snažil vyvolat dojem, že jde o více osob, tj. používal pseudonymy, krycí jména. V ostatních případech zůstaneme u jediného záznamu, případně jen s vnitřními odkazy Viz na alternativní jména. To se vztahuje zejména na jméno za svobodna a získané sňatkem, patří do téhož záznamu, pod jedno z nich, neboť nejde o snahu simulovat jinou identitu, ale o „vyšší moc“.

V případě dvou či více záznamů k fyzicky téže osobě se v NA podle zavedeného zvyku vypisují do každého z propojených záznamů všechna potřebná základní pole shodně. Nadstavbová muzejní pole však stačí vyplnit v úplnosti jen do jednoho ze záznamů, ve druhém (příp. dalších) nemusí nadstavbová pole být ([podrobněji](#)).

2.3 Události, CIDOC CRM

Termín „událost“ zde používáme ve shodě s konceptuálními modely pro označení toho, že po určité dobu (nebo okamžik) byly určité osoby, korporace, místa v jistém vztahu. Slovo událost zde tedy má poněkud širší význam než v obecném jazyce, například i celoživotní angažmá v zednářské lóži je událost, stejně jako narození.

Událostmi v tomto smyslu lze popsat nejen život osoby, ale i historii korporace nebo místa. Další popis pro lepší srozumitelnost mluví jen o záznamu osoby, platí však obecně.

V podstatě jde o jednotné uspořádání, nahrazující oddělený zápis údajů o narození, úmrtí, studiích atd. jedinou obecnou konstrukcí. Místo speciálních oddělených polí pro datum narození, datum úmrtí, datum studia apod. se používá jednotné obecné opakovatelné pole Datum, místo oddělených polí pro místo narození, místo úmrtí, místo studia apod. se používá obecné opakovatelné pole Místo atd. K jaké události se které datum a které místo vztahuje, to je dáno propojením těchto polí navzájem. K popisované osobě lze uvést neomezený počet událostí a ke každé události připojit neomezený počet datování, míst, osob, korporací. Mohou být události bez datování, bez místa, bez osob, stejně jako události s několika datováními (např. odlišné údaje z různých zdrojů), několika místy, osobami (např. více učitelů či spolužáků), atd.

Toto pojetí odpovídá konceptuálnímu modelu CIDOC CRM, přijatému jako mezinárodní norma ISO 21127:2006 platná pro oblast muzejní dokumentace.

Hlavní význam tohoto zápisu je v tom, že představuje strojově čitelné propojení osoby na jiné osoby, na místa a na korporace, a to vše strojově filtrovatelné podle doby. Z tohoto důvodu je žádoucí zachytit a propojit formou událostí pokud možno všechny významné osoby, místa a korporace vyskytující se v životopise. Vůbec nevádí, že to budou často události neúplné, důležité je propojení toho, co víme. Další údaje lze doplnit časem.

K jedné události lze v případě potřeby připojit více (neomezeně mnoho) osob, korporací, míst i datování. Využívá se to zejména k propojení na významné učitele, spolužáky, spolupracovníky. Další možné využití je pro záznam rozdílných (sporných) údajů z různých zdrojů. Podrobněji k tomu v kapitole [Rozcházející se údaje](#).

2.4 Struktura záznamu osoby

Jména polí jsou zde psána obyčejným písmem. Jména skupin jsou **tučným písmem**, každá skupina polí je napsána na novém řádku, skupiny druhé úrovně jsou odsazeny, pole tvořící skupinu jsou spolu v kulatých závorkách obyčejným písmem.

Základní (knihovnická) pole jsou značena jednoduchým podtržením, volitelně základní/nadstavbová jsou značena tečkovaným podtržením, nadstavbová pole jsou bez podtržení.

Opakovatelná pole jsou označena ležatou osmičkou[∞].

Struktura záznamu osoby vypadá takto:

Záhlaví (Forma jména, Jméno, Rozpis iniciál, Římské číslice, Doplněk[∞], Data, Deduplikace)

Tituly (Titul před[∞], Titul za[∞], Zdroj)

Narození

Datování[∞] (Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka)

Místo[∞] (Propojení na místo, Zdroj, Poznámka)

Osoba[∞] (Propojení na osobu, Role, Zdroj, Poznámka)

Zdroj

Poznámka

Úmrtí

Datování[∞] (Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka)

Místo[∞] (Propojení na místo, Zdroj, Poznámka)

Zdroj

Poznámka

Řeč[∞] (Řeč, Preference, Zdroj, Poznámka)

Pohlaví (Pohlaví, Zdroj)

Charakteristika

Životopis (Životopis, Poznámka)

Viz[∞] (Forma jména, Jméno, Rozpis iniciál, Římské číslice, Doplněk[∞], Data, Jazyk, Vztah, Poznámka, Zdroj, Jen pro muzea)

Viz též osoba[∞] (Propojení na osobu, Vztah jména, Vztah osoby, Zdroj, Jen pro muzea)

Viz též korporace[∞] (Propojení na korporaci, Vztah, Zdroj, Jen pro muzea)

Viz též akce[∞] (Propojení na akci, Vztah, Zdroj, Jen pro muzea)

Viz též místo[∞] (Propojení na místo, Vztah, Zdroj, Jen pro muzea)

Studium[∞]

Datování[∞] (Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka)

Místo[∞] (Propojení na místo, Zdroj, Poznámka)

Korporace[∞] (Propojení na korporaci, Zdroj, Poznámka)

Osoba[∞] (Propojení na osobu, Role, Zdroj, Poznámka)

Zdroj

Poznámka

Zaměstnání[∞]

Datování[∞] (Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka)

Místo[∞] (Propojení na místo, Zdroj, Poznámka)

Korporace[∞] (Propojení na korporaci, Zdroj, Poznámka)

Osoba[∞] (Propojení na osobu, Role, Zdroj, Poznámka)

Zdroj

Poznámka

Členství[∞]

Datování[∞] (Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka)

Místo[∞] (Propojení na místo, Zdroj, Poznámka)

Korporace[∞] (Propojení na korporaci, Zdroj, Poznámka)

Osoba[∞] (Propojení na osobu, Role, Zdroj, Poznámka)

Zdroj

Poznámka

Zatřídění[∞] (Kategorie, Propojení na termín)

Veřejná poznámka[∞]

Neveřejná poznámka[∞] (Neveřejná poznámka, Jen pro muzea)

Odkaz na URL[∞] (Typ dokumentu, URL, Zástupný text, Poznámka, Jen pro muzea)

Zdroj k nadstavbě[∞] (Číslo, Databáze, Propojení na záznam v databázi, Lokace, Datum citování),

Zdroj k základu[∞] (Stručná citace, Co převzato)

Negativní zdroj[∞]

Oprava[∞]

2.5 Základní otázky

Při tvorbě autoritní databáze musíme neustále a opakovaně řešit několik základních otázek:

- Má smysl pro danou entitu (zde se věnujeme zejména osobám) založit autoritní záznam?
- Jaké informace zaznamenat (v jaké podrobnosti) a jaké ignorovat?
- Kam a v jaké formě informace zapsat?

Na poslední otázku odpovídá dosti podrobně většina textu této metodiky. Na první dvě však metodika nutně dává jen velmi neurčité odpovědi. Z čistě praktických důvodů nelze zřídit záznam pro každého člověka, který kdy žil, natožpak zaznamenat o něm všechny informace. Vybírat a rozhodovat musí vždy sám editor záznamů, podobně jako sám kurátor rozhoduje o tom, který předmět z reálného světa zahrne do sbírky a který ne, a jak podrobně který sbírkový předmět popíše, jak důkladně jej ošetří a uloží.

2.5.1 Pro koho založit autoritní záznam?

V ideálním případě zřídíme záznam pro každou osobu, jejíž jméno se vyskytuje v dokumentaci muzejních/galerijních sbírek. Do tohoto okruhu patří zejména autoři uměleckých děl a technických výtvorů, jejich uživatelé, významné historické osobnosti zobrazené uměleckými díly, sběratelé, determinátoři, dřívější majitelé, významní dárci ... Při tom bude přirozeně mít muzeum národního významu přísnější kritéria, než muzeum zaměřené na malý region, či omezenou tematickou oblast. Tempo zakládání autoritních záznamů bude v jednotlivých institucích nutně velmi rozdílné a proto ani nelze očekávat, že bychom někdy dospěli k jednotnému „prahu významnosti“ pro zařazení. Kvůli žádoucímu uložení vzájemných vazeb je nutno k záznamu zvolené osoby zakládat i záznamy pro všechny další související osoby a jiné entity. Zde se jejich výběr už vůbec neřídí absolutními kritérii, ale jen relativními - jak velký význam hrály v životě osoby původně popisované. Tento řetězec přirozeně pokračuje a větví se dál a dál, někde se cyklí, jinde končí v bezvýznamnosti nebo (obvykle) kvůli nedostatku času editora.

Je zde nutno zdůraznit, že neplatí pravidlo jedna osoba = jeden záznam. Nejobvyklejší výjimkou z tohoto ideálního pravidla jsou pseudonymy u „současných“ autorů, tj. situace, kdy se autor pomocí krycích jmen snaží vyvolat dojem, že jde o různé osoby. Některé fyzické osoby potom mají více autoritních záznamů, Petr Bezruč například pět.

2.5.2 Které informace zaznamenat?

Zcela obecným kritériem pro zápis či odmítnutí informace je míra vlivu na život a tvorbu popisované osoby. Zaznamenáváme jen to, co je významné v kontextu popisované osobnosti a prostředí, ve

kterém žila. Dalším kritériem je samozřejmě význam samotné popisované osoby. Nejde jen o význam obecně historický či umělecký apod., ale i relativní v mezích zájmu muzea apod. Výsledkem bude to, co v jisté míře vidíme ve všech encyklopediích, hesla jsou různě veliká a rozsah je poplatný dobovému nazírání i tématickému zaměření. U autoritní databáze budou tyto rozdíly ještě výraznější. Interpretace jednotlivých pravidel je na editorovi záznamů. Úkolem supervizora je dbát, aby informacemi nebyla „přetížena“ základní pole, určená primárně jen k identifikaci.

2.5.3 Kam který údaj patří?

Zde se věnujeme otázce rozdělení informací do vhodných částí záznamu. Struktura personálního záznamu je v předchozí [kapitole](#).

Je třeba:

- zachovat formální jednotnost, tj. zapsat údaj tam a v takové podobě, jako jsou obdobné údaje ve statisících dříve uložených záznamů v NA (a v obdobných zahraničních databázích),
- respektovat potřeby lidského čtenáře, tj. zapsat údaje ve srozumitelné podobě (životopis),
- umožnit efektivní strojové vyhledávání a propojování záznamů, tj. významné údaje zapsat do příslušných strukturovaných polí v souladu s ontologickým modelem CIDOC CRM, zejména důležité jsou vzájemná propojení mezi záznamy pomocí událostí a odkazů Viz též.

Pro člověka je čitelnější Životopis, pro stroj naopak události a odkazy Viz též. V zásadě se proto snažíme vše významné uvést dvojmo, „literárně“ v Životopise, a z něj pak všechny významné osoby, místa, korporace a data zaznamenat i „strojově“ formou událostí nebo odkazů Viz též.

Praxe ukazuje, že největší problémy působí správné pochopení smyslu hlavních částí záznamu:

Záhlaví slouží k identifikaci, proto i když jsou jeho součástí životní data, jejich primárním smyslem není podávat informaci o přesném datu narození a úmrtí, ale posloužit jako odlišovací znak pro případ shodných jmen.

Charakteristika slouží k identifikaci, preferujeme významné odlišovací znaky, nesnažíme se o vyčerpávající popis.

Životopis shrnuje ve člověkem čitelné podobě všechny relevantní informace, podobá se encyklopedickému heslu.

Viz přidává do téhož záznamu variantní jména, nepreferované alternativy k Záhlaví. Umožňuje, aby stroj i po zadání „špatného“ jména našel správný záznam.

Viz též odkazuje na jiné záznamy, odděleně na záznamy osob, korporací, míst, ...

Viz též osoba odkazuje na záznamy jiných osob, jak skutečně jiných, tak i jen zdánlivě jiných (pseudonymy). Cílem je upozornit a propojit na další významově související informace.

Událost (Narození, Studium, ...) **zprostředkovává propojení** souvisejících osob s odkazy na místo, korporaci a zejména **datování**. Představuje strojově interpretovatelnou paralelu k životopisu.

Hlavní problémy lze shrnout do dvou skupin, do dvou otázek:

1. K dané osobě známe více různých jmen. Které z nich zapsat a kam?
Čtěte kapitolu [Více jmen](#).
2. K dané osobě potřebujeme zaznamenat související osoby. Které z nich zapsat a jak?
Čtěte kapitolu [Související osoby](#).

Dalším obdobným problémem je výběr a způsob citace použitých zdrojů. Je to rozebráno v samostatné kapitole [Kdy a jak citovat zdroje](#).

2.5.3.1 Hlavní pravidla

Pravidla a ilustrační příklady jsou zde úmyslně uvedeny zjednodušeně, slouží k pochopení hlavních zásad. Přesná pravidla a příklady jsou v kapitolách popisujících jednotlivé skupiny polí.

- Jeden záznam obvykle popisuje jednu osobu.
 - Výjimka (velmi častá) - novodobí autoři publikující/tvořící pod pseudonymy mají pro každé jméno samostatný záznam
- Každý záznam má jedno preferované jméno - **Záhlaví**, při více jménech se volí to nejužívanější.
- **Viz** je určeno pro nepreferovaná jména. Obvykle jde o modifikované a cizojazyčné podoby jména, ženská jména za svobodna, apod.
Pozor: Titulek „Viz“ je silně zavádějící, naznačuje opačný směr odkazu než jaký ve skutečnosti

představuje. Například v záznamu o Masarykovi je uvedeno Záhlaví Masaryk a Viz TGM. Masaryk je preferované a TGM nepreferované jméno, takže čteme TGM viz Masaryk“. Podobně:

Záhlaví=Kosmas Viz=Cosmas čteme Cosmas viz Kosmas,

Záhlaví=Světlá Karolína Viz=Rottová Johanna a **Viz=Můžáková Johana** čteme Rottová Johanna a Můžáková Johana viz Světlá Karolína,

Záhlaví=Toyen Viz=Čermínová čteme Čermínová viz Toyen.

- **Viz též** upozorňuje na jiný záznam,
 - v základním pojetí NA u „**současných**“ autorů se používá běžně a upozorňuje na jiné jméno téže osoby (pseudonym), u starších autorů se používá jen výjimečně, např. k upozornění na „další identitu“ téže fyzické osoby (Jekyll a Hyde)
 - v nadstavbovém pojetí MA obvykle na jinou osobu (bratr, manželka, ...)Odkaz Viz též musí být vzájemný (Záhlaví=Bondy Viz též=Fišer; Záhlaví=Fišer Viz též=Bondy)
- **Osoba** v události odkazuje na jinou osobu s udáním místa, času a dalších okolností vztahu (učitel jen po dobu studia školy), odkaz nemusí být vzájemný.
- Každá forma jména, pod níž může někdo osobu hledat, musí být v některé ze skupin Záhlaví nebo Viz nebo Viz též (a tím pádem v Záhlaví jiného záznamu). Knihovníci obvykle neuvádějí jméno, pod nímž autor ani nepublikoval, ani pod ním není znám. Do MA je uvedeme jako Viz, případně s označením Jen pro muzea.
- Totéž jméno nemůže být v záznamu současně uvedeno jako Viz i jako Viz též. Je nutno je zapsat jen jedním z těchto způsobů.

Vzorový příklad: současná autorka, jmenuje se Vdaná, známá je i pod dívčím jménem Svobodná, pod nímž ale nepublikovala, zato však publikuje i pod pseudonymem Falešná. Zřídíme jen dva záznamy:

v záznamu Vdaná uvedeme Viz též=Falešná a Viz=Svobodná,

v záznamu Falešná uvedeme Viz též=Vdaná a Viz=Svobodná.

Bez regulace je dosud otázka neznámých, nezjištěných autorů a autorů, kteří se sami označili jako Anonym apod. Sjednocení v této oblasti je dost rozsáhlý problém na samostatný projekt. Jako provizorní pravidlo lze stanovit, že autoritní záznam zřizujeme jen pro osobu, která je jako individuum dostatečně odlišitelná od ostatních neznámých autorů a je (v odborných kruzích) známá pod jedinečným označením, jako např. Mistr třeboňského oltáře nebo Monogramista AH.

Poznámka ke jménu: V této kapitole slovem „jméno“ zjednodušeně nahrazujeme celou skupinu polí tvořících Záhlaví nebo odkaz Viz, tj. v běžném případě jméno spolu s životními daty. Variantní forma v odkazu Viz má životní data shodná se Záhlavím téhož záznamu, kdežto Viz též odkazuje na jiný záznam, a tam je buď zcela jiné jméno i životní data (záznam jiné osoby), nebo jméno i životní data stejná (další záznam téže osoby), nebo výjimečně i stejné jméno a jiná životní data (záznam jiné osoby se stejným jménem). V tomto posledním případě je pravidlo „Totéž jméno nesmí být v záznamu současně uvedeno jako Viz i jako Viz též“ splněno právě až v kombinaci s rozdílnými životními daty.

Velmi podstatná je zásada, že všechna jména osob (stejně tak i korporací a míst), použitá v životopise a případně i v dalších polích, by měla být propojena na odpovídající autoritní záznamy, ať už odkazem Viz též, nebo prostřednictvím vhodné události. Pro tvorbu genealogických stromů jsou důležité vazby na otce a matku pomocí události narození. Vazba na potomky se obvykle nezapisuje, lze je v případě potřeby strojově dohledat z odkazů na rodiče. V případě kritického nedostatku času lze vytvoření vazeb odložit, neboť jde víceméně jen o „překlad“ životopisu do strojově srozumitelné podoby. Nejde však o mechanickou operaci, při vyhledávání a zejména při zakládání nových potřebných autoritních záznamů je hluboká znalost souvislostí nezbytná.

V knihovnickém prostředí platí pravidlo, že v katalogových (bibliografických) záznamech lze použít jen preferovanou formu jména, tj. jen jména reprezentovaná samostatným záznamem v NA. Proto je pochopitelná tendence samostatně zapsat co nejvíce jmen, pod nimiž kdo publikoval, aby v záznamu publikace vydané pod nepreferovaným jménem nemuselo být jméno z titulní stránky nahrazováno jiným, preferovaným jménem. Všechna taková jména k fyzicky téže osobě je pak nutno navzájem provázat odkazy Viz též. Naopak odkaz Viz slouží pro zápis jmen nepoužitelných.

2.5.3.2 Více jmen

Výchozí situace - chceme zapsat člověka a známe pro něj několik jmen, některá z nich v několika různých podobách. Problém je v tom, které jméno zvolit do Záhlaví, které zapsat do Viz a které do Viz též, případně která jména ignorovat zcela.

Postup při rozhodování:

Publikoval/tvořil?

Ne => jediný záznam, Záhlaví = nejčastější jméno, všechna ostatní jména do Viz

Ano => publikoval/tvořil pod více jmény?

Ne => jediný záznam, Záhlaví = jméno z publikací/děl, všechna ostatní jména do Viz

Žil (žije) po roce 1900?

Ne => jediný záznam, Záhloví = jméno používané nejčastěji, v encyklopediích, apod., všechna ostatní jména do Viz

Ano => rozdělte jeho jména na „publikační“ (sám jimi podepisoval svá díla) a ostatní.

Pro každé publikační jméno samostatný záznam s příslušným Záhlovím, proveďte je všechny navzájem, tj. v každém záznamu vyplňte Viz též pro každý jiný založený záznam. Všechna ostatní jména do Viz do záznamu s nejpoužívanějším jménem..

Označte „Jen pro muzea“ ty odkazy Viz, kde jste použili pole Poznámka (zpřesnění vztahu), nebo uvedli jméno pod nímž autor nepublikoval, nebo přechýlené jméno málo známé cizí autorky, nebo jinak vybočili z pravidel pro NA.

2.5.3.3 Související osoby

Výchozí situace - chceme zapsat vztahy k jiným zajímavým osobám. Pro každou takovou osobu ověřte existenci jejího záznamu, je-li třeba, tak záznam založte. Problém je v tom, zda použít jednoduchý přímý odkaz Viz též, nebo propojení přes událost (narození, studium, ...).

Událost nebo Viz též?

Událost svazuje popisovanou osobu s dalšími osobami, korporacemi, místy a časem dohromady, kdežto odkaz Viz též jen s jedním z toho. Proto:

- Přímý odkaz Viz též použijeme tam, kde jde o „jednoduchý“ vztah bez potřeby uvádět další souvislosti jako je datování, místo apod. Typicky jde o stabilní, na dalších okolnostech nezávislé „celoživotní“ vztahy - např. příbuzenský vztah, manželství, přátelství. Použijte Viz též, označte Jen pro muzea. (Podobně i bydliště se zapíše jako Viz též místo.)
- Událost použijeme v těch případech, kdy je potřebné vztah datovat a/nebo lokalizovat. Např. k vazbě na školu je užitečné mít i datování a lokalizaci studia a vazby na významné učitele.

Je třeba zde znovu připomenout, že události mohou být (a obvykle i jsou) „neúplné“, že není nutné vždy uvést jak korporaci, tak osobu, tak místo, tak datování. Naopak je možné v jedné události uvést i více vztahů téhož druhu, např. k jednomu studiu více učitelů apod.

Tatáž osoba může být k popisované osobě účastna ve více vztazích (v různé době, na různých místech, v různých rolích) a proto může být propojena i vícrát, jak prostřednictvím Viz též, tak přes událost. Pro prvotní hledání je důležité, aby existovalo alespoň jedno propojení, jakéhokoliv; pro podrobnější bádání může místo „strojového“ propojení postačit i textový popis okolností.

Jaké vztahy ignorovat?

Všude je zde základním kritériem významnost vztahu vzhledem k životu a dílu popisované osoby. Často stojí za propojení i osoby, korporace a místa, které jsou z globálního a nadčasového pohledu zcela bezvýznamné, a naopak ani významná korporace (osoba, místo) nemusí být uvedena, pokud vztah není jedinečný a významný, typickým příkladem je členství v Pionýru nebo základní vojenská služba.

Proto událost nezřizujeme tehdy, když nepřinese žádné nové, neočekávané, jedinečné propojení, když nelze očekávat hledání a filtrování podle takového propojení. Nezřizujeme obvykle události pro studium na základní škole, podle významu pro další život posuzujeme střední školu. Nezřizujeme událost pro členství v masových a „povinných“ nebo formálních nebo ve vztahu k dané osobě nevýznamných organizacích (odborné, zdravotní pojišťovna, Český fond výt.v. umění, Lékařská komora ČR, Svaz čs. učitelů, povinná vojenská služba).

Výjimkou mohou být čelní představitelé dané korporace, příp. jiné výjimečné případy, kde vztah je významný pro osobu, případně i pro korporaci.

Povinná základní vojenská služba se obvykle nezaznamenává, ale příslušnost k výlučným vojenským jednotkám naopak ano. Např. pro legionáře zřizujeme událost Zaměstnání v korporaci Československé legie. Podobně jiné obdobné korporace (zahraniční jednotky ČSR za druhé války apod.).

Jakou událost použít?

Typy událostí (Narození, Studium, ...) představují jen pomůcku pro lepší orientaci v nejčastějších případech. Je to kompromis mezi jedinou zcela obecnou událostí a nikdy nekončícím členěním na nepřehledné množství věrně pojmenovaných a definovaných typů. Důsledkem tohoto kompromisu jsou však drobné absurdity, jako například zápis věznění formou zaměstnání. Podobně v případech vyžadujících datování zapíšeme bydliště formou členství (v pomyslné komunitě bydlících na tomtéž místě), manžela formou členství (ve svazku manželském), apod.

Dospělo se k tomu vylučovacím způsobem a stanovením několika pomocných pravidel:

Zaměstnání je vše, co člověka „živí“, proto i vězení, vojna, legie, ...

Studium je vše, co člověku rozšiřuje poznání, proto nejen školy, ale i cesty, ...

Členství je to co člověka sdružuje s jinými, proto nejen formální spolky, kluby, strany, ale i manželství, přátelství, ... (v případě potřeby je datovat)

Dodržování jednotných pravidel pro použití jednotlivých typů událostí se příznivě projeví až při budoucím sofistikovanějším zpracování záznamů. Již nyní však může přispět k lepší orientaci uživatelů. Pravidla se jistě budou postupně zpřesňovat a doladovat na základě zkušeností z praxe.

Doporučené řešení nejčastějších problémových situací

otec, matka	Narození
manžel(ka)	Viz též osoba, zvláště při různých příjmeních manželů jen výjimečně jako událost Členství (manželský svazek) bez korporace a místa
ostatní příbuzní	Viz též osoba
přátelé	Viz též osoba
vzory (idoly)	Viz též osoba
učitelé	Studium
spolužáci	Studium
základní škola	nezaznamenávat, jen pro výjimečně významné případy Studium
střední škola	je-li škola, nebo učitel nebo spolužák významný, tak Studium, jinak nic
vysoká škola	Studium
profese	Zatřídění
vojenská služba	základní i profesionální služba jako Zaměstnání
legionář	Zaměstnání
vězení apod.	Zaměstnání
redaktor časopisu	Zaměstnání, jako zaměstnavatele dáme vydavatele
učitel v Brně	Zaměstnání bez korporace, jen s místem a datováním
bydliště	Viz též místo, jen výjimečně jako událost Členství s místem a datováním, bez korporace

Konkrétní příklady převodu obvyklých formulací ze životopisu do podoby události lze nalézt v popisu záznamu osoby v kapitole Událost, [Tipy pro zápis](#).

Více záznamů k téže osobě

Jde-li o dva či více záznamů k fyzicky téže osobě, vypisují se (podle zavedeného zvyku) v NA do každého z propojených záznamů všechna potřebná základní pole, i když jejich obsah je shodný. Pro nadstavbová muzejní pole to není nutno dodržet, při velkém počtu polí (různé události apod.) by to bylo pracné a neslo nutnost dělat i všechny opravy dvojnásob, trojnásob, ... Zvolíme jeden záznam jako „hlavní“ (to jméno, které je nejvíce svázáno s hlavní činností osoby) a ten vybavíme všemi potřebnými údaji. Ve druhém (příp. dalších) nemusí nadstavbová pole být vůbec, případně v něm lze uvést jen stručné zmínky v poli Životopis. Je celkem přirozené, že když daný člověk provozoval pod různými jmény různé činnosti, má u každého jména poněkud jinak modifikovaný Životopis.

Pole Veřejná poznámka v této situaci slouží k vysvětlení, proč má několik jmen. Není vhodné do Veřejné poznámky psát komentáře k nadstavbovým polím (události apod.), neboť pole Veřejná poznámka je základní, odesílá se do NA a komentáře k nadstavbovým muzejním polím by v něm připadala knihovníkům nepatřičná.

2.6 Kdy a jak citovat zdroje

2.6.1 Dvě formy citací

Pro každý údaj v autoritním záznamu musí být dohledatelné, odkud byl převzat. Knihovníci (tj. MARC) mají zavedenou velmi úspornou formu citování zdrojů (často i ve formě zkratek), která šetří práci při zápisu, ale neodpovídá normě ISO 690 pro citace. Do muzejní nadstavby bylo zvoleno důkladnější řešení umožňující generovat úplné citace podle normy, okamžitě použitelné do dalších publikací, a na druhé straně umožňující též propojení na autoritní záznamy korporací, osob a míst, z jejichž sbírek, dokumentace, výpovědí či vlastností byly informace čerpány.

MA obsahuje základní pole shodně s NA a podle pravidel pro NA, proto musí být zdroje k základním polím uvedeny v zavedené stručné formě. Citování zdrojů ve formě podle normy a odkazování na autoritní záznam původce informací je nadstavbová záležitost, určená zejména pro zdroje k nadstavbovým polím.

Abychom tyto dvě kategorie odlišili, používáme výraz **zdroj k základu** (stručná citace) a **zdroj k nadstavbě** (citace dle normy nebo propojení na autoritní záznam), podobně jako odlišujeme základní a nadstavbová pole. Podrobný výklad a příklady jsou v kapitolách [Zdroj k základu](#) a [Zdroj k nadstavbě](#).

Příklady:

Stručná citace=DNB, cit. 30. 8. 2011

Citace dle normy: DNB, Katalogrecherche. Dostupné na internetu: <<http://z3950gw.dbf.ddb.de/>>.

(Poznámka: DNB = Deutsche Nationalbibliothek)

Stručná citace=Slovník pedagogů

Citace dle normy: CIPRO, M. Slovník pedagogů. Praha, 2000.

Stručná citace=www(Wikipedia, the free encyklopedia), cit. 30. 8. 2011

Citace dle normy: Wikipedia, the free encyklopedia. Dostupné na internetu: <<http://en.wikipedia.org>>.

Stručná citace=Regionální muzeum v Litomyšli, podsbírka historická, inv.č. 123

Citace dle normy: Regionální muzeum v Litomyšli. Dokumentace. Inv.č. 123, 20091123

Stručná citace=osobní sdělení vnučky, cit. 24. 5. 2011

Propojení na osobu=<Jirousová, Františka, 1980-> **Lokace=**osobní sdělení vnučky, e-mail (osobní jméno, odkaz viz, datum a místo úmrtí) **Datum citování=**20110524

2.6.2 Osobní sdělení

Personální informace zjištěné osobním kontaktem (dopis, e-mail, telefon, rozhovor), tj. ne z veřejně dostupných zdrojů, by podle pravidel pro ochranu osobních údajů měly být doloženy prohlášením dotyčné osoby s vlastnoručním podpisem. V praxi lze akceptovat i archivovaný e-mail. Krajním nouzovým řešením je zápis rozhovoru.

Doporučený postup: Kurátor (ten kdo zjistil a zanesl informaci do autoritního záznamu) pošle muzejnímu supervizorovi (nyní CITeM) k archivaci originál nebo kopii prohlášení/dopisu, nebo (nejčastěji) přepoše e-mailovou zprávou, nebo pošle jednoduchý zápis rozhovoru. Supervizor dokument podle potřeby vytiskne a v papírové podobě archivuje v řazení podle jména předmětné osoby. Tento postup se shoduje s praxí na Oddělení národních jmenných autorit v NK ČR.

2.6.3 Katalog zdrojů

Protože norma ISO 690 je komplikovaná, tvorba korektních citací náročná a výsledné citace dlouhé, byl zaveden tzv. **Katalog zdrojů**. Je to obdoba klasického katalogu v knihovně, či spíše souborného katalogu všech knihoven. Neomezuje se jen na klasické „papírové“ publikace, obsahuje i elektronické publikace, obsahuje i zdroje, které nelze považovat za publikované, jako např. dokumentaci sbírek v muzeích apod. Záznam v Katalogu zdrojů je strukturován do srozumitelných polí, z nichž obslužný SW poskládá korektní citaci až v okamžiku požadavku na její zobrazení. Obslužný SW může z údajů v katalogu zdrojů generovat nejen citaci dle normy ISO 690, ale i stručnou citaci dle pravidel pro NA, případně i citace podle požadavků konkrétních vydavatelů, které se někdy drobně liší od specifikací v normě.

Smysl katalogu je v tom, že:

- šetří práci - údaje pro citaci se zapisují (či přebírají) jen jednou a využívají mnohokrát
- šetří prostor - ukládá objemné údaje pro citaci jen jedenkrát a umožňuje na ně z aplikací odkazovat krátkým Id
- sjednocuje formu citací
- uchovává „stavební prvky“ citace odděleně a dokáže z nich sestavit citace podle různých předpisů
- zahrnuje i „neknihovnické“ zdroje (dokumentace v muzeích, obecné prameny)

Popis tvorby záznamů do Katalogu zdrojů je v samostatné kapitole [Záznam zdroje](#).

2.6.4 Dva způsoby spojení údaje s jeho zdrojem

Povinnost uvést ke každému údaji v autoritním záznamu zdroj ovšem nekončí tím, že je zdroj v záznamu uveden. To stačí jen tehdy, když pro všechny údaje v záznamu byl použit tentýž jediný zdroj. Je-li při tvorbě a dodatečných úpravách záznamu použito zdrojů více, musí být též zaznamenáno, ze kterého zdroje byl který údaj v záznamu převzat.

V NA je to řešeno jednoduše, přímo u stručné citace zdroje se vyjmenuje, co z něj bylo převzato. Při malém počtu polí v NA to vyhovuje. Pro MA s velkým počtem nadstavbových polí (často i opakovatelných) je nereálné takto vše vypisovat. Proto byl zaveden opačný směr přiřazování - u každého pole je uvedeno, ze kterého zdroje pochází. Aby nebylo nutné uvádět celou citaci zdroje, je každý zdroj zastoupen jen číslem, čísla se zdrojům přidělují v rámci každého záznamu odděleně.

Rozlišujeme tedy dva způsoby spojení údaje s jeho zdrojem:

Základní: Do skupiny polí Zdroj k základu se uvede stručná citace zdroje a přímo se vyjmenuje, co (případně kam) bylo z tohoto zdroje převzato do základních(!) polí. V záznamu samozřejmě může být takto uvedeno více zdrojů.

Příklad: **Zdroj k základu:** **Stručná citace=**Lexikon umělců **Co převzato=**Datum úmrtí.

Nadstavbový: Do skupiny polí Zdroj k nadstavbě se zdroj uvede v podobě propojení na záznam o zdroji v katalogu zdrojů. V autoritním záznamu může být takto uvedeno více zdrojů. U každého nadstavbového(!)

pole pak je možnost propojení na jeden z nich. Propojení je obvykle realizováno (záleží na konkrétním SW) prostřednictvím pořadového čísla zdroje v rámci záznamu, nabízí se u nadstavbových polí v políčku Zdroj. Jde tedy o dvoustupňové propojení:

- z pole s údajem na číslo zdroje v seznamu zdrojů v záznamu,
- ze seznamu zdrojů v záznamu na Id úplného záznamu zdroje v katalogu zdrojů.

Zjednodušený příklad pro publikaci v Katalogu zdrojů:

Katalog zdrojů

Id=123456, TOMAN, Prokop. Nový slovník ... umělců ... Praha Tvar, ... 1950.

Databáze MA, záznam osoby

Jméno=Novák, Jan

Zdroj k nadstavbě: Propojení na záznam v katalogu zdrojů=<Id 123456> Číslo=2

Tituly: Titul před=JUDr. Zdroj=2

(Tím je zaznamenáno, že informace o titulu JUDr. byla převzata z Tomanova slovníku umělců.)

Databáze MA, záznam osoby

Jméno=Jirousová, Františka, Data=1980-

Databáze MA, záznam osoby

Jméno=Florianová Stritzková, Marie, Data=1909-1998

Zdroj k nadstavbě: Propojení na osobu=<Jirousová, Františka, 1980-> Lokace=osobní sdělení vnučky, e-mail (osobní jméno, odkaz viz, datum a místo úmrtí) Datum citování=20110524 Číslo=2

Úmrtí: Datum od=19980414 Zdroj=2 Místo=<Stará Říše (Česko)> Zdroj=2

(Tím je zaznamenáno, že informace o datu a místě úmrtí Marie Florianové byla získána z e-mailu její vnučky Františky Jirousové 24.5.2011)

Vysvětlení: Katalog zdrojů je určen pro klasické i elektronické publikace, i pro zdroje (prameny) jako jsou archivní fondy, muzejní dokumentace, apod. Pokud byla informace získána přímo od osoby, korporace apod., tak se místo katalogu zdrojů používá autoritní databáze MA. V tom případě je zdroj identifikován autoritním záznamem osoby, korporace, případně geografického místa (hřbitov se zaznamenává jako korporace).

2.7 Technické poznámky

2.7.1 Formáty dat (MARC21/Autority, XML)

V oblasti knihovnických katalogů i autoritních databází je pravděpodobně celosvětově nejrozšířenější formát MARC, resp. některý z jeho klonů. Formát MARC byl vytvořen v roce 1961. Za dobu své existence byl doplněn a zkomplikován řadou dodatečných úprav, vyvolaných použitým SW a potřebou zaznamenávat nové jevy (např. internetové zdroje). Z dnešního pohledu má mnoho nevýhod. Vzhledem k obrovskému množství uložených dat však stále zůstává hlavním standardem (přechod na jiný formát však lze reálně očekávat). Zavedené členění dat v záznamech na menší jednotky tzv. pole a podpole, používání standardizovaných oddělovačů dat a používání označení polí pomocí jednoznačné třímístné značky (tagu) a podpolí pomocí jednomístného alfanumerického znaku je stále společnou řečí všech bibliografů a katalogizátorů v knihovnách bez ohledu na jazykové hranice. Proto i v této metodice jsou MARC označení polí a podpolí použita jako dodatečné orientační informace.

České Národní autority jsou uloženy ve formátu MARC 21 pro autority, zkráceně MARC21/Autority. Z toho vychází i rozšířený formát, v němž jsou uloženy Muzejní autority v rámci pilotního provozu. Základní formát je popsán příručkou MARC 21, Formát pro autority, kterou v roce 2004 vydala Národní knihovna ČR. Kódované označení spolu s českým slovním ekvivalentem podle zmíněné příručky jsou v této metodice uvedeny u každého pole či skupiny polí, které obsahově odpovídají.

Výměnným formátem pro MA je XML vycházející z mezinárodní normy ISO (CIDOC CRM). Definice XML pro MA je v samostatném dokumentu a obsahuje i vazby na příslušné popisy obsahu polí uvedené v této metodice.

Popis technického řešení uložení dat není obsahem této metodiky a záleží na SW řešení konkrétní aplikace. Poznámka: Formát MARC je strukturován do polí a podpolí. Záznam v MA je strukturován obdobně, hovoříme však o skupinách polí a polích.

2.7.2 Příručkové prameny

Tímto souslovím označují knihovníci důvěryhodné ověřovací zdroje, zejména encyklopedie, slovníky, publikace typu Kdo je kdo, OPAC katalogy národních knihoven, národní bibliografie apod.

Seznam hlavních příručkových pramenů, jak knižních, tak internetových, je k dispozici spolu se závazným způsobem jejich citace (zkratkami) a URL adresami na:

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_citace.htm

Přehled je průběžně revidován a rozšiřován.

Návody k vyhledávání v nejméně používaných ověřovacích zdrojích (zejména autoritní databáze různých národních knihoven) jsou v samostatné příloze [Zdroje](#).

Příklady:

LC (OPAC) (katalog Library of Congress)

LC (Names) (jmenné autority Library of Congress)

BNF (jmenné autority Bibliothèque nationale de France)

Muzejnické příručkové prameny u personálních autorit žádné nejsou.

2.7.3 Současný autor

Pravidla pro zápis životních dat a pro zápis více jmen téže osoby jsou v NA odlišná pro „současné autory“ a pro ty ostatní, staré. Samozřejmě to v MA musíme rozlišovat stejně. Definice „současného autora“ byla převzata podle interpretace Library of Congress v tomto smyslu:

„Za současného autora považujte všechny žijící autory a autory, kteří zemřeli v době po 31. prosinci 1900. V případě pochybností nepovažujte osobu za současného autora.“

(viz <http://www.itsmarc.com/crs/LCRI1086.htm>)

Pravidla pro záznam současného a starého autora se liší hlavně ve dvou věcech:

1. Životní data (roky narození a úmrtí):

- u současného autora musí být buď přesné, nebo se neuvědomí vůbec

- u starého autora mohou být přibližné (14. stol.), lze je lze nahradit dobou aktivity (činný 1323-1335).

2. Odkazy na jiná jména (pseudonymy):

- u současného autora samostatný záznam pro každý pseudonym, pod nímž publikoval; záznamy jsou pak propojené Viz též

- u starého autora všechna jména v jediném záznamu jako Viz.

Jako důvod pro samostatné záznamy k pseudonymům je uváděna nemožnost vytipovat již za života autora bez časového odstupu ze všech jeho použitých jmen to nejméně používanější. Rozhodující však je spíše důvod praktický: aby v katalogových záznamech publikací šlo použít vždy přímo jméno z titulního listu publikace a mělo vazbu na autoritní záznam.

Tato kapitola je víceméně převzata z knihovnického prostředí a proto hovoří o „autorech“, zatímco v MA se objevují osoby i na základě jiných rolí - sběratelé a další tvůrci sbírek (kurátoři, determinátoři), osoby jako objekty zájmu muzeí (slavní rodáci - sportovci, cestovatelé, vojevůdci, kazatelé, ...) apod. Popsaná pravidla platí pro všechny osoby zařazené do autoritní databáze.

2.7.4 Zahraniční autor

Pravidla pro zápis základního pole Charakteristika a částečně i pravidla pro zápis samotného jména jsou v NA odlišná pro „české autory“ a pro „zahraniční autory“. Samozřejmě to v MA musíme rozlišovat stejně.

Žádná jednoznačná definice neexistuje, používá se pomocná, opisná: Za českého autora považujeme takového autora, kterého česká kultura (v nejširším slova smyslu, tedy i věda apod.) přijala za svého.

Spadají sem např. i Franz Kafka, Johannes von Saz (Jan ze Žatce). Patří sem naši emigranti (např.

František Janouch), ale už ne jejich děti (Katerina Janouch už nepublikuje česky). Patří sem u nás

naturalizovaní cizinci. Všichni ostatní zapsaní v NA jsou pak zahraniční autoři.

Protože přirozeně nikdo nevydává jménem české kultury seznam autorů „přijatých za své“, tak vždy budou autoři, jejichž zařazení je sporné. V nejasných případech lze brát v úvahu i to, zda dotyčného již přijala za svého jiná národní kultura, jak je zapsán v příslušné národní autoritní databázi.

Šablona charakteristiky pro českého a zahraničního autora se liší hlavně v tom, že:

- u českého autora začíná daty a místy narození a úmrtí a národnost se neuvádí,

- u zahraničního autora začíná uvedením národnosti či státní příslušnosti; data a místa narození a úmrtí se neuvádí vůbec.

Zbytek šablony je shodný (Profese, specializace, publikační obory. Další informace). U zahraničních autorů však charakteristika bývá extrémně stručná.

Záhlaví u zahraničních autorů se přebírá z příslušných národních autorit, kdežto u českých autorů se tvoří podle českých pravidel.

Tato kapitola se týká jednoho ze základních knihovnických polí a proto používá i termín „autor“ zavedený v knihovnickém prostředí. Pro muzejní autority je nutno tento termín chápat velmi volně. Popsané dělení a rozdíly platí pro všechny osoby zařazené do autoritní databáze.

2.7.5 Interpunkce

MA navazují na NA a musí tedy respektovat pravidla zavedená v NA, daná standardem ISBD, AACR2 a formátem MARC. Všeobecným pravidlem je, že při zobrazování dat se jen nahradí číselné kódy polí slovními ekvivalenty, žádné oddělovací znaky se nedoplňují, potřebné oddělovací znaky mezi jednotlivými údaji musí být součástí dat. Zobrazený výsledek by měl odpovídat gramatickým pravidlům.

Například obsah pole Charakteristika by měl mít podobu věty, tj. je nutno psát tečku na konci.

Jiný příklad - v záhlaví se za jméno píše čárka podle toho, zda jsou či nejsou vyplněny další údaje, jako jsou roky narození a úmrtí apod.

Přesná pravidla jsou uvedena u jednotlivých polí.

Některá často porušovaná či málo známá pravidla jsou vysvětlena zde.

Pomlčka nebo spojovník?

Pomlčka "–" (lze zapsat jako Alt+0150) odděluje části vět, přímou řeč apod., obklopuje se mezerami.

Pomlčka pro zapamatování: odděluje, oddaluje dlouhou pomlčkou a mezerami.

Příklad: Odjel – ač nerad – do Paříže.

Jiné, v autoritních záznamech daleko častější použití má pomlčka jako ekvivalent slovíček až, do, a, proti, versus. V těchto situacích se mezerami neobklopuje.

Příklady: Voskovec–Werich, dálnice Praha–Brno, Protektorát 1939–1945.

Zvláštním případem jsou životní data v poli Data (např. 1885-1974), Podle pravidel by měla být pomlčka bez mezer (1885–1974), ale kvůli návaznosti na data Library of Congress se používá vždy spojovník, krátká čárka bez mezer (1885-1974).

Spojovník "-" (Alt+45) spojuje do jednoho slova, píše se bez mezer jako součást slova.

Příklady: Ostrava-Poruba, Josef Rössler-Ořovský, žluto-modrá vlajka, česko-německý slovník, bude-li.

V autoritní databázi se spojovník používá kvůli návaznosti na data Library of Congress i pro životní data v poli Data (např. 1885-1974), i když je to v rozporu s pravidly pravopisu.

Mezery v datech

Datum v textu se píše s tečkami a mezerami (25. 12. 2009), to platí zejména pro Životopis a Charakteristiku.

V záznamech převzatých z NA však často vidíme v Charakteristice data bez mezer. Opravujeme to jen tehdy, je-li nutný i nějaký jiný věcný zásah do základních polí, jinak necháváme tak.

2.7.6 Forma zápisu příkladů

Příklady v této metodice jsou dvojího druhu:

- Neformální, často extrémně zjednodušené, jen pro ilustraci popisovaného principu, obvykle bez názvů polí.
- Formální, vybrané ze skutečných dat, vytrhující však jen tu část ze záznamu, která ilustruje výklad.

Pro formální příklady jsou použita tato typografická pravidla:

- názvy polí a skupin polí jsou psány tučným písmem
- název skupiny je následován dvojtečkou a mezerou a názvem pole, např. **Záhlaví: Jméno**
- název pole je následován rovnítkem a hodnotou, např. **Jméno=**Tarzan
- hodnota je psána obyčejným písmem šedě podloženým a je následována mezerou, např. **Jméno=**Vrba, Jan, **Data=**1921-1983 (obě čárky jsou v poli zapsány!)
- propojení na jiný záznam je zapsáno jako hodnota jeho záhlaví v ostrých závorkách, např. **Propojení na osobu=**<Vrba, Jan, 1921-1983>
- komentáře jsou psány obyčejným písmem v kulatých závorkách, např. **Jméno=**Vrba, Jan, (čárka za jménem je v poli zapsána!)
- v jednoduchých příkladech v textu je název pole s rovnítkem vynechán.

2.8 Práce s MA

2.8.1 Kategorie uživatelů

Muzejní autority jsou veřejně přístupný databázový systém. Z hlediska přístupových práv k jeho využívání rozlišujeme tyto kategorie uživatelů:

- **Veřejnost** - bez omezení, bez registrace, má právo záznamy prostřednictvím internetu vyhledávat, číst a tisknout (míra a případně i cena zpřístupnění je na rozhodnutí provozovatele databáze, ideálně by mělo být volně přístupné vše s výjimkou pomocných technických polí)

- **Uživatel v muzeu** apod., tj. uživatel muzejního dokumentačního systému (např. Demus, Bach, ...) - má navíc právo záznamy vyhledávat a stahovat prostřednictvím webové služby, pokud jeho dokumentační systém dokáže se službou komunikovat. Každý dokumentátor a kurátor v každém muzeu či galerii patří do této kategorie.
- **Editor MA** - po proškolení a registraci má navíc právo prostřednictvím speciálního online editoru záznamy v MA měnit a vytvářet, k tomu má právo stahovat záznamy z NA.
- **Supervizor MA** - má navíc právo záznamy schvalovat a odesílat do NA. Jeho úkolem je kontrolovat zejména formální správnost a jednotnost záznamů a zdokonalovat metodiku jejich tvorby. Směrem k NA zastupuje všechna muzea (resp. všechny zúčastněné paměťové instituce), je na stejné úrovni jako katalogizátoři v knihovnách kooperujících na tvorbě NA.
- **Supervizor NA** - je zde uveden jen pro úplnost, má právo záznamy došlé z MA schvalovat. Jeho úkolem je kontrolovat zejména formální správnost a jednotnost záznamů a zdokonalovat metodiku jejich tvorby.
- **Správce databáze MA** - má právo ke všem zásahům do databáze, jeho úkolem je zajistit chod systému, provádět potřebný servis (zálohování apod.), upgrade, atd. Tato funkce je vysloveně technická, správce není oprávněn ke změnám obsahu záznamů.

2.8.2 Nástroje k práci

Tato metodika neřeší a nepopisuje obslužný SW pro MA. Pro čtení metodiky je však nutná alespoň přibližná představa o základních komponentách a jejich funkci.

Konkrétní řešení závisí na dodavateli a provozovateli SW a na dalších okolnostech. K datu vydání této metodiky (podzim 2011) je provoz zajištěn takto:

Dodavatel SW: Cosmotron Bohemia, s.r.o.

Platforma informačního systému: Advanced Rapid Library (ARL)

Databázová a aplikační platforma: CACHE

Provozovatel HW: Národní knihovna ČR (server Vega)

Interní formát dat: rozšířený MARC21/Autority

Podporované výstupní datové formáty:

- řádkový MARC21/Autority v rozsahu polí požadovaných NA ČR

- ISO2709 pro MARC21/Autority v rozsahu polí požadovaných NA ČR

- XML s proprietární strukturou na základě CIDOC/CRM

Komunikační protokol: Z39.50, webové služby

Podporované znakové sady: 16-bitový UNICODE, UTF8, CP1250, Latin2

Online prohlížeč

Online prohlížeč je určen pro veřejnost bez jakékoliv registrace. Umožňuje vyhledávání autoritních záznamů MA a jejich zobrazování, případně i tisk.

Vyhledávání by mělo nabízet alespoň dvě základní varianty:

Jednoduché hledání podle jednoho kritéria s možností volby kritéria (zejména hledání podle záhlaví a hledání ve všech polích)

Rozšířené hledání podle kombinace více kritérií

Zobrazování by mělo nabízet alespoň dvě základní varianty:

Přehled výsledků hledání - všechny vyhovující záznamy, s možností je různě řadit a listovat v nich.

Detailní zobrazení jednoho záznamu - s možností volby alespoň mezi stručným zobrazením (jen nejdůležitější pole) a úplným zobrazením (všechna veřejná pole).

Další možné varianty zobrazení jsou například XML nebo MARC21 formát.

Webová služba

Webové služby jsou obecným nástrojem pro výměnu dat mezi dvěma systémy, umožňuje rychlou implementaci do kterékoliv aplikace nebo informačního systému. V případě MA jsou použity pro výměnu dat mezi databází MA a aplikacemi, sloužícími k evidenci a dokumentaci muzejních a galerijních sbírek.

Poskytovány jsou tyto webové služby:

- vyhledávání přes záhlaví – slouží k získání přehledu vyhovujících záznamů – vyhledávání probíhá na základě slova nebo slovního spojení ze záhlaví a odkazů viz, výsledkem je přehled záhlaví odpovídajících požadavku a jejich ID,
- vyhledávání přes ID – slouží k získání jediného záznamu – k vyhledávání přes ID může dojít po vyhledání přes záhlaví a výběru jediného požadovaného záznamu, výsledkem je záznam v proprietárním XML v plném rozsahu,
- vložení záznamu – slouží k odeslání a uložení nového záznamu, nebo změn v záznamu, pokud spolupracující instituce nevyužívá pro editaci webový editor.

Webové služby jsou k dispozici za následujících podmínek:

- přístup je autorizován, tj. součástí zadávaných parametrů webových služeb jsou údaje autorizace – jméno a heslo,
- formátem pro zpřístupnění vyhledaných záznamů je XML (proprietární formát pro muzejní autority v plném rozsahu, nebo zkrácený formát s identifikačními daty).
- formátem pro odeslání nového záznamu, nebo odeslání změn v záznamu je XML (proprietární formát pro muzejní autority v plném rozsahu)

Přesný popis webových služeb je v samostatném dokumentu.

Poskytované webové služby dodržují standard SOAP 1.2.

Online editor

Online editor je určen pro vyškolené a registrované kurátory v muzeích a galeriích. Umožňuje vyhledávání autoritních záznamů a jejich editování, tj. zakládání nových záznamů a změny v existujících záznamech. Zakládání záznamů vyžaduje možnost hledání v NA a stažení záznamu z NA. Záznam lze zobrazit v editačním formuláři nebo v zobrazovacím formátu (obdobně jako je v prohlížeči) nebo přímo v ukládacím formátu (např. MARC 21, XML).

Pro zvláštní kategorii „supervizor MA“ umožňuje online editor navíc i záznamy MA schvalovat a odesílat záznamy do NA.

Správa databáze

Správa databáze je vyhrazena jen správci databáze. Zahrnuje zejména synchronizaci databází MA a NA (tj. zpracování změnových souborů vydávaných z NA), zálohování dat a jejich obnovu v případě havárie, zvláštní operace s daty (statistika, dohledávání sporných zásahů, export do výměnného formátu). Lze sem zařadit i provoz a upgrade databázového a aplikačního serveru.

2.8.3 Kategorie záznamů

Databáze MA obsahuje vedle platných schválených záznamů i dosud neschválené návrhy nových či změněných záznamů. Lze odlišit čtyři kategorie záznamů:

- a) **Platný schválený** záznam, harmonizovaný s odpovídajícím záznamem v NA. Je přístupný veřejnosti.
- b) **Nově založený** záznam, nemá dosud odpovídající vzor v NA, není přístupný veřejnosti.
- c) **Kopie** platného záznamu **se změněným obsahem**, má odpovídající vzor v NA, není přístupný veřejnosti.
- d) **Hromadně importovaný** záznam, harmonizovaný se záznamem v NA, ale dosud neupravený a neschválený. Není přístupný veřejnosti. Tato kategorie by měla zcela vymizet, neboť s dalším hromadným importem se nepočítá.

Záznamy v kategoriích b), c), d) mohou být navíc označeny jako rozpracované, aby muzejní supervizor nekontroloval ještě nehotovou práci editora.

Editoři se musí snažit, aby záznamy nebyly rozpracované dlouhodobě (žádné zapomenuté nedodělky), supervizoři se musí snažit, aby hotové záznamy byly zkontrolovány a schváleny co nejdříve.

2.8.4 Operace se záznamy

Stažení z NA

Systém MA založí nový záznam, propojí jej s vybraným záznamem NA, obsah základních polí převezme, nadstavbová pole zůstanou prázdná. Zjednodušeně to lze vidět jako zkopírování vybraného záznamu z NA do MA. Záznam je platný a přístupný veřejnosti.

Právo stáhnout záznam má editor MA i supervizor MA.

Založení

Systém MA založí nový záznam bez vazby na NA. Je nutno vyplnit alespoň povinná základní pole, tj. Jméno v Záhloví. Až do schválení není záznam platný, tj. není veřejnosti přístupný běžným způsobem, ale jen v režimu prohlížení návrhů.

Právo založit záznam má editor MA i supervizor MA.

Harmonizace

Systém převezme obsah základních polí záznamu v MA z propojeného záznamu v NA.

Právo harmonizovat dosud neschválený záznam, rozpracovaný i hotový, má editor i supervizor MA. Záznam zůstane i nadále jako neschválený, případně i rozpracovaný.

Právo harmonizovat platný záznam má jen supervizor MA. Záznam zůstává nadále jako platný.

Vedle toho periodicky probíhá na základě změnových souborů z NA automatická hromadná harmonizace platných záznamů MA. Podrobněji o tom v odstavci Aktualizace.

Schválení

Právo schvalovat nové a změněné záznamy má jen supervizor MA.

Schválením se pracovní verze záznamu se stává platnou, nahradí případnou předchozí platnou verzi.

Dosud platná verze záznamu přestává být přístupná, v závislosti na konkrétním SW se buď archivuje, nebo jen jednoduše zlikviduje.

Poznámka pro supervizora: V případě změn v základních polích se schválením ztratí shoda základních polí mezi MA a NA. Aby se změny promítly i do NA, je nutné ještě odeslat záznam do NA, viz níže.

Odeslání

Právo odesílat nové a změněné záznamy do NA má jen supervizor MA.

Do NA se pošle požadavek na založení nového záznamu nebo na změnu obsahu základních polí propojeného záznamu.

- Požadavek na založení nového záznamu má podobu kompletního záznamu NA.
- Požadavek na změnu existujícího záznamu má formu záznamu NA s původním obsahem všech polí, všechna změněná pole jsou přenesena do pomocného pole označovaného jako 930. Odeslání se tedy skládá z:
 1. uložení změněných polí do pole 930,
 2. harmonizace záznamu (tj. převzetí aktuální podoby polí z NA) a
 3. vlastního odeslání do předávací databáze, tzv. bandasky.

Důsledkem druhého kroku je to, že v době mezi odesláním do NA a příchodem schváleného záznamu z NA zpět má záznam původní podobu beze změn, změny jsou skryty v pomocném neveřejném poli 930.

Případné další změny provedené v této době jsou při synchronizaci zlikvidovány. Obslužný SW by měl odeslané a dosud nevrácené záznamy indikovat a editaci bránit.

Vše v tomto odstavci se samozřejmě týká jen polí obsažených v NA, tj. polí základních.

Aktualizace

Systém NA generuje pravidelně (jednou týdně) „změnový soubor“, je to výpis všech změn v záznamech za období od vydání předchozího změnového souboru. Obsahuje i všechny záznamy v tomto období nově založené. Systém MA tyto změny promítá do odpovídajících záznamů v MA. Ty záznamy ve změnovém souboru, pro něž není v MA ekvivalentní záznam, se ignorují. V podstatě tedy jde o hromadnou harmonizaci záznamů v MA.

Poznámka: MA obsahují k datu vydání této metodiky (podzim 2011) ekvivalenty jen asi 3 000 personálních záznamů ze 400 000 v NA, ale všechny záznamy korporací, míst a termínů.

Výše uvedený popis aktualizace platí nejen pro záznamy osob, ale i pro ostatní typy záznamů - korporace, místa, termíny. Rozdíl lze vidět jen v tom, že do MA byly na počátku převzaty všechny záznamy korporací, míst i termínů a že tedy při aktualizaci se nic neignoruje, všechny přicházející změny se v MA uplatní.

Popsaný způsob periodické aktualizace znamená, že změny provedené v NA se do MA dostanou s malým zpožděním, při normálním režimu není větší než týden. Týká se to i změn v základních polích provedených v MA, napřed jsou skrytě odeslány do NA, tam jsou či nejsou schváleny a jen schválené změny se pravidelnou aktualizací dostanou do platných záznamů v MA. Zpoždění zde může někdy být i větší než týden, protože k týdenní periodě změn je nutno přičíst ještě dobu schvalovacího procesu v NA, za normálních okolností jde však jen o minuty či hodiny.

2.9 Práce editora MA

Typický editor MA je vybraný kurátor či dokumentátor z oblasti muzeí a galerií. Péče o sbírku ani příslušnost k muzejní instituci není podmínkou. Vybraný kurátor musí být:

- odborně erudovaný v některém muzejním oboru,
- IT gramotný a schopný myšlení v abstraktních kategoriích (událost, propojení záznamů apod.),
- pozitivně naladěný ke spolupráci, ochotný akceptovat pravidla a kritiku od supervizora,
- zkušený v práci se SW pro muzejní dokumentaci (katalogizaci, evidenci),
- vyškolený k práci na MA,
- registrovaný jako editor MA.

Typické činnosti jsou jen dvě:

- založení autoritního záznamu,
- úprava existujícího autoritního záznamu.

Jiné operace (hromadná oprava, vyřazení záznamu) jsou natolik výjimečné, že se řeší individuálně se supervizorem MA a nejsou popsány v této metodice.

2.9.1 Založení záznamu

Autoritní záznam v MA lze založit dvěma cestami:

1. stažením z NA - přednostně
2. založením v MA - jen když v NA není odpovídající záznam

Než založíte nový záznam, tak se všemi silami snažte zjistit, zda už potřebný záznam neexistuje, třeba pod poněkud jiným jménem, nebo dokonce v jiném typu záznamů (např. Helfštýn není geografická autorita, ale korporativní, neb je to hrad; Panklová Barbora existuje pod jménem Němcová Božena apod.). Napřed hledejte v MA, pak v NA. U personálních autorit je naprostá většina záznamů zatím pouze v NA, protože v MA jsou jen záznamy obohacené. Početní poměr na podzim 2011 je cca 400 000 : 3 000. U ostatních typů autorit se do MA stahují hromadně všechny záznamy z NA, ale jen jednou týdně, takže v mezích vzniklý záznam nemusí ještě v MA být.

Pokud máte pochyby, zda nalezený záznam je ten správný, a nedaří se dohledat pravda, tak raději založte nový záznam. Je menší chybou mít dva záznamy pro totéž, než jeden zmatečný záznam směřující informace o dvou objektech.

2.9.1.1 Osoba

Záznam osoby lze založit nejen přímo z online editoru, ale i prostřednictvím webové služby z aplikací pro dokumentaci muzejních sbírek (pokud to ovšem daná aplikace uživateli nabídne). V obou případech platí výše uvedená obecná zásada napřed prohledat MA i NA a jen při neúspěchu zakládat zcela nový záznam. K založení záznamu stačí zapsat jen Záhlaví (zejména povinné pole Jméno) a Charakteristiku. Doplnění dalších informací lze udělat dodatečně, je však žádoucí dotáhnout záznam co nejdříve do „definitivní“ podoby. Absolutně definitivní nebude nikdy, vždy je možnost, že se objeví a zaznamenají nové jiné informace.

2.9.1.2 Korporace

Pilotní provoz muzejních autorit se omezuje pouze na zakládání (a případnou editaci) jen těch záznamů korporací, které jsou nezbytné k ustanovení vazeb potřebných v personálních záznamech. Na korporativní autority se z personálního záznamu odkazuje ze dvou míst:

- Viz též korporace
- Korporace v události (Studium, Zaměstnání, Členství)

Záznam lze založit jen z online editoru a vyplnit (editovat) v něm lze jen několik víceméně povinných základních polí, vedle záhlaví jde hlavně o zdroje. Po odeslání záznamu do NA provede jeho doplnění a ověření Oddělení národních jmenných autorit v NK ČR. Opět platí výše uvedená obecná zásada napřed prohledat MA i NA a jen při neúspěchu zakládat záznam z ničeho. Přesnější popis záznamu je v kapitole [Záznam korporace](#).

2.9.1.3 Akce

Zcela obdobně jako u korporací.

2.9.1.4 Místo

Pilotní provoz muzejních autorit se omezuje pouze na zakládání (a případnou editaci) jen těch geografických záznamů, které jsou nezbytné k ustanovení vazeb potřebných v personálních záznamech. Na geografické autority se z personálního záznamu odkazuje ze dvou míst:

- Viz též místo
- Místo v události (Narození, Úmrtí, Studium, Zaměstnání, Členství)

Záznam lze založit jen z online editoru a vyplnit (editovat) v něm lze jen několik víceméně povinných základních polí, vedle záhlaví jde hlavně o zdroje. Po odeslání záznamu do NA jeho doplnění a ověření provede Oddělení národních věcných autorit a věcného zpracování Národní knihovny. Opět platí výše uvedená obecná zásada napřed prohledat MA i NA, zkusit různé varianty jména, a jen při neúspěchu zakládat záznam z ničeho.

Podoba geografických autorit NA doznává poměrně výrazných změn. Napřed to musí být dořešeno na úrovni NA, pak bude stanovena podoba v MA. Přesnější popis záznamu je v kapitole [Záznam místa](#).

2.9.1.5 Termín

Pilotní provoz muzejních autorit se omezuje pouze na zakládání (a případnou editaci) jen těch věcných záznamů, které jsou nezbytné k ustanovení vazeb potřebných v personálních záznamech. Na termíny ve věcných autoritách se z personálního záznamu odkazuje ze tří míst:

- Řeč
- Zatřídění
- Odkaz na URL (pole Typ dokumentu)

Odkazovat lze jen na již existující záznam. Vzhledem k malému množství požadavků na nové záznamy je jejich zakládání ponecháno v kompetenci Národní knihovny. Požadavky je nutno posílat prostřednictvím muzejního supervizora do Národní knihovny, Oddělení národních věcných autorit a věcného zpracování. V

praxi to znamená, že při potřebě použít nový termín je nutno vyčkat s dokončením personálního záznamu až na vyřízení žádosti v NK. Podrobnější instrukce jsou v kapitole [Záznam termínu](#). Opět platí výše uvedená obecná zásada napřed prohledat MA i NA, zkusit různé varianty termínu, a jen při neúspěchu požadovat založení záznamu nového.

2.9.1.6 Zdroj

Rozlišujeme dvě základní kategorie zdrojů informací pro autoritní záznamy:

- publikace (klasické i elektronické)
 - prameny (archivní a muzejní sbírky a jejich dokumentace, náhrobky, osobní výpovědi a pod.)
- Publikace jsou reprezentovány záznamy v Katalogu zdrojů, prameny jsou reprezentovány autoritními záznamy korporací, osob nebo míst v MA.

Tato kapitola se týká jen Katalogu zdrojů. Katalog byl zřízen proto, aby nebylo nutno v autoritních záznamech opakovaně popisovat tentýž zdroj a aby bylo možno pohodlně generovat správně sestavené citace (podle normy ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2) a následně je používat v dalších publikacích.

Opět platí stejné obecné pravidlo. Než založíte nový záznam, tak se všemi silami pokuste zjistit, zda už záznam katalogu zdrojů neexistuje, třeba pod poněkud jiným jménem, jinak uvedeným autorem apod.

Záznamy do katalogu zdrojů lze přidávat dvěma cestami:

1. stažením z katalogů knihoven, zatím se počítá s těmito:
 - Katalog Národní knihovny
 - Článeková databáze z českých novin, časopisů a sborníků
 - Souborný katalog ČR
2. ručním zápisem, je určen zejména pro zdroje, které nejsou v knihovnách (prameny, osobní výpovědi apod.), lze však zapsat všechny typy dokumentů (monografie, články, ...). Pravidla pro zápis jsou v kapitole [Záznam zdroje](#).

Platí výše uvedená obecná zásada napřed prohledat existující záznamy, zkusit různé varianty titulu, autora atd., a jen při neúspěchu zakládat záznam z ničeho.

Přesnější popis záznamu je v kapitole [Záznam zdroje](#).

2.9.2 Editace záznamu

V pilotním projektu se nepočítá s editací jiného typu záznamu, než jen záznamu osoby.

2.9.2.1 Záznam osoby

Rozlišit lze tři či čtyři základní situace, základní úkoly:

- a) „**hotový**“ záznam opravit,
- b) **stažený** záznam z NA doplnit o nadstavbová pole,
- c) založit **nový** záznam (vyplnit základní nebo i nadstavbová pole)
- d) **importovaný** a hromadně transformovaný záznam doplnit o základní i nadstavbová pole (hromadný import byl proveden při počátečním plnění daty, v dalším provozu se s ním nepočítá).

Cíl je však ve všech případech stejný - formálně bezchybný, věcně správný a přiměřený záznam. Cesta k němu je vždy podobná, jen v některých případech lze některé kroky přeskočit.

Doporučený postup:

1. Záhlaví - vyplnit/opravit,
2. Zdroje - zkontrolovat/zapsat, zejména při více zdrojích k nadstavbě, kvůli tomu, aby byly k dispozici pro pole Zdroj u jednotlivých údajů v záznamu
3. Narození, Úmrtí, Řeč, Pohlaví
4. Charakteristika
5. Životopis - sepsat nebo převzít, kvůli tomu, aby připomínal, co zapsat do dalších polí, zejména jako události
6. Viz
7. Viz též
8. Studium, Zaměstnání, Členství
9. Odkazy na URL
10. Poznámky
11. Opravy

Pořadí není dogma. Průběžně lze záznam kontrolovat v zobrazovacím formátu, přidávat další zdroje, apod. Online editor má možnost označit záznam jako Rozpracovaný po neomezenou dobu. Nakonec je však třeba jej uvolnit, aby mohl být zkontrolován a schválen supervizorem MA. Do té doby záznam není v normálním režimu přístupný běžným uživatelům, resp. je přístupný ve své předchozí verzi.

Nezasahujte do záznamů zbytečně, jen kvůli drobným formálním či gramatickým nedostatkům. Například scházející mezery v datech narození a úmrtí v Charakteristice k zásahu do záznamu nestačí. Jsou-li však potřebné závažnější změny, opravte i tyto drobné formální závady.

Důrazně doporučujeme nezasahovat do záznamů v MA, které čekají na schválení a opravu základních polí v NA. Automatická aktualizace podle NA by všechny nové změny překryla a bylo by nutno je dělat znovu. Záznamy čekající na provedení změn v NA se poznají podle toho, že mají vyplněné pole 930. Konkrétní SW může buď umožňovat zobrazení v MARC formátu, pak je pole 930 vidět přímo, nebo indikovat pole 930 přiměřeným způsobem v běžném zobrazení.

Časté chyby:

- Jméno není ukončeno čárkou, přestože je vyplněno pole Data,
- Charakteristika - scházejí mezery v datech narození a úmrtí (správně např. 18. 4. 1936),
- Úmrtí - Datování - vyplněno je Datum do, správně má být Datum od,
- Datum od (Narození, Úmrtí) – liší se od data narození či úmrtí v Charakteristice,
- Řeč - u více řádků je označeno Preferovaná,
- Charakteristika - příliš „upovídáná“, nekončí tečkou,
- Životopis - překlepy, gramatické chyby,
- Viz - Data - schází nebo se neshoduje se Záhlovím,
- Zatřídění - neuvvedena profese, obor, styl (nic z toho není povinné),
- Odkaz na URL - nefunkční, nevhodný (nestabilní), schází Jen pro muzea,
- Studium apod. - Datování - jediné datum (rok) bez originální informace v Dataci
- Stručná citace - změna původního obsahu - je povoleno jen přidávat další zdroje, nic neměnit, neopravovat,
- Opravy - schází zcela.

2.10 Práce supervizora MA

Tato kapitola není určena běžným editorům MA, stručně popisuje práci supervizora MA při kontrole záznamů.

Supervizor MA vystupuje směrem k NA jako jediný společný představitel celé muzejní komunity, jako jeden z řady supervizorů v jednotlivých knihovnách kooperujících na NA. Pro tyto dodavatele dat do NA je určen obecný návod pro komunikaci s NA:

<http://autority.nkp.cz/kooperace/postup-zpracovani-autorit-spoluprace-pres-z39.50/>

Supervizor kontroluje obsah všech polí změněného záznamu a to jak formu zápisu, tak i gramatickou podobu. V případě věcných chyb v obsahu vrací záznam editorovi. Záznam, který v NA dosud není nebo v něm editor opravil nějakou chybu v základních polích, odesílá do NA. Zápis problematických záznamů konzultuje s příslušným oddělením NK ČR.

Databáze MA obsahuje vedle platných záznamů, které jsou harmonizované se záznamy v NA, i dosud neplatné návrhy nových záznamů a změn v existujících záznamech. Běžný uživatel MA vidí „zvenku“ standardně jen platné záznamy (může to však změnit a prohlížet i návrhy). Tvorba nových záznamů a změny existujících jsou přístupné jen registrovaným editorům a supervizorům. Po celou dobu změn v záznamu je navenek vidět stále jen původní nezměněný záznam. Všechny změny provádí editor i supervizor v kopii záznamu. Supervizor MA schválením záznamu vymění dosavadní platný záznam v MA za upravený. Při schvalování záznamu zkoumá, zda byla změněna jen nadstavbová „muzejní“ pole, nebo i základní „knihovnická“ pole.

Pokud byla změněna jenom nadstavbová pole, schválením záznamu se jen vymění dosavadní záznam v MA za upravený. Jeho základní pole dále zůstávají v souladu s NA (dokud nedojde k nějaké změně v NA). Pokud byla změněna i základní pole, odesílá záznam ke schválení do NA. Podrobnější popis je v samostatné [kapitole](#).

Supervizor by měl jen kontrolovat. Veškeré změny obsahu záznamů by měli dělat editoři cestou pracovních kopií záznamů. Poměrně běžnou výjimkou jsou drobné formální úpravy, které supervizor může dělat přímo v platných záznamech, bez vytváření pracovní kopie. Týká se to zejména odhalených překlepů a dále přesměrování vazeb z událostí na záznamy míst či korporací, které byly nově schváleny v NA. Editor totiž při jejich založení nemohl událost propojit jinam, než na jejich právě založené pracovní verze.

Mezi zcela zásadní úkoly supervizora MA patří i lektorská činnost na školení a poradenská služba, obojí v úzké spolupráci se supervizory NA. Popis těchto činností však už překračuje rámec metodiky a proto zde není uveden.

2.10.1 Kontrola personálních záznamů

Supervizor kontroluje pouze ty záznamy, které nejsou označeny jako rozpracované.

Prvním krokem při kontrole personálního záznamu je vyhledání personální autority v NA (http://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-a&local_base=aut). Vzhledem k tomu, že tvorba NA je kooperativní, je možné, že záznam, který byl v čase jeho editace nový, už byl v mezidobí v NA vytvořen resp. existující záznam změněn.

Pomůckou supervizora při kontrole záznamu je pole Oprava. Editor zapisuje do tohoto pole stručnou informaci, co změnil v základních polích v záznamu, a případně nejasnosti a problémy. Supervizor do tohoto pole zase zapisuje výhrady k obsahu nebo způsobu zápisu. Své poznámky uvádí textem „supervizor:“, aby editor mohl reklamované záznamy snadno vyfiltrovat (filtrování je popsáno v návodu ke konkrétnímu SW). Pole Oprava je opakovatelné, takže jednotlivé zápisy není nutno odstraňovat ani měnit. Při schválení záznamu všechny zápisy v tomto poli odstraní supervizor, případně to za něj provede konkrétní SW. Pole Oprava je jen pomůckou, ve skutečnosti supervizor vždy porovnává jednotlivá základní pole s poli odpovídajícího záznamu v NA.

Pokud byl záznam vytvořený editorem jako nový byl v mezidobí paralelně vytvořen i v NA, supervizor záznamy porovná. Jestliže záznam v MA neobsahuje žádné informace proti NA navíc, záznam harmonizuje s NA (tj. přebere všechna základní pole z NA). Když není schopen odborně posoudit některé informace, požádá editora, aby záznamy porovnal a harmonizaci provedl sám.

Po kontrole základních polí supervizor zkontroluje obsah a formu ostatních vyplněných polí. Drobné chyby (překlepy apod.) supervizor opraví. Nejasnosti a problémy zapíše do pole Oprava.

Záznam, který je věcně i formálně správný supervizor schválí.

2.10.1.1 Kontrola polí

Na záznamu osoby kontroluje supervizor zejména tyto souvislosti:

- Forma jména - je zvolena správně? Souhlasí se zapsanou podobou jména?
- Jméno - je správné oddělení čárkami v závislosti na vyplnění dalších polí, zejména Data?
- Řeč - je při více výskytech jedna řeč označena jako preferovaná?
- Charakteristika - jsou při obsahové změně základních polí opraveny i formální chyby v tomto poli (mezery v datech apod.)? Není-li žádná obsahová změna základních polí, záznam do NA neposílat, a do pole vrátit jeho původní obsah pole podle NA. Když se jedná o hrubou gramatickou chybu nebo překlep, který mění význam slova a všechna další základní pole v záznamu této autority zůstávají původní, je možné požádat o opravu této chyby mailem oddělení národních jmenných autorit NK ČR.
- Nadstavbové údaje - je k nim zapsán Zdroj? Je-li citovaným zdrojem muzejní předmět, musí jeho inventární číslo být uvedeno u zdroje v poli Lokace.
- Odkaz na URL - prověřit jeho funkčnost. Pokud odkaz nevyhovuje metodice NA (zejména když nesouvisí se Stručnou citací), lze odkaz označit „Jen pro muzea“.

Paralelně se záznamem osoby vznikají návrhy nových záznamů korporací a míst, jejichž kontrola je rovněž povinností supervizora.

2.10.1.2 Odesílání změn do NA

Tato kapitola by výhledově měla platit pro všechny typy autoritních záznamů v MA. V době vydání metodiky (podzim 2011) se však týká jen záznamů osob. Pro ostatní typy záznamů (korporace, místa, termíny) jsou samostatné kapitoly.

Při schvalování záznamu supervizor MA zkoumá, zda byla změněna jen nadstavbová „muzejní“ pole, nebo i základní „knihovnická“ pole.

Pokud byla změněna i základní pole, odesílá záznam ke schválení do NA. Odesílá se ovšem se základními poli v původní podobě shodné s NA, všechny požadované změny základních polí jsou v něm vloženy do opakovatelného pomocného pole, v MARC21/Autority vedeného jako národní pod kódem 930. Takto upravený záznam je také viditelný v MA jako platný. Základní pole jsou neopravená, nadstavbová opravená. Na první pohled to vypadá, že se původní oprava základních polí ztratila. Není to pravda. Po schválení (případně modifikaci či odmítnutí) změn v NA se nový obsah polí přenesou v NA do správných polí a teprve potom prostřednictvím pravidelné aktualizace se záznam vrátí z NA do MA. Tím se v MA dostane i obsah základních polí do žádoucího stavu a proces změn je ukončen.

Poznámka: Hlavním důvodem pro toto poněkud kostrbaté řešení jsou dva: 1. nevyžaduje ani nejmenší zásah do zavedených procedur v NA, 2. zajistí automaticky správnou podobu záznamu v případě, že NK se rozhodne záznam neměnit (nezměněný záznam NA se do změnového souboru neexportuje a původní stav by se v MA proto už nikdy automaticky neobnovil).

Důrazně doporučujeme nezasahovat do záznamů v MA, které čekají na schválení a opravu základních polí v NA. Automatická aktualizace podle NA by všechny nové změny překryla a bylo by nutno je dělat znovu. Záznamy čekající na provedení změn v NA se poznají podle toho, že mají vyplněné pole 930. Konkrétní SW může buď umožňovat zobrazení v MARC formátu, pak je pole 930 vidět přímo, nebo indikovat pole 930 přiměřeným způsobem v běžném zobrazení, nebo přímo editaci záznamu zablokovat.

Odesílání záznamů geografických autorit a autorit korporací je možné pouze prostřednictvím klienta s implementovaným protokolem Z39.50, který umožňuje připojení databáze tzv. „bandasky“. Obdobně jako u záznamů osob je nevhodné dělat jakékoliv úpravy do záznamu, který byl s návrhem na změnu odeslán do NA a dosud se nevrátil prostřednictvím pravidelné synchronizace.

Příklad:

100 1# \$aKrepčík, Jaroslav, \$d1929-1968

670 ## \$awww (Vědecká knihovna v Olomouci - REGO)

670 ## \$aBerka,R.: Máme rádi kapra \$bBiografické údaje

678 0# \$aNarozen 26.02.1880, zemřel 1959. Malíř, grafik a sochař.

930 ## \$1670#\$aSlovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2001 (Kon-Ky)

\$bdoplnění biografické poznámky

930 ##

\$1678#\$aNarozen 26. 2. 1880 v Telči, zemřel 6. 3. 1959 v Praze. Sochař, grafik, malíř a restaurátor plastik.

Požadováno je přidání dalšího pole 670 obsahujícího „Slovník ...“. Druhým požadavkem je změna textu v poli 678 (Charakteristika).

2.10.1.3 Historie změn záznamu

V závislosti na použitém SW řešení se v záznamu uchovávají informace o jeho změnách. Jedním ze standardních údajů o změnách je údaj o přesném čase poslední editace záznamu, uchovává se v poli 005 podle formátu MARC21/Autority. Identifikační označení (sigla) všech institucí, které do záznamu zasáhly se v souladu s definicí formátu MARC21/Autority zaznamenávají v NA do pole 040. Týká se to ovšem jen změn v NA, tj. v základních polích. Bylo by matoucí, kdyby se tam indikovaly zásahy, které se týkají nadstavbových polí v MA a záznam v NA nechají nedotčený. Proto záznamy v MA obsahují jiné pomocné pole, v MARC21/Autority vedené jako „volné pole pro použití knihoven“. Systém do něj a do přidružené pomocné databáze automaticky při ukládání záznamu ukládá přihlašovací jméno, datum a čas změny a kompletní předchozí verzi záznamu. Žádný uživatel do tohoto pole nikdy ručně nezasahuje. Uložené informace lze využít k dohledávání problematických změn a k vytváření statistických přehledů. Podrobnější popis je v Návodu ke konkrétnímu SW řešení.

Od roku 2015 pole 040 obsahuje podpole \$e – katalogizační pravidla, podle kterých je záznam založen či revidován. Záznamy vytvořené podle AACR2 a nezrevidované podle RDA podpole \$e neobsahují.

V záznamech vytvořených či zrevidovaných podle RDA je v podpoli \$e hodnota „rda“.

2.10.2 Kontrola a odesílání záznamů korporací

V pilotním provozu je práce se záznamy korporací byla omezena jen na minimum nutné k ustanovení potřebných vazeb ze záznamů osob. Od února 2014 jsou v záznamu korporace k dispozici všechna základní knihovnická pole. Přibyla funkce schválení a odeslání záznamů v online editoru ARL. K odesílání záznamů do NA lze používat i univerzální z-client ARL s implementovaným protokolem Z39.50, který umožňuje připojení předávací databáze, tzv. „bandasky“. Návody k práci s konkrétními SW nástroji ARL jsou v samostatném textu Návod. Složitější požadavky se řeší pomocí e-mailu na Oddělení národních jmenných autorit NK ČR (adresa je [v příloze](#)).

Postup

Odpovídá skupina Odkazy na URL (856) knihovnické metodice, tj. tvoří dvojici s polem Stručná citace (670)? Podle toho nastavit označení Jen pro muzea.

Kontrola/oprava ostatních polí.

Odeslat do NA (z-client ARL).

2.10.3 Kontrola a odesílání záznamů míst

V pilotním provozu je práce se záznamy míst omezena jen na minimum nutné k ustanovení potřebných vazeb ze záznamů osob. V záznamu korporace jsou k dispozici všechna základní pole. Od února 2014 přibyla funkce schválení a odeslání záznamů v online editoru ARL. K odesílání záznamů do NA lze používat i univerzální z-client ARL s implementovaným protokolem Z39.50, který umožňuje připojení předávací databáze, tzv. „bandasky“. Návody k práci s konkrétními SW nástroji ARL jsou v samostatném textu Návod. Složitější požadavky se řeší pomocí e-mailu na Oddělení národních věcných autorit a věcného zpracování NK ČR (adresa je [v příloze](#)).

Editoři v muzeích a galeriích obvykle nemají pro záznamy míst (na rozdíl od záznamů osob a korporací) obvykle žádnou odbornou převahu nad supervizorem, proto by zde supervizor měl kontrolovat i věcnou správnost obsahu záznamů, např. záměny stejnojmenných míst, kontrolovat ve zdrojích apod.

Postup

Zkontrolovat/opravit Jméno (151), zejména použití kvalifikátorů.

Zkontrolovat/přidat Poznámku (680) s charakteristikou, např. „část obce X v okrese Y“ apod.

Zkontrolovat/přidat (další) Poznámku 680, zapsat souřadnice.

Zkontrolovat/přidat Stručnou citaci (670).

Odpovídá skupina Odkazy na URL (856) knihovnické metodice, tj. tvoří dvojici se Stručnou citací (670)?
Podle toho nastavit označení Jen pro muzea.
Kontrola/oprava ostatních polí.
Odeslat do NA (z-client ARL).

3. Univerzální pole

Některá pole a skupiny polí se vyskytují na více místech záznamu osoby. Aby nebylo nutno výklad k nim mnohokrát opakovat, je jen zde. Na příslušných místech jsou uvedeny jen odkazy a případné specifické odchylky.

3.1 Pomocná pole

3.1.1 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci příslušné skupiny polí neopakovatelné

Slouží k rozlišení, zda nadřízená skupina polí se má považovat za „základní“ nebo za „nadstavbovou“, tj. zda splňuje pravidla pro NA a má se udržovat v souladu s NA (odesílat, aktualizovat) nebo ne.

Podrobnější výklad k dělení polí na základní a nadstavbová je v samostatné kapitole [Základní/nadstavbový](#) v kapitole Výklad.

3.1.2 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci příslušné skupiny polí neopakovatelné

Pole Zdroj slouží pro vazbu nadstavbových „muzejních“ informací na jejich zdroje. Propojení je realizováno jiným způsobem, než je tomu u zdrojů základních informací podle knihovnických pravidel pro NA. Platí, že základní „knihovnické“ údaje musí mít zdroj uvedený základním „knihovnickým“ způsobem, viz pole Zdroj pro základ, kdežto nadstavbové „muzejní“ údaje musí být na svůj zdroj propojeny nadstavbovým „muzejním“ způsobem.

Zdroje nadstavbových informací je třeba předem zapsat do skupiny polí Zdroje. Nejvíce využitý zdroj se uvádí jako první. U (skoro) každé skupiny datových polí (Narození, Řeč, ...) pak je pomocné propojovací pole Zdroj, jehož prostřednictvím lze tuto skupinu polí spojit s příslušným zdrojem jejího obsahu. Protože v běžných případech je většina údajů (nezřídka i všechny) převzata z prvního zdroje, tak pro úsporu práce i pro přehlednost výpisů je zavedeno pravidlo, že na první zdroj se nepropojuje, tj. vše bez uvedeného zdroje se považuje za převzaté z prvního zdroje. Ve výpisech se zdroje označují pořadovými čísly v hranatých závorkách.

Protože tento způsob vazby na zdroj je zavedený jen v muzejní nadstavbě, má pole Zdroj smysl jen u nadstavbových skupin polí. Podrobněji k dělení polí na základní a nadstavbová viz samostatná kapitola [Základní/nadstavbový](#) v kapitole Výklad.

3.2 Událost

Tato kapitola popisuje na jediném místě to, co se v záznamu vyskytuje na několika místech pod názvy Narození, Úmrtí, Studium, Zaměstnání a Členství. Vždy jde o stejnou obecnou konstrukci, jen v některých případech některá pole schází (např. Úmrtí nemá vazbu na korporaci a osobu) a některá pole (např. Role) mají jinou nabídku hodnot.

Základní informace k pojmu událost jsou v kapitole [Události](#).

Událost se na formuláři jeví jako skupina polí dělená do čtyř podskupin a dvou samostatných polí:

- skupina Datování (pole Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka)
- skupina Místo (pole Propojení na místo, Zdroj, Poznámka)
- skupina Korporace (pole Propojení na korporaci, Zdroj, Poznámka)
- skupina Osoba (pole Propojení na osobu, Role, Zdroj, Poznámka)
- pole Zdroj
- pole Poznámka

3.2.1 Obecné zásady a poznámky

Hlavní význam zápisu ve formě události je v tom, že představuje strojově čitelné propojení osoby na jiné osoby, na místa a na korporace, a to vše strojově filtrovatelné podle doby.

Z toho důvodu je žádoucí zachytit a propojit formou událostí pokud možno všechny významné osoby, místa a korporace vyskytující se v životopise. Vůbec nevdává, že to budou často události neúplné, důležité je propojení toho, co víme. Další údaje lze doplnit časem.

Mnohdy je užitečné takové neúplné události vysvětlit či upřesnit, nejlépe uvedením originální informace v Poznámce k události.

Geografické místo je někdy součástí jména korporace (např. Hvězdárna Vsetín), přesto k události uvádíme standardně místo vždy, kdy je zjistitelné.

Kvůli propojování v čase (s kým se mohl Hus v Praze potkat?) je vhodné uvádět vždy datování, i velmi hrubě odhadnuté datování je lepší než žádné.

Pokud naopak datování a lokalizace vztahu jsou nepodstatné (celoživotní vztah manželství, přátelství, příbuzenství), tak preferujeme přímý odkaz Viz též, je jednodušší. Oba tyto způsoby jsou primárně určeny pro zpracování strojem a rozdíl mezi nimi je jen v tom, že z události stroj vyčte i další souvislosti, kdežto z odkazu Viz též je nevyčte, i kdyby tam byly v poznámce. Podrobnější diskuse k tomu je v kapitole [Co kam patří](#).

3.2.2 Tipy pro zápis do podoby události

Tato kapitola navazuje na přehled častých situací v kapitole [Kam který údaj patří](#). Zde je vždy k původní informaci ze životopisu uveden doporučený způsob zápisu.

“1935-1939 studoval UK v Praze” - Studium s datací, místem, korporací (školou),

“studoval v Praze” - Studium jen s místem a přibližným datováním, bez školy,

“studoval u Josefa Nováka” - Studium jen s učitelem a přibližným datováním, bez školy,

„1935-1939 studoval v Praze školu A a školu B“ - dvě události studia, u obou stejné datování (je-li však nejasné kdy kterou z nich studoval, nebo jedna škola přešla v druhou, tak jedna událost studium se dvěma korporacemi),

“učitel v Brně 1897” - Zaměstnání s místem a datem (Datum od), bez udání zaměstnavatele, s poznámkou učitel,

“původem z Brna” - ne událost, ale Viz též místo,

“redaktor časopisu xxx” - Zaměstnání, jako zaměstnavatele dáme vydavatele,

“přítel Karla Čapka” - ne událost, ale přímý odkaz Viz též, Vztah=přítel,

“manžel Jany Malé” - ne událost, ale přímý odkaz Viz též, Vztah=manželka; pokud by však bylo nezbytné časové určení (více manželství po sobě), tak událost Členství bez udání korporace, jen s osobou a datováním, do poznámky „manželka“,

„sbíral na českolipsku“ - ne událost, ale Viz též místo, Vztah=“oblast sběratelské činnosti“

„v letech 1938-1945 žil, fotografoval a vydával pohlednice ve Vrchlabí“ - Zaměstnání bez korporace

„dobrovolný spolupracovník při pořádání mykologických výstav v Okresním vlastivědném muzeu v Šumperku“ - Zaměstnání dobrovolnost lze zmínit v Poznámce k události

zájezd, výlet, dovolená - Studium s místem a datováním,

vězení, vojenská služba apod. - Zaměstnání s místem a datováním

3.2.3 Rozcházející se údaje

Údaje k téže osobě se mnohdy z různých zdrojů liší. Zápis formou události umožňuje zapsat všechny varianty a přenechat jejich vyhodnocení budoucímu zkoumání.

- Pokud jde evidentně o tutéž událost (narození a úmrtí vždy, studia a další podle úvahy), tak využijeme opakovatelnosti polí pro Datování, Místo, Korporaci, Osobu. Komentujeme do poznámek a vyplňujeme zdroje k jednotlivým výskytům polí.
- Pokud je možné či dokonce pravděpodobné, že jde o různé události (studium na více školách, na téže škole v různé době apod.), tak každou alternativu uvedeme jako samostatnou událost. Komentujeme do poznámky k celé události.

V závažných případech týkajících se narození či úmrtí je vhodné zapsat krátký komentář i do Charakteristiky nebo do Veřejné poznámky, aby se s tímto základním polem dostal do NA.

Pro komentáře k jiným událostem (události jsou nadstavbové údaje) se pole Charakteristika ani Veřejná poznámka (základní údaje) nehodí, neboť v NA by komentář k nepřítomným informacím působil nepatřičně.

3.2.4 Datování

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Datab (textové pole)
- Datum od (datum počátku intervalu)
- Datum do (datum konce intervalu)
- Zdroj
- Poznámka

Tato skupina polí slouží pro časové určení události. Zaznamenat lze vše, od přesného bodového data přes jasné intervaly až po mlhavou slovní datab. Slouží k tomu tři podpole, jedno (Datab) je volné textové pro originální údaj, dvě (Datum od, Datum do) jsou datová pro počátek a konec intervalu pro strojové vyhledávání.

Je-li originální informace jednoznačná a má formu jednoho data, tak se všechna tři pole shodují. Není-li originální údaj jednoznačný, tak je na úsudek editora, aby do Datum od a Datum do zapsal (odvodil, vymyslel) data vhodně pokrývající originální údaj. Jako hrubé vodítko pro nejasné případy může sloužit rozpětí plusminus desetina „stáří“ události. Pro protektorát Čechy a Morava vychází 7 let, pro Věstonickou Venuši 3 000 let (-31 000 až -25 000). Například výraz „před rokem 1458“ bez dalších indicií by se zapsal jako Datum od=1400, Datum do=1458. Rozhodující však bude vždy úsudek kurátora.

Konkrétní SW může v některých jasných situacích šetřit práci automatickým doplňováním nezapsaných údajů. Např. je-li v Databi údaj ve tvaru RRRRMMDD, tak jej přeneseme i do Datum od a Datum do. Nebo naopak je-li vyplněno jen Datum od, tak je použijeme i pro Datum do a Databi.

Na konkrétním SW také závisí výsledky vyhledávání v případech absence některého (nebo dokonce obou) z údajů Datum od a Datum do. Jednostranné intervaly může chápat jako bodové datum, nebo jako interval do nekonečna.

Při zobrazování má přednost slovní Datab. Nenajde-li se, tak systém zobrazí údaje z Datum od, Datum do. Popis chování konkrétního SW je v Návodu k jeho používání.

Z předchozího se odvíjí základní pravidlo: dbejte aby byla vyplněna všechna tři pole. Pokud je nedoplňuje SW, tak přenášejte ručně.

Pro záznam rozcházejících se údajů z různých zdrojů je celá skupina Datování opakovatelná.

Příklady

Přesné datum

Datab=22. 7. 1975 Datum od=19750722 Datum do=19750722

Neúplné datum

Datab=leden 1960 Datum od=196001 Datum do=196001

Datab=1957 Datum od=1957 Datum do=1957

Interval

Datab=22. - 28. 12. 1932 Datum od=19321222 Datum do=19321228 ()

Datab=1932 - 1935 Datum od=1932 Datum do=1935 ()

Datab=22. 12. 1932 - 1935 Datum od=19321222 Datum do=1935 ()

Jednostranný interval (druhý konec stanoví editor na základě znalosti věci vlastním úsudkem)

Datab=od roku 1932 Datum od=1932 Datum do=1935 (editor usoudil takto)

Datab=od roku 1932 Datum od=1932 Datum do=1977 (editor usoudil jinak)

Datab=před 15. 8. 1912 Datum od=1909 Datum do=19120814 (editor usoudil takto)

Datab=před 15. 8. 1912 Datum od=1400 Datum do=19120814 (editor usoudil jinak)

Nejasné datum nebo slovní datování

Datab=ca 340 před. n. l. Datum od=-0350 Datum do=-0330

Datab=doba bronzová Datum od=-2000 Datum do=-0800

Datab=Vánoce 1932 Datum od=19321222 Datum do=19321228 Poznámka=odvozeno z korespondence

Datab=ca 1940-1944 Datum od=1940 Datum do=1944

Datab=za Protektorátu Datum od=1939 Datum do=1945

3.2.4.1 Datab

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Datování neopakovatelné

Testové pole pro originální údaj. Je nezbytné zejména pro slovní či nestandardní datování v případě, kdy nestačí nebo není známo exaktní datum pro pole Datum od, případně Datum do. Je určeno pro zobrazení

v uživatelských výstupech. Zapisujte pokud možno v podobě a s přesností odpovídající zdroji informace. Forma zápisu by měla odpovídat standardu CCO (Cataloguing Cultural Objects), viz <http://www.vrafoundation.org/ccoweb/index.htm>
http://www.vrafoundation.org/ccoweb/cco/parttwo_chapter4.html

Příklady podle CCO, kapitola 4.2.3 Rules for Date:

Date=1944

Date=1821-1826

Date=13. 5. 2003

Date=1. leden až 25. květen 2000

Date=5. listopad 1983, půlnoc – 14:30

Date=1567 nebo 1569

Date=ca 1935

Date=1834-ca 1850

Date=před 1758

Date=17. století

Date=konec 17. století

Date=ca 19. století

Date=středověk

Date=přibližně před 18 000 lety

Date=463 př. n. l. (nebo 463 před n. l. nebo 463 př. Kr. nebo 463 BC)

Date=12-9 př. n. l. (nebo obdobně jako v předchozím příkladu)

Date=3. nebo 2. století př. n. l. (nebo obdobně jako v předchozím příkladu)

Date=15 př. n. l.-20 n. l. (nebo obdobně jako v předchozím příkladu)

3.2.4.2 Datum od

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Datování neopakovatelné

Datum události nebo datum počátku události. Forma zápisu vychází z normy ISO 8601.

Datum se ukládá ve tvaru RRRRMMDD (rok měsíc den), případně i ve formě neúplného data (jen RRRRMM nebo jen RRRR). Levostranné nuly jsou povinné (ne 496, ale 0496). V závislosti na použitém SW může být forma ručního zápisu jiná, např. RRRR-MM-DD nebo DD. MM. RRRR.

Datum před počátkem křesťanského letopočtu se uvádí znakem "-" (minus). V nejasných případech je nutno datum vhodně stanovit, odvodit. Při nejistotě zadávejte raději s větší rezervou, neboť při vyhledávání je menším zlem dostat nějaké nehledané záznamy navíc než nedostat všechny hledané. Standard CCO doporučuje rezervu 10 let. Žádný znak vyjadřující přibližnost či nedůvěryhodnost se zde nepoužívá, podpole smí obsahovat jen číslice a znak minus.

Odchytky od ISO 8601:

- ISO nepovoluje formát data RRRRMM - při zpřístupňování se datum musí exportovat ve formátu s oddělovacími spojovníky (t.j. RRRR-MM, RRRR-MM-DD ...)

- data před n.l. se zapisují tradičně, bez posunu o 1 rok (norma určuje, že před rokem +1 je rok 0, zavedená praxe rok 0 nezná a před rokem +1 je hned rok -1). Například rok 13 před n.l. píšeme -13, podle normy by měl být -12.

Editační formulář a zobrazovací formáty mohou převracet obsah Datum od a Datum do do zaužívaného pořadí s tečkami a mezerami (den. měsíc. rok).

Pro zpřístupnění dat se Datum od a Datum do transformují do podoby dané normou ISO 8601 s oddělovacími spojovníky (RRRR-MM-DD, RRRR-MM)

3.2.4.3 Datum do

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Datování neopakovatelné

Datum konce události, způsob zápisu shodný s Datum od.

Shodné datum se neuvádí.

3.2.4.4 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Datování neopakovatelné

Vazba na zdroj informací. Vztahuje se k celé skupině polí Datování.

Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

3.2.4.5 Poznámka

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Datování neopakovatelné

Vztahuje se k celé skupině polí Datování.

Poznámky k přesnosti a spolehlivosti uvedeného datování.

3.2.5 Místo

Tato kapitola se vztahuje jen na použití při události.

MARC21/Autority: 551 Směrování odkazu viz též - geografické jméno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Propojení na místo
- Zdroj
- Poznámka

Tato skupina polí slouží pro geografické určení události, tj. pro místo narození a úmrtí, pro místo studia či sídlo školy, pro místo zaměstnání nebo obdobného působení, pro místo bydliště (zapíšeme jako událost členství, bez uvedení korporace), apod.

Místo uvádíme jen tehdy, bude-li propojení na toto místo přínosem. Takže například při členství v celostátních organizacích bez vazby na konkrétní lokální pobočku (např. Svaz spisovatelů, vázat uměle osobu z Kotěhůlek na sídlo svazu v Praze nemá smysl). Někdy může být přínosné i velmi hrubě definované místo, např. při členství v čs. legiích je dobré odlišit Francii, Itálii a Rusko.

Pravidla pro NA nařizují některá místa (např. hrady a zámky) vést v autoritní databázi jako korporace. Podrobněji k tomu v kapitole [Místa zapisovaná jako korporace](#). Potřebujeme-li propojení na takové místo-korporaci, můžeme použít buď regulérní místo (obec), která dané místo-korporaci pokrývá, nebo vazbu přímo na tuto korporaci, buď přímým odkazem [Viz též korporace](#), nebo prostřednictvím události, kapitola [Korporace](#). Jde-li ovšem o narození či úmrtí, tak využití události padá, tyto dva typy událostí neposkytují propojení na korporaci. Lze to obejít přímým odkazem [Viz též korporace](#) s tím, že do Vztah se uvede „místo narození“ nebo „místo úmrtí“.

3.2.5.1 Propojení na místo

MARC21/Autority: 551\$7 nebo 551\$a

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Místo neopakovatelné

Pole slouží k provázání s autoritním záznamem zeměpisného útvaru (místa). Technické řešení závisí na konkrétním SW, k propojení může sloužit ld záznamu místa, nebo jeho záhlaví, případně obojí.

Aplikace by měla umožnit vyhledání potřebného autoritního záznamu a převzetí propojovacích informací.

3.2.5.2 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Místo neopakovatelné

Vazba na zdroj informací.

Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

3.2.5.3 Poznámka

MARC21/Autority: 551\$i Instrukční fráze

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Místo neopakovatelné

Poznámky k přesnosti a spolehlivosti uvedené lokalizace.

3.2.6 Osoba

Tato kapitola se vztahuje jen na použití při události.

MARC21/Autority: 500 Směrování odkazu viz též - osobní jméno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Propojení na osobu
- Role
- Zdroj
- Poznámka

Tato skupina polí slouží k propojení na personální záznam jiné osoby prostřednictvím události, což umožňuje vztah k osobě navázat i na místo, čas, korporaci apod. Používá se spolu s určením role:
Narození - otec, matka,
Studium - učitel, spolužák,
Zaměstnání - nadřízený, podřízený, kolega,
Členství - člen.

3.2.6.1 Propojení na osobu

MARC21/Autority: 500\$7 nebo spojená pole záhlaví (500\$a + 500\$b + 500\$c + 500\$d + 500\$q + ...)

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Osoba neopakovatelné

Pole slouží k provázání s jiným autoritním záznamem osoby. Technické řešení závisí na konkrétním SW, k propojení může sloužit Id záznamu osoby, nebo jeho záhlaví, případně obojí.

Aplikace by měla umožnit vyhledání potřebného autoritního záznamu a převzetí propojovacích informací.

3.2.6.2 Role

MARC21/Autority: 500\$x Všeobecné zpřesnění

Nadstavbové, jen při odkazu přes událost, v tom případě povinné a neopakovatelné

Role připojené osoby při události. Pro jednotlivé typy událostí jsou k dispozici jen tyto role:

Narození	otec, matka
Studium	učitel, spolužák
Zaměstnání	nadřízený, podřízený, kolega
Členství	člen

3.2.6.3 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, neopakovatelné

Vazba na zdroj informací. Vztahuje se jen k účasti uvedené osoby v uvedené události.

Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

3.2.6.4 Poznámka

MARC21/Autority: 500\$i Instrukční fráze

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Osoba neopakovatelné

Toto pole slouží jen pro výjimečné prosté poznámky k uvedené osobě, ovšem jen ve vztahu k popisované události.

3.2.7 Korporace

Tato kapitola se vztahuje jen na použití při události.

MARC21/Autority: 510 Směrování odkazu viz též - jméno korporace

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Propojení na korporaci
- Zdroj
- Poznámka

Tato skupina polí slouží pro určení korporace participující při události, např. k uvedení školy při studiu, apod. V porovnání s vazbou na osobu zde schází role. Je to proto, že role korporace je dostatečně dána typem události (studium => škola, zaměstnání => zaměstnavatel, členství => spolek/umělecká skupina)

3.2.7.1 Propojení na korporaci

MARC21/Autority: 510\$7 nebo 510\$a

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Korporace neopakovatelné

Pole slouží k provázání s autoritním záznamem korporace. Technické řešení závisí na konkrétním SW, k propojení může sloužit Id záznamu korporace, nebo jeho záhlaví, případně obojí.

Aplikace by měla umožnit vyhledání potřebného autoritního záznamu a převzetí propojovacích informací.

3.2.7.2 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Korporace neopakovatelné

Vazba na zdroj informací. Vztahuje se jen k vazbě na tuto korporaci.

Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

3.2.7.3 Poznámka

MARC21/Autority: 510\$I Instrukční fráze

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Korporace neopakovatelné

Může být použito pro přesnější určení vztahu popisované osoby k uvedené korporaci, než je dáno typem události (Studium, Členství, Zaměstnání). Může jít o tyto případy:

- Členství, Zaměstnání - funkce v korporaci či role při jejím založení (např. ředitel, založil, zakládající člen)
- obecně zde může být i komentář k přesnosti a spolehlivosti informací k uvedené vazbě na korporaci.

3.2.8 Poznámka

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, neopakovatelné v rámci události (Narození, Úmrtí, Studium, Zaměstnání, Členství)

Vztahuje se k celé události. Používá se pro:

- Charakteristiku "neúplných" událostí zaměstnání, zakládaných kvůli (časově vázanému) propojení na geografickou autoritu. Uvádí se údaje naznačující nebo zastupující zaměstnavatele, specifikující důvod propojení.
Příklady formulací:
"učitel"
"totální nasazení"
"vedl večerní kurzy"
- Stupeň věrohodnosti připojených údajů - například "často zpochybňováno".
- Další a jiné

3.3 Viz též

Odkaz na jiný autoritní záznam, ten může být stejného typu (např. odkaz z osoby na osobu), nebo různého typu (např. odkaz z osoby na korporaci). Podle typu cílového záznamu se zaznamenávají odděleně:

- Viz též osoba
- Viz též korporace
- Viz též akce
- Viz též místo

Forma těchto odkazů je prakticky shodná, proto jsou popsány zde společně, v kapitole Záznam osoby jsou pak uvedeny jen jejich drobné odlišnosti. Výjimkou je odkaz Viz též z osoby na osobu, je v několika ohledech výrazně odlišný od ostatních, a proto je popsán až přímo v kapitole Záznam osoby.

Každý z odkazů Viz též je tvořen skupinou polí. Skupiny mají stejnou skladbu polí:

- Propojení na korporaci/akci/místo/dílo/termín
- Vztah
- Zdroj
- Jen pro muzea

Poznámka: Odkaz Viz též osoba má místo pole Vzkaz dvojici polí Vztah jména a Vztah osoby.

3.3.1 Viz též korporace/akce/místo

3.3.1.1 Propojení na korporaci/akci/místo

MARC21/Autority:

Pro korporace: 510\$7 nebo spojená pole záhlaví (510\$a + 510\$b)

Pro akce: 511\$7 nebo spojená pole záhlaví (511\$a + 511\$b)

Pro místa: 551\$7 nebo 551\$a

Základní/nadstavbové, v rámci skupiny Viz též ... povinné a neopakovatelné

Pole slouží k provázání s autoritním záznamem korporace, resp. akce, místa. Technické řešení závisí na konkrétním SW, k propojení může sloužit ld záznamu korporace, resp. akce, místa, nebo jeho záhlaví, případně obojí. Aplikace by měla umožnit vyhledání potřebného autoritního záznamu a převzetí propojovacích informací.

3.3.1.2 Vztah

MARC21/Autority:

Pro korporace: 510\$I Instrukční fráze

Pro akce: 511\$I Instrukční fráze

Pro místa: 551\$ Instrukční fráze

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Viz též ... neopakovatelné

Pole použijte jen v nadstavbové variantě (Jen pro muzea) pro vyjádření vztahu k uvedené korporaci, resp. akci, místu, dílu, termínu. Doporučené výrazy a formulace jsou uvedeny v popisu konkrétních polí ([Viz též korporace](#), [Viz též akce](#), [Viz též místo](#)) v záznamu osoby.

3.3.1.3 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, neopakovatelné

Vazba na zdroj informací. Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

3.3.1.4 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinované

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

Pomocné pole sloužící k označení, že jde o nadstavbovou variantu odkazu Viz též ..., že neodpovídá pravidlům pro NA, a že se tedy nepromítá do NA. Technická realizace závisí na konkrétním SW.

4. Záznam osoby

Výkladový text k jednotlivým částem autoritního záznamu pro jména osob vychází především z pravidel AACR2R – kapitola 22 Personální záhlaví, ze schválených českých interpretací k této kapitole a z manuálu MARC 21 – formát pro autority. Tyto závazné materiály tato metodika nenahrazuje.

Metodika tvorby personálních záznamů v NA je dostupná na

<http://autority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy/metodika-tvorby-personalnich-autorit-marc-21/>

V této metodice pro MA je z ní citováno bez zvláštního označení.

4.1 Záhlaví

MARC21/Autority: 100 Záhlaví - Osobní jméno

Skupina polí, základní, povinná, neopakovatelná

Pravidla pro Záhlaví platí, až na několik drobných odchylek, i pro odkazy Viz. Odchytky jsou vždy zřetelně uvedeny.

Editovat lze tyto údaje:

- Forma jména (Přímé pořadí, Převrácené pořadí, Rod/rodina)
- Jméno
- Rozpis iniciál
- Římské číslice
- Doplněk (císař, papež apod.)
- Data (rok narození a úmrtí)
- Deduplikace (pomocný znak pro odlišení shodných jmen)

Poznámka: Ve skupině Viz je navíc pole Jazyk a není pole Deduplikace.

Naprostá většina novodobých jmen má vyplněna jen pole Jméno a Data, přičemž Forma jména je Převrácené pořadí.

Příklad:

Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Čapek, Karel, **Data**=1887-1938

Přímé pořadí je typické např. pro čínské a japonské autory (např. Čchi Paj-š'; Utagawa Kunisada).

Poznámka pro supervizora: Forma jména se týká pořadí slov v poli Jméno. Pořadí polí (v terminologii MARC podpolí) předepisuje MARC takové, jak jsou uvedena zde, tj. Forma jména, Jméno, Rozpis iniciál, Římské číslice, Doplněk, Data. Jen pro výjimečné případy (prakticky jen tibetští duchovní) předepisuje jiné fyzické pořadí. Podrobněji u pole Římské číslice a v originální metodice NA.

4.1.1 Forma jména

MARC21/Autority: 100i1 Forma jména

Základní, povinné, neopakovatelné

Indikuje formu, v jaké je jméno zapsáno. Zejména jde o pořadí částí jména. Je nutno zvolit jednu ze tří možností. MARC tyto možnosti označuje čísly 0,1,3.

4.1.1.1 Přirozené pořadí

MARC21/Autority: 100i1=0

Jméno je zapsáno v přirozeném pořadí pod rodným / křestním jménem. Patří sem jen ta jména, která nelze jednoznačně rozdělit na příjmení a jméno, spadají sem i zkratky apod.

Příklady:

Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Thomas Cisterciensis

Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Jan Rokycana

Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Klaret

Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=TGM

Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Toyen

Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Čchi Paj-š'

Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Utagawa Kunisada

Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Monogramista IP

Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Mistr třeboňského oltáře

4.1.1.2 Převrácené pořadí

MARC21/Autority: 100i1=1

Jméno je zapsáno ve tvaru příjmení čárka jméno. To platí nejen pro skutečná příjmení, ale i pro jména, která je možno za příjmení považovat (u starších jmen přídomek, přezdívká). Patří sem naprostá většina novodobých jmen, zřetelně rozdělených na jméno a příjmení.

Příklady:

Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Vojtěchovská, Hedvika

Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Masaryk, Tomáš Garrigue
Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Rvačovský ze Rvačova, Vavřinec Leander
Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Abe, Kōbō
Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Amfiteatrov, Aleksandr Valentinovič
Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Cisterciensis, Thomas
Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=<<z >>Chlumce, Bartoloměj

Poznámka: dvojité ostré závorky značí tu část jména, která se má ignorovat při řazení (viz podkapitola [Jména rodů a rodin](#) v kapitole Jméno).

4.1.1.3 Jméno rodu či rodiny

MARC21/Autority: 100i1=3

Jméno rodu nebo rodiny, do závorky se uvádí zda jde o rod či rodinu.

Příklady:

Forma jména=Jméno rodu či rodiny **Jméno**=Habsburkové (rod)
Forma jména=Jméno rodu či rodiny **Jméno**=Netvorští z Březí (rod)
Forma jména=Jméno rodu či rodiny **Jméno**=Kafkovi (rodina)
Forma jména=Jméno rodu či rodiny **Jméno**=Adams (rodina)

4.1.1.4 Společné poznámky

Zjednodušeně lze říci, že v převráceném pořadí, tj. ve tvaru příjmení čárka jméno, píšeme novodobá jména, rozdělená zřetelně na jméno a příjmení (a to i když křestní jméno chybí), kdežto ostatní píšeme v přirozeném pořadí bez čárky mezi jednotlivými částmi.

Některá jména neznají rozdělení jméno-příjmení, uvádíme je pak buď v přímém pořadí jako jeden celek, nebo považujeme jejich druhé (příp. jiné) jméno formálně za příjmení a píšeme v převráceném pořadí s čárkou. Záleží na tom, v jakém řazení je jméno obecně nejpoužívanější.

4.1.2 Jméno

MARC21/Autority: 100\$a Záhloví – osobní jméno

Základní, povinné, neopakovatelné

Jméno osoby se určí takové, pod kterým je běžně známa, na základě hlavního pramene popisu děl této osoby vydaných v jejím jazyce (AACR2 22.1B).

Výjimka platí v případě osob, uvedených pod rodným jménem nebo z doby klasické římské říše (AACR2 22.3B3), tzn. svatí, papežové, panovníci, latinští antičtí autoři, řecké a orientální starověké a středověké osoby a různé osobnosti mezinárodního významu, příp. osoby těžko geograficky zařaditelné (AACR2R/UNIMARC. České interpretace II., s. 19-20 (Edice Standardizace č. 10)). Tito autoři se zapíší česky, pokud získali v českých pramenech standardní počeštěnou formu. V případě pochybností se použije příslušný národní jazyk nebo latina.

4.1.2.1 Jména zahraničních osob

Pokud se jméno osoby skládá z více částí, výběr záhlaví vychází z příručkových pramenů, vydaných v jazyce osoby nebo země, kde žije či působí (AACR2 22.4A). Pokud takové seznamy neexistují či nejsou dostupné, vycházíme z konvencí země nebo jazyka, nejvíce spojeného s danou osobou (IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code, Frankfurt 2003, (April 2006 Draft) oddíl 5.2).

Prakticky to znamená, že autoritní záhlaví přebíráme z jednotlivých národních agentur (u nelatinských písem s příslušnou transkripcí). Angloamerické autory přebíráme z Library of Congress, německé z Deutsche Nationalbibliothek atd. Není přípustné převzít např. záhlaví ruského autora z americké knihovny, pokud je lze nalézt v ruské knihovně. Vzhledem k nutnosti transliterace ruských jmen do latinky podle české(!) normy přepisu ([příloha](#)), není možné přebírat ruská jména z jiných, než ruských zdrojů. Nelze-li ruské jméno ověřit v ruských zdrojích (bázi autorit, katalogích knihoven), transliterujeme podle zdroje/dokumentu, který vyvolal potřebu záznam založit.

Uplatnění tohoto pravidla je v praxi někdy problematické, protože nikde nejsou definována dost jasná pravidla pro přiřazení osob do sfér národních agentur. Kritéria lze zhruba řadit takto:

Jazyk, který osoba nejvíce používá v publikacích.

Jazyk země, v níž osoba nejvíce (nejvýznamněji) působí.

Mateřský jazyk osoby, její národnost.

Jde o problém týkající se základních polí v záznamu, jeho řešení patří do kompetence správce a supervizorů NA ČR, tj. Oddělení národních jmenných autorit v NK ČR. V problémových situacích je tedy vhodné prověřit,

zda se v Databázi katalogizačních dotazů Národní knihovny ČR na adrese <http://katdotaz.nkp.cz> neobjevil návod.

Seznam nejpoužívanějších ověřovacích zdrojů s návody, jak v nich hledat, je v [samostatné příloze](#).

Příklady jmen přebraných z národních agentur:

Gorbachev, Mikhail Sergeevich – Library of Congress

Gorbacev, Michail S. – Die Deutsche Bibliothek

Горбачев, Михаил Сергеевич – Российская национальная библиотека - The National Library of Russia

Jde o ruského autora, autoritní záhlaví přejímáme z Ruské národní knihovny v příslušném přepise z cyrilice,

záhlaví z jiných knihoven můžeme uvést jako odkazy Viz:

Záhlaví: Jméno=Gorbačev, Michail Sergejevič

Viz: Jméno=Gorbacev, Michail S. Jazyk=ger

Viz: Jméno=Gorbachev, Mikhail Sergeevich Jazyk=eng

Michalk, Siegfried – Library of Congress

Michalk, Siegfried – Die Deutsche Bibliothek

Michałk, Frido – Bibliothèque nationale de France

Michałk, Frido – Biblioteka Narodowa

Jde o lužickosrbšského autora, publikujícího německy a lužickosrbšsky; do autoritního záhlaví přejmeme

jméno v jazyce osoby, tzn. v lužické srbštině. Pro německé jméno vytvoříme odkaz:

Záhlaví: Jméno=Michałk, Frido

Viz: Jméno=Michalk, Siegfried Jazyk=ger

Příklady počestěných autoritních záhlaví osob, uváděných pod rodným jménem:

Záhlaví: Jméno=Jana z Arku, Doplněk=svatá, Data=1412-1431

Záhlaví: Jméno=Alexej Římské číslice=I. Michajlovič, Doplněk=ruský car, Data=1629-1676

avšak:

Záhlaví: Jméno=Aleksejev, Aleksej Ivanovič

Pravidla pro použití "x" a "ks" jsou v [příloze](#) popisující přepis cyrilice.

Záhlaví: Jméno=Ktésias z Knidu, Data=5./4. stol. př. Kr.

Záhlaví: Jméno=Bonifác Římské číslice=VI., Doplněk=papež, Data=zemř. 896

Záhlaví: Jméno=Averroes, Data=1126-1198

Příklady orientálních jmen:

Záhlaví: Jméno=Ba Jin

Viz: Jméno=Pa Chin Jazyk=eng

Viz: Jméno=Pa Ěin Jazyk=cze

Viz: Jméno=Ba Czin Jazyk=rus

Záhlaví: Jméno=Changying, Tian

Viz: Jméno=Tian, Changying

4.1.2.2 Přechýlená jména

Pro cizí ženská jména se obvykle nevytvářejí odkazy Viz s českou, přechýlenou podobou. Výjimkou je např. případ, kdy je do češtiny přeloženo celé jméno, včetně jména rodného/křestního, čímž se zastírá spojitost s originální formou jména.

Příklad:

Záhlaví: Jméno=Pedler, Margaret, Data=zemř. 1948

Viz: Jméno=Pedlerová, Markéta, Data=zemř. 1948 Jazyk=cze

Záhlaví: Jméno=Duras, Mary, Data=1898-1982

Viz: Jméno=Durasová, Mary, Data=1898-1982

Viz: Jméno=Kopfová, Mary, Data=1898-1982

Viz: Jméno=Durasová-Schücková, Marie, Data=1898-1982

Viz: Jméno=Durasová-Kopfová, Mary, Data=1898-1982

Rakušanka a česká Němka, v NA jako Durasová, z MA jde návrh na změnu.

4.1.2.3 Jména rodů a rodin

U jmen rodin a šlechtických a panovnických rodů, známých pod českou variantou jména, vyhledatelnou v příručkových a jiných pramenech (mj. i časopisecké a novinové články), použijeme českou formu jména. Ostatní jména uvádíme ve tvaru a jazyce originálu. Do závorky za jméno uvedeme kvalifikátor "rod" pro

jméno šlechtického nebo panovnického rodu, nebo "rodina" pro jméno současné rodiny, příp. pro jméno starší rodiny, která není šlechtická ani panovnická.

Zde je třeba zmínit pomocné znaky <<>> pro vyloučení části textu z abecedního řazení. Tento způsob je převzatý ze systému ALEPH a začleněn do české interpretace pravidel pro autoritní záznamy. Používá se jen u českých jmen jako Bartoloměj z Chlumce. Takové jméno by se podle obecných pravidel při psaní "z Chlumce, Bartoloměj" zařadilo pod písmeno "z", kdežto při psaní "<<z >>Chlumce, Bartoloměj" se zařadí pod "Ch".

4.1.2.4 Tvary českých jmen:

1) Jména, pro něž je možné použít koncovku -ovi i -ové:
Koncovku -ovi mají příjmení, označující rodinu (Vejvodovi)
Koncovku -ové mají rody (Černínové)

2) U jmen, která mají formu přídavného jména, se použije 1. pád mn. č., vytvořený přímo z daného jména (Hrušíňští, Smiřičtí ze Smiřic)

Příklady jmen rodin a rodů:

Jméno=Lobkowiczové (rod)

Jméno=Kinští (rod)

Jméno=<<ze >>Sovince (rod)

Jméno=Sásánovci (rod)

Jméno=Künigl-Ehrenburg (rod)

Jméno=Mielničtí (rodina)

Jméno=Taussigovi (rodina)

Jméno=Cousteau (rodina)

Jméno=Widerhofer (rodina)

4.1.3 Rozpis iniciál

MARC21/Autority: 100\$q Rozpis iniciál rodného/křestního jména nebo úplnější forma jména

Základní, nepovinné, neopakovatelné

Pole je určeno pro úplnější formu jména, zapsanou v kulatých závorkách. Nemusí jít jen o rozpis iniciál, ale též o rozšíření o další, neuvedené jméno.

Poznámka: Některý editační SW může závorky doplňovat automaticky.

Tato úplnější forma se doplňuje tehdy, když je třeba rozlišit dvě jinak identická záhlaví, nebo tehdy, pokud je to vhodné (AACR 22.18A), což znamená nejčastěji tehdy, když autoritní záhlaví obsahuje iniciály a přitom je známé úplnější jméno.

Příklady:

Jméno=Lawrence, C. H. **Rozpis iniciál**=(Clifford Hugh), **Data**=1921-

Jméno=Bender, Arnold E. **Rozpis iniciál**=(Arnold Eric), **Data**=1918-

Iniciály můžeme rozepsat kdykoli, kdy je úplnější jméno známé. Do závorky uvádíme všechna rodná jména, i ta, která jsou již rozepsána v poli Jméno.

Jméno=Harris, Jeffrey **Rozpis iniciál**=(Jeffrey L.)

Jméno=Harris, Jeffrey

Jde o dva stejnojmenné autory bez životních dat v autoritní bázi Library of Congress, pole Rozpis iniciál slouží pro jejich rozlišení.

Jméno=Beeton **Rozpis iniciál**=(Isabella Mary), **Doplněk**=Mrs., **Data**=1836-1865

Autorku nepotřebujeme odlišit od jiné, proto by pole Rozpis iniciál nemělo být použito. Zde však chybí používané rodné jméno, a tak doplníme i rodné jméno nepoužívané.

4.1.4 Římské číslice

MARC21/Autority: 100\$b Římské číslice

Základní, nepovinné, neopakovatelné

Pole obsahuje římskou číslici samotnou nebo s další částí rodného / křestního jména. Používá se jen pro jména v přímém pořadí, tj. ta, u nichž Forma jména je 0. Zcela výjimečně se použije i u jmen šlechtických (Forma jména = 1), viz poznámka a příklad na konci kapitoly. Součástí římské číslice je vždy tečka.

Příklady:

Jméno=Gustav **Římské číslice**=II. Adolf, **Doplněk**=švédský král, **Data**=1594-1632

Jméno=Sixtus Římské číslice=IV., Doplněk=papež, Data=1414-1484
Jméno=Bstan-'dzin-rgya-mtsho, Římské číslice=XIV., Doplněk=dalajlama, Data=1935-

Poznámka: Formát MARC předepisuje pro některé výjimečné situace nestandardní pořadí polí. Římské číslice se obvykle vztahují ke jménu a ukládají se tedy standardně za Jméno. Ale u tibetských náboženských titulů, kdy se číslice vztahuje k těmto titulům a nikoli ke jménu, musí být Římské číslice uloženy až za Doplněk. Pokud editační formuláře neumožňují takovou úpravu pořadí údajů, musí ji provést supervizor v datech v MARC formátu přímo.

Příklady:

Záhlaví: Jméno=Dge-'dun-grub, Doplněk=dalajlama Římské číslice=I., Data=1391-1474

Viz: Jméno=Gendündub, Doplněk=dalajlama Římské číslice=I., Data=1391-1474

Záhlaví: Jméno=Rang-'byung-rig-pa'i-rdo-rje, Doplněk=karmapa Římské číslice=XVI., Data=1924-1981

Viz: Jméno=Rangdzung Rigpa Dordže, Doplněk=karmapa Římské číslice=XVI., Data=1924-1981

Římské číslice zapíšeme i ve speciálním případě, kdy je obsahuje šlechtické jméno, (více příslušníků rodu se stejným křestním jménem – Jan I. z Rožmberka, Jan II. z Rožmberka apod.), zapisované v převráceném pořadí (Forma jména = 1). Jde o odchylku od manuálu pro MARC21/Autority, který, stejně jako pravidla AACR2, s tímto typem jmen nepočítá.

Příklad:

Jméno=<<z >>Rožmberka, Jan Římské číslice=II., Data=ca 1434-1472

4.1.5 Doplněk

MARC21/Autority: 100\$c Doplněk ke jménu jiné než data

Základní, nepovinné, opakovatelné

Doplněk se přidává ke jménu jen tehdy, je-li s ním pevně svázán. Povinný je v autoritním záhlaví u nejvyšších panovnických a církevních hodností. Ostatní případy je třeba posoudit podle následujících pravidel. Podle pravidel RDA z roku 2015 se může doplněk použít vždy, **tj. i v případě, kdy jsou dostupná životní data.**

4.1.5.1 Církevní hodnosti (tituly)

Nejvyšší titul v katolické církevní hierarchii – papež, antipapež – se uvádí v doplňku v autoritním záhlaví vždy a má přednost před ostatními doplňky. Doplnění "biskup" a další vysoké církevní hodnosti (arcibiskup, opat, abatyše, kardinál, metropolita) se použije v případě, že je osoba identifikována pouze osobním jménem (tj. nikoli příjmením) (AACR2 22.16C1). Pro zápis titulů, které nepatří sem, lze použít nadstavbové pole ze skupiny Tituly.

Má-li osoba více titulů, použije se v autoritním záhlaví ten nejvyšší.

K titulu biskupa, arcibiskupa a patriarchy se připojuje jméno poslední diecéze.

Příklady:

Jméno=Hormisdas, Doplněk=papež, Data=zemř. 523

Jméno=Gundulf, Doplněk=rochesterský biskup, Data=1024-1108

Jméno=Bessarion, Doplněk=kardinál, Data=ca 1389-1472

Jméno=Hatto Římské číslice=I., Doplněk=mohučský arcibiskup, Data=ca 850-913

Jméno=Mlada, Doplněk=abatyše, Data=10. stol.

Chybné příklady (doplněk se nezapisuje u církevních hodnostářů, určených příjmením):

Záhlaví: Jméno=Graubner, Jan, Doplněk=olomoucký arcibiskup, Data=1948-

Záhlaví: Jméno=Zaluski, Andrzej Stanislaw Kostka, Doplněk=biskup, Data=1695-1758

Zapisují se také méně známé náboženské tituly, používané v jiných církvích. Je důležité použít správnou českou formu takového doplňku.

Příklady:

Záhlaví: Jméno=Ye-shes-blo-gsal, Doplněk=lama, Data=1943-

Viz: Jméno=Ješe Losal, Doplněk=lama, Data=1943-

Záhlaví: Jméno=Dil-mgo-mkhyen-brtse, Doplněk=rinpoče, Data=1949-

Viz: Jméno=Dilgo Khjence, Doplněk=rinpoče, Data=1949-

Záhlaví: Jméno=Krishnananda, Doplněk=svámí, Data=1922-2001

4.1.5.2 Křesťanští svatí

Slovo "svatý" se připojí ke jménu křesťanského světce, pokud zároveň nezastával úřad papeže či panovníka (král, císař). V takovém případě se použije doplněk "svatý" ve Viz, zatímco v Záhlaví je zapsán doplněk vladařský (AACR2 22.13 a 22.16).

Pokud však světec zastával jiný úřad, použije se v Záhlaví doplněk "svatý" a zbylé tituly, pod nimiž je obecně známý (např. arcibiskup, opat), se zapíše jako Viz.

Vyskytnou-li se výjimečně dva světci stejného jména bez životních dat, použije se druhý, rozlišovací doplněk, je-li k dispozici. Oba doplňky se zapíše do jednoho pole, odděleny čárkou, první v pořadí je "svatý".

Příklady:

Záhlaví: Jméno=**Kristina**, Doplněk=**svatá**, Data=**zemř. 303**

Záhlaví: Jméno=**Maksymilian Maria Kolbe**, Doplněk=**svatý**, Data=**1894-1941**

Záhlaví: Jméno=**Bruno z Querfurtu**, Doplněk=**svatý**, Data=**ca 974-1009**

Viz: Jméno=**Bruno z Querfurtu**, Doplněk=**arcibiskup**, Data=**ca 974-1009**

Záhlaví: Jméno=**Alexandr**, Doplněk=**svatý, voják**

Záhlaví: Jméno=**Alexandr**, Doplněk=**svatý, mučedník**

4.1.5.3 Tituly panovníků, jejich manželek a dětí

Do doplňku zapíšeme titul panovníka a název příslušného státu nebo národa. Uvádíme jen nejvyšší tituly a ty, které panovník používá. Starší a méně významné tituly neuvádíme. Nepřipojují se přívlastky spojené se jménem, jejich místo je v odkazech. V odkazované formě pak již neuvádíme tituly.

Příklady:

Záhlaví: Jméno=**Přemysl Otakar**, Římské číslice=**I.**, Doplněk=**český král**, Data=**ca 1155-1230**

Záhlaví: Jméno=**Theodorich**, Doplněk=**ostrogótský král**, Data=**453-526**

Viz: Jméno=**Theodorich Veliký**, Data=**453-526**

Záhlaví: Jméno=**Boleslav**, Římské číslice=**III.**, Doplněk=**polský kníže**, Data=**1085-1138**

Viz: Jméno=**Boleslav Křivoústý**, Data=**1085-1138**

Ke jménu manžela (manželky) osoby s nejvyšší panovnickou hodností v rámci státu nebo národa zapíšeme jeho (její) titul, za nímž následuje výraz "choť" a jméno osoby panovníka (panovnice) s nejvyšším titulem a jeho (její) příslušnost ke státu nebo národu.

Příklady:

Záhlaví: Jméno=**Theodóra**, Doplněk=**byzantská císařovna, choť Theofila, byzantského císaře**, Data=**ca 815-867**

Záhlaví: Jméno=**Filip**, Doplněk=**princ, choť Alžběty II., britské královny**, Data=**1921-**

Záhlaví: Jméno=**Johana**, Doplněk=**kastilská královna, choť Filipa I., kastilského krále**, Data=**1479-1555**

Viz: Jméno=**Johana Šílená**, Data=**1479-1555**

Za jméno dítěte nebo vnuka (vnučky) osoby s nejvyšší panovnickou hodností se do pole Doplněk zapíše titul, jehož je dítě nositelem, a teritoriální příslušnost. Je-li dítě nositelem titulu "princ" ("princezna") bez teritoriální příslušnosti, připojíme k tomuto titulu další titul spojený se jménem, je-li tato osoba jeho nositelem. Pokud osoba žádný další titul nevlastní, bude v poli Doplněk za výrazem princ (princezna) následovat výraz syn (vnuk, dcera, vnučka) a jméno osoby panovníka (panovnice) s titulem a příslušností ke státu nebo národu.

Příklady:

Záhlaví: Jméno=**Alexandra**, Doplněk=**princezna, vnučka Jiřího V., anglického krále**

Záhlaví: Jméno=**Helena**, Doplněk=**bavorská princezna**, Data=**1834-1890**

Směrnice pro zápis jmen panovníků podle AACR2 je vystavena na internetové adrese:
http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_panovnici.htm

4.1.5.4 Přídomky starší, mladší

Použije se jen tehdy, když nemáme životní data (\$d) a jde o autora, který se sám ve své tvorbě označuje jako "mladší" nebo "starší". Zapisuje se anglickými zkratkami "jr." a "sr.". Výjimkou jsou jen případy, kdy přídomek je nedílnou součástí jména (např. Karel starší ze Žerotína), tehdy jej píšeme v originální podobě. Ostatní případy píšeme jen do pole Veřejná poznámka.

Příklady:

Záhlaví: Jméno=Honzík, Miroslav, Doplněk=jr.

Záhlaví: Jméno=A. H., Doplněk=sr., Data=19. stol.

4.1.5.5 Jazyk doplňku

Pro Záhlaví platí: v případě panovnických a církevních hodností se píše doplněk česky (AACR2 22.16A-22.16C). V případě šlechtických titulů se píše v původním jazyce (AACR2 22.12A). Pro přídomky starší a mladší se používají anglické zkratky "jr." a "sr.". Výjimkou jsou jen případy, kdy přídomek je nedílnou součástí jména (např. Karel starší ze Žerotína), tehdy jej píšeme v původním jazyce.

Pro Viz platí: vyskytují-li se rozdílné formy téhož jména v různých jazycích, píše se doplněk v jazyce, v němž se vyskytuje s odkazovaným jménem (není chybou vytvořit i odkazy, kdy se jméno nemění, ale doplněk ano).

Příklady:

Záhlaví: Jméno=Ludvík Římské číslice=XIV., Doplněk=francouzský král, Data=1638-1715

Záhlaví: Jméno=Akihito, Doplněk=japonský císař, Data=1933-

Záhlaví: Jméno=Řehoř Římské číslice=I., Doplněk=papež, Data=ca 540-604

Záhlaví: Jméno=Wavell, Archibald Percival Wavell, Doplněk=Earl of, Data=1883-1950

Záhlaví: Jméno=Montespan, Françoise Athénaïs de Rochechouart de Mortemart, Doplněk=marquise de, Data=1641-1707

Záhlaví: Jméno=Ficquelmont, Karl Ludwig, Doplněk=Graf, Data=1777-1857

Záhlaví: Jméno=Drake, Francis, Doplněk=Sir, Data=ca 1540-1596

Záhlaví: Jméno=Marlborough, John Churchill, Doplněk=Duke of, Data=1650-1722

Záhlaví: Jméno=Lützow, František, Doplněk=hrabě, Data=1849-1916

Viz: Jméno=Lützow, Doplněk=Count, Data=1849-1916 Jazyk=eng

Viz: Jméno=Lützow, Franz Heinrich Hieronymus Valentin von, Doplněk=Graf, Data=1849-1916 Jazyk=ger

Záhlaví: Jméno=Jan Zlatoústý, Doplněk=svatý, Data=ca 347-407

Viz: Jméno=Joannes Chrysostomus, Doplněk=sanctus, Data=ca 347-407 Jazyk=lat

4.1.5.6 Zápis doplňku

Velká či malá písmena i celkový pravopis se řídí pravidly daného jazyka. V češtině tedy píšeme počáteční písmeno doplňku malé, např. v němčině pak u podstatných jmen velké, u přídavných malé.

4.1.5.6.1 Česká šlechtická jména

Česká jména s předložkou „z“ nebo „ze“ (obvykle šlechtická) zapisujeme ve formě převráceného pořadí, rodová příslušnost s předložkou (v přímém pořadí) je zapsána na místě příjmení. Předložku vyčleníme z abecedního řazení pomocí dvojitého ostrého závorky. Zamezíme tím pro češtinu nepřírozené jazykové situaci, kdy by bylo skloňované jméno odtrženo od předložky.

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Převrácené pořadí Jméno=<<z >>Pernštejna, Polyxena, Data=1567-1642

Nikoli:

Záhlaví: Forma jména=Převrácené pořadí Jméno=Pernštejna, Polyxena z, Data=1567-1642

Následující příklady ukazují použití uvedené formy v odkazu Viz.

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Křišťan z Prachatic, Data=ca 1360-1439

Viz: Forma jména=Převrácené pořadí Jméno=<<z >> Prachatic, Křišťan, Data=ca 1360-1439

Záhlaví: Forma jména=Převrácené pořadí Jméno=Paprocký z Hlohol a Paprocké Vůle, Bartoloměj, Data=ca 1543-1614

Viz: Forma jména=Převrácené pořadí Jméno=<<z >>Hlohol a Paprocké Vůle, Bartoloměj Paprocký, Data=ca 1543-1614

Viz: Forma jména=Převrácené pořadí Jméno=<<z >>Paprocké Vůle, Bartoloměj Paprocký, Data=ca 1543-1614

4.1.6 Data

MARC21/Autority: 100\$d Data související se jménem
Základní, nepovinné, neopakovatelné

Obvykle jde o roky narození a úmrtí. Údaj slouží jen k první orientaci a zejména k odlišení shodných jmen. V případě, že záměna nehrází a data jsou nejistá, lze je zcela vynechat (Ježíš Kristus). Přesná a co nejuplněnější informace, případně komentáře k nejasným údajům patří jinam, do Charakteristiky, do Životopisu, do Datování v událostí Narození a Úmrtí.

Pro způsob zápisu se rozlišuje celkem 14 kategorií (viz níže). Pravidla, zejména pro zápis neurčitých a neznámých životních dat, jsou odlišná pro "současnost" a pro "minulost". Za hranici je podle AACR2 stanoven rok 1900. Český výklad v Metodice uvádí jako zlomové datum vztažené na úmrtí striktně 31. 12. 1900, nicméně při neznámých životních datech se musíme rozhodovat jen úsudkem v duchu pravidel. Kdo zemřel před koncem 19. století, může mít uvedeno přibližné datování, ostatní musí mít (až na výjimky) přesné roky nebo nic.

Přestože česká gramatická a typografická pravidla požadují jako oddělovač mezi rokem narození a úmrtí pomlčku "-", používá se spojovník "-". Hlavním důvodem je shoda s pravidly Library of Congress, umožňuje stahování záznamů.

4.1.6.1 Osoby žijící po roce 1900

V principu platí, že neznáme-li přesné datum (rok), nezapišeme do Data nic, dostupnou informaci poznamenejeme do Charakteristiky, případně do Neveřejné poznámky, možná i do Veřejné poznámky. Data připojená k záhlaví pro osoby, které zemřely či zemřou po 31. 12. 1900 by měla být přesná, tzn., že nepoužíváme výrazy "stol." a "činný". Výjimečně můžeme použít výraz "ca", je-li pravděpodobné, že přesné datum již nepůjde zjistit. Jedná se zejména o data úmrtí v období světových válek a případy, kdy je osoba od jistého data pohřbována.

Jak již bylo výše uvedeno, jde pouze o rozlišovací údaj. Podrobnější informace, alternativní hypotézy apod. lze zapsat do Charakteristiky, do Životopisu, do událostí Narození či Úmrtí.

Data zapišeme do záhlaví pouze u těch osob, které spadají do některé z následujících kategorií:

1. Žijící osoba, rok narození je známý

Jméno=Kozlová, Johana, Data=1980-

Jméno=Benda, Václav, Data=1948-

2. Osoba již nežije, roky narození i úmrtí jsou známy

Jméno=Šilar, Jan, Data=1911-2005

Jméno=Benda, Břetislav, Data=1897-1983

Sem patří i případy, kdy úmrtí není jisté, ale jen velmi pravděpodobné

Jméno=Wallenberg, Raoul, Data=1912-1947 Charakteristika=Švédský diplomat, zachránce sta tisíc maďarských židů ve druhé světové válce ... Pravděpodobně popraven KGB v Moskvě, avšak důkazy o jeho smrti či životě po datu 1947 chybějí.

Jméno=Amundsen, Roald, Data=1872-1928 (jeho letadlo zmizelo při letu z Norska na Špicberky)

3. Osoba již nežije a je znám pouze rok narození

Jméno=Woolmer, Ronald F., Data=nar. 1908

Jméno=Kocourek, František, Data=nar. 1900

Rok narození se uvádí zkratkou "nar."

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: zaniká zkratka nar. - nahrazeno zápisem: 1908- (je známo jen datum narození)

Jméno=Woolmer, Ronald F., Data=1908-

Jméno=Kocourek, František, Data=1900-

4. Osoba již nežije a je známo pouze datum úmrtí

Jméno=Šmeralová, Soňa, Data=zemř. 1971

Jméno=Šrůtek, Stanislav, Data=zemř. 2004

Rok úmrtí se uvádí zkratkou "zemř."

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: zaniká zkratka zemř. - nahrazeno zápisem: -1908 (je známo jen datum úmrtí) - před krátkou pomlčkou vždy zapisovat mezeru!

Jméno=Šmeralová, Soňa, **Data**= -1971

Jméno=Šrůtek, Stanislav, **Data**= -2004

5. Žijící osoby se stejným jménem a stejným rokem narození

Jméno=Novák, Jiří, **Data**=1967 ún. 5.-

Jméno=Novák, Jiří, **Data**=1967 břez. 7.-

K roku narození se přidává měsíc a den.

Seznam českých zkratk kalendářních měsíců pro kategorii 5 (AACR2R/ UNIMARC : schválené české interpretace, s. 35 (Edice Standardizace č. 18)):

led. červen.

ún. srp.

břez. září

dub. říj.

květ. list.

červ. pros.

Můžeme si o těchto zkratkách myslet svoje, ale kvůli jednotnosti je musíme dodržovat.

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: zaniká používání zkratk, vypisujeme celá slova

Jméno=Novák, Jiří, **Data**=1967 únor 5.-

Jméno=Novák, Jiří, **Data**=1967 březen 7.-

6. Osoba již nežije nebo se to zdá pravděpodobné a je známý jen přibližný rok úmrtí

Jméno=Sláma, Antonín, **Data**=1875-ca 1914

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: výraz "ca" nahrazen výrazem "asi"

Jméno=Sláma, Antonín, **Data**=1875-asi 1914

4.1.6.2 Osoby zemřelé do roku 1900

Data připojená k záhlaví pro osoby zemřelé do 31. 12. 1900 mohou mít i méně přesnou podobu. (Číslování kategorií pokračuje z předchozí kapitoly kvůli shodě s originálním metodickým stanoviskem na <http://katdotaz.nkp.cz/zobraz.phtml?id=16>).

7. Rok narození je nejistý, nebo v rozpětí několika let

Jméno=Tvrdý, František Xaver, **Data**=ca 1760-1827

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: výraz "ca" nahrazen výrazem "asi"

Jméno=Tvrdý, František Xaver, **Data**=asi 1760-1827

8. Rok úmrtí je nejistý, nebo v rozpětí několika let

Jméno=Monnet, Charles, **Data**=1732-ca 1808

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: výraz "ca" nahrazen výrazem "asi"

Jméno=Monnet, Charles, **Data**=1732-asi 1808

9. Oba letopočty přibližné

Jméno=Vodňanský, Jan, **Data**=ca 1460-ca 1534

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: výraz "ca" nahrazen výrazem "asi"

Jméno=Vodňanský, Jan, **Data**=asi 1460-asi 1534

10. Roky narození a úmrtí neznámé, známá jen některá léta činnosti

Jméno=Durante, Ottavio, **Data**=činný 1608-1618

Jméno=Theodorik, **Data**=činný 1359-1368

11. Roky narození a úmrtí neznámé, známý rok, týkající se činnosti osoby, nejčastěji jde o vydání jediné publikace

Jméno=Adlington, William, **Data**=činný 1566

12. Roky narození a úmrtí neznámé, neznámá léta činnosti, století známo

Jméno=Pavel z Janovic a Vimperka, **Data**=14. stol.

13. Roky narození a úmrtí neznámé, neznámá léta činnosti, život v obou stoletích

Jméno=Mistr litoměřického oltáře, **Data**=15./16. stol.

Jméno=Monogramista AH, **Data**=15./16.stol.

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: zaniká používání zkratk, vypisujeme celá slova

Jméno=Mistr litoměřického oltáře, **Data**=15./16. století

Jméno=Monogramista AH, **Data**=15./16.století

14. Výraz *př. Kr.* se používá pro data z předkřesťanské éry a uvádí se na konci data nebo rozpětí dat. Výraz *po Kr.* se používá, pokud data zasahují obě éry:

Jméno=Dionysios Thrax, **Data**=ca 70-10 př. Kr.

Jméno=Seneca, Lucius Annaeus, **Data**=ca 4 př. Kr.-65 po Kr.

Jméno=Homéros, **Data**=8. stol. př. Kr.

Používání významných dat "činnosti" (angl. "flourished" dates, v Library of Congress zkratka fl.) u záhlaví pro osoby žijící do roku 1900 je přijatelné v případech, kdy data vyjadřují rozpětí let působení dané osoby (viz příklad č. 10). Samostatný rok "činnosti" se může použít pouze ve zvláštních případech – např. jestliže zdroj sám stanoví datum tímto způsobem nebo pokud se v případě dané osoby vyskytuje jedna publikace (nebo určitá událost), o níž je známo, že je jediná nebo zásadní vzhledem k danému roku (viz příklad č.11). Toto upřesnění bylo převzato z AACR2.

Data narození či úmrtí, která oscilují v rozpětí několika let (př. č. 7, 8, 9) jsou tak zapsána proto, že je tak uvádějí samy příručkové prameny. Muzejní autority umožňují navíc zapsat jednotlivé variantní hypotézy pomocí událostí narození a úmrtí, viz kapitoly [Narození](#), [Úmrtí](#) a [Datování](#).

Způsob zápisu životních dat řeší na tomto principu dotaz č. 16 v databázi Dotazy ke katalogizaci:
<http://katdotaz.nkp.cz/zobraz.phtml?id=16>

4.1.7 Deduplikace

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, neopakovatelné

Pomocné pole k rozlišení záznamů, které mají shodná záhlaví. Nejčastější je tento případ u běžných jmen (Jan Novák), k jejichž nositelům nemáme životní data. U jedinečných záznamů se vůbec nepoužije.

Je-li třeba takto rozlišit dva či více záznamů, napište do každého z nich jinou číslici, 1, 2, ...

Samozřejmě je cílem dohledat a zapsat údaje tak, aby každé záhlaví bylo jedinečné a pole Deduplikace se dalo smazat. Dokud se to nedaří, tak je nutno odlišit shodné záznamy alespoň v poli Charakteristika.

Příklad:

Záhlaví: Jméno=Beneš František **Deduplikace**=1 **Charakteristika**=Český legionář v době první světové války. Pocházel z Cerekvice nad Loučnou.

Záhlaví: Jméno=Beneš František **Deduplikace**=2 **Charakteristika**=Český legionář v době první světové války. Pocházel z Trstěnice u Litomyšle.

4.2 Tituly

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, neopakovatelná

Tato skupina je určena pro takové tituly a hodnosti, které nepatří do pole Doplněk v Záhlaví, ale přitom se běžně užívají ve spojení se jménem. Zejména jsou to akademické, šlechtické a jiné tituly, vojenské a jiné hodnosti, nižší církevní tituly apod.

Neuvádějí se zde neoprávněně používané tituly (lžidoktoři), lze je uvést a komentovat v životopise.

Skupina se skládá z těchto polí:

- Titul před (opakovatelné)
- Titul za (opakovatelné)
- Zdroj

Pravidla pro psaní zkratk akademických titulů a vojenských hodností jsou například na

<http://prirucka.ujc.cas.cz/?ref=783&id=782>

Příklady titulů lze najít například na

http://cs.wikipedia.org/wiki/Akademick%C3%BD_titul

<http://www.info-koktejl.cz/komentare-rozhovory/zajimavosti/prehled-vsech-vysokoskolskych-titulu-dil-i/>

<http://www.info-koktejl.cz/komentare-rozhovory/zajimavosti/vladarske-statnicke-cirkevni-a-slechticke-tituly-prehled/>

4.2.1 Titul před

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, opakovatelné

Akademické, šlechtické a jiné tituly, vojenské a jiné hodnosti apod. uváděné před jménem. Je určeno pro takové tituly, které nepatří do pole Doplněk v Záhlaví.

Příklad:

Záhlaví: Jméno=Šarapatka, Bořivoj, Data=1959- Titul před=prof. Titul před=Ing. Titul před=Dr. Titul za=CSc.

4.2.2 Titul za

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, opakovatelné

Akademické, šlechtické a jiné tituly, vojenské a jiné hodnosti apod. uváděné za jménem. Je určeno pro takové tituly, které nepatří do pole Doplněk v Záhlaví.

Příklad:

Záhlaví: Jméno=Šarapatka, Bořivoj, Data=1959- Titul před=prof. Titul před=Ing. Titul před=Dr. Titul za=CSc.

4.2.3 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Tituly neopakovatelné

Vazba na zdroj informací. Vztahuje se ke všem polím Titul před a Titul za ve skupině Tituly. Z přísně teoretického pohledu to není korektní, při více titulech může každý z nich být zjištěn z jiného zdroje. V takovém případě uveďte zdroj informací k nejvýznamnějšímu titulu, případně v poli Životopis situaci okomentujte. Životopis proto, že je stejně jako Tituly nadstavbové, kdežto pole Veřejná poznámka je základní, přebírá se do NA a tam by vysvětlivky k údajům do NA nepřebíraným působily zmatečně. Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

4.3 Narození

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Datování - opakovatelná skupina polí Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka
- Místo - opakovatelná skupina polí Propojení na místo, Zdroj, Poznámka
- Osoba - opakovatelná skupina polí Propojení na osobu, Zdroj, Poznámka
- Zdroj (k Narození jako celku)
- Poznámka (k Narození jako celku)

V této obecné konstrukci pro událost vystačíme v případě narození obvykle jen s vyplněním dvou polí: Datum od a Propojení na místo.

Opakovatelnost této skupiny se využije pouze v případě, kdy je známo více různých hypotéz o době a okolnostech narození.

Popis polí je v obecné kapitole [Událost](#).

4.4 Úmrtí

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Ve skupině jsou tato editovatelná pole:

- Datování - opakovatelná skupina polí Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka
- Místo - opakovatelná skupina polí Propojení na místo, Zdroj, Poznámka
- Zdroj (k Úmrtí jako celku)
- Poznámka (k Úmrtí jako celku)

V této obecné konstrukci pro událost vystačíme v případě úmrtí obvykle jen s vyplněním polí a Datum od a Propojení na místo.

Opakovatelnost této skupiny se využije pouze v případě, kdy je známo více různých hypotéz o době a okolnostech úmrtí.

Popis polí je v obecné kapitole [Událost](#).

4.5 Řeč

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Zaznamenává se národní, geopolitický nebo etnický původ nebo příslušnost osoby. Nejedná se o občanství (státní příslušnost) v moderním právním smyslu. Opakovatelnost skupiny lze využít při nejistotě (vyjádřit všechny hypotézy), při změně v průběhu života, při aktivitě ve více národech či jazycích, při uvádění širšího i užšího označení. (Sestaveno podle CCO, Part 3, str.275.) Pro vysvětlivky a komentáře či vyjádření nejistoty je určeno poznámkové pole.

Skupina obsahuje pole

- Řeč
- Preference
- Zdroj
- Poznámka

4.5.1 Provenience

MARC21/Autority: 909\$a Kód provenience

Základní, nepovinné, neopakovatelné

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: pole 909 zaniká

nahrazuje se novým polem (RDA) 370\$c – frází Česko (u českých autorů) – generuje se zaškrtnutím checkboxu Česká provenience

Pole se vytváří pouze u „českých“ osob a zapisuje se do něj konstantně CZ.

V editoru Muzejních autorit k tomuto účelu slouží pole Česká provenience umístěno ve skupině Řeč. Pole je u „českých“ osob zaškrtnuto. Pro ostatní osoby se toto pole nezaškrťává.

4.5.2 Řeč

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, v rámci skupiny Řeč povinné a neopakovatelné

Označení řeči ve formě přídavného jména (anglická, berberská apod.).

Obecnost: Za výchozí se považuje úroveň národa, např. "italská". Je-li známo i přesnější určení, lze je přidat jako další skupinu Řeč.

Uznávané historické označení z doby života dané osoby by mělo mít přednost před současným označením. V zájmu jednotnosti může konkrétní SW nabízet výrazy použité dříve.

4.5.3 Preference

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Řeč neopakovatelné

Slouží k odlišení hlavní řeči, která se má objevovat na zkrácených výpisech, od ostatních.

Je třeba zvolit jednu ze dvou možných hodnot, preferovaná/nepreferovaná.

Je-li uvedena jediná řeč, měla by být preferovaná. Je-li uvedeno více řečí, měla by jediná z nich být preferovaná, ostatní nepreferované. Záleží na SW, zda to kontroluje a co zobrazuje při nekorektním nastavení, případně zda nabízí jako default hodnotu u první řeči „preferovaná“ a u dalších „nepreferovaná“.

4.5.4 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Řeč neopakovatelné

Vazba na zdroj informací. Vztahuje se jen k řeči uvedené v této skupině.

Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

4.5.5 Poznámka

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Řeč neopakovatelné

Obvykle se použije pro vysvětlení v případech s více uvedenými řečmi.

Příklad:

Záhlaví: Jméno=Kundera, Milan, Data=1929-

Řeč: Preference=preferovaná **Řeč**=česká **Poznámka**=rodina a prostředí v mládí

Řeč: Preference=nepreferovaná **Řeč**=francouzská **Poznámka**=po emigraci (1969) psal výlučně francouzsky

4.6 Pohlaví

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, neopakovatelná

Slouží ke specifikaci pohlaví. Významné je to zejména u cizích jmen (Li Ju Dong), výjimečně i u českých (Nikola Šerých, Vlasta Vosolsobě).

4.6.1 Pohlaví

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, neopakovatelné

Je nutno zvolit jednu ze tří možností: muž, žena, neurčené. Jiná hodnota není přípustná. U osob se změněným pohlavím volíme současné. Nejasné případy je vhodné komentovat v Životopise.

Příklad:

Záhlaví: **Jméno=David Palmer Pohlaví=muž**

4.6.2 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Pohlaví neopakovatelné

Vazba na zdroj informací. Vztahuje se jen k Pohlaví uvedenému v této skupině.

Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

4.7 Charakteristika

MARC21/Autority: 678\$a Biografické nebo historické údaje (nebo též Biografická poznámka)

Základní, povinné, neopakovatelné

Pole je určeno pro základní stručnou charakteristiku osoby, slouží zejména k rychlému odlišení osob s podobnými jmény. Obvykle stačí jen přesné údaje o narození a úmrtí a obory působení a publikování. Nezneužívejte tuto stručnou charakteristiku k podrobným výčtům, k tomu slouží pole Životopis a také události (Studium, Zaměstnání, Členství).

Příklad:

Záhlaví: **Jméno=David Palmer Charakteristika=Britský hudebník, hráč na klávesy, syntezátor (folk, rock).**

Poznámka: Opakovatelnost, kterou MARC definuje pro pole 678 i jeho podpole 678\$a, se v NA, a tím ani v MA nevyužívá.

4.7.1 Forma pro osoby

Technická poznámka: Drobné formální prohřešky (scházející mezery v datech, nesprávné pořadí údajů, špatná větná stavba) nejsou dostatečným důvodem k zásahu do existujícího záznamu. Jsou-li však ještě jiné důvody k zásahu, opravíme i formální chyby.

Forma charakteristiky je jiná pro české a pro zahraniční autory. K českým autorům se přidává více informací, u zahraničních se lze omezit na minimum. Uvedení „české“ podoby charakteristiky u zahraničního autora proto není chybou, jen prací navíc. Pravidla pro zařazení sporných případů najdete v kapitole [Zahraniční autor](#).

U českých autorů vypadá šablona charakteristiky takto:

Narozen(a).....v(e)....., zemřel(a).....v(e)..... Profese, specializace, publikační obory. Další informace. Dalšími informacemi se myslí například místa působení, uvádějte je jen tehdy, jsou-li potřebné k rozlišení, k identifikaci.

Je vhodné uvést všechny informace, které mohou při použití záznamu utvrdit katalogizátora (kurátora, dokumentátora) v tom, že autora popisované publikace či popisovaného díla ztotožnil se správným autoritním záznamem. To je tím důležitější, čím běžnější je jméno a čím méně výrazný je jeho nositel. Je žádoucí jasně odlišit obory působení a obory publikování.

Nejednoznačná místa narození a úmrtí (Lhota) uvádějte s upřesněním (Lhota u Kouřimi). Používá se nyní nejvíce začlenění do státu (Komarov (Polsko), ne Komarov (Halič)).

Nejistá místa a data přiměřeně označte slůvky pravděpodobně, asi, údajně, ...

Data se píšou ve tvaru den. měsíc. rok, s tečkami a mezerami. Měsíc číslem, ne slovy. Není-li známé přesné datum, uveďte nejlepší dostupný údaj (rok apod.).

Příklad:

Jméno=Longen, Emil Artur, Charakteristika=Narozen 29. 8. 1885 v Pardubicích, zemřel 24. 4. 1936 v Benešově. Herec, malíř, scénický výtvarník, filmový scénárista, režisér, dramatik, autor původních prací, adaptací a překladů pro kabaret, beletrista.

Změnilo-li se jméno místa narození či úmrtí, uvádíme jméno z doby narození či úmrtí a do závorky současné jméno v prvním pádě.

Příklad:

Charakteristika=Narozen ... v Německém Brodě (dnes Havlíčkův Brod) ...

Příklady z muzejní praxe:

Charakteristika=Narozen 16.1.1851, zemřel 4.1.1923 v Litomyšli. JUDr., advokát, purkmistr v Litomyšli.

Charakteristika=Narozen 10.6.1896 v Litomyšli, zemřel neznámo kdy. Ornitolog, kynolog.

Při nedostatku informací jsou přijatelné i formulace:

Charakteristika=Z okruhu přátel litomyšlského knihkupce Karla Veselíka (1873-1936).

Charakteristika=Učitel v Litomyšli v roce 1897.

U zahraničních autorů nepíšeme do charakteristiky životní data. Můžeme tak učinit jen v opodstatněných případech, např. najdeme-li více autorů stejného jména i data narození a my z nich zakládáme autoritní záznam jen u jednoho, zapíšeme do charakteristiky přesné datum, které nám později může usnadnit práci, pokud budeme do báze zakládat tyto další autory. U zahraničních autorů vypadá šablona charakteristiky takto:

Státní/národnostní příslušnost, profese, specializace, publikační obory. Další informace.

Pravidla pro zařazení sporných případů najdete v kapitole [Zahraníční autor](#).

Příklady:

Charakteristika=Belgický filolog, zaměřený na africké jazyky a literaturu, překladatel z jazyka mongo, misionář.

(zahraniční autor)

Jméno=Angyal, Gejza, **Data**=1888-1956

Charakteristika=Slovenský malíř, grafik a pedagog.

(zahraniční autor, přípustná je však i obsáhlejší „česká“ podoba charakteristiky)

Charakteristika=Slovenský autor, narozen 24.2.1888 v Kremnici na Slovensku, zemřel 23.9.1956 tamtéž. Malíř, grafik a profesor v Kremnici.

Jméno=Joachim Barrande, **Data**=1799-1883

Charakteristika=Narozen 11.8.1799 v Saugues (Francie), zemřel 5.10.1883 ve Frohsdorfu. Geolog a paleontolog.

Charakteristika=Francouzský inženýr a paleontolog, který se významně proslavil průzkumem geologických útvarů a zkamenělin ve středních Čechách.

(považuje se za českého autora(!), charakteristika má však být stručná)

Jméno=Benka, Martin, **Data**=1888-1971

Charakteristika=Slovenský malíř, grafik a ilustrátor, spisovatel a pedagog.

(zahraniční autor, přípustná je však i obsáhlejší „česká“ podoba charakteristiky)

Charakteristika=Narozen 21. 9. 1888 v Kiripolci (dnes Kostolište), zemřel 18. 6. 1971 v Malackách. Malíř, grafik a ilustrátor, spisovatel a pedagog.

Jméno=Charlemont, Eduard, **Data**=1848-1906

Charakteristika=Rakouský malíř.

(zahraniční autor, narodil se a zemřel ve Vídni)

Jméno=Charlemont, Hugo, **Data**=1850-1939

Charakteristika=Narozen 18.03.1850 v obci Jemnice (okr. Třebíč), zemřel 18.04.1939 Vídeň (Rakousko).

Rakouský malíř, grafik a kreslíř.

(bratr předešlého, charakteristika jako u českého autora není chybou)

Obecná pravidla

Charakteristiku formulujeme stručně, výstižně a stylisticky správně. Není vhodné psát charakteristiky typu "Práce z oboru logika." Jsou-li veškeré informace, které máme k dispozici, pouze autorovy publikace bez bližších údajů o něm, napíšeme alespoň "Autor publikací [příp. článků, disertační práce, či nejobecněji prací] z oboru logiky."

Nemáme-li tedy v příručkových pramenech o osobě dostatek informací, vycházíme při psaní charakteristiky ze samotné publikační činnosti. I zde můžeme získat relativně přesné informace, kterých bychom se měli držet. Napsal-li autor např. jen učebnici arabštiny pro jazykové školy, napíšeme to takto do charakteristiky a vyvarujeme se generalizací jako "jazykovědec" nebo "orientalista". Rozsah díla ověřujeme například v souborném katalogu.

Příklady:

Jméno=Štampach, Cyril Siegfried, **Data**=1966-

Charakteristika=Narozen 18. 9. 1966 v Boskovicích. Tanečník.

Jméno=Ondrušková, Ludmila

Charakteristika=Ing., autorka publikací o pěstování okrasných rostlin, též autorka překladu z němčiny.

Jméno=Pichois, Claude, **Data**=1925-2004

Charakteristika=Francouzský literární historik, zaměřený na francouzskou literaturu 19. století.

Jméno=Alberty, Július, **Data**=1925-

Charakteristika=Slovenský pedagog a historik, zaměřený na regionální historii středoslovenského kraje.

Jméno=Hoser, Bedřich, **Data**=1885-1961

Charakteristika=Narozen 27. 5. 1885 v Kralupech nad Vltavou, zemřel 14. 9. 1961 tamtéž. Malíř, tematicky se zaměřoval na krajinomalbu.

Jméno=Beck, Hans-Georg, **Data**=1910-1999

Charakteristika=Německý byzantolog, historik a teolog.

Jméno=Tal'kova, Ol'ga Jul'jevna

Charakteristika=Matka ruského zpěváka Igora Tal'kova, autorka memoárové publikace.

Příklady, kdy je vhodné uvést detailnější údaje a údaje osobního charakteru:

Záhlaví: Jméno=Janů, Marie, **Data**=1921-

Viz: Jméno=Veselá, Marie, **Data**=1921-

Viz: Jméno=Pluhařová, Marie, **Data**=1921-

Viz: Jméno=Stroffová, Marie, **Data**=1921-

Charakteristika=Narozena 3. 12. 1921 v Unhošti. Nakladatelská redaktorka, překladatelka z francouzštiny, méně z němčiny. Manželka literárního kritika Jaroslava Janů a později spisovatele Zdeňka Pluhaře.

(Manželé zmíněni kvůli lepší orientaci v množství jmen, které autorka používala. Pokud se jméno některé takto zmíněné osoby vyskytuje v bázi víckrát, je vhodné za ně napsat do závorky životní data pro jasnou identifikaci. MA autority sice poskytují pro tyto případy možnost jednoznačného propojení pomocí Viz též nebo prostřednictvím události, ale toto propojení se do NA nedostává.)

Jméno=Opletal, Jan, **Data**=1915-1939

Charakteristika=Narozen 1. 1. 1915 ve Lhotě nad Moravou (okres Olomouc), zemřel 11. 11. 1939 v Praze.

Jeho rodiče však uvedli oficiálně datum narození 31. 12. 1914, aby mohl o rok dříve nastoupit do učení.

Student medicíny, smrtelně zraněný při protinacistické demonstraci 28. 10. 1939.

(Objasnění situace kolem neustáleného data narození.)

Jméno=Bierce, Ambrose, **Data**=1842-ca 1914

Charakteristika=Americký satirik, novinář a autor povídek. R. 1913 odcestoval do Mexika, kde jeho stopy končí; mnohé zdroje uvádějí r. 1914 jako přibližné datum úmrtí.

(Informace o autorově životě uvedeny kvůli vysvětlení přibližného data úmrtí.)

Jméno=Sessa, Melchiorre, **Data**=činný 1555-1566

Charakteristika=Italský nakladatel a tiskař z benátské tiskařské rodiny Sessa, druhý svého jména, syn Melchiorra Sessy sr., bratr Giovanniho Battisty jr. a Giovanniho Bernarda. Činný v Benátkách v letech 1555-1578, sám v letech 1565-1566, jinak se svými bratry nebo dalšími benátskými tiskaři (Domenico Nicolini da Sabbio, Francesco Rampazetto, Comin da Trino).

(Rodinní příslušníci zmíněni kvůli přehlednosti ve stejných jménech.)

Jméno=Pseudo-Mesuë, **Data**=ca 925-1015

Charakteristika=Křesťanský lékař, žijící v Malé Asii. Pod jeho jménem napsal ve 13. století neznámý latinský autor lékárnickou příručku Grabadin.

(Vysvětlení autorství zabraňuje jeho nesprávnému pochopení.)

Příklady nevhodných charakteristik:

Zkratky užíváme jen výjimečně:

Jméno=Hašková-Coolidge, Eliška, **Data**=1941-

Charakteristika=Amer. diplomatka čes. pův.

Charakteristika není volné řazení nahodilých informací:

Jméno=Trefný, František

Charakteristika=Jak milovati bez nebezpečí. Sexuolog. Bezpečný sex. Onanie. Pohlavní život homosexuálních mužů. Slovník milenců. Trampské milování. Panenství.

Jméno=Orešič-Leban, Nevenka

Charakteristika=Klavíristka, nar. v Mariboru, Dotik poetičnosti, nahráno v Lublani.

Neopatrné formulace a zkreslující výběr informací:

Jméno=Merk, Joseph, **Data**=1795-1852

Charakteristika=Rakouský violoncellista, byl původně houslistou. Další dráhu houslisty zmařilo kousnutí psa do levé ruky, kterou po tomto zranění nebyl schopen zvednout do potřebné výšky.

Jméno=Pott, Percival, **Data**=1713-1788

Charakteristika=Britský chirurg. Popsal frakturu fibuly (Pottova zlomenina). V r.1775 uveřejnil jako jeden z prvních zprávu o rakovině vyvolané dehtem. Pečlivě pitval, při zraněních hlavy byl středem jeho zájmu mozek spíše než lebka.

Jméno=Polák, Josef

Charakteristika=Pracovník koncentračního tábora Terezín.

Jméno=Šporková, Renata

Charakteristika=Práce pro schizofreniky a jejich blízké.

Jméno=Bořek-Dohalský, Antonín, **Data**=1944-

Charakteristika=Narozen 28. 8. 1944 v Praze. Hrabě. Invalidní důchodce.

Jméno=Hildebrandt, A.

Charakteristika=Dělal pokusy na vlastním těle.

Pozor na jazykovou správnost:

Jméno=Jurčenko, Vitalij

Charakteristika=Publikace z oboru fyzika kondenzovaných látek a materiálůvý výzkum. Působí v Fyzikálním ústavu Akademie věd ČR.

Jméno=Zvolánek, Marek, **Data**=1974-

Charakteristika=Narozen 1974 v Praze. Trumpetista.

Jméno=Hrázská, Gabriela, **Data**=1979-

Charakteristika=Narozena 21.7.1979. Mystrině republiky v tancích na ledě.

Nadbytečné podrobnosti (Ize je uvést v životopise), schází základní údaje jako profese či obor:

Jméno=Číhal, Antonín, **Data**=1895-1970

Charakteristika=Narozen 22. 6. 1895 (někdy udáváno 22. 7. 1895) v Opatovicích u Rajhradu, kde posléze pracoval na panském dvoře. Žil s rodinou v Pulgarech (dnes Bulhary) a po smrti manželky přesídlil do Polehradic (dnes Boleradice), kde se znovu oženil a 11. 8. 1970 zemřel.

4.7.2 Forma pro rody a rodiny

U rodů vypadá šablona charakteristiky takto:

Státní/územní příslušnost – titul rodu. Další informace.

Příklad:

Charakteristika=Portugalský šlechtický rod, od r. 1740 sídlící v českých zemích.

U rodin je šablona charakteristiky obecně tato:

Státní příslušnost – profese – místo působení, příp. uvedení významného člena rodiny.

V případě českých rodů a rodin státní příslušnost neuvádíme, stejně jako u osobních jmen.

Příklady:

Jméno=Manuzio (rodina)

Charakteristika=Italská rodina knihtiskařů.

Jméno=Masarykovi (rodina)

Charakteristika=Rodina prezidenta T. G. Masaryka.

Jméno=Ficquelmont (rod)

Charakteristika=Rakouský šlechtický rod.

Jméno=Turno (rod)

Charakteristika=Polský zemanský rod.

Jméno=Obrenovići (rod)

Charakteristika=Srbská knížecí a královská dynastie.

Jméno=Tokugawa (rod)

Charakteristika=Japonský rod patnácti šógunů, kteří vládli v éře Edo (1603-1867).

Jméno=Mars (rodina)

Charakteristika=Rodina amerických výrobců čokolády.

Jméno=Sansón (rodina)

Charakteristika=Rodina francouzských katů.

Jméno=Theimerovi (rodina)

Charakteristika=Rodina rychtářů v obci Samotišky na Olomoucku.

Jméno=Bergman (rodina)

Charakteristika=Rodina švédského režiséra Ingmara Bergmana.

Jméno=Hrušíňští (rodina)

Charakteristika=Česká herecká rodina.

Jméno=Uljanov (rodina)

Charakteristika=Rodina ruského politika V. I. Lenina.

4.8 Životopis

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, neopakovatelná

Skupina obsahuje dvě editovatelná pole: Životopis a Poznámka.

Je určena pro neutrální životopis (biogram). Případně další účelové medailony (pro určitou výstavu se specifickým zaměřením apod.) mohou být připojeny jako externí v poli [Odkaz na URL](#).

Poněkud jiná situace je u „[současných](#)“ osob působících pod různými jmény, zejména když působí pod každým jménem v jiném oboru apod. Pro každé jméno se zakládá samostatný záznam, jsou vzájemně propojeny odkazy Viz též a v každém z nich může být Životopis pojatý jinak.

4.8.1 Životopis

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, neopakovatelné

Volný text v rozsahu obvykle 100 – 2000 znaků.

Životopis je souvislý text, popisující život a dílo dané osoby, obvykle v rozsahu 100 – 2000 znaků. Měl by být srozumitelný pro člověka se základním vzděláním. Měl by obstát jako slovníkové heslo. Doporučuje se toto uspořádání:

Jméno, narodil se, studoval, pracoval, zemřel. Chronologické uspořádání není dogma. Výstavy a díla v životopise uvádějte, jen když nejsou jiné informace.

Toto pole neumožňuje jiné než fulltextové hledání a neumožňuje přímé vazby na uvedené osoby, místa, korporace. Je proto žádoucí všechny významné uvedené osoby, místa a korporace propojit ještě prostřednictvím tzv. událostí Narození, Úmrtí, Studium, Zaměstnání nebo Členství. Slovo „významný“ je třeba chápat nikoliv absolutně, ale ve vztahu k popisované osobě, s ohledem na její tvorbu apod.

4.8.2 Poznámka

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Životopis neopakovatelné

Je určeno hlavně pro uvedení autora životopisu, pište podle vzoru „Autor životopisu: Novák, Jan“. Je-li více spoluautorů, uveďte všechny, odděluje je pomílkou s mezerami, například Novák, Jan - Vlk, Petr. V případě

textů převzatých z nepodepsaných zdrojů nebo textů zkompileovaných autorem záznamu se autor neuvede. Pokud není životopis doslovně převzat z jednoho zdroje, neuvádí se ani vazby na použité zdroje. Předpokládá se, že většina údajů je z prvního [Zdroje k nadstavbě](#). Nicméně: Poznámka je k tomu, abyste mohli poznamenat, co považujete za důležité, tedy i použitý zdroj, případně jeho URL, apod. Zdroj pište podle vzoru „Zdroj životopisu: Novák, Jan: O něm, Praha 1988“ apod. Poznámku lze ve výjimečných případech využít i pro významné údaje, které nepatří do žádného jiného pole.

4.9 Viz

MARC21/Autority: 400 Směrování odkazu viz – osobní jméno
Skupina polí, základní/nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Jako Viz se uvádějí nepreferované formy jména, bez dalších informací, bez odkazu na jiný záznam. Pravidla pro volbu, zda další jméno téže osoby zapsat jako Viz nebo jako odkaz Viz též, čtěte v kapitole [Více jmen](#).

Skupina polí Viz obsahuje tyto editovatelné údaje:

- Forma jména
- Jméno
- Rozpis iniciál
- Římské číslice
- Doplněk
- Data
- Jazyk
- Vztah
- Poznámka
- Zdroj
- Jen pro muzea

Pravidla pro Viz v MA využívají možností daných AACR2 a MARC21/Autority více, než jak je to praktikováno v NA. Do NA se proto odesílají jen ty případy, které nepřesahující přes hranice zavedené v NA. K odlišení „nadstavbových“ případů slouží volba „Jen pro muzea“.

Skupina polí Viz se formálně velmi podobá skupině Záhlaví, má skoro shodnou strukturu i pravidla pro vyplňování. Proto jsou zde uvedeny v podstatě jen odlišnosti od Záhlaví.

Rozdíly ve struktuře jsou čtyři. Viz nemá pole Deduplikace a má navíc pole Jazyk, Vztah a možnost odlišení Jen pro muzea.

4.9.1 Kdy použít Viz

Pro první představu čtěte napřed zjednodušená pravidla a popis volby mezi odkazem Viz, odkazem Viz též a odkazem přes událost v kapitole [Kam který údaj patří](#).

4.9.1.1 Rozdílná jména téhož autora

Odkazy Viz se vytvářejí pro rozdílná jména téhož autora (AACR2 26.2A1). Patří sem např. pseudonymy, jména z různých manželství a církevní jména. Sem patří i ženská jména za svobodna. Knihovníci je však do NA zařazují jen u známějších osobností a když autorka pod tímto jménem publikovala. Ostatní případy označte „Jen pro muzea“.

Příklady:

Záhlaví: **Jméno**=Kotzebue, August von, **Data**=1761-1819

Viz: **Vztah**=pseudonym **Jméno**=Germanus, Friedrich, **Data**=1761-1819

Záhlaví: **Jméno**=Franta, **Data**=1930-

Viz: **Vztah**=skutečné jméno **Jméno**=Mertl, František, **Data**=1930-

Viz: **Vztah**=pseudonym **Jméno**=Franta, François, **Data**=1930-

Záhlaví: **Jméno**=Delay, Jean, **Data**=1907-1987

Viz: **Vztah**=pseudonym **Jméno**=Faurel, Jean, **Data**=1907-1987

Záhlaví: **Jméno**=Černá, Oldřiška, **Data**=1934-

Viz: **Vztah**=jméno za svobodna **Jméno**=Roháčková, Oldřiška, **Data**=1934-

Záhlaví: **Jméno**=Benedikt **Římské číslice**=XVI., **Doplněk**=papež, **Data**=1927-

Viz: **Vztah**=skutečné jméno **Jméno**=Ratzinger, Josef, **Data**=1927-

Záhlaví: **Jméno**=Toyen, **Data**=1902-1980

Viz: **Vztah**=skutečné jméno **Jméno**=Čermínová, Marie, **Data**=1902-1980

Záhlaví: **Jméno**=Erró, **Data**=1932-

Viz: **Vztah**=skutečné jméno **Jméno**=Guðmundur Guðmundsson, **Data**=1932-

Záhlaví: **Jméno**=Jakeš, Miloš, **Data**=1922-

Viz: **Vztah**=skutečné jméno **Jméno**=Jakeš, Milouš, **Data**=1922

Záhlaví: **Forma jména**=Převrácené pořadí **Jméno**=Hus, Jan, **Data**=ca 1371-1415

Viz: **Forma jména**=Přirozené pořadí **Jméno**=Mistr Jan Hus, **Data**=ca 1371-1415

Záhlaví: **Jméno**=Ho, Či Min, **Data**=1890-1969

Viz: **Vztah**=pseudonym **Jméno**=Nguyen Ai Quoc, **Data**=1890-1969

Viz: **Vztah**=skutečné jméno **Jméno**=Nguyen Tat Thanh, **Data**=1890-1969

(Pseudonym není jako odkaz Viz též na samostatný záznam, protože pod ním autor nic nepublikoval)

Záhlaví: **Jméno**=Němcová, Božena, **Data**=1820-1862

Viz: **Jméno**=Nímcsúfá, Búdzíná, **Data**=1820-1862 **Jazyk**=ara

Viz: **Jméno**=Niemutsuobā, Bodzena, **Data**=1820-1862 **Jazyk**=jpn

Charakteristika=Narozena 4.2.1820 ve Vídni, zemřela 21.4.1862 v Praze. Prozaička, vlastním jménem Barbora, rozená Panklová.

(Rozená ve skutečnosti jako Barbora Novotná, až po sňatku matky Panklová, po vlastním sňatku Němcová, publikovala jen jako Němcová, v záznamu v NA je několik odkazů Viz s cizojazyčnými podobami jména Němcová, ale žádné se jménem Panklová či Novotná, neboť pod těmito jmény není známá.)

Záhlaví: **Jméno**=Světlá, Karolina, **Data**=1830-1899

Viz: **Vztah**=jméno získané sňatkem **Jméno**=Mužáková, Johanna, **Data**=1830-1899

Viz: **Vztah**=skutečné jméno **Jméno**=Rottová, Johanna, **Data**=1830-1899

(Karolina Světlá je pseudonym, pod nímž publikovala a pod nímž je známá, vlastní jméno Johana Rottová, provdaná Mužáková.)

4.9.1.2 Rozdílné formy téhož jména

Odkazy Viz se vytvářejí pro rozdílné formy téhož jména (AACR2 26.2A2). Vhodné je zapsat Viz jen tehdy, když se některé z prvních pěti písmen jména liší od prvních pěti v hlavním záhlaví. Shodují-li se totiž dvě formy jména v prvních pěti písmenech, je velmi pravděpodobné že se v seznamech objeví těsně u sebe a bylo by nadbytečné odkaz Viz vytvářet.

Patří sem např. úplnější formy jména, jména v jiném jazyce či pravopise, různá transliterace, ale i nepatrně pozměněná jména či jména vzniklá tiskovou chybou.

Příklady:

Záhlaví: **Jméno**=Wilde, Oscar, **Data**=1854-1900

Viz: **Jméno**=Wilde, Oscar Fingal O'Flahertie Wills, **Data**=1854-1900

Záhlaví: **Jméno**=Kodýtek, Bohumír, **Data**=nar. 1908

Viz: **Jméno**=Kodytek, Bohumír, **Data**=nar. 1908

Záhlaví: **Jméno**=Čížková, Miroslava

Viz: **Jméno**=Čížková, Mirka

Záhlaví: **Jméno**=Yokomitsu, Riichi, **Data**=1898-1947

Viz: **Jméno**=Jokomicu, Riiči, **Data**=1898-1947 **Jazyk**=cze

Záhlaví: **Jméno**=O-rgyan-'phrin-las-rdo-rje, **Dodatek**=karmapa Římské číslice=XVII., **Data**=1985-

Viz: **Jméno**=O-rgjjan-'phrin-las-rdo-rdže, **Dodatek**=karmapa Římské číslice=XVII., **Data**=1985-

Záhlaví: **Jméno**=Fidrová, Silvie,

Viz: **Jméno**=Fidrová, Sylvie,

4.9.1.3 Totéž jméno, řazené jinak

Odkazy Viz se vytvářejí pro totéž jméno, řazené pod rozdílnými vstupními prvky záhlaví (AACR2 26.2A3). Zapisuje se jen v opodstatněných případech, např. tehdy, když nelze spolehlivě rozlišit jméno a příjmení nebo když je více příjmení.

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Klein Halevi, Josi, **Data**=1953-

Viz: Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Halevi, Josi Klein, **Data**=1953-

Záhlaví: Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Kurimoto, Eisei, **Data**=1957-

Viz: Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Eisei Kurimoto, **Data**=1957-

Záhlaví: Forma jména=Převrácené pořadí **Jméno**=Hus, Jan, **Data**=ca 1371-1415

Viz: Forma jména=Přirozené pořadí **Jméno**=Mistr Jan Hus, **Data**=ca 1371-1415

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí **Jméno**=Erró, **Data**=1932-

Viz: **Vztah**=skutečné jméno **Forma jména**=Převrácené pořadí **Jméno**=Guðmundsson, Guðmundur, **Data**=1932-

Viz: **Vztah**=skutečné jméno **Forma jména**=Přímé pořadí **Jméno**=Guðmundur Guðmundsson, **Data**=1932-

Přebíráme-li odkazy z databází zahraničních knihoven, použijeme pouze ty, které jsou pro nás relevantní, tzn. že dané variantní formy máme uvedeny ve vlastních dokumentech, nebo mají dostatečně odlišnou formu od záhlaví či ostatních odkazů. Např. nepřejímáme mechanicky desítky odkazů Viz z Library of Congress v různých jazycích, s různě rozepsanými iniciálami apod.

4.9.1.4 Ženská přechýlená jména

Pravidla AACR2 tuto možnost nezmiňují vůbec, obecně však nabádají zapsat Viz vždy, pokud je to užitečné z pohledu uživatelů, pokud lze předpokládat, že uživatelé budou dané jméno hledat. V praxi knihovnici vytvářejí odkaz s přechýlenou formou jen u hodně známých autorek. V muzejních autoritách lze přechýlenou formu jména zapsat i pro méně známé autorky s označením „Jen pro muzea“.

(Ženská jména za svobodna viz výše v kapitole Rozdílná jména ...)

Příklad

Záhlaví: **Jméno**=Rowling, J. K., **Data**=1965-

Viz: **Jméno**=Rowling, Joanne K. **Rozpis iniciál**=(Joanne Kathleen), **Data**=1965-

Viz: **Jméno**=Rowlingová, Joanne K., **Data**=1965-

Záhlaví: **Jméno**=Braun, Eva, **Data**=1912-1945

Viz: **Vztah**=jméno získané sňatkem **Jméno**=Hitler, Eva, **Data**=1912-1945

(Česká podoba Braunová v NA není, nejde o „hodně známou autorku“)

Záhlaví: **Jméno**=Merkel, Angela, **Data**=1954-

Viz: **Jméno**=Kasner, Angela Dorothea, **Data**=1954-

(Německá kancléřka, česká podoba Merkelová v NA není, nejde o „hodně známou autorku“)

Záhlaví: **Jméno**=Eyrová, Jana, **Data**=1912-1945

Charakteristika=Překladatelka milostných románů a povídek.

(Pozor, nejde o románovou Jane Eyre, ta žádný záznam v NA nemá, případná záměna se neřeší)

4.9.2 Forma jména

MARC21/Autority: 400i1 Forma jména

Základní, v rámci skupiny Viz povinné a neopakovatelné

Indikuje formu, v jaké je jméno zapsáno (přirozené pořadí, převrácené pořadí, rod/rodina). Podrobněji v podkapitole [Forma jména](#) v kapitole Záhlaví.

4.9.3 Jméno

MARC21/Autority: 400\$a Osobní jméno

Základní, v rámci skupiny Viz povinné a neopakovatelné

Jméno ve tvaru udaném volbou Forma jména. Podrobněji v podkapitole [Jméno](#) v kapitole Záhlaví.

4.9.4 Rozpis iniciál

MARC21/Autority: 400\$q Rozpis iniciál rodného/křestního jména nebo úplnější forma jména

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz neopakovatelné

Podrobněji v podkapitole [Rozpis iniciál](#) v kapitole Záhlaví.

4.9.5 Římské číslice

MARC21/Autority: 400\$b Římské číslice

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz neopakovatelné

Podrobněji v podkapitole [Římské číslice](#) v kapitole Záhloví.

4.9.6 Doplněk

MARC21/Autority: 400\$c Doplněk ke jménu jiné než data

Základní, nepovinné, opakovatelné

Podrobněji v podkapitole [Doplněk](#) v kapitole Záhloví.

4.9.7 Data

MARC21/Autority: 400\$d Data související se jménem

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz neopakovatelné

Obvykle rok narození a úmrtí. Uvádí se vždy shodně s polem Data v Záhloví. Ostatní pravidla a příklady jsou v podkapitole [Data](#) v kapitole Záhloví.

4.9.8 Jazyk

MARC21/Autority: 400\$2 Jazyk katalogizace a záhlaví

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz neopakovatelné

Pole slouží ke specifikaci jazyka jména, pokud je jiný než jazyk jména v Záhloví. Pro české varianty českých jmen tedy jazyk neuvádíme, stejně jako pro německé varianty německých jmen apod. Pole neužíváme také když jinojazyčná forma je příliš obecná a dá se vztáhnout k více jazykům současně.

Jazyk se zapisuje třípísmenovým kódem vycházejícím z angličtiny (cze, ger, lat, eng, ...). Úplný seznam kódů je na internetové adrese:

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_Priloha_Y.htm

Jazyk jména se obvykle v konkrétním SW vybírá z nabídky slovních ekvivalentů.

Poznámka: MARC požaduje v 400\$2 dva jazyky, jazyk katalogizace a jazyk jména. Jazyk katalogizace je v MA a NA vždy "cze".

Příklady:

Záhloví: **Jméno**=Siger z Brabantu, **Data**=ca 1240-ca 1283

Viz: **Jméno**=Sigerus de Brabantia, **Data**=ca 1240-ca 1283 **Jazyk**=lat

Záhloví: **Jméno**=Jan ze Žatce, **Data**=ca 1360-ca 1414

Viz: **Jméno**=Johann von Saaz, **Data**=ca 1360-ca 1414 **Jazyk**=ger

Záhloví: **Jméno**=Yamamoto, Shūgorō, **Data**=1903-1967

Viz: **Jméno**=Jamamoto, Šúgoró, **Data**=1903-1967 **Jazyk**=cze

Záhloví: **Jméno**=Luxemburg, Rosa, **Data**=1870-1919

Viz: **Jméno**=Rukusenburugu, Roza, **Data**=1870-1919 **Jazyk**=jpn

Záhloví: **Jméno**=Bilevičius, Teodoras, **Data**=ca 1655-ca 1724

Viz: **Jméno**=Billewicz, Teodor, **Data**=ca 1655-ca 1724 **Jazyk**=pol

4.9.9 Vztah

MARC21/Autority: 400\$w

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz neopakovatelné

V základní variantě, určené hlavně pro odkazy na jiná jména téže osoby, jsou povoleny jen tyto možnosti:

d = akronym

p = skutečné jméno

r = církevní jméno

s = jméno získané sňatkem

u = jméno za svobodna

v = pseudonym

x = společný pseudonym

y = světské jméno

í = jiné, konkrétní text je pak nutno zapsat do pole Poznámka. Jde o teoretickou možnost, v praxi se v NA nevyužívá. Pro případy, pro něž zde není kód, se pole Vztah neuvede vůbec. A to navzdory tomu, že jde někdy i o velmi frekventované případy, např. zkratka, šifra, cizojazyčná verze jména.

V závislosti na konkrétním SW se vyplňuje buď přímo jedno písmenko, nebo vybírá z nabídky slovních ekvivalentů.

Nezaměňujte akronym (hodnota d) a iniciálovou zkratku (neuvedena).

Iniciálová zkratka se obecně skládá z jednotlivých počátečních písmen psaných jako velká (např. ČR), která se jednotlivě vyslovují (čé:er).

Akronym bývá tvořen poněkud volněji z počátečních písmen (UNESCO) nebo jejich skupin (Drutěva), píše se někdy i v kombinaci s malými písmeny a vyslovuje se jako jedno souvislé slovo (unesko).

Pro zkratky není zaveden kód v nabídce a proto když jako Viz uvedete zkratku, tak pole Vztah vůbec nepoužijete.

Příklady akronymů u osob:

vipr – Vítězslav Praks, AON – Alfréd Otto Nedbal

Příklady zkratek u osob:

TGM – Tomáš Garrigue Masaryk

JFK – John Fitzgerald Kennedy

4.9.10 Poznámka

MARC21/Autority: 400\$í

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz neopakovatelné

Pole je původně určeno pro zpřesňující text, když kódy v poli Vztah nestačí, tj. když Vztah="i". V knihovnické praxi se však nepoužívá. Ve variantě „Jen pro muzea“ lze použít například k uvedení období, kdy se jméno používalo.

Použijete-li pole Poznámka, tak musíte označit Jen pro muzea a tím celou skupinu Viz nepustíte do NA.

Takže Poznámku použijte jen tehdy, když nepreferované jméno ve Viz už z nějakého jiného důvodu neodpovídá pravidlům NA.

4.9.11 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Viz neopakovatelné

Vazba na zdroj informací. Vztahuje se k celé skupině polí Viz.

Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

4.9.12 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinované

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Viz neopakovatelné

Pomocné pole sloužící k označení, že jde o nadstavbovou variantu Viz, že neodpovídá pravidlům pro NA, a že se tedy nepromítá do NA. Technická realizace závisí na konkrétním SW.

4.10 Viz též

Obecně jde o odkaz na jiný autoritní záznam, může být stejného typu (např. z osoby na osobu), nebo různého typu (např. z osoby na korporaci). Podle typu cílového záznamu jsou odděleně:

- Viz též osoba
- Viz též korporace
- Viz též akce
- Viz též místo

4.10.1 Viz též osoba

MARC21/Autority: 500 Směrování odkazu viz též - osobní jméno

Skupina polí, základní/nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje editovatelná pole:

- Propojení na osobu
- Vztah jména
- Vztah osoby
- Zdroj
- Jen pro muzea

Pole jsou popsána v kapitole [Univerzální pole](#).

Tato skupina polí slouží pro odkaz na jiný personální záznam. Rozlišujeme dvě varianty:

1. základní odkaz Viz též podle pravidel NA (a MARC21/Autority) - obvykle na jiné jméno téže osoby
2. nadstavbový odkaz Viz též nad rámec pravidel NA, „jen pro muzea“ - vždy na jinou osobu

Zda jde o základní nebo nadstavbovou variantu pole určuje ten, kdo záznam tvoří. Rozhodující je jen to, jak dalece odkaz odpovídá pravidlům NA. Zjednodušeně lze říci, že pokud vystačíte s nabídkou v poli Vztah jména, tak jde o základní odkaz, pokud použijete pole Vztah osoby, jde o nadstavbový odkaz „jen pro muzea“.

Vedle označení Viz též používáme někdy pro obě varianty i označení **prosté odkazy**, neboť jsou bez vazby na místo, čas atd. Naznačujeme tím rozdíl proti odkazům prostřednictvím události (Narození, Studium apod.), které svazují odkaz na osobu s odkazem na místo, korporaci a čas. Odkaz na osobu přes událost je popsán v samostatné kapitole [Osoba](#).

Zjednodušená pravidla a popis volby mezi odkazem Viz, přímým odkazem Viz též a odkazem přes událost jsou v kapitole [Kam který údaj patří](#).

Přímý odkaz na jiný personální záznam pomocí odkazu Viz též (tzv. přidružovací odkaz) se vytváří v systému knihovnických autorit v těchto případech:

- autor publikuje pod více jmény a pod každým důsledně jiný druh literatury, např. pod jedním překládá sešitové westerny a pod druhým píše odborné články z astrofyziky (dvě tzv. bibliografické entity),
- autor propůjčuje své jméno jinému autorovi, který např. nemohl publikovat,
- několik autorů používá společný pseudonym,
- tzv. současný autor užívá více než jeden pseudonym, nebo své skutečné jméno a jeden či více pseudonymů.

Text je zde zachován v původní „knihovnické“ podobě se slovy „autor“ a „publikuje“. Slovo „autor“ lze pro široký okruh osob registrovaných v muzeích a galeriích rozšířit na tvůrce, sběratele, determinátory, donátory, předchozí majitele, uživatele atd., slovo „publikuje“ je třeba chápat jako tvoří, působí, vystupuje, apod.

„Současný autor“ je každý, kdo žil či žije po 31.12.1900. Podrobněji čtěte v Úvodu v kapitole [Současný autor](#). Pseudonym je krycí jméno, pod kterým autor publikuje své autorské dílo s cílem utajit svou skutečnou identitu. Za pseudonym nelze považovat jméno za svobodná či jinou pravopisnou formu jména (Otakar Kubín – Coubine), neboť schází úmysl zastřít identitu.

Příklady:

Záhlaví: Jméno=Žídková, Anna, Data=1930-

Viz též: Propojení na osobu=<Balajková, Anetta, 1923->

Veřejná poznámka=V době zákazu autorčiny činnosti jí pro překlady z polštiny propůjčovala své jméno překladatelka Anetta Balajková.

Odkazovaný záznam:

Záhlaví: Jméno=Balajková, Anetta, Data=1923-

Viz též: Propojení na osobu=<Žídková, Anna, 1923->

(Balajková by měla mít poznámku o poskytování svého jména Žídkové. Nepovažuje se však za chybu, že nemá.)

Záhlaví: Jméno=Poklop, Jan V. Rozpis iniciál=(Jan Václav), Data=1839-1917

Viz též: Vztah jména=pseudonym Propojení na osobu=<Rojický, Jan, 1839-1917>

Záhlaví: Jméno=Čejka, Jaroslav, Data=1943-

Viz též: Vztah jména=pseudonym Propojení na osobu=<Havlík, Přemysl, 1943->

Viz též: Vztah jména=pseudonym Propojení na osobu=<Nerad, Tomáš, 1943->

Viz též: Vztah jména=pseudonym Propojení na osobu=<Rejcz, Jan, 1943->

Viz též: Vztah jména=pseudonym Propojení na osobu=<Cibík, Jaroslav, 1943->

Záhlaví: Jméno=Bezruč, Petr, Data=1867-1958

Viz: Vztah=skutečné jméno Jméno=Vašek, Vladimír, Data=1867-1958

Viz též: Vztah=pseudonym Propojení na osobu=<Old Ještěr, 1867-1958>

Viz též: Vztah=pseudonym Propojení na osobu=<Hrzánský, Pavel, 1867-1958>

Viz též: Vztah=pseudonym Propojení na osobu=<Stopěrunčík, Kuba, 1867-1958>

Viz též: Vztah=pseudonym Propojení na osobu=<Suk, Ratibor, 1867-1958>

Autor (tzv. současný) publikoval pod více pseudonymy, nejznámější je Petr Bezruč.

Další příklady jsou uvedeny u pole [Veřejná poznámka](#), určeného pro vysvětlující poznámky.

4.10.1.1 Propojení na osobu

MARC21/Autority: 500\$7 nebo spojená pole záhlaví (500\$a + 500\$b + 500\$c + 500\$d + 500\$q + ...)

Základní/nadstavbové, v rámci skupiny Viz též povinné a neopakovatelné

Pole slouží k provázání s jiným autoritním záznamem osoby. Technické řešení závisí na konkrétním SW, k propojení může sloužit Id záznamu osoby, nebo jeho záhlaví, případně obojí.

Aplikace by měla umožnit vyhledání potřebného autoritního záznamu a převzetí propojovacích informací. U prostých odkazů Viz též je nutno dodržet pravidlo vzájemnosti, je-li záznam A propojen na B, musí také záznam B být propojen na záznam A.

4.10.1.2 Vztah jména

MARC21/Autority: 500\$w Řídící podpole

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

V základní variantě Viz též (varianta 1), určené hlavně pro odkazy na jiná jména téže osoby, jsou povoleny jen tyto možnosti:

d = akronym

p = skutečné jméno

r = církevní jméno

s = jméno získané sňatkem

u = jméno za svobodna

v = pseudonym

x = společný pseudonym

y = světské jméno

i = jiné, konkrétní text je pak nutno zapsat do pole Vztah osoby

V závislosti na konkrétním SW se vyplňuje buď přímo jedno písmenko, nebo vybírá z nabídky slovních ekvivalentů.

V nadstavbové variantě Viz též (varianta 2), určené hlavně pro odkazy na jiné osoby, volte do pole Vztah jména hodnotu „i“ a potřebný výraz запиšte volně do pole Vztah osoby.

Poznámka: editační SW může hodnotu „i“ dosazovat sám kdykoliv uživatel vyplní něco do Vztah osoby.

4.10.1.3 Vztah osoby

MARC21/Autority: 500\$i Instrukční fráze

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

Smyslem tohoto pole je volné rozšíření omezených možností v poli Vztah jména (500\$w). Nevyhovuje-li žádný ze standardních textů definovaných pro pole Vztah jména, zapíšeme do pole Vztah jména hodnotu „i“ a potřebný konkrétní text zapíšeme sem do pole Vztah osoby. (Poznámka: editační SW může hodnotu „i“ dosazovat sám kdykoliv uživatel vyplní něco do Vztah osoby.)

Obvykle jde o vyjádření vztahu jiné osoby k osobě popisované autoritním záznamem. Jsou to zejména rodinné vztahy nebo vztahy na osoby, které jsou v životě popisované osoby něčím výjimečné.

Seznam nejčastějších výrazů: manžel, manželka, bratr, sestra, ..., přítel, přítelkyně, milenec, milenka, druh, družka, životní vzor, ... Ve složitějších případech lze uvést i kombinaci více výrazů, snažíme se však omezit na jediný. Správné místo pro přesně formulovaný popis složitého vývoje vztahů je v poli Životopis. Zde jde jen o pomocný doplněk ke strojově využitelnému propojení na záznam té osoby.

Některé specifické vztahy se nezapisují jako Viz též osoba, ale prostřednictvím události:

otec a matka - v události Narození,

učitel a spolužák - v události Studium,

nadřízený, podřízený, kolega - v události Zaměstnání,

člen téže korporace - v události Členství.

Příklad:

Záhlaví: Jméno=Scheinpflugová, Olga, Data=1902-1968

Viz též: Propojení=<Čapek, Karel, 1890-1938> Vztah jména=i Vztah osoby=manžel

Zobrazí se: Scheinpflugová, Olga, 1902-1968, viz též manžel Čapek, Karel, 1890-1938

Záhlaví: Jméno=Čapek, Karel, Data=1890-1938

Viz též: Propojení=<Scheinpflugová, Olga, 1902-1968> Vztah jména=i Vztah osoby=manželka

Zobrazí se: Čapek, Karel, 1890-1938, viz též manželka Scheinpflugová, Olga, 1902-1968

Záhlaví: Jméno=Princip, Gavriilo, Data=1894-1918

Viz též: Propojení=<František Ferdinand d'Este, rakouský arcivévoda, 1863-1914> Vztah jména=i Vztah osoby=oběť atentátu

Záhlaví: Jméno=František Ferdinand d'Este, rakouský arcivévoda, Data=1863-1914

Viz též: Propojení=<Princip, Gavriilo, 1894-1918> Vztah jména=i Vztah osoby=pachatel atentátu

4.10.1.4 Zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, neopakovatelné

Vazba na zdroj informací. Pravidla pro zápis jsou v kapitole Pomocná pole, [Zdroj](#).

4.10.1.5 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinované

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

Pomocné pole sloužící k označení, že jde o nadstavbovou variantu odkazu Viz též, že neodpovídá pravidlům pro NA, a že se tedy nepromítá do NA. Technická realizace závisí na konkrétním SW.

Záhlaví: Jméno=Šimotová, Adriena, Data=1926-

Viz: Jméno=Johnová, Adriena, Data=1926-

Viz též: Propojení=<John, Jiří, 1923-1972> Vztah jména= Vztah osoby=manžel

4.10.2 Viz též korporace

MARC21/Autority: 510 Směrování odkazu viz též - jméno korporace

Skupina polí, základní/nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Tato skupina polí slouží pro odkaz na záznam korporace a formálně se velmi podobá odkazu Viz též na osobu. Rozlišujeme dvě varianty:

1. základní odkaz Viz též podle pravidel NA (a MARC21/Autority) - prakticky se téměř nepoužívá
2. nadstavbový odkaz Viz též nad rámec pravidel NA, „jen pro muzea“, používá se výjimečně

Zda jde o základní nebo nadstavbovou variantu pole určuje ten, kdo záznam tvoří. Rozhodující je jen to, jak dalece odkaz odpovídá pravidlům NA. Až na výjimky (odkaz z osoby prezidenta na úřad prezidenta) akceptované v NA jde vždy o nadstavbový odkaz „jen pro muzea“.

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Propojení na korporaci (510\$7 nebo 510\$a + 510\$b)
- Vztah (510\$i)
- Zdroj
- Jen pro muzea

Pole jsou popsána v kapitole Univerzální pole, podkapitola [Viz též](#).

Vedle označení Viz též používáme někdy pro obě varianty i označení **prosté odkazy**, neboť jsou bez vazby na místo, čas atd. Existuje totiž ještě daleko používanější odkaz na korporaci přes událost (Narození, Studium apod.), což svazuje odkaz na korporaci s odkazem na osobu, místo a čas. Odkaz na korporaci přes událost je popsán v kapitole [Korporace](#), pravidla volby mezi přímým odkazem a odkazem přes událost jsou v kapitolách [Kam který údaj patří](#) a [Událost](#).

4.10.2.1 Kdy použít Viz též korporace

Tento přímý odkaz na korporaci se v základní knihovnické variantě použije jen zcela výjimečně v případech jako papež => katolická církev, Václav Havel => prezidentský úřad, viz metodika pro NA. Potřeby muzejní nadstavby v daleko bohatější míře naplňuje vazba na korporaci přes událost, viz kapitola [Korporace](#). Proto se ani v nadstavbové variantě odkaz Viz též na korporaci příliš nepoužívá, poslouží jen v případech, kdy nevyhovuje žádná událost, resp. kdy není vztah ke korporaci potřeba svazovat s dalšími souvislostmi (datování, místo, osoby).

Uvádí se jen korporace, které významně ovlivnily další život či tvorbu popisované osoby.

Následující odstavec popisuje velmi výjimečnou situaci. Pravidla pro NA nařizují některá místa (např. hrady a zámky) vést v autoritní databázi jako korporace. Podrobněji k tomu v kapitole [Místa zapisovaná jako korporace](#). Potřebujeme-li propojení na takové místo-korporaci, můžeme použít buď regulérní místo (obec), která dané místo-korporaci pokrývá, nebo přímý odkaz na korporaci, popisovaný zde. Užitečné je to zejména u míst narození či úmrtí, protože přirozenější propojení v rámci události narození a úmrtí nepřipadá v úvahu, tyto dvě události neposkytují propojení na korporaci. Použijeme tedy přímou vazbou Viz též korporace s tím, že do Vztah uvedeme „místo narození“ nebo „místo úmrtí“.

Příklad:

Záhlaví: Jméno=Havel, Václav, Data=1936-

Viz též korporace: Propojení na korporaci=<Česko. Prezident (1993-2003 : Havel)>

Viz též korporace: Propojení na korporaci=<Československo. Prezident (1989-1992 : Havel)>

Propojené záznamy:

Záhlaví: Jméno=Česko. Podřízená složka=Prezident (1993-2003 : Havel)

Záhlaví: Jméno=Československo. Podřízená složka=Prezident (1989-1992 : Havel)

Záhlaví: Jméno=Braunerová Zdenka, Data=1858-1934

Viz též korporace: Propojení na korporaci=<Ateliér Zdenky Braunerové (Roztoky, Praha-západ, Česko)>

Vztah=ateliér Jen pro muzea=ano

Propojené záznamy:

Záhlaví: Jméno=Ateliér Zdenky Braunerové (Roztoky, Praha-západ, Česko)

Záhlaví: Jméno=Valčík, Josef, Data=1914-1942

Viz též korporace: Propojení na korporaci=<Silver B (paraskupina)> Jen pro muzea=ano

Propojené záznamy:

Záhlaví: Jméno=Silver B (paraskupina)

4.10.3 Viz též akce

MARC21/Autority: 511 Směrování odkazu viz též - jméno akce

Skupina polí, základní/nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Tato skupina polí slouží pro odkaz na záznam akce, formálně je zcela shodný s odkazem Viz též na korporaci a velmi se podobá odkazu Viz též na osobu. Rozlišujeme dvě varianty:

1. základní odkaz Viz též podle pravidel NA (a MARC21/Autority) - prakticky se nepoužívá
2. nadstavbový odkaz Viz též nad rámec pravidel NA, „jen pro muzea“, používá se výjimečně

Zda jde o základní nebo nadstavbovou variantu pole určuje ten, kdo záznam tvoří. Rozhodující je jen to, jak dalece odkaz odpovídá pravidlům NA. Až na výjimky (odkaz z osoby prezidenta na úřad prezidenta), akceptované v NA, jde vždy o nadstavbový odkaz „jen pro muzea“.

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Propojení na akci (511\$7 nebo 511\$a + 511\$b)
- Vztah (511\$i)
- Zdroj
- Jen pro muzea

Pole jsou popsána v kapitole Univerzální pole, podkapitola [Viz též](#).

Uvádějí se jen akce, které měly významný vliv na další život či tvorbu popisované osoby, nebo znamenaly pro danou osobu výrazný úspěch, nebo jsou s danou osobou spojovány.

Příklady:

Záhlaví: Jméno=Bartoška, Jiří, Data=1947-

Viz též akce: Propojení na akci=<Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary> Vztah=prezident

Záhlaví: Jméno=Libenský, Stanislav, Data=1921-2002

Viz též akce: Propojení na akci=<Exposition universelle et internationale, 1958> Vztah=výstava

Záhlaví: Jméno=Souches, Jean Louis Raudit de, Data=1608-1682

Viz též akce: Propojení na akci=<Brno, obléhání, 1645> Vztah=velitel města

4.10.4 Viz též místo

MARC21/Autority: 551 Směrování odkazu viz též - geografické jméno

Skupina polí, základní/nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Tato skupina polí slouží pro odkaz na záznam geografického jména a formálně se velmi podobá odkazu Viz též na osobu. Rozlišujeme dvě varianty:

1. základní odkaz Viz též podle pravidel NA (a MARC21/Autority) - prakticky se nepoužívá
2. nadstavbový odkaz Viz též nad rámec pravidel NA, „jen pro muzea“, používá se málo, prakticky jen pro „celoživotní“ bydliště, protože většina vztahů na místa se kvůli potřebě zapsat datování a další souvislosti řeší formou události (Narození, Studium, ...).

K propojování osob na místa používáme častěji události (Narození, Úmrtí, Studium, Zaměstnání, Členství), protože umožňují datování vztahu. Přímý odkaz na místo (v nadstavbové podobě „jen pro muzea“) poslouží hlavně v případech, kdy by událost byla násilná a kdy se přitom můžeme smířit s nemožností zaznamenat datování a další souvislosti (osoba, korporace). Použije se tedy např. pro „celoživotní“ bydliště či oblíbené místo.

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Propojení na místo (551\$7 nebo 551\$a)

- Vztah (551\$)
- Zdroj
- Jen pro muzea

Pole jsou popsána v kapitole Univerzální pole, podkapitola [Viz též](#).

Jedinou zvláštností tohoto přímého odkazu na místo jsou doporučené výrazy pro pole Vztah: bydlíště, oblíbené místo, oblíbený kraj, místo původu.

Příklad:

Záhlaví: Jméno=Musil, Alois, **Data=**1868-1944

Viz též místo: Propojení na místo=<Jordánsko> **Vztah=**expediční cíl

Záhlaví: Jméno=Tichánek, Josef, **Data=**1873-1950

Viz též místo: Propojení na místo=<Příbor (Česko)> **Vztah=**bydlíště

4.11 Studium

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Tato skupina je určena k popisu jedné konkrétní „události“, typicky studia na jedné škole. Základní školu obvykle nezapisujeme, vysokou školu obvykle ano. Ostatní školy podle jejich vlivu na život a tvorbu dotyčné osoby. Jako událost Studium zapisujeme i studijní pobyty, zájezdy, výlety apod., u nichž je důležité datování a nestačí proto přímý odkaz [Viz též místo](#). V těch případech uvádíme obvykle Místo a Datování, pomíjíme Korporaci a Osoby.

Obecný výklad k událostem je kapitole [Události, CIDOC CRM](#), popis polí v kapitole [Událost](#).

Ve skupině jsou tato editovatelná pole:

- Datování - opakovatelná skupina polí Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka
- Místo - opakovatelná skupina polí Propojení na místo, Zdroj, Poznámka
- Korporace - opakovatelná skupina polí Propojení na korporaci, Zdroj, Poznámka
- Osoba - opakovatelná skupina polí Propojení na osobu, Role, Zdroj, Poznámka
- Zdroj (ke Studiu jako celku)
- Poznámka (ke Studiu jako celku)

V této obecné konstrukci pro událost vystačíme v případě studia obvykle jen s vyplněním polí Datum od, Datum do, Propojení na místo, Propojení na korporaci.

Místo uvádíme i tehdy, když je dáno sídlem školy.

Opakovatelnost skupin se s výjimkou Osob obvykle nevyužívá. Více škol studovaných paralelně zapište jako více samostatných události Studium. I když jde o stejné místo a stejnou dobu, tak učitelé a spolužáci jsou obvykle rozdílní.

Při výběru osob by se větší důraz měl klást na učitele, ze spolužáků uvádějte jen ty, kteří byli pro popisovanou osobu něčím výjimeční. Ostatní spolužáky, tj. osoby studující u jednoho učitele v tutéž dobu, lze strojově dohledat podle datování, jména a role učitele.

Popis polí je v kapitole Univerzální pole, [Událost](#).

4.12 Zaměstnání

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Tato skupina je určena k popisu jedné konkrétní „události“, typicky zaměstnání v jedné instituci. Obecný výklad k událostem je kapitole [Události, CIDOC CRM](#), popis polí v kapitole [Událost](#).

Ve skupině jsou tato editovatelná pole:

- Datování - opakovatelná skupina polí Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka
- Místo - opakovatelná skupina polí Propojení na místo, Zdroj, Poznámka
- Korporace - opakovatelná skupina polí Propojení na korporaci, Zdroj, Poznámka
- Osoba - opakovatelná skupina polí Propojení na osobu, Role, Zdroj, Poznámka
- Zdroj (k Zaměstnání jako celku)
- Poznámka (k Zaměstnání jako celku)

V této obecné konstrukci pro událost vystačíme v případě Zaměstnání obvykle jen s vyplněním polí Datum od, Datum do, Propojení na místo, Propojení na korporaci. Opakovatelnost skupin se obvykle nevyužívá, smysl má někdy jen u osob. Potřebujete-li uvést více paralelních zaměstnavatelů, zapíšte více samostatných událostí Zaměstnání. Popis polí je v kapitole Univerzální pole, [Událost](#).

4.13 Členství

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Tato skupina je určena k popisu jedné konkrétní „události“, typicky členství v jedné umělecké skupině, spolku, straně, církvi, legiích apod. Používá se i k záznamu bydliště, manželství, přátelství apod., pokud nestačí přímý odkaz Viz též místo nebo Viz též osoba, obvykle kvůli potřebě datování.

Bydliště - Členství s Datováním a Místem, bez Korporace a Osob,

Manželství - Členství s Datováním a Osobou, bez Místa a Korporace,

Přátelství - Členství s Datováním a Osobou, bez Místa a Korporace,

Legie - Zaměstnání s Datováním a Korporací, obvykle bez Osob.

Obecný výklad k událostem je v kapitole [Události, CIDOC CRM](#), popis polí v kapitole [Událost](#).

Ve skupině jsou tato editovatelná pole:

- Datování - opakovatelná skupina polí Datace, Datum od, Datum do, Zdroj, Poznámka
- Místo - opakovatelná skupina polí Propojení na místo, Zdroj, Poznámka
- Korporace - opakovatelná skupina polí Propojení na korporaci, Zdroj, Poznámka
- Osoba - opakovatelná skupina polí Propojení na osobu, Role, Zdroj, Poznámka
- Zdroj (k Členství jako celku)
- Poznámka (k Členství jako celku)

V této obecné konstrukci pro událost vystačíme v případě klasického členství v korporaci obvykle jen s vyplněním polí Datum od, Datum do, Propojení na korporaci.

Opakovatelnost skupin se obvykle nevyužívá.

Popis polí je v kapitole Univerzální pole, [Událost](#).

4.14 Zatřídění

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Slouží pro zařazení popisované osoby do obecnějších kategorií, podle nichž lze očekávat hledání, tj. zejména podle profese, oboru, stylu, ocenění (ceny, řády, vyznamenání, tituly). Je možné zde použít i pojmy či výrazy, které „není kam jinam dát“. To usnadní a zpřesní nejen „ruční“ vyhledávání, ale i strojové propojování souvisejících záznamů.

V zájmu jednotnosti se používají jen termíny ze souboru tematických autorit NA, resp. jen propojení na jejich autoritní záznamy. Není-li potřebný výraz dosud v autoritní databázi, je nutno pro něj napřed založit záznam.

Požadavek je nutno prostřednictvím muzejního supervizora poslat v předepsané podobě tabulky ve Wordu do Národní knihovny, oddělení národních věcných autorit a věcného zpracování, podrobněji v kapitole [Záznam termínu](#).

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Kategorie (Obecná, Profese, Styl, Obor, Ocenění)
- Propojení na termín

Příklady:

Záhlaví: **Jméno**=Fexová, Patricie, **Data**=1975-

Kategorie=Obecná **Propojení na termín**=<objekty (umění)>

Kategorie=Obecná **Propojení na termín**=<digitální umění>

Kategorie=Profese **Propojení na termín**=<malířky>

Kategorie=Profese **Propojení na termín**=<sochařky>

Kategorie=Obor **Propojení na termín**=<figurální malířství>

Záhlaví: **Jméno**=Štursa, Jan, **Data**=1880-1925

Zatřídění: **Kategorie**=Profese **Propojení na termín**=<sochaři>

Zatřídění: **Kategorie**=Profese **Propojení na termín**=<výtvarní pedagogové>

Záhlaví: Jméno=Váchal, Josef, Data=1884-1969
Zatřídění: Kategorie=Profese Propojení na termín=<malíři>
Zatřídění: Kategorie=Profese Propojení na termín=<grafici>
Zatřídění: Kategorie=Profese Propojení na termín=<ilustrátoři>
Zatřídění: Kategorie=Profese Propojení na termín=<čeští spisovatelé>
Zatřídění: Kategorie=Profese Propojení na termín=<knihaři>
Zatřídění: Kategorie=Profese Propojení na termín=<typografové>
Zatřídění: Kategorie=Styl Propojení na termín=<symbolismus>
Zatřídění: Kategorie=Obor Propojení na termín=<spiritualismus>
Zatřídění: Kategorie=Obor Propojení na termín=<okultismus>
Zatřídění: Kategorie=Ocenění Propojení na termín=<Zasloužilý umělec>

Záhlaví: Jméno=Čapek, Norbert Fabián, Data=1870-1942
Zatřídění: Kategorie=Obecná Propojení na termín=<unitarismus (náboženství)>

4.14.1 Kategorie

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, v rámci skupiny Zatřídění povinné a neopakovatelné

Rozlišují se čtyři kategorie klíčových výrazů:

- Profese (malíři, hasiči, učitelé, politici, herci, hasiči, ...)
- Obor (fyzika plazmatu, dějiny starověku, botanika, hudba, vodní slalom, ...)
- Styl (baroko, kubismus, okultismus, ...) použitelné prakticky jen v uměleckých oborech
- Ocenění (Národní umělec, Chalupeckého cena)
- Obecná (pojmy či výrazy, které nepatří do žádné z výše uvedených kategorií, zejména takové, které se „nevejdou“ do profese, např. legionáři, sokolové, partyzáni, amatérští herci, dobrovolní hasiči, ...)

Dělení uvedených pojmů do kategorií je z technického hlediska prakticky zbytečné (homonyma se prakticky nevyskytují, naprostá většina termínů patří právě do jedné kategorie a tak dělení do kategorií nepřináší žádné zpřesnění). Má však svůj pozitivní efekt v tom, že editora navádí k zatřídění ze všech uvedených pohledů. Podrobnější komentáře lze v případě potřeby zabudovat do Životopisu.

Sporné případy

Profese nebo Obecná? Legionáři, sokolové, partyzáni, amatérští herci, dobrovolní hasiči apod. patří pod Obecná; kdežto vojáci z povolání, herci a hasiči (myšleno profesionální) patří pod Profese.

Profese nebo Obor? Dáváme přednost profesi (tiskaři) před oborem (tiskařství). Obor použijeme tehdy, když profese nestačí, např. **Profese=<fyzici>** **Obor=<fyzika plazmatu>**.

Obor nebo Styl? Obor je širší, proto bude jeho použití častější. Pro umělecké obory je přiřazování ke stylu v rámci oboru zcela zásadní, proto použijeme obojí, např. **Obor=<malířství>** **Styl=<impresionismus>**.

4.14.2 Propojení na termín

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, v rámci skupiny Zatřídění povinné a neopakovatelné

Slouží propojení na autorizovaný termín v souboru tématických autorit NA. Záleží na konkrétním SW, zda k propojení použije ld záznamu nebo přímo jeho záhlaví, hledaný termín.

Nejde o přebírání, ale o přímé propojení, proto je nutno se smířit s formou termínů v bázi tematických autorit NA. Používá se plurál (ne malíř, ale malíři), slova jsou obvykle v přirozeném pořadí (italská renesance, ne renesance italská), opačné pořadí se používá jen v zavedených spojeních (medvěd lední).

Vždy preferujeme nejužší, nejpresnější možné vymezení, např. “čeští spisovatelé” raději než jen “spisovatelé”.

Je-li možnost volby, preferujeme pro profesi označení jejích představitelů, takže upřednostníme “slavisté” před “slavistika”.

Není-li potřebný výraz dosud v autoritní databázi, je nutno pro něj napřed založit záznam. Požadavek je nutno prostřednictvím muzejního supervizora poslat do Národní knihovny, oddělení národních věcných autorit a věcného zpracování. Podrobněji v kapitole [Záznam termínu](#).

4.15 Veřejná poznámka

MARC21/Autority: 665\$a Odkaz na historii záhlaví

Základní, nepovinné, opakovatelné

Pole se používá skoro výhradně pro vysvětlení vzájemných vztahů mezi jmény propojenými odkazy Viz též, pokud k objasnění nestačí pole Vztah jména ve skupině Viz též. Za nadbytečné lze považovat poznámky jako: "AB je pseudonym autora."; "XY je skutečné jméno autorky.". Prakticky to znamená, že u pseudonymů a skutečných jmen „současných“ autorů poznámka není potřeba. Při více odkazech je vysvětlující komentář jediný společný.

Pole lze použít i pro jiné veřejné poznámky, např. pro upozornění na možnou totožnost s jiným záznamem, zejména při omezených informačních zdrojích.

Jde o základní pole, proto do něj nepatří poznámky týkající se nadstavbových polí, působily by v NA nepatřičně. Nadstavbová pole jsou organizována tak, že u většiny z nich jsou poznámková pole přímo přidružená. Nadstavbová pole bez vlastní poznámky jsou jen Tituly, Pohlaví a přímé Viz též osoba, Viz též korporace, Viz též akce a Viz též místo ve variantě Pro muzea. Poznámky k nim lze případně zapsat do Poznámky k životopisu.

Poznámka: MARC/Autority má pro veřejné poznámky vymezené pole 680, v NA (a proto i v MA) se však (v záznamech osob a korporací) používá 665, původně určené jen pro komentování vztahů mezi různými jmény. K posunu došlo při převodu dat z UNIMARCu (v němž to bylo řešeno jinak) do MARC21, kdy byly všechny poznámky umístěny do pole 665. V zájmu jednotnosti dat a s ohledem na pracnost jejich případné transformace se i nadále v NA používá jen pole 665 a pole 680 se nepoužívá. Muzejní nadstavba to musí respektovat.

Příklady:

Záhlaví: Jméno=Ženíšek, Alexander, Data=1936-

Viz též: Vztah jména=pseudonym Jméno=Verpán, Vendelín, Data=1936-

Veřejná poznámka=Autor píše pod vlastním jménem Alexander Ženíšek matematické práce, pod pseudonymem Vendelín Verpán básně.

Záhlaví: Jméno=Andrews, V. C. Rozpis iniciál=(Virginia Cleo), Data=1923-1986

Viz též: Vztah jména=skutečné jméno Jméno=Neiderman, Andrew, Data=1940-

Veřejná poznámka=Po autorčině smrti pokračoval v jejím díle Andrew Neiderman jako tzv. ghostwriter, který nadále používal její jméno.

Záhlaví: Jméno=Pohl, Frederik, Data=1919-

Viz též: Vztah jména=společný pseudonym Jméno=Gottesman, S. D.

Viz též: Vztah jména=společný pseudonym Jméno=McCann, Edson

Veřejná poznámka=Autor psal také pod společnými pseudonymy Edson McCann spolu s Lesterem del Rey a S. D. Gottesman spolu s Cyrilem M. Kornbluthem.

Záhlaví: Jméno=Kuczkiř, Mary, Data=1933-

Viz též: Vztah jména=společný pseudonym Jméno=Michaels, Fern

Viz též: Vztah jména=pseudonym Jméno=Michaels, Fern, Data=1933-

Veřejná poznámka=Autorka psala s Robertou Anderson v letech 1975-1989 pod společným pseudonymem Fern Michaels, od r. 1989 používá tento pseudonym sama.

Záhlaví: Jméno=Putík, Jaroslav, Data=1923-

Viz též: Jméno=Frýbort, Zdeněk, Data=1931-

Viz též: Jméno=Gregorová, Miroslava, Data=1917-

Viz též: Jméno=Mikulejský, Kristian, Data=1929-

Viz též: Jméno=Střítecký, Jaroslav, Data=1941-

Veřejná poznámka=Autor překládal též pod jmény spisovatelů Z. Frýborta, K. Mikulejského, M. Gregorové a J. Stříteckého.

Záhlaví: Jméno=Levínský, René, Data=1970-

Viz též: Vztah jména=pseudonym Jméno=Königgratz, Samuel, Data=1973-

Viz též: Vztah jména=pseudonym Jméno=Lewinski, Ráchel, Data=1970-

Viz též: Vztah jména=pseudonym Jméno=Lionlöwe, Arnalt, Data=1970-

Viz též: Vztah jména=pseudonym Jméno=Olivětín, Šimon, Data=1970-

Veřejná poznámka=Autor René Levínský mystifikuje četnými pseudonymy a bibliografickými entitami, jimž vytváří i umělé životopisy a data narození: pokud se některé liší od data 1970, jde o datum vymyšlené speciálně pro danou entitu.

Záhlaví: Jméno=Miraus, Miroslav von, Data=nar. 1909

Viz: Jméno=Miroslav von Miraus, Data=nar. 1909

Viz též: Vztah jména=skutečné jméno Jméno=Bauer, Guus

Veřejná poznámka=Miroslav von Miraus je fiktivní český autor, vymyšlený nizozemským spisovatelem Guusem Bauerem.

Akceptovatelné jsou i poznámky tohoto typu:

Veřejná poznámka=Jediným zdrojem informací k osobě jsou údaje u fotografie osoby ve sbírkách Regionálního muzea v Litomyšli (viz citace zdrojů).

Veřejná poznámka=Možná je totožný s "Vávra, Jaroslav, nar. 1860" v NA; nedostatek údajů neumožňuje ztotožnění.

Veřejná poznámka=Možná je totožný s "Klapálek, Leopold, zemř. 1925"; nedostatek údajů nedovoluje jednoznačné ztotožnění.

Veřejná poznámka=Přínejmenším část sběrů označených v herbářích tímto jménem patrně pochází od jeho žáků a spolupracovníků.

4.16 Neveřejná poznámka

MARC21/Autority: 667 Neveřejná všeobecná poznámka

Skupina dvou polí, základní/nadstavbová, nepovinná, jako celek opakovatelná

Poznámka: Opakovatelnost je v MARC/Autority vyřešena nejednotně, pole 667 je opakovatelné jako celek, kdežto pole 665 je jako celek neopakovatelné a jen podpole 665\$a je v něm opakovatelné. Uživatele MA to nemusí zajímat, uložení dat je věcí SW.

Skupina obsahuje dvě pole

- Neveřejná poznámka (667\$a)
- Jen pro muzea (667\$5)

4.16.1 Neveřejná poznámka

MARC21/Autority: 667\$a Neveřejná všeobecná poznámka

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Neveřejná poznámka neopakovatelné

Pole je určeno pro pracovní vysvětlivky a poznámky komentující zejména „podivné“ údaje. Cílem je zabránit zbytečnému opakovanému pátrání, či naopak upozornit na potřebu dalšího pátrání. Informace mohou být trvalé i dočasné.

Je nutno přesně odlišovat, k čemu se poznámka vztahuje. Poznámky týkající se nadstavbových polí by působily v NA nepatřičně a proto je označte v poli Jen pro muzea.

Příklady:

Neveřejná poznámka=Anna Žídková je pseudonym autorky, která si nepřeje uvést své pravé jméno.

Neveřejná poznámka=Zdroje DDB a BNF uvádějí odlišné datum narození 1857.

Neveřejná poznámka=Jméno v autoritním záhlaví není pravděpodobně zapsáno ve správné transkripci.

Neveřejná poznámka=V Library of Congress je autor zaměněn se spisovatelem knih pro děti I. Nečajevem (vl. jménem Jakov Solomonovič Pan) - jsou mu přiřazena jeho životní data.

Neveřejná poznámka=V kartotéce J. Kunce je omylem připsán latinský deník Petra Žateckého "Liber Diurnus" jinému autorovi, a to Petru Žitavskému, opatu zbraslavského kláštera.

Neveřejná poznámka=Životopis je poplatný době vzniku.

Poznámka: Příklady jsou převzaty z knihovnické metodiky. Jejich obsah může být užitečný veřejnosti a tím je poněkud v rozporu s názvem pole. Je to dáno posunem v chápání polí, zejména v důsledku přechodu z UNIMARC na MARC 21: Pole 680 (Veřejná poznámka) se nadále nepoužívá, částečně je nahrazuje pole 665 (Historie záhlaví) a 667 (Neveřejná poznámka).

4.16.2 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinované

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Neveřejná poznámka neopakovatelné

Pomocné pole sloužící k označení, že jde o poznámku k nadstavbovým polím a že se tedy nemá promítat do NA. Technická realizace závisí na konkrétním SW.

4.17 Odkaz na URL

MARC21/Autority: 856 Elektronické umístění a přístup

Skupina polí, základní/nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Tato kapitola platí nejen pro záznamy osob, ale přiměřeně i pro záznamy korporací a míst.

Skupina slouží k uložení informací potřebných k lokalizaci a zpřístupnění elektronických zdrojů s relevantními dokumenty. Typicky jde o odkazy na osobní www stránky (případně domovské stránky korporací či míst, zejména obcí), na portréty a další vyobrazení, na medailony.

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Typ dokumentu
- URL
- Zástupný text
- Poznámka
- Jen pro muzea

Dosavadní pravidla pro NA povolují Odkaz na URL (856) jen ve dvojici se Stručnou citací (670), a i to jen výjimečně, jen jako zpřesnění Stručné citace. Doslova: "Pole 670 se může vyskytovat samostatně, zatímco pole 856 k němu podává doplňující informaci a samostatně (v NA) existovat nemůže. Pole 670 podává obecnou informaci, zatímco pole 856 tuto informaci specifikuje a odkazuje na zcela konkrétní umístění." Prakticky se Odkaz na URL (856) v NA používá jen když v poli Stručná citace (670) je uveden pouze internetový zdroj.

Muzejní autority však Odkaz na URL (856) používají i samostatně pro odkazy na medailony, podobizny a další dokumenty, bez vazby na pole Stručná citace. Aby se tyto výskyty pole 856 do knihovnické báze nedostaly, odlišují se volbou „Jen pro muzea“.

MARC definuje jednotlivá pole (v MARC terminologii jsou to podpole v poli 856) jako opakovatelná, v NA a ani v MA se opakovatelnost jednotlivých polí nevyužívá, opakovat lze jen skupinu Odkaz na URL jako celek.

4.17.1 Kdy použít Odkaz na URL

4.17.1.1 Kdy je odkaz potřebný? Kdy je "Jen pro muzea"?

Stručně řečeno:

Odkaz na URL je potřebný, když nestačí samotná Stručná citace.

Jen pro muzea je, když není zpřesněním žádné uvedené Stručné citace.

Strukturovaně lze proces rozhodování popsat takto:

Je dokument zdrojem pro základní knihovnická pole? Je uveden v poli Stručná citace?

Ano, je zdrojem:

Je Stručná citace dostatečná (viz níže samostatný odstavec) k dohledání zdroje?

Ano, je dostatečná (nebo dokument vůbec na webu není) => Odkaz na URL nepoužijete.

Ne, není dostatečná => Odkaz na URL použijte a NEzaškrtnete Jen pro muzea.

Ne, není zdrojem, jde o další doplňující informace (portrét, medailon, osobní stránky, dílo)

Je dokument dostatečně jedinečný, reprezentativní, významný, či naopak „skrytý poklad“?

Ano, je významný => použijte Odkaz na URL se zaškrtnutím "Jen pro muzea".

Ne, podobných je více => odkaz na URL neuvádějte

Kdy je Stručná citace „dostatečná“ k dohledání zdroje?

Dostatečná je, když i běžný laický uživatel je schopen pomocí obecných nástrojů (Google, hledání či navigace na stránkách) rychle a jednoznačně dohledat právě ten zdroj, který byl použit. Dostatečná je např. citace osobní stránky, dostatečná je citace příručkového zdroje (slovníky, autoritní databáze), na hranici je citace databází jako je Wikipedie (může být problém dohledat tu pravou mezi více stránkami k podobným jménům), nedostatečná je citace internetového zdroje s nejednoznačným nebo komplikovaným vyhledávacím aparátem, s mnoha podřízenými stránkami se stejným nadpisem v rámu okna. Nedostatečná může být i citace osobní stránky u hodně frekventovaného jména.

Ve sporných případech raději URL uvedeme, poměříme čas potřebný k zápisu URL s časem potřebným pro vyhledání zdroje bez URL.

Příklad na hranici:

Jméno=Dorůžka, Lubomír

Stručná citace=www(Obec překladatelů)

Odkaz na URL: URL=http://www.obecprekladatelu.cz/_ftp/DUP/D/DoruzkaLubomir.htm

Dohledání hesla Dorůžka na stránkách Obce překladatelů vyžaduje několik kroků, na druhou stranu Google na zadání „Obec překladatelů Dorůžka“ nabídne správný zdroj jako první. Uvedení URL tedy není nutné, ale pro méně disponované uživatele může být užitečné.

Kdy je Odkaz na URL nežádoucí?

Není vhodné odkazovat na tyto typy adres:

- dočasné, přechodné adresy u nich je důvod domnívat se, že stránka bude v dohledné době přesunuta/odstraněna a link by byl nefunkční

- stránka používá dynamické html a její adresa se při každém přístupu mění, ověříme pokusem dostat se na tutéž adresu znovu po restartu prohlížeče.

4.17.1.2 Jaký dokument si zaslouží odkaz?

Před odpovědí na tuto otázku je třeba zdůraznit jeden z efektů používání autoritních forem jmen v katalogích knihoven, muzeí, archivů atd. Tím efektem je virtuální propojení dané osoby (podobně i korporace či místa) se všemi záznamy jejích výtvorů i se záznamy děl o ní a se všemi dalšími souvisejícími zdroji informací, ať už v podobě klasické literatury, či jen fotografií nebo pozůstalosti. Toto propojení jde dvěma cestami:

- a) přes obecné vyhledávače (např. Google), založené na fulltext prohledávání, dosáhnou na hotové veřejné html stránky a k nim připojené dokumenty PDF, DOC apod., ale nedostanou se do obsahu databází jako jsou všechny knihovní a muzejní katalogy.
- b) přes agregátory dat (např. Europeana), založené na harvestování (sklizení) metadat z "přihlášených" databází, takže se dostanou i do knihovních a muzejních katalogů, nedostanou se do „nepřihlášených“ databází.

Virtuální propojení přirozeně nemůže vzniknout dříve, než je dokument, či alespoň jeho metadata, k dispozici na internetu. Tam však dříve nebo později bude vše, co je veřejné. Ke správnému propojení významně přispívá, pokud jsou v katalogích jména osob (a podobně i korporací a míst) uvedena v autoritní podobě nebo přímo navázána na autoritní záznamy. Tato vazba je (bude) zajištěna ze strany katalogů a je proto zbytečné ji duplikovat i ze strany autorit.

Přímé výslovné propojení pomocí Odkazu na URL si tedy zaslouží jen dokumenty, které je žádoucí tímto způsobem vypíchnout před ostatní, a u nichž je žádoucí, aby propojení fungovalo hned.

Příklady doporučených akceptovatelných dokumentů

- podobizna/portrét (jen reprezentativní, zdaleka ne každý dostupný),
- medailon,
- osobní www stránka (pro záznam korporace její domovská stránka, pro záznam místa domovská stránka toho místa, např. obce)
- dokument s výjimečnou vypovídací hodnotou (posuzováno ve vztahu k dané osobě, případně místu, korporaci),
 - popis a vyobrazení charakteristického díla,
 - popis a vyobrazení prostředí (rodina, přátelé, sídlo, pracoviště, rodný dům, apod.); pokud jde o geografické a korporativní autority propojené přes událost, tak je vhodnější připojit dokument přímo k autoritnímu záznamu místa či korporace, to však nemusí platit jedná-li se o dokument se silným vztahem k popisované osobě (obrázek náměstí z doby narození, obrázek svatebně vyzdobeného domu apod.)
- dokument „maskovaný“ pod jiným jménem, beze jména,
- dokument „ztracený v množství“ dokumentů se stejným jménem,
- dokument „skrytý“ v databázi, která těžko kdy bude zpřístupněna agregátorům dat,
- a jiné případy, kdy to může být přínosné pro badatele, (díla roztroušená, jinak neznámá).

Zvláštní případy

- a) Hlavním (jediným) zdrojem informací pro autoritní záznam je text na zadní straně fotografie ve fotoarchivu muzea, fotoarchiv je prezentován na webu.
Jako Stručnou citaci (670), uvedeme: Muzeum xy, fotoarchiv, inv. č. 123. Žádný přidružený Odkaz na URL (856) není potřeba, originální zdroj je dohledatelný, na webu text není. Tím jsou knihovnická pravidla naplněna. Jen ve zvláště pozoruhodných případech můžeme uvést jako nadstavbu pro muzea samostatný Odkaz na URL této fotografie na webu, s označením „Jen pro muzea“. Je-li fotografií více, tak přednostně na reprezentativní portrét.
- b) Na webu je pozoruhodné dílo popisované osoby (např. letecké fotografie z roku 1929)
Jde o jedinečný dokument, proto opravňuje k použití Odkazu na URL, samozřejmě „Jen pro muzea“.

4.17.2 Typ dokumentu

MARC21/Autority: 856\$3 Bližší určení dokumentu

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkazy na URL neopakovatelné

Slouží k udání typu dokumentu, popisuje spíše jeho obsah než formát souboru. Údaj musí začínat velkým písmenem a končit dvojtečkou. Doporučené jsou tyto výrazy, lze však použít i jiné:

Osobní stránka: webová stránka popisované osoby

Oficiální stránka: webová stránka popisované osoby, hodí se spíše pro korporace

Medailon: účelově zaměřený medailon (charakteristika, životopis)

Podobizna: jen portrét, bez rozlišování na foto, kresba, malba, ...

Obrázek: každý jiný obrázek, viz ještě poznámky dole

Dílo: dílo popisované osoby, či informace o díle

Více informací: ostatní, prozatím blíže nespecifikované elektronické zdroje

Poznámky k výrazu „Obrázek“:

Pro MA je doporučeno nepoužívat technologické vymezení (Fotografie), ale jen obecné označení (Obrázek).

Nerozlišuje se ani kresba, malba, atd. Pro NA takové doporučení vydáno nebylo.

Je vhodné ke slovu Obrázek přidat i předmět obrázku, např. „Obrázek rodného domu“, „Obrázek rodiny“ apod.

Příklady:

Odkaz na URL: Typ dokumentu=Osobní stránka: URL=<http://www.brendan-perry.com/>

Odkaz na URL: Typ dokumentu=Podobizna: URL=<http://www.skidmore.edu/academics/fll/janzalon/borges.jpg>

4.17.3 URL

MARC21/Autority: 856\$u Adresa elektronického zdroje

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkazy na URL neopakovatelné

Zapisuje se kompletní URL.

Je-li originální odkaz dlouhý a nesrozumitelný, pokusíme se najít kratší alternativu. Například takto:

- Zkusíme dokument vyhledat jiným způsobem (ne obecným hledáním a některým z nabízených jednoduchých hledání).
- Po vyhledání dokumentu zjistíme jedinečné Id dokumentu/záznamu (inv.číslo apod.) a znovu vyhledáme podle tohoto Id.
- Upravíme ručně odkaz umazáním prázdných vyhledávacích podmínek.

Například odkaz

[http://www.sbirky.rml.cz/fotoarchiv.php?field0=predmet&predmet0=&field1=xdatace&xdatace1\[\]=&xdatace1\[\]=&field2=autor_dotaz&oper2=%3D&autor_dotaz2=&field3=popis&oper3=like&popis3=&field4=materi al&oper4=like&material4=&field5=udalost&oper5=%3D&udalost5=&field6=tema&oper6=%3D&tema6=&field7=obsah2&oper7=%3D&obsah27=&field8=osoba&oper8=%3D&osoba8=FIALA%2C+Franti%C5%A1 ek&field9=inv_cislo&oper9=%3D&inv_cislo9=&order0=inv_cislo&order-dir0=asc&filtr=Hledat&akce=katalog&linkid=46c1ba534adb75526fb01](http://www.sbirky.rml.cz/fotoarchiv.php?field0=predmet&predmet0=&field1=xdatace&xdatace1[]=&xdatace1[]=&field2=autor_dotaz&oper2=%3D&autor_dotaz2=&field3=popis&oper3=like&popis3=&field4=materi al&oper4=like&material4=&field5=udalost&oper5=%3D&udalost5=&field6=tema&oper6=%3D&tema6=&field7=obsah2&oper7=%3D&obsah27=&field8=osoba&oper8=%3D&osoba8=FIALA%2C+Franti%C5%A1 ek&field9=inv_cislo&oper9=%3D&inv_cislo9=&order0=inv_cislo&order-dir0=asc&filtr=Hledat&akce=katalog&linkid=46c1ba534adb75526fb01)

lze upravit na

http://www.sbirky.rml.cz/fotoarchiv.php?%20field8=osoba&oper8=%3D&osoba8=FIALA%2C+Franti%C5%A1 ek&order0=inv_cislo&order-dir0=asc&filtr=Hledat&akce=katalog

- Použijeme pole Zástupný text, zapíšeme do něj krátkou výstižnou náhradu, která se bude zobrazovat jako aktivní link místo dlouhého a nesrozumitelného URL.
- Náhrada přes www.tinyurl.com (a jiné obdobné služby) se podle pravidel MA nepovažuje za vhodnou. Vnáší to závislost na dalším prostředníku a ztěžuje případné dopátrání po změně původní adresy.
- Při zkracování je třeba poměřovat vynaložené úsilí s efektem. Ten je v podstatě jen estetický. Žádný systém asi nebude mít technický problém ani s dlouhými odkazy. Odkazy, které nepůjdou do NA (tj. označené Jen pro muzea), mohou být posuzovány volněji.

Příklady odkazů podle pravidel NA (kombinace Stručná citace + Odkaz na URL):

Stručná citace=[www](http://www.obecprekladatelu.cz/)(Obec překladatelů), cit. 30. 8. 2011

Odkaz na URL: URL=http://www.obecprekladatelu.cz/_ftp/DUP/D/DoruzkaLubomir.htm

Stručná citace=[www](http://www.jazzinbelgium.com/)(Jazz in Belgium)

Odkaz na URL: URL=<http://www.jazzinbelgium.com/musician/hein.van.de.geyn>

Stručná citace=[www](http://www.oesterreichisches.biographisches.lexikon.1815-1950/)(Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950)

Odkaz na URL: URL=http://hw.oeaw.ac.at/oebl/oebl_E/Eckardt_Karl-Paul_1857_1946.xml

Stručná citace=[www](http://www.motkomiks.cz/)(Mot - komiksové nakladatelství)

Odkaz na URL: URL=<http://www.motkomiks.cz/autori/lewis.htm>

Obzvláště vhodné je použít pole Odkaz na URL v případě osobních a oficiálních stránek, které jsou v poli Stručná citace popsány velmi obecně. Jedná-li se o osobu s častým jménem, mohly by nastat těžkosti při pokusech o nalezení požadovaných informací.

Příklad:

Stručná citace=[www](http://www.helenegrimaud.com/)(oficiální stránka)

Odkaz na URL: URL=<http://www.helenegrimaud.com/>

Příklady nevhodných adres:

Odkaz na URL: URL=

<http://catalogue.bnf.fr/framesWEB.jsp;jsessionid=0000UtwjTVOC1fSeb8c8crky6sE:-1?host=catalogue>
(U katalogů knihoven neuvádíme Odkaz na URL (856), ale pouze samotné pole Stručná citace (670) se stanovenou zkratkou (v tomto případě BNF), mimoto se zde jedná o nefunkční adresu – formulace "sessionid" naznačuje, že jde o tzv. session, kdy je přidělen jedinečný kód pro každý přístup, který podruhé nefunguje.)

Odkaz na URL: URL=

<http://cobiss1.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=DISP&rec=1&id=1151019084916332&sid=1>
(Stejný případ jako výše, pouze jiná forma adresy.)

Odkaz na URL: URL=www.com/masters/p/pierson-pierre_louis.html - 21k

(Špatně zkopírovaná adresa.)

Odkaz na URL: URL=http://crelonweb.ch.wustl.edu/Proposal/Vitas/6_marin.pdf

(Najdeme-li informaci i jinde, tak raději neodkazujeme na externí připojené soubory jako .pdf, .doc nebo .zip.)

Odkaz na URL: URL=www(Artcyclopedia: The Fine Art Search Engine)

(Do Odkazu na URL nepíšeme titul stránky, ale vždy jen adresu.)

4.17.4 Zástupný text

MARC21/Autority: 856\$ y Text odkazu

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkaz na URL neopakovatelné

Pole je určeno pro krátký text, který se při prohlížení záznamu zobrazí místo URL.

Používá se v případech, kdy kompletní adresa je dlouhá, složitá, nepřehledná, nehezka.

Je možno využít toto podpole k přesnějšímu označení obsahu dokumentu, než poskytuje pole Typ dokumentu, například **Fotografie zhotovené J. Honem**, nebo **Fotografie - 1929 - návštěva Litomyšle**. Ve většině případů však bude obsah obou polí shodný.

Příklad:

Odkaz na URL: URL=http://www.nndb.com/people/062/000031966/klima-sm.jpg **Zástupný text=portrét**
(zobrazí se jen "portrét" s linkem na <http://www.nndb.com/people/062/000031966/klima-sm.jp>)

4.17.5 Poznámka

MARC21/Autority: 856\$z Poznámka pro uživatele

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkazy na URL neopakovatelné

Vysvětlivka, upřesnění, doporučení.

U nadstavbových odkazů Jen pro muzea sem patří i datum dostupnosti odkazu.

U základních odkazů spjatých s polem Stručná citace je datum dostupnosti uvedeno už tam a proto se zde neuvádí zbytečně znovu.

U odkazu na medailon (účelově pojatá charakteristika/životopis, například do katalogu k výstavě) zde uvádíme autora a zejména účel medailonu.

Příklad:

Odkaz na URL: Typ dokumentu=Medailon: URL=http://www.zabrdovice.cz/hudba-medailon.php?skladatel=19 **Poznámka=Autor: Jana Beránková. Účel: Duchovní hudba ve farnosti Zábrdovice. Dostupné 7. 10. 2011**

Používáme-li (podle pravidel pro NA) více dvojic Stručná citace (670) a Odkaz na URL (856), citujeme v poli Poznámka příslušnou adresu názvem shodným se Stručnou citací, abychom věděli, ke kterému zdroji daný odkaz náleží.

Příklad:

Stručná citace=www(Kortbiografier over personer tilknyttet Vatikanet)

Stručná citace=www(Životopisy online)

Odkaz na URL: URL=http://www.katolsk.no/utenriks/personer/ratzinger/ **Poznámka=Kortbiografier over personer tilknyttet Vatikanet**

Odkaz na URL: URL=http://zivotopisyonline.cz/benedikt-xvi.php **Poznámka=Životopisy online**

Poznámka: MARC nabízí uvádět URL jednoduše přímo v poli 670 spolu s titulem zdroje, čeští knihovníci si to však zakázali a tak to musí ošetřovat takto komplikovaně.

4.17.6 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinované

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkaz na URL neopakovatelné

Pomocné pole sloužící k označení, že jde o nadstavbovou variantu Odkazu na URL, že neodpovídá pravidlům pro NA, a že se tedy nepromítá do NA. Technická realizace závisí na konkrétním SW.

4.18 Zdroje

Tento nadpis jen zastřešuje popis dvou skupin a jednoho pole určených pro záznam zdrojů informací.

- Zdroj k základu (stručná citace, opakovatelná skupina polí)
- Zdroj k nadstavbě (citace v podobě dle ISO 690, opakovatelná skupina polí)
- Negativní zdroj (stručná citace zdroje prověřeného bez výsledku, opakovatelné pole)

Úvodní obecný výklad k citování zdrojů je v kapitole [Kdy a jak citovat zdroje](#).

Seznam nejfrekventovanějších ověřovacích zdrojů s návody k jejich prohledávání je v příloze [Zdroje](#).

4.18.1 Hlavní pravidla

Zdroj k základu

- Ve skupině Zdroj k základu (Stručná citace) musí být uvedeny zdroje použité pro základní pole. Neuvádějte zde zdroje použité jen a pouze pro nadstavbová pole, neboť v NA (bez nadstavbových polí) by byly nadbytečné, nepatřičné.
- Pořadí zdrojů k základu:
 - Knihovnická praxe je taková, že jako první se uvádí dokument, který byl podnětem k založení autoritního záznamu a z něhož byly informace skutečně čerpány. V knihovnickém prostředí je to obvykle ta publikace popisovaného autora, která se jako první dostala do ruky katalogizátorovi a vyvolala potřebu založit autoritní záznam jejího autora, bez ohledu na významnost této publikace. V muzejním prostředí by to analogicky měla být dokumentace sbírkového předmětu, ale účelnější je na prvním místě uvést nejlepší (nejpřesnější, nejobsáhlejší, nejnovější) zdroj, který je v dané situaci/době k dispozici a z něhož je převzata většina údajů, zapsaných do záznamu. Například při zpracování obrazu je v darovací smlouvě napsán jako dárce jeho autor, je tam i jeho datum narození. To je sice podnět k založení autoritního záznamu, ale jako první zdroj nebude uvedena darovací smlouva, nýbrž katalog jeho výstavy, kde je jeho celý životopis a v něm většina vyplňovaných údajů.
 - Dále se uvádí hodnověrný ověřovací zdroj (slovník osobností, příslušná národní knihovna).
 - Další zdroje se uvádí v pořadí jejich použití a jen tehdy, byl-li z nich čerpán nějaký nový údaj (typicky datum úmrtí) nebo údaj odlišný, kontroverzní, lze-li očekávat potřebu tyto informace v budoucnu znovu přezkoumávat, potvrzovat, vyvracet.
- Zdroj k základu se nikdy nemaže, i když se později zjistí, že informace v něm byly už převzaty z jiného, hodnověrnějšího zdroje. Smazat lze jen zřejmý omyl, kdy je uveden jiný zdroj, než byl použit.
- Pole Co převzato se obvykle neuvádí u prvotního zdroje (neboť převzato bylo vše).

Zdroj k nadstavbě

- Ve skupině Zdroj k nadstavbě musí být uvedeny zdroje použité pro nadstavbová pole a každé nadstavbové pole by mělo být propojeno na některý z nich.
- Kvůli přehlednosti výpisů a úspoře práce při zápisu platí domluva, že hlavní zdroj použitý pro nejvíce polí se vždy uvádí jako první s číslem 1 a u polí z něj čerpaných se toto číslo neuvádí. Nevyplněné políčko Zdroj tedy znamená, že byl použit zdroj č.1. Ve složitějších případech je pro jednoznačnost možné vyplnit Zdroj všude.
- Pořadí dalších zdrojů není nijak předepsáno.
- Ve skupině Zdroj k nadstavbě mohou být případně uvedeny i zdroje použité jen pro základní pole. U záznamů přebíraných z NA tedy editor MA podle vlastního odhadu využitelnosti citací dle normy (případně vazby na autoritní záznam zdroje) rozhodne, zda jako Zdroj k nadstavbě převezme ze základního záznamu z NA jen prvotní zdroj, nebo jen nejvýznamnější, nebo všechny, nebo žádný. Zdroj NKC (katalog bibliografických záznamů Národní knihovny) nepřebírá nikdy, je příliš obecný.

Společná pravidla

- Máte-li tutéž informaci z více zdrojů, uveďte ten, který je autoritativnější, důvěryhodnější, který je "blíže" k popisované osobě (případně korporaci), přibližně v posloupnosti: osobní www stránky, slovníky/encyklopedie, wikipedie, neoficiální zprostředkované informace.
- Uvádějte jen zdroje, které jste skutečně „drželi v ruce“, nikdy ne zprostředkované, i kdyby byly kvalitní.
- Citace zdrojů nemá být seznamem další "doporučené" literatury, která nebyla přímo zdrojem pro autoritní záznam, a je pouze vhodná jako zdroj dalších podrobnějších informací. Bibliografii lze sepsat do samostatného dokumentu, umístit na web a uvést jako Odkaz na URL, viz příslušná kapitola.

4.18.2 Zdroj k základu

MARC21/Autority: 670 Zdroj nalezených informací
Skupina polí, základní, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje editovatelná pole:

- Stručná citace
- Co převzato

Tato skupina slouží k úspornému uvedení zdroje informací použitých v základních polích. Formálně je nepovinná, fakticky je však povinná, záznam bez uvedení zdroje nebude schválen. Pole Stručná citace slouží k identifikaci zdroje, pole Co převzato slouží ve složitějších případech ke specifikaci převzaté informace. Podrobnější výklad je výše v kapitole [Kdy a jak citovat zdroje](#).

Příklad:

Jméno=Williams, C. Kingsley **Doplněk**=(Charles Kingsley)
Stručná citace=R. L. Stevenson: The strange case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde (adaptace C. K. Williams)
Stručná citace=LC (Names) **Co převzato**=autoritní forma

Tato kapitola popisuje ruční zápis citací ve velmi úsporné formě, která je pro tento účel v knihovnách zavedená, ale pro žádné jiné použití nemůže obstát. Proto je v MA zavedena i citace podle normy z údajů v katalogu zdrojů. Obslužný SW pro editování MA by měl z těchto údajů zajišťovat automatické generování Stručné citace ve formě, která je sice rovněž velmi stručná, ale současně ctí základní principy normy. Supervizoři NA tuto podobu akceptují. Tato kapitola, převzatá z metodiky pro NA, se může zdát pro editory MA jako nadbytečná, neboť stačí zapsat Zdroj k nadstavbě a Stručnou citaci z něj vygenerovat strojově. To však konkrétní SW může, ale nemusí umožňovat. V každém případě je za výslednou podobu dat odpovědný editor a jen na základě znalosti pravidel může strojově generované údaje zkontrolovat, případně upravit.

4.18.2.1 Stručná citace

MARC21/Autority: 670\$a Zdroj citace

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Zdroj k základu neopakovatelné

Slouží k zápisu velmi úsporného odkazu na použitý zdroj. Forma odkazu se pro různé typy zdrojů liší. Při citování internetového zdroje se povinně přidává i datum navštívení webové stránky. Umísťuje se na konec pole, po čárce a po slovíčku "cit.".

Poznámka: datum citace je povinné až od roku 2011, u starších záznamů proto většinou schází.

4.18.2.1.1 Příručkové prameny (zkratky)

Nejčastěji používané zdroje se pro úsporu práce i místa citují obvykle zkratkami, v podstatě bez ohledu na jejich skutečný typ. Proto zde o této skupině privilegovaných zdrojů píšeme před všemi ostatními.

Příklady:

LC (OPAC) (katalog Library of Congress)
LC (Names) (jmenné autority Library of Congress)
BNF (jmenné autority Bibliothèque nationale de France)

Seznam hlavních privilegovaných zdrojů (tzv. příručkových pramenů), jak knižních, tak internetových, je k dispozici spolu se závazným způsobem jejich citace (zkratkami) a URL adresami na:

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_citace.htm

<http://autority.nkp.cz/jmenne-autority/zdroje/elektronicke-zdroje/>

Přehled je průběžně revidován a rozšiřován.

Návody k vyhledávání v nejméně frekventovaných zdrojích (zejména autoritní databáze různých národních knihoven) jsou v samostatné příloze [Zdroje](#).

Při citování internetového zdroje se povinně (za zkratku zdroje, po čárce a po slovíčku "cit.") zapisuje datum navštívení.

Poznámka: datum citace je povinné až od roku 2011, u starších záznamů většinou schází.

Příklady:

Stručná citace=DNB, cit. 15. 7. 2011

Stručná citace=LC (Names), cit. 12. 7. 2011

4.18.2.1.2 Monografie

Monografie citujeme takto:

příjmení a křestní jména autora/editora, dvojtečka a mezera, název knihy, čárka a mezera, místo a rok vydání, čárka a mezera, číslo stránky uvedené písmeny „str.“.

Požadavkům metodiky pro NA vyhovuje i daleko stručnější citace:

příjmení a iniciály křestních jmen autora/editora, dvojtečka, název knihy
V případě, že autorem je přímo popisovaná osoba, stačí místo jména psát jen zájmeno Jeho/Její.
Vydání je vhodné uvést zejména tehdy, když se informace z různých vydání liší.
Číslo stránek se uvádí jen usnadní-li to vyhledání.

Příklady:

Stručná citace=Nejedlý, Zdeněk: Litomyšl - tisíc let života českého města, Litomyšl 1934, str.28
kratší možnost:

Stručná citace=Nejedlý, Z.: Litomyšl - tisíc let života českého města, Litomyšl 1934

Stručná citace=Chomsky, N.: Topics in the theory of generative grammar

druhá možnost:

Stručná citace=Jeho: Topics in the theory of generative grammar

Stručná citace=Horáková, M.: Pastýři mloků

druhá možnost:

Stručná citace=Její: Pastýři mloků

Stručná citace=Chlupáč, Ivan et al.: Palaeozoic of the Barrandian : (Cambrian to Devonian)

Stručná citace=Toman, Prokop: Nový slovník československých výtvarných umělců II., L - Ž

Stručná citace=Pojem – Metafora – Žánr. Studie z komparatistiky IV.

Stručná citace=Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku **Co převzato**=datum narození

Stručná citace=Slovník spisovatelů. Sovětský svaz II. **Co převzato**=chybné datum narození 1833

U posledních tří zdrojů není uveden autor. Je to v pořádku, nemají hlavního původce, buď jde o sborník, nebo je autorů mnoho.

4.18.2.1.3 Seriály

Časopisy citujeme takto:

příjmení a křestní jména autora, dvojtečka a mezera, název článku, čárka a mezera, „in“, název časopisu, čárka a mezera, ročník, čárka a mezera, rok, čárka a mezera, číslo, případně čárka a mezera, stránka.

Požadavkům metodiky pro NA vyhovuje i citace bez uvedení článku:

název, ročník, rok, číslo, příp. stránka.

Noviny citujeme takto:

příjmení a křestní jména autora, dvojtečka a mezera, název článku, čárka a mezera, „in“, název novin, čárka a mezera, datum vydání, případně čárka a mezera, stránka.

Požadavkům metodiky pro NA vyhovuje i citace bez uvedení článku:

název, datum vydání, příp. stránka.

Příklady:

Stručná citace=Papoušek, Jan: Odešel Pan malíř, in Právo, 20. 1. 2006, s. 15

minimalistická varianta:

Stručná citace=Právo, 20. 1. 2006, s. 15

Stručná citace=Slavia, 65, 1996, 3, s. 415 **Co převzato**=datum úmrtí

Stručná citace=Vlastivědný zpravodaj Polabí, 37, 2003-2004

4.18.2.1.4 Internetové zdroje

Internetové zdroje citujeme uvedením jejich oficiálního názvu, ve vyjmenovaných případech zkratkou. Není-li takové určení dostatečné pro znovunalezení informace, uvádíme i přesné URL do pole Odkaz na URL.

Poznámka: MARC21/Autority umožňuje psát odkaz URL přímo ke Stručné citaci, do 670\$.u. Příklad z MARC21/Autority: 670 ## \$a Oficiální stránka Stephena Kinga, navštívena 26.října 2001:Co převzato=The man (Stephen Edwin King; b. Portland, Maine, 1947) \$u http://www.stephenking.com

Česká knihovnická obec to nevyužívá a odkazy na URL dává odděleně jako Odkaz na URL do 856\$.u.

Pro seriály uvádíme údaje analogické s klasickými seriály:

www(název), ročník, rok, číslo, příp. stránku

U novin uvádíme:

www(název), datum vydání, příp. stranu.

Na závěr (za název zdroje, po čárce a po slovíčku "cit.") se povinně zapisuje datum navštívení webové stránky. U internetových zdrojů typu www(...) se datum navštívení umístí až za závorku, u novin a časopisů až za datum vydání.

Poznámka: Povinnost zapisovat datum návštěvy platí až od 21.7.2011, u starších záznamu datum schází.

Oficiální název internetového zdroje uvádíme takto:

a) **jeho zkrácením**, je-li taková zkratka uvedená v oficiálním přehledu zdrojů NK ČR (viz seznam frekventovaných zdrojů v příloze [Zdroje](#))

Příklady:

Stručná citace=BNF, cit. 30. 8. 2011 (Bibliothèque nationale de France)

Stručná citace=NUKAT, cit. 30. 8. 2011 (Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny)

b) **uvedením oficiálního, nezkráceného, názvu** dané stránky v té podobě, jak je uvedeno v rámu okna prohlížeče, resp. v <title> ve zdrojovém textu stránky. Uvádíme v podobě: www(název stránky), cit. datum.

Příklady:

Stručná citace=www(Česká zemědělská univerzita v Praze), cit. 3. 8. 2011 - nikoli www(ČZU)

Stručná citace=www(Katedra politologie a evropských studií FF UP), cit. 3. 8. 2011

Stručná citace=www(Wikipedia, the free encyclopedia), cit. 3. 8. 2011 (anglická)

Stručná citace=www(Wikipedia - die freie Enzyklopädie), cit. 3. 8. 2011 (německá)

Stručná citace=www(Wikipédia, l'encyclopédie libre), cit. 3. 8. 2011 (francouzská)

Stručná citace=www(Wikipédia), cit. 3. 8. 2011 (slovenská)

Stručná citace=www(Wikipedie, otevřená encyklopedie), cit. 3. 8. 2011 (česká)

Stručná citace=www(Vikipedija, svobodnaja encyklopedija), cit. 3. 8. 2011 (ruská)

Stručná citace=www(The Endicott Studio Journal of Mythic Arts), cit. 3. 8. 2011

Stručná citace=www(Irish Writers Online), cit. 3. 8. 2011

Stručná citace=www(Divadlo v 7 a půl - Kabinet múz), cit. 3. 8. 2011

Stručná citace=www(Washington Post), 22. 2. 2006, s. B05, cit. 3. 8. 2011

Stručná citace=www(Veselí kostlivci - Národní muzeum), cit. 7. 10. 2011

c) **osobní stránky** citujeme: www(osobní stránka), příp. www(oficiální stránka)

Jako doplňující informaci můžeme k internetovému zdroji v poli Stručná citace uvést za jistých podmínek přímo URL adresu elektronického umístění, viz dále pole Odkaz na URL.

Příklad na kombinaci více internetových zdrojů:

Záhlaví: Jméno=Rudloff, Leo von, **Data**=1902-1982

Viz: Jméno=Rudloff, Leo A., **Data**=1902-1982

Stručná citace=DDB, cit. 3. 8. 2011 **Co převzato**=autoritní forma

Stručná citace=LC (Names), cit. 3. 8. 2011 **Co převzato**=odkaz viz

Stručná citace=www(Abtei Hagia Maria Sion, Jerusalem), cit. 3. 8. 2011 **Co převzato**=datum úmrtí

4.18.2.1.5 Osobní sdělení

Personální informace zjištěné osobním kontaktem (telefon, e-mail, osobní kontakt) citujeme formulkou „osobní sdělení“. Podle pravidel pro ochranu osobních údajů by údaje zjištěné touto cestou (tj. ne z veřejně dostupných zdrojů) měly být doloženy prohlášením dotyčné osoby s vlastnoručním podpisem. Doporučený postup je popsán v kapitole Jak citovat zdroje, [Osobní sdělení](#).

Příklad:

Stručná citace=osobní sdělení vnučky **Co převzato**=autoritní forma, odkaz viz, datum a místo úmrtí

4.18.2.1.6 Muzejní dokumentace

Tato kapitola se týká muzeí a galerií, zahrnuje nejen evidenční záznamy sbírkových předmětů v chronologické či systematické evidenci, ale i k nim přidruženou doprovodnou dokumentaci (jak písemnou, tak věcnou), a rovněž i samotné sbírkové předměty, resp. informace jimi nesené. V případě archivních fondů je situace obdobná.

Vždy je nutno uvést označení instituce a v jejím rámci identifikovat zdroj - dokument, sbírkový předmět, záznam v databázi. U proměnlivých zdrojů je třeba uvést za zkratku „cit.“ datum citování.

Doporučené vzory

- Je-li zdrojem informací kartotéka či databáze osobností, v níž k dohledání informací stačí pouhé jméno, zapisujeme podle vzoru:

Muzeum, oddělení. Dokumentace - typ dokumentace - část dokumentace.

např.: Regionální muzeum v Litomyšli, historické oddělení. Dokumentace - Demus - Osobnosti.

- Je-li zdrojem informací katalogový záznam, vědecká karta, záznam systematické evidence akviziční dokumentace (darovací smlouva apod.), kdy k dohledání je nutno najít záznam určitého sbírkového předmětu, zapisujeme podle vzoru:

Muzeum, podsbírka. Dokumentace - typ dokumentace - inv.č. číslo.

např.: Regionální muzeum v Litomyšli, podsbírka historická. Dokumentace - Demus - inv.č. 123.

- Je-li zdrojem informací přímo sbírkový předmět, zapisujeme podle vzoru:

Muzeum, podsbírka, inv.č. číslo.

např.: Regionální muzeum v Litomyšli, podsbírka historická, inv.č. 123.

Příklady:

Stručná citace=Regionální muzeum v Litomyšli, historické oddělení. Dokumentace - Demus - Osobnosti.

Stručná citace=Regionální muzeum v Litomyšli, elektronická kartotéka regionálních osobností, cit. 22.3.2011.

Stručná citace=PNP, Umělecké sbírky. Dokumentace - kartotéka autorů

Stručná citace=Regionální muzeum v Litomyšli, podsbírka historická. Dokumentace - Demus - inv.č. 123.

Stručná citace=Regionální muzeum v Litomyšli. Darovací smlouva k inv. č. 10A-453.

Stručná citace=Regionální muzeum v Litomyšli, podsbírka historická, inv.č. 123.

Stručná citace=Regionální muzeum v Litomyšli, fotoarchiv, inv.č. Ab1234, zadní strana.

4.18.2.2 Co převzato

MARC21/Autority: 670\$b Nalezená informace

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Zdroj k základu neopakovatelné

V běžných případech, kdy vše bylo převzato z jediného hlavního zdroje (zvláště nejsou-li žádné další zdroje) není nutno toto pole vůbec použít.

Je-li zdrojů více, tj. když byly některé údaje v záznamu doplněny či změněny podle dalších zdrojů, je žádoucí použít toto pole k propojení zdroje s konkrétními převzatými údaji. Forma je volná, je však žádoucí taková formulace, aby bylo jasné, o které pole jde. Kvůli jednotnosti je nutno se v tom podřídit zavedené knihovnické praxi a používat zavedené termíny, odvozené většinou z označení polí v MARCu:

“autoritní forma jména” – změna v Záhloví (100)

“datum narození” – změna data narození v Charakteristice (678\$a)

“rok narození” – změna v poli Data v Záhloví (100\$d)

“datum úmrtí” – změna data úmrtí v Charakteristice (678\$a)

“rok úmrtí” – změna v poli Data v Záhloví (100\$d)

“odkaz viz” – změna v poli Viz (400)

“odkaz viz též” – změna v poli Viz též osoba (500)

“biografická poznámka” – změna v poli Charakteristika (678)

Dále lze použít ustálená označení polí, používaná jinak jen v NA v poli s MARC označením 906\$c. Seznam těchto výrazů je na

<http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/informativni-materialy/stavove-kody-pro-pole-906c-v-bazi-autorit-zmena-listopad-2004/>

U nejdůležitějšího zdroje, z nějž přebíráme hlavní záhlaví, uvedeme v poli Co převzato formulaci "autoritní forma", aby bylo zřejmé, že jsme reprezentativní formu záhlaví převzali ze správného pramene. Tímto pravidlem se řídíme tehdy, obsahuje-li záznam více zdrojů a zejména tehdy, pokud forma jména může variovat (ne/rozepsané iniciály, více rodných jmen, různé přepisy).

Příklad:

Jméno=Williams, C. Kingsley **Doplněk**=(Charles Kingsley)

Stručná citace=R. L. Stevenson: The strange case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde (adaptace C. K. Williams)

Stručná citace=LC (Names) **Co převzato**=autoritní forma

4.18.3 Zdroj k nadstavbě

MARC21/Autority: nedefinováno

Skupina polí, nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje tato pole:

- Číslo (pořadové číslo zdroje, v podstatě jeho Id v rámci záznamu osoby)
- Označení databáze (Katalog zdrojů, Muzejní autority)
- Propojení na záznam v databázi

- Lokace (upřesnění v rámci zdroje, např. číslo stránky, číslo záznamu, předmětu apod.)
- Datum citování.

Rozlišujeme dvě základní kategorie zdrojů:

- publikace (klasické i elektronické)
- prameny (archivní a muzejní sbírky a jejich dokumentace, náhrobky, osobní výpovědi a pod.)

Záznamy publikací se ukládají do Katalogu zdrojů, aby tentýž záznam mohl být opakovaně použit ve formě citace podle normy ISO 690 a případně provázán na záznam v souborném katalogu knihoven apod. (podrobněji v kapitole [Záznam zdroje](#)).

Prameny jsou z obdobných důvodů reprezentovány autoritními záznamy jejich správců, držitelů, autorů. Mohou to být korporace (archivy, muzea, hřbitovy, ...), osoby (osobní sdělení) nebo i místa.

Toto základní dělení je obsahem pole Označení databáze.

Vazba na konkrétní publikaci či korporaci nebo osobu je v poli Propojení na záznam v databázi a je povinná. Upřesnění v rámci publikace (např. č. stránky), korporace (druh dokumentace, číslo předmětu) či místa je v poli Lokace.

Záznam v Katalogu zdrojů obsahuje „stavební kameny“ citace (prvky citace). Obslužný SW umožňuje oddělené zadávání těchto prvků v různých variantách podle typu publikace. Pro lepší srozumitelnost zobrazuje i kompletní citaci sestavenou dle normy.

Nezneužívejte uvádění zdrojů k připojování další „doporučené“ literatury, která nebyla přímo zdrojem pro autoritní záznam. Bibliografii lze sepsat do samostatného dokumentu, umístit na web a uvést jako [Odkaz na URL](#).

Správnější je však bibliografii vůbec neřešit, vyřeší se zavedením autorit do praxe. Všechny katalogizované dokumenty, publikace a předměty k dané osobě se virtuálně propojí tím, že v jejich popisech bude autor navázaný na příslušný autoritní záznam. Jediný drobný problém je v tom, že napřed musí být autor v autoritách, v popisech jeho děl příslušný odkaz a ty popisy v databázích na webu. To si vyžádá určitý čas a nikdy to nebude stoprocentní.

Seznam nejfrekventovanějších ověřovacích zdrojů najdete v samostatné příloze [Zdroje](#).

4.18.3.1 Číslo

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, v rámci skupiny Zdroj k nadstavbě povinné a neopakovatelné

Toto pole funguje jako Id zdroje v rámci autoritního záznamu, zastupuje tedy úplnou citaci zdroje. Z jednotlivých nadstavbových polí se na použitý zdroj odkazuje právě tímto číslem.

Poznámka: Konkrétní SW může propojení řešit i jinak.

4.18.3.2 Databáze

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, v rámci skupiny Zdroj k nadstavbě povinné a neopakovatelné

Slouží k identifikaci databáze, v níž je záznam s popisem zdroje. Výběr je omezen na dvě databáze:

- Katalog zdrojů - klasické i elektronické publikace a záznamy o osobní komunikaci
- Muzejní autority - prameny spojené s korporacemi nebo geografickými místy
 - Korporace - muzea, archivy, hřbitovy, hrady, zámky, pojmenované budovy apod.
 - Místa
 - Ostatní (věcné autority) - pomníky

Technické řešení závisí na konkrétním SW, obvykle jde o volbu z nabídky.

4.18.3.3 Propojení na záznam v databázi

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, v rámci skupiny Zdroj k nadstavbě povinné a neopakovatelné

Slouží k propojení do databáze zvolené v poli Databáze na konkrétní záznam s popisem zdroje. V případě propojení na záznam v Katalogu zdrojů se při zobrazování záznamu generuje úplná citace dle normy, v případě propojení na záznam v autoritní databázi se při zobrazování záznamu přebírá její záhlaví. Způsob propojení záleží na konkrétním SW, obvyklým standardem je Id záznamu.

4.18.3.4 Lokace

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Zdroj k nadstavbě neopakovatelné

Slouží k dohledání místa, odkud byla informace čerpána, v rámci propojeného zdroje.

Publikace z Katalogu zdrojů

Obvykle se uvádí číslo stránky. Lze uvést i více stránek, interval, několik intervalů. V případě citování části monografie sem patří číslo a/nebo název části.

Příklady:

Lokace=s. 235

Lokace=s. 235, 252, 307

Lokace=s. 235 - 245

Lokace=s. 235 - 245, 307 - 312, 325

Lokace=Významné loutkářské firmy a nakladatelství (název kapitoly)

Pro online databáze je vhodné uvést vyhledávací kritérium, tj. označení vyhledávacího pole na vstupní obrazovce k databázi a potřebný obsah tohoto pole, nejčastěji jméno osoby. Příklad: **Lokace**=Search for items: Wierer Alois

Prameny propojené prostřednictvím autoritního záznamu korporace

Platí obdobná pravidla jako pro Stručnou citaci, jen s tím, že zde je označení instituce nahrazeno propojením na autoritní záznam.

Příklady:

Propojení na záznam v databázi=<Vyšehradský hřbitov. Slavín>

Lokace=hrob č. 10A-453

Prameny propojené prostřednictvím autoritního záznamu osoby

Uvádíme formu sdělení (dopis, e-mail, telefonát, rozhovor) a jeho adresáta, případně druh předloženého dokladu (rodný list, vysvědčení, diplom, ...).

Dále uvádíme velmi stručně obsah sdělení.

Je výhodné formulovat tyto údaje podle pravidel pro pole [Stručná citace](#) a [Co převzato](#) ze skupiny Zdroj k základu, stačí jen přenést.

Podle pravidel pro ochranu osobních údajů by údaje zjištěné touto cestou (tj. ne z veřejně dostupných zdrojů) měly být doloženy prohlášením dotyčné osoby s vlastnoručním podpisem. Doporučený postup je popsán v kapitole Jak citovat zdroje, [Osobní sdělení](#).

Příklady:

Jméno=Florianová Stritzková, Marie, **Data**=1909-1998

Zdroj k nadstavbě: Propojení na osobu=<Jirousová, Františka, 1980-> **Lokace**=osobní sdělení vnučky, e-mail (osobní jméno, odkaz viz, datum a místo úmrtí) **Datum citování**=20110524 **Číslo**=2

Informace o Marie Florianové byly získány z e-mailu její vnučky Františky Jirousové 24.5.2011.

Jméno=Benda, Václav, **Data**=1948-

Propojení na osobu=<Benda, Václav, 1948-> **Lokace**=osobní sdělení (biografické údaje poskytnuty e-mailem zprostředkovaně přes I. Neumanna a V. Mazačovou) **Datum citování**=20100326

Informace o sobě poskytl sám Václav Benda 26.3.2010.

Prameny propojené prostřednictvím autoritního záznamu místa

Dosud se takový případ v MA nevyskytl.

4.18.3.5 Datum citování

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Zdroj k nadstavbě neopakovatelné

Datum citování dokumentu, tvar RRRRMMDD. Pro elektronické dokumenty na internetu a pro osobní sdělení povinné, pro klasické publikace zbytečné.

Příklad:

Datum citování=20090512

4.18.4 Negativní zdroj

MARC21/Autority: nedefinováno Citace zdroje (podpole v 675 Zdroj prověřovaný s negativním výsledkem)

Základní, nepovinné, opakovatelné

Smyslem tohoto pole je ušetřit zbytečné nové prohledávání zdrojů, v nichž nic není.

Zapisujeme sem každý zdroj, v němž lze opodstatněně předpokládat významnou informaci, byl prohledán a požadovaná informace v něm není.

Forma citace je podobná s polem Stručná citace, případně ještě stručnější.

Poznámka: Podle MARCu je pole 670 pro použitý plodný zdroj opakovatelné a v něm podpole 670\$a neopakovatelné, kdežto pole 675 pro negativní zdroj je neopakovatelné a jen podpole 675\$a v něm je opakovatelné.

4.19 Oprava

MARC21/Autority: nedefinováno

Nadstavbové, nepovinné, opakovatelné

Toto pole se používá pro zcela volný text vzkazů mezi kurátorem a supervizorem, má upozorňovat na to, co bylo v záznamu změněno, případně co je nutno ještě spravit. Supervizorovi to usnadní práci při kontrole, kurátor vidí připomínky supervizora přímo v záznamu. Při schválení záznamu a jeho synchronizaci s NA se toto pole maže, do NA se nepřenáší.

5. Záznam korporace

Výkladový text k jednotlivým částem autoritního záznamu pro korporace vychází především z pravidel AACR2R – kapitola 24 Korporativní záhlaví, ze schválených českých interpretací k této kapitole a z manuálu MARC 21 – formát pro autority (tyto závazné materiály tato metodika nenahrazuje).

Metodika tvorby korporativních záznamů v NA je dostupná na

<http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy/metodika-tvorby-autoritnich-korporaci-marc-21/>

V této metodice pro MA je z ní citováno bez zvláštního označení.

Zahraniční korporace se pokud možno přebírají ze souboru autorit Kongresové knihovny (<http://authorities.loc.gov/>). Geografické kvalifikátory (nejčastěji stát, v kulatých závorkách) se převádějí do češtiny, aby odpovídaly geografickým autoritním záznamům. Nepreferovaná jména (odkazy Viz, MARC 410) a ani odkazy Viz též není nutno přebírat všechny, řada z nich nemá v českém prostředí opodstatnění.

Dosud je v této kapitole jednotlivě popsáno jen několik nejzákladnějších polí nutných pro “nouzové” zakládání záznamů, potřebných k provázání ze záznamů personálních. Kompletní popis všech polí zde bude uveden později, až budou korporativní autority zpracovávány systematicky.

Pro a [názyvy polí](#) a jejich [řazení](#) platí přiměřeně to, co je psáno v obecné kapitole [Výklad](#) pro [osoby](#).

5.1 Záhlaví

MARC21/Autority: 110 Jméno korporace

Skupina polí, základní, povinná, neopakovatelná

Skupina obsahuje tři editovatelná pole:

- Forma jména (Přímé pořadí, Převrácené pořadí, Jurisdikce)
- Jméno
- Jméno části

Problematikou tvorby korporativního záhlaví se podrobně zabývá především kapitola 24 AACR2R „Korporativní záhlaví“.

České interpretace k této kapitole uvádí materiál, který existuje v tištěné podobě pod názvem AACR2R/UNIMARC : schválené české interpretace ke kapitolám 23 a 24 AACR2R (Praha : Národní knihovna ČR, 2002) nebo v elektronické formě pod názvem Korporativní záhlaví ve jmenném a věcném zpracování I., II., III. na adresách

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_korpor_marc_1.htm (1. část),

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_korpor_marc_2.htm (2. část) a

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_korpor_marc_3.htm (3. část).

V dalším textu je pro tyto materiály používáno souhrnné označení „České interpretace“.

Řešení některých problémů tvorby korporativních záhlaví lze také nalézt v Databázi katalogizačních dotazů Národní knihovny ČR na adrese <http://katdotaz.nkp.cz> .

5.1.1 Forma jména

MARC21/Autority: 110i1 Forma jména

Základní, povinné, neopakovatelné

Indikuje formu, v jaké je jméno zapsáno. Zejména jde o pořadí částí jména. Je nutno zvolit jednu ze tří možností. MARC tyto možnosti označuje čísla 0,1,2.

5.1.1.1 Přímé pořadí

MARC21/Autority: 110i1=2

Jméno je zapsáno v přímém pořadí. Patří sem naprostá většina korporací, všechny, které nepatří do některé z dalších dvou kategorií.

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=J. Paul Getty Museum

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Harvard University

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Petr August Šlechta a syn (firma)

5.1.1.2 Převrácené pořadí

MARC21/Autority: 110i1=0

Jméno korporace začíná osobním jménem v invertovaném pořadí (příjmení, rodné/křestní jméno)

Příklad:

Záhlaví: Forma jména=Převrácené pořadí Jméno=Newman (Jean and Dorothy) Industrial Relations Library

5.1.1.3 Jurisdikce

MARC21/Autority: 110i1=1

Korporace, které se podle pravidla AACR2R 24.18 zapisují v podřízeném vztahu ke jménu státního/správního celku (např. ministerstvo, úřad, hlava státu apod.), se v záhlaví uvádějí až za příslušné geografické jméno.

Pozor, podle českých interpretací AACR2R formu jména vždy ověřujeme v bázi geografických autorit NK. Tedy nikoli "United States. President (1981-1989 : Reagan)" ale "Spojené státy americké. President (1981-1989 : Reagan)".

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Jurisdikce Jméno=Tábor (Česko). Jméno části=Městský úřad

Záhlaví: Forma jména=Jurisdikce Jméno=Spojené státy americké. Jméno části=President (1981-1989: Reagan)

Chybně:

Záhlaví: Forma jména=Jurisdikce Jméno=United States. Jméno části=President (1981-1989: Reagan)

5.1.2 Jméno

MARC21/Autority: 110\$a Jméno korporace

Základní, povinné, neopakovatelné

Jméno korporace, nebo jméno první organizační jednotky, pokud jde o:

- korporaci s podřízenými složkami;
- jméno jurisdikce (města, okresu, kraje apod.), pod kterým se korporace, městský správní obvod nebo název díla zapisuje;
- jméno jurisdikce, které je též náboženskou entitou. (např. Katolická církev)

Jméno se uvádí ve formě, pod kterou je korporace běžně identifikována, a zapisuje se v jazyce korporace. Obvykle se snažíme dodržet jméno, jaké daná korporace sama používá, např. na svých webových stránkách. Podle toho je někdy geografické jméno součástí jména (Ochotnický spolek Kokořov), jindy ne. Pokud je obtížné rozhodnout, které variantě jména dává sama korporace přednost, je vhodné psát jména stejného typu korporací stejným způsobem (např. pro Sokoly se obvykle uplatňuje vzor Tělocvičná jednota Sokol Kotěhůlky, kdežto pro hasiče Sbor dobrovolných hasičů (Kotěhůlky, Česko). Další používané formy jména lze uvést jako Viz (410).

Forma jména jurisdikce se ověřuje v souboru geografických autorit (používá se česká forma jména, pokud je obecně užívána) - více informací o souboru geografických autorit na adrese:
http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_geogr_autor.htm

Následuje-li za polem Jméno pole Jméno části, je nutno Jméno ukončit tečkou.

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Moravské zemské muzeum. Jméno části=CITeM

Záhlaví: Forma jména=Jurisdikce Jméno=Litomyšl (Česko : okres). Jméno části=Okresní úřad (1918-1938)

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Českobratrská církev evangelická. Jméno části=Sbor (Proseč, Chrudim, Česko)

5.1.2.1 Kvalifikátor

Ke jménu lze, podle potřeby, připojit kvalifikátor, který se uvádí v českém jazyce do kulaté závorky. Smyslem kvalifikátorů je zamezit nejednoznačností, záměnám, nedorozumění. Informace, které nejsou nutné k tomuto účelu se uvádějí přednostně v poli Poznámka (680).

Rozlišují se čtyři druhy kvalifikátorů:

Obecný kvalifikátor

Obecný kvalifikátor se užívá zejména v případě, kdy není ze jména korporace zřejmé, že se jedná o korporaci a jméno je zaměnitelné (např. s personálním nebo geografickým jménem, věcným termínem apod.).

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Babylon (firma)

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Kryštof (hudební skupina)

Kvalifikátor místa

Kvalifikátor místa se uvádí především jako rozlišující prvek u více korporací, jejichž jména jsou shodná nebo snadno zaměnitelná.

Tento kvalifikátor se, podle „Českých interpretací“, dále povinně uvádí u pěti typů českých korporací: galerie, muzea, knihovny, nemocnice, základní a střední školy (u těchto typů korporací pozor na výjimky, kdy je geografické jméno gramaticky nedílnou součástí jména korporace a kvalifikátor se nepřipojuje, např. „Muzeum hlavního města Prahy“ – více viz „České interpretace“).

Forma kvalifikátoru místa se vždy ověřuje v souboru geografických autorit, je nutno kvalifikátor uvádět shodně s odpovídajícím geografickým autoritním záznamem.

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Gymnázium (Pardubice, Česko)

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Sbor dobrovolných hasičů (Litomyšl, Česko)

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Uměleckoprůmyslová škola (Praha, Česko)

U geografických jmen nižší úrovně než je stát se jako doplněk používá současný název státu, např. „Ostrava (Česko)“. Je-li však celé geografické jméno i s doplňkem v další závorce jako kvalifikátor, mění se kulaté závorky na čárku, ne „(Ostrava (Česko))“, ale „(Ostrava, Česko)“.

Je-li třeba kombinovat více kvalifikátorů, oddělují se dvojtečkou s mezerami, např. „(Česko : okres)“.

Úřady územní správy (okresní úřady apod.) apod. pište podle příkladů v této a následující kapitole, i u úřadů z doby Rakouska a Československa pište Česko.

Poznámka: Je možné a docela pravděpodobné, že se pravidla budou modifikovat podle požadavků archivů.

Instituce jako kvalifikátor

Instituce jako kvalifikátor se používá nejčastěji pro zápis vědeckých ústavů Akademie věd ČR a bývalé ČSAV (podrobný způsob zápisu záhlaví pro tento typ korporace viz „České interpretace“).

Pozor! Pokud se tento typ kvalifikátoru použije pro zahraniční korporaci, nepřekládá se do češtiny.

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Astronomický ústav (Československá akademie věd)

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Institut Afriky (Akademija nauk SSSR)

Rok (roky) jako kvalifikátor

Rok (roky) jako kvalifikátor se uvádí především jako rozlišující prvek u více korporací, jejichž jména jsou shodná nebo snadno zaměnitelná. Nejvíce se tento druh kvalifikátoru používá pro odlišení stejného jména, které korporace používala v různých obdobích své existence.

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Československo. Jméno části=Ministerstvo paliv a energetiky (1951-1953)

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Československo. Jméno části=Ministerstvo paliv a energetiky (1960-1963)

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Spolek olomouckých výtvarníků (1937-1946)

Datování u korporací (i u geografických míst) bude řešeno v rámci navazujícího projektu INTERPI důkladněji. Zatím platí pravidla zde uvedená.

Více kvalifikátorů

V případě nutnosti lze u jednoho korporativního záhlaví uvést i více než jeden kvalifikátor. Nejčastěji se objevuje kombinace obecného kvalifikátoru a kvalifikátoru místa (kvalifikátory různého druhu se oddělují dvojtečkou s oboustrannou mezerou, obecný kvalifikátor se uvádí před kvalifikátorem místa).

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Mission (hudební skupina : Spojené státy americké)

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Mission (hudební skupina : Velká Británie)

5.1.3 Jméno části

MARC21/Autority: 110\$b Podřízená složka

Základní, nepovinné, opakovatelné

Toto pole se používá:

- pro podřízené a související korporace zapisované v podřízeném vztahu – viz pravidlo 24.13 AACR2R,
- pro zápis státních/správních orgánů a organizací a státních činitelů – viz pravidlo 24.17-24.26 AACR2R, typicky pro městské části a správní úřady.
- pro akce zapisované v podřízeném vztahu ke korporaci (pro MA dosud nepoužitelné).

Jméno podřízené složky se uvádí v jazyce korporace.

Podřízená složka v poli Jméno části je od vstupního prvku v poli Jméno vždy oddělena tečkou zapsanou na konci pole Jméno.

Je-li úroveň podřízenosti více, použije se pole Jméno části vícekrát, v pořadí od hrubého členění k jemnějšímu. Jednotlivá pole Jméno části se rovněž oddělí tečkou zapsanou na konci předchozího pole.

Ke jménu podřízené složky lze, podle potřeby, připojit kvalifikátor, který se uvádí v českém jazyce do kulaté závorky (více viz Kvalifikátor u pole Jméno).

Příklady:

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Katolická církev. Jméno části=Biskupství brněnské

Záhlaví: Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Univerzita Karlova. Jméno části=Pedagogická fakulta.

Jméno části=Ústřední knihovna

Záhlaví: Forma jména=Jurisdikce Jméno=Tábor (Česko). Jméno části=Městský úřad

Současný okres zapisujeme:

Záhlaví: Forma jména=Jurisdikce Jméno=Benešov (Česko : okres). Jméno části=Okresní úřad

Historický okres zapisujeme:

Záhlaví: Forma jména=Jurisdikce Jméno=Litomyšl (Česko : okres). Jméno části=Okresní úřad (1918-1938)

5.2 Viz nebo Viz též?

Vzhledem k zavedeným a ne vždy dost logickým zvyklostem a pravidlům je při tvorbě autoritních záznamů je častým problémem správná forma zápisu vazeb mezi různými jmény téže korporace a vazeb na jiné korporace. Dotýká se to Záhlaví, odkazů Viz a odkazů Viz též. Cílem této kapitoly je navést ke správné volbě mezi nimi.

Pravidla a ilustrační příklady jsou zde úmyslně uvedeny zjednodušeně, slouží k pochopení hlavních zásad. Přesná pravidla a příklady jsou v kapitolách popisujících skupiny polí Viz a Viz též.

- Jeden záznam obvykle popisuje jednu korporaci.
- Jednu korporaci však někdy reprezentuje několik záznamů - obvykle při změnách jména.
- Každý záznam má jedno preferované jméno - Záhlaví, volí se současné jméno, při více jménech to, které používá sama korporace.
- Viz je určeno pro nepreferovaná jména, odkazují na Záhlaví téhož záznamu. (Českomoravská - Kolben - Daněk v záznamu ČKD, čte se Českomoravská - Kolben - Daněk viz ČKD; Cosmas v záznamu Kosmas, čte se Cosmas viz Kosmas),
- Viz též odkazuje na jiný záznam, obvykle na předchůdce či následníka (Tatra Smíchov odkazuje na předchůdce Ringhoffer-Tatra, a na následníka ČKD Tatra Smíchov, Vysoká škola uměleckoprůmyslová odkazuje na předchůdce Uměleckoprůmyslová škola, Skupina moravských výtvarníků odkazuje na předchůdce Spolek olomouckých výtvarníků).
Odkaz Viz též se používá i k odkazům mezi různými korporacemi s těsnou souvislostí - filiálky (pokud vazba není dána už uvedením nadřazené korporace v záhlaví její části), věcná souvislost (NSDAP a Hitler-Jugend).
Odkaz Viz též musí být vzájemný:
Záhlaví=Tatra Smíchov Viz též=Ringhoffer-Tatra (předchůdce);
Záhlaví=Ringhoffer-Tatra Viz též=Tatra Smíchov (následník).
- Každá forma jména, pod níž může někdo korporaci hledat, musí být v některé ze skupin Záhlaví nebo Viz nebo Viz též (a tím pádem v Záhlaví jiného záznamu).
- Totéž jméno nesmí být v záznamu současně uvedeno jako Viz i jako Viz též.
- Jméno uvedené ve Viz nesmí mít vlastní záznam, jméno uvedené ve Viz též musí mít vlastní záznam.
- Drobné změny ve způsobu psaní jména se uvádějí jako Viz.

5.3 Viz

MARC21/Autority: 410 Směrování odkazu viz - jméno korporace

Skupina polí, základní, nepovinná, opakovatelná

Skupina je po formální stránce shodná se Záhlavím, obsahuje tatáž pole:

- Forma jména (Přímé pořadí, Převrácené pořadí, Jurisdikce)
- Jméno
- Jazyk
- Jméno části

Slouží pro nepreferované formy jména uvedeného v Záhlaví, často pro ekvivalenty v jiných jazycích, zkratky, starší jména. Zda starší jméno psát jako Viz (410) nebo Viz též (510), o tom se píše v kapitole [Viz nebo Viz též](#).

Skupina se použije pro každý výraz, pod kterým může nějaká nezanedbatelná množina uživatelů entitu hledat. Není však žádoucí zahrnout databázi variantami vzniklými jen různými zvyklostmi při zápisu v různých institucích.

5.3.1 Forma jména

MARC21/Autority: 410i1 Forma jména

Základní, povinné, neopakovatelné

Platí vše jako u stejnojmenného pole v Záhlaví.

Příklady:

Záhlaví: **Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Centrum letecké záchranné služby** (preferované je jméno v přímém pořadí)

Viz: **Forma jména=Jurisdikce Jméno=Česko. Jméno části=Armáda. Jméno části=Centrum letecké záchranné služby**

(nepreferovaná je alternativa pod jménem jurisdikce)

Záhlaví: **Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví** (preferované je jméno v přímém pořadí)

Viz: **Forma jména=Přímé pořadí Jméno=CRPDZ**

(nepreferovaná je

zkratka v přímém pořadí)

Viz: **Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Centrum péče o duševní zdraví**

(další nepreferovaná alternativa v přímém pořadí)

Záhlaví: **Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Spolek olomouckých výtvarníků (1937-1946)** (preferované je jméno v přímém pořadí)

Viz: **Forma jména=Přímé pořadí Jméno=SOV (1937-1946)**

(nepreferovaná je zkratka v přímém pořadí)

Záhlaví: **Forma jména=Přímé pořadí Jméno=Uměleckoprůmyslová škola (Praha, Česko)** (preferované je jméno v přímém pořadí)

Viz: **Forma jména=Přímé pořadí Jméno=UMPRUM**

(nepreferovaná je zkratka v přímém pořadí)

5.3.2 Jméno

MARC21/Autority: 410\$a Směrování odkazu viz - jméno korporace

Základní, v rámci skupiny Viz povinné a neopakovatelné

Platí vše jako u stejnojmenného pole v Záhlaví.

5.3.3 Jazyk

MARC21/Autority: 410\$2 Jazyk katalogizace a záhlaví

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz neopakovatelné

Pole slouží ke specifikaci jazyka jména, pokud je jiný než jazyk jména v Záhlaví. Pro české varianty českých jmen tedy jazyk neuvádíme, stejně jako pro německé varianty německých jmen apod. Pole neuvádíme také když jinojazyčná forma je příliš obecná a dá se vztáhnout k více jazykům současně.

Jazyk se zapisuje třípísmenným kódem vycházejícím z angličtiny (cze, ger, lat, eng, ...). Úplný seznam kódů je na internetové adrese:

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_Priloha_Y.htm

Jazyk jména se obvykle v konkrétním SW vybírá z nabídky slovních ekvivalentů.

Poznámka: MARC požaduje v 400\$2 dva jazyky, jazyk katalogizace a jazyk jména. Jazyk katalogizace je v MA a NA vždy "cze".

5.3.4 Jméno části

MARC21/Autority: 410\$b Podřízená složka

Základní, nepovinné, opakovatelné

Platí vše jako u stejnojmenného pole v Záhlaví.

5.4 Viz též

MARC21/Autority: 510 Směrování odkazu viz též - jméno korporace

Skupina polí, základní, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Propojení na místo
- Vztah
- Poznámka
- Jen pro muzea

Odkaz Viz též slouží pro vazbu na související korporativní záznamy. Použije se nejčastěji pro vztahy:

- předchůdce – následník (včetně přejmenování, s výjimkou drobných gramatických úprav)
- nadřízený – podřízený
- věcná souvislost
- korporace – akce

Pro specifikaci vztahu je určeno pole Vztah (v jeho nabídce je předchůdce a následník), případně dále pole Poznámka (kam lze zapsat jakýkoliv jiný vztah).

Pro vysvětlení vzájemných vztahů mezi autoritním záhlavím a odkazy viz též, zejména u „českých“ korporací, se doporučuje použít poznámku v poli 665.

Zda starší jméno psát jako Viz (410) nebo Viz též (510), o tom se píše v kapitole [Viz nebo Viz též](#).

Pozor na chybné vytváření odkazů Viz též u podřízených a souvisejících korporací zapisovaných v podřízeném vztahu – např. podřízená oddělení, odbory, pobočky, komise, výbory, ..., viz kapitola [Jméno části](#). Je např. zcela zbytečné v autoritním záznamu pro korporaci „Komise pro lidové stavitelství AMG“ vytvářet odkaz Viz též „Asociace muzeí a galerií České republiky“, protože tato korporace je záhlaví zapsána (podle pravidel) v podřízeném vztahu „Asociace muzeí a galerií České republiky. Komise pro lidové stavitelství“.

Provázání musí být obousměrné. Zjednodušený příklad:

Masarykova univerzita: viz též (dřívější jméno) Univerzita Jana Evangelisty Purkyně

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně: viz též (novější jméno) Masarykova univerzita

Chcete-li tedy z A odkázat na B, musíte i do B vsadit odkaz na A. Pro konkrétní online editor je postup popsán v samostatném textu [Návod](#), protože například v editoru ARL na první pohled vůbec nejde korporativní záznamy editovat.

5.4.1 Propojení na korporaci

MARC21/Autority: 510\$7 nebo 510\$a + 510\$b

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

Pole slouží k provázání s jiným korporativním autoritním záznamem. Technické řešení závisí na konkrétním SW, k propojení může sloužit Id záznamu korporace, nebo jeho záhlaví, případně obojí.

Aplikace by měla umožnit vyhledání potřebného autoritního záznamu a převzetí propojovacích informací.

5.4.2 Vztah

MARC21/Autority: 510\$w Řídící podpole

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

Pole slouží pro specifikaci vztahu k uvedené korporaci. Seznam hodnot, které se používají v případě korporativních autorit NA ČR:

a = dřívější záhlaví

b = novější záhlaví

Pro ostatní případy lze použít ještě:

i = jiné, konkrétní text je pak nutno zapsat do pole Poznámka

V závislosti na konkrétním SW se vyplňuje buď přímo jedno písmenko, nebo vybírá z nabídky slovních ekvivalentů.

Poznámka: Úplná nabídka obsahuje 16 možností, smysl však mají jen uvedené tři.

5.4.3 Poznámka

MARC21/Autority: 510\$i Instrukční fráze

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

Smyslem tohoto podpole je volné rozšíření pevně daných možností v poli Vztah. Nevyhovuje-li žádný ze standardních textů, zapíšeme potřebný konkrétní text zde a do Vztah dáme hodnotu "i". Pole použijte zejména v nadstavbové variantě (Jen pro muzea) pro vyjádření specifického vztahu ke korporaci.

Příklad: Část členů spolku A po vnitřních neshodách vytvořila nový spolek B.

5.4.4 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinované

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkaz Viz též neopakovatelné

Pomocné pole sloužící k označení, že jde o nadstavbovou variantu Odkazu Viz též, že neodpovídá pravidlům pro NA, a že se tedy nepromítá do NA. Technická realizace závisí na konkrétním SW. Vždy však platí, že záznam v MA může existovat jen tehdy, pokud k němu existuje odpovídající záznam v NA. Příkladem vztahu Jen pro muzea je třeba podobné zaměření (Orel - Sokol, Škoda - Tatra).

5.5 Provenience

MARC21/Autority: 909\$a Kód provenience

Základní, nepovinné, neopakovatelné

Pole se vytváří pouze u „českých“ korporací (české korporace působící v ČR, ale rovněž české korporace, které působí v zahraničí). Zapisuje se do něj konstantně CZ.

V editoru Muzejních autorit k tomuto účelu slouží pole Česká provenience. Pole je u „českých“ korporací zaškrtnuto. Pro ostatní korporace se toto pole nezaškrťává.

Úprava od roku 2015 na základě pravidel RDA: Pole 909 provenience zaniká a je nahrazeno polem 370 \$c.

5.6 Poznámka

MARC21/Autority: 680\$i Veřejná všeobecná poznámka - Vysvětlující text

Základní, nepovinné, opakovatelné

Smyslem pole je předejít záměnám při podobných jménech. V poli Poznámka se uvádí stručná charakteristika korporace.

Po výše zmíněnou přechodnou dobu je tedy třeba odlišovat dva typy vyplnění pole Poznámka:

- Podle platných knihovnických pravidel pro pole 680\$i. Pole v záznamu zůstane.
- Zcela volný text doplňující dosud neobsluhovaná pole a napomáhající supervizorům v NK ČR k jednoznačnému dohledání korporace. Potom pole zlikvidují.

Typicky tedy v záznamu budou dva výskyty pole Poznámka, jeden podle pravidel, druhý volný. Nebude-li do té či oné varianty co napsat, tak bude výskyt jen jeden nebo žádný.

Poznámka: Na rozdíl od geo autorit není třeba sem psát údaje o podnětu k vytvoření záznamu. Když např. při zpracování hesla Novák Jan zakládáme záznam pro jeho rodiště Kotěhůlky a záznam umělecké skupiny Vidláci, tak do Poznámky ke Kotěhůlkám Nováka uvedeme, kdežto do Poznámky k Vidlákům ne, zejména když Novák byl jen jedním z mnoha příslušníků korporace Vidláci, zcela náhodným, nevyčívajícím nad ostatní.

Příklad:

Záhlaví: Jméno=Babylon Zoo (hudební skupina)

Poznámka: Anglická skupina založená v roce 1993. Dance pop, alternativní rock. (podle pravidel)

5.6.1 Varianta “podle pravidel”

Pole se používá v záznamu autoritního hesla k objasnění vztahu mezi Jménem a dalšími údaji záznamu, pro popsání rozsahu, pro informace o historickém vývoji Jména. Informace by měla mít tvar gramaticky správné věty (nebo několika vět) ukončené tečkou.

5.6.2 Varianta “volná”

Zcela volnou stručnou formou uveďte vše, co může ušetřit čas při dohledávání a identifikaci jména korporace v záhlaví záznamu, například:

- původní tvar zmínky (z toho lze usoudit, zda jméno je či není v nominativu),
- jména osob či korporací, od nichž požadavek na založení záznamu odvíjí,
- další souvislosti užitečné při pátrání pomocí internetových vyhledávačů,

Při schvalování záznamu v NA bude pole zlikvidováno a zmizí i ze záznamu v MA.

5.7 Komplexní poznámka

MARC21/Autority: 665\$a Odkaz na historii záhlaví

Základní, povinné, neopakovatelné

Vysvětluje vztah mezi záhlavím a odkazem Viz též.

5.8 Neveřejná poznámka

MARC21/Autority: 667\$a Neveřejná všeobecná poznámka
Základní/nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

V této poznámce se uvádějí informace o záhlaví, které jsou určeny především ostatním katalogizátorům (pokyny a doplňující informace různého druhu).

5.9 Odkaz na URL

MARC21/Autority: 856 Elektronické umístění a přístup
Skupina polí, základní/nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Slouží k uložení informací potřebných k lokalizaci a zpřístupnění elektronických zdrojů s relevantními dokumenty. Typicky jde o odkazy na oficiální www stránky škol, firem, spolků apod. Popis polí a pravidla pro jejich obsah platí přiměřeně podle kapitoly [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

5.9.1 Typ dokumentu

MARC21/Autority: 856\$3 Bližší určení dokumentu
Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkazy na URL neopakovatelné
Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

5.9.2 URL

MARC21/Autority: 856\$u Adresa elektronického zdroje
Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkazy na URL neopakovatelné
Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

5.9.3 Zástupný text

MARC21/Autority: 856\$y Text odkazu
Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkaz na URL neopakovatelné
Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

5.9.4 Poznámka

MARC21/Autority: 856\$z Poznámka pro uživatele
Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkazy na URL neopakovatelné
Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

5.9.5 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinované
Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkaz na URL neopakovatelné
Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

5.10 Zdroj

MARC21/Autority: 670 Zdroj nalezených informací
Skupina polí, základní, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje editovatelná pole:

- Stručná citace
- Co převzato

Tato skupina slouží k úspornému uvedení zdroje informací použitých v ostatních polích. Formálně je nepovinná, fakticky je však povinná, záznam bez uvedení zdroje nebude schválen. Pro zápis platí přiměřeně pravidla uvedená v kapitole [Zdroj k základu](#) v kapitole Záznam osoby.

5.10.1 Stručná citace

MARC21/Autority: 670\$a Zdroj citace
Základní, nepovinné, v rámci skupiny Zdroj neopakovatelné
Popis je v kapitole [Zdroj k základu](#) v kapitole Záznam osoby.

5.10.2 Co převzato

MARC21/Autority: 670\$b Nalezená informace

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Zdroj neopakovatelné

Popis je v kapitole [Zdroj k základu](#) v kapitole Záznam osoby.

5.11 Negativní zdroj

MARC21/Autority: 675\$a Citace zdroje (podpole 675 Zdroj prověřovaný s negativním výsledkem)

Základní, nepovinné, opakovatelné

Smyslem tohoto pole je ušetřit zbytečné nové prohledávání zdrojů, v nichž nic není.

Pro zahraniční korporace sem zapisujeme zdroj Library of Congress, pokud jsme tam k dané korporaci záznam nenašli.

Příklad:

Negativní zdroj: Citace zdroje=LC (Names), cit. 3. 2. 2014

Poznámka: Podle MARCu je pole 670 pro použitý plodný zdroj opakovatelné a v něm podpole 670\$a neopakovatelné, kdežto pole 675 pro negativní zdroj je neopakovatelné a jen podpole 675\$a v něm je opakovatelné.

V invertovaném tvaru se zapisují pouze geografické názvy, které nepředstavují vlastní geografická jména, např. **Itálie severní**.

6.1.1.3 Jména státních/správních celků

Podle AACR2R: 24.3E.

Používá se konvenční jméno státního/správního celku, není-li obecně používáno jeho jméno oficiální, např. **Německo** (ne ~~Spolková republika Německo~~), **Česko** (ne ~~Česká republika~~).

6.1.1.4 Změna jména

Podle ACR2R (23.3A), SCM H 708.

Při změně jména se založí nový autoritní záznam a oba záznamy se vzájemně propojí odkazy typu Viz též (551).

6.1.1.5 Doplněk (kvalifikátor)

Slouží pro identifikaci a zjednoznačení.

6.1.1.6 Obecný kvalifikátor

Jako obecný kvalifikátor se používají zejména tyto výrazy:

řeka, potok, přehradní nádrž, hora, pohoří – kvalifikátor se zapisuje po čárce, např. **Morava, řeka**.

oblast, horní tok, povodí – mezi jménem a kvalifikátorem se píše spojovník bez mezer, např. **Beroun-oblast**.

Jako nepreferovaná alternativa (Viz) se uvede **Berounsko**.

Národopisné oblasti se uvádějí v běžně používané podobě, např. **Prácheňsko**.

okres, naučná stezka, přírodní památka, chráněná oblast, zaniklá obec – obecný kvalifikátor se zapisuje spolu s geografickým v podobě (země : kvalifikátor), např. **Beroun (Česko : okres)**, **Boršov (Česko : zaniklá obec)**.

Pozor: U jmen měst a obcí se obecný kvalifikátor "město", "obec" neuvádí, vyskytne-li se jiná entita téhož jména, použije se vhodný obecný kvalifikátor jen u ní. Příklad: **Svratka a Svratka, řeka**.

6.1.1.7 Geografický kvalifikátor

Podle AACR2R: 23.4B1 SCM: H 810.

Bez kvalifikátoru se uvádí jen státy, např. **Francie**.

Ke jménu místa (lokality) jinému než název země, státu, se připojí název vyššího územního celku.

Konkrétní místa se kvalifikují jménem státu, ve kterém se lokalita nachází, např. **Praha (Česko)**, **Hesensko (Německo)**.

Jako doplněk se používá poslední (nejnovější) forma jména státu.

Výjimka: V odkazech Viz (nepreferovaných jménech, 451) lokalit nacházejících se na území Volyň, Banát, Halič lze kvůli lepší orientaci použít i historickou formu názvu oblasti. Příklad: **Komarov (Halič)**. Týká se jen těchto tří oblastí.

Lokality či útvary, které jsou součástí širší entity se kvalifikují nejen jménem státu, ale i jménem této entity, příklady:

Jméno=Břevnov (Praha, Česko)

Jméno=Barvířská ulice (Liberec, Česko)

Jméno=Budovatelů (Jablonec nad Nisou, Česko)

Jméno=Zelný trh (Brno, Česko)

Jméno=Habrmannovo náměstí (Pízeň, Česko)

Jméno=Na Pískách (Hostivice, Česko)

Jméno=Karlův most (Praha, Česko)

Jméno=Sněžka (Krkonoše, Česko a Polsko)

6.1.1.8 Specifické entity

podle AACR2R: 23.4C

Místa v Austrálii, Kanadě, Malajsii, Spojených státech amerických (USA), bývalé Jugoslávii a na území Velké Británie:

Jednotlivé státy se nekvalifikují jménem vyššího celku, např. jen **Anglie**, nikoli **Anglie (Velká Británie)**, **Kentucky** nikoli **Kentucky (Spojené státy americké)**.

Jména lokalit se nekvalifikují jménem nejvyššího jurisdikčního celku, nýbrž jménem spolkové země, členského státu federace, provincie, území, např. **San Francisco (Kalifornie)**.

Jména jednotlivých zemí, států, provincií v Austrálii, Kanadě a Spojených státech amerických atd. ve funkci doplňku se nezkracují, používá se plná forma jména, např. **Atlanta (Georgia)**, ne **Atlanta (Ga.)**.

I zde platí obecné pravidlo, že existuje-li česká forma jména země, státu, provincie, použije se, např. **Dublin (Irsko)**, **Londýn (Anglie)**.

6.1.1.9 Lokalita na území více států

Lokalita, útvar na území dvou států se kvalifikuje jmény obou států. Jména se uvádějí v abecedním pořadí v závorce a jsou propojeny spojkou "a", např. **Krkonoše (Česko a Polsko)**.

Výjimky:

Jména řek protékající územím dvou států - jako první se uvádí země, ve které řeka pramení, např. **Lužnice (Rakousko a Česko)**.

Útvar na území více států se nekvalifikuje, např. **Alpy**.

Oceány a moře se nekvalifikují.

Obecný kvalifikátor, který je nutný pro jednoznačnou identifikaci, se uvádí, např. **Morava, řeka**.

6.1.1.10 Rozlišení mezi dvěma stejnými místními jmény

U jmen, která nejsou jedinečná v rámci povinně uváděného geografického doplňku (obvykle státu), se jedinečnosti dosahuje takto:

Existuje-li běžně používaná rozlišovací fráze, použije se, např. **Staré Město pod Landštejnem (Česko)**.

Neexistuje-li taková fráze, uvede se před státem vhodný nadřazený správní celek.

Jde-li o část obce, uvádíme jen obec, např. **Světce (Bílina, Česko)**.

Jde-li o obec, uvádíme jen okresní město, např. **Bělá (Havlíčkův Brod, Česko)**. Nestačí-li k rozlišení ani okres, použijeme menší město.

Obec i okres uvádíme jen u těch částí obce, kde ani obec není jedinečná, např. **Studeňany (Radim, Jičín, Česko)**.

Jde-li o shodu jmen útvarů různého typu, platí (jak výše uvedeno) pravidlo:

U jmen měst a obcí se obecný kvalifikátor "město", "obec" neuvádí, vyskytne-li se jiná entita téhož jména, použije se vhodný obecný kvalifikátor jen u ní. Příklad: **Svratka a Svratka, řeka**.

Poznámka: V podobném smyslu slouží ve formátu MARC v NA i pole 950 Status/správní celek. Jako další nástroje k dosažení jednoznačnosti slouží pole 043 Kód geografické oblasti a 089 Mezinárodní desetinné třídění.

6.1.1.11 Místa zapisovaná jako korporace

Hrady, zámky, tvrze, panská sídla, pojmenované domy (mlýny, pily, samoty, vily), hřbitovy, nádraží, letiště, stadiony, koncentrační tábory a samozřejmě i hotely, nákupní centra, výstaviště, muzea, galerie, továrny, školy, nemocnice apod. nepatří mezi geografické autority, ale zapisují se jako korporace! Podrobnější seznam je na http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_vec_udaje2.htm

Vyskytne-li se potřeba použít některou z těchto entit jako geografické místo (místo narození/úmrť, obecně dějiště jakékoliv události, sídlo jiné korporace apod.), je nutno použít vhodné regulérní geografické záhlaví pokrývající dané místo. Originální označení je možno připojit odkazem Viz též korporace (510), a vysvětlit případně v poznámce.

Příklad (zapsaný schematicky):

Záznam korporace: Neukastel (hrad, proto korporace)

Záznam místa: Leinsweiler (obec, k níž hrad patří)

Záznam osoby: Slevogt Max **Viz též korporace:** Neukastel **Viz též místo:** Leinsweiler **Veřejná poznámka=Místo úmrť hrad Neukastel. Charakteristika=Německý malíř.** (U cizích osob se do Charakteristiky neuvádí data a místa narození a úmrť, proto je použita Veřejná poznámka.)

Jiný příklad:

Záznam korporace: Železný Hamr (sídlo, proto korporace)

Záznam místa: Třemošná (obec, u níž Železný Hamr leží)

Záznam osoby: Brožík Václav **Viz též korporace:** Železný Hamr **Viz též místo:** Třemošná

Charakteristika=Narozen ... v Železném Hamru u Třemošné

6.2 Viz nebo Viz též?

Pro odkazy mezi souvisejícími geografickými jmény je nutno v zájmu jednotnosti cítit zavedená pravidla a zvyklosti. Jde o to, zda dané jméno umístit do Záhlaví záznamu, nebo do odkazu Viz, nebo do odkazu Viz též. Jinak řečeno, zda jméno prohlásit za preferované či nepreferované, případně zda pro ně zřídit jiný záznam. Cílem této kapitoly je navést ke správné volbě.

Pravidla a ilustrační příklady jsou zde úmyslně uvedeny zjednodušeně, slouží k pochopení hlavních zásad. Přesná pravidla a příklady jsou v kapitolách popisujících jednotlivé skupiny polí.

- Jedno místo je obvykle popsáno jedním záznamem.
- Každý záznam má jedno preferované jméno - Záhlaví, při více jménech se volí to nejužívanější.
- Viz je určeno pro nepreferovaná jména, odkazují na Záhlaví téhož záznamu. Patří sem zejména starší a jinojazyčná jména (Brünn v záznamu Brno, čte se Brünn viz Brno; podobně Ceylon viz Cejlon)

- Viz též odkazuje na jiný záznam,
 - na jiné platné jméno téhož místa (Cejlón viz též Srí Lanka;)
 - na jméno nadřazeného místa/oblasti (Hlubočepy viz též Praha 5)
 - na jméno podřazeného místa (Hlubočepy viz též Barrandov)
 Odkaz Viz též musí být vzájemný (první záznam: Záhloví=Hlubočepy Viz též (podřazený) = Barrandov; druhý záznam: Záhloví=Barrandov Viz též (nadřazený) = Hlubočepy; podobně Hlubočepy <=> Praha 5)
 - Každá forma jména, pod níž může někdo místo hledat, musí být v některé ze skupin Záhloví nebo Viz nebo Viz též (a tím pádem v Záhloví jiného záznamu).
 - Totéž jméno nesmí být v záznamu současně uvedeno jako Viz i jako Viz též.
- Podrobnější rozbor frekventovaných kategorií odkazů Viz a Viz též je výše v kapitolách Viz a Viz též.

6.3 Viz

MARC21/Autority: 451 Směrování odkazu viz - geografické jméno
Skupina polí, základní, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje jediné editovatelné pole Jméno, formálně je obdobou pole Jméno v Záhloví. Slouží pro nepreferované formy jména uvedeného v Záhloví, často pro ekvivalenty v jiných jazycích, zkratky, starší jména. Zda starší jméno psát jako Viz (451) nebo Viz též (551), o tom se píše v kapitole [Viz nebo Viz též](#).

Skupina se použije pro každý výraz, pod kterým může nějaká nezanedbatelná množina uživatelů entitu hledat. Není však žádoucí zahltit databázi variantami vzniklými jen různými zvyklostmi při zápisu v různých institucích.

6.3.1 Jméno

MARC21/Autority: 451\$a Směrování odkazu viz - geografické jméno
Základní, v rámci skupiny Viz povinné a neopakovatelné

Příklady:

Záhloví: Jméno=Břevnov (Praha, Česko) Viz: Jméno=Praha-Břevnov (Česko)

Záhloví: Jméno=Sokolov (Česko) Viz: Jméno=Falknov nad Ohří (Česko) Viz: Jméno=Falkenau (Česko)

Viz: Jméno=Falkenau an der Eger (Česko)

Záhloví: Jméno=Štítý (Česko) Viz: Jméno=Šilperk (Česko) Viz: Jméno=Žalkov (Česko) Viz: Jméno=Schildberg (Česko)

6.4 Viz též

MARC21/Autority: 551 Směrování odkazu viz též - geografické jméno
Skupina polí, základní, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje tato editovatelná pole:

- Propojení na místo
- Vztah
- Poznámka
- Jen pro muzea

Odkaz Viz též slouží pro vazbu na související geografické entity, zejména na podřazené a nadřazené. Při změně jména se využije pro vazbu mezi oběma jmény. Jde-li jen o drobnou změnu v pravopisu, je vhodnější využít pole Viz. Podrobněji se k tomu píše v kapitole [Viz nebo Viz též](#).

Používá se pro vazby mezi chráněnými či národopisnými oblastmi, obcemi, vrchy, toky, naučnými stezkami apod.

Hierarchická nadřazenost/podřazenost se zaznamenává do pole Vztah, kdežto časová následnost se jen komentuje v poli Poznámka.

Jde o vztah dvou (nebo více) samostatných autoritních záznamů. Odkaz musí být vzájemný, schematicky takto:

A viz též B

B viz též A

Chcete-li tedy z A odkázat na B, musíte i do B vsadit odkaz na A. Pro konkrétní online editor je postup popsán v samostatném textu [Návod](#), protože například v editoru ARL na první pohled vůbec nejde korporativní záznamy editovat.

Příklady:

První záznam: **Záhlaví: Jméno=**Srí Lanka **Viz též: Propojení na místo=**<Cejlon> **Vztah=**dřívější záhlaví
Druhý záznam: **Záhlaví: Jméno=**Cejlon **Viz též: Propojení na místo=**<Srí Lanka> **Vztah=**novější záhlaví
(Rovnoprávná jména bez vztahu podřazenosti)

Záhlaví: Jméno=Břevnov (Praha, Česko)

Viz též: Propojení na místo=<Praha 5 (Česko)> **Vztah=**širší termín

Viz též: Propojení na místo=<Praha 6 (Česko)> **Vztah=**širší termín

Viz též: Propojení na místo=<Strahov (Praha, Česko)> **Vztah=**užší termín

(Ke každému odkazu Viz též musí existovat příslušný „cílový“ záznam s odkazem zpět.)

6.4.1 Propojení na místo

MARC21/Autority: 551\$7 nebo 551\$a

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

Pole slouží k provázání s jiným geografickým autoritním záznamem. Technické řešení závisí na konkrétním SW, k propojení může sloužit Id záznamu místa, nebo jeho záhlaví, případně obojí.

Aplikace by měla umožnit vyhledání potřebného autoritního záznamu a převzetí propojovacích informací.

6.4.2 Vztah

MARC21/Autority: 551\$w Řídící podpole

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

Seznam hodnot tohoto podpole, které se používají v případě geografických autorit NA ČR:

a = dřívější záhlaví

b = novější záhlaví

d = akronym

g = širší termín

h = užší termín

i = jiné, konkrétní text je pak nutno zapsat do pole Poznámka

V závislosti na konkrétním SW se vyplňuje buď přímo jedno písmenko, nebo vybírá z nabídky slovních ekvivalentů.

6.4.3 Poznámka

MARC21/Autority: 551\$i Instrukční fráze

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Viz též neopakovatelné

Pole použijte jen v nadstavbové variantě (Jen pro muzea) pro vyjádření specifického vztahu k uvedenému místu. Forma textu není předepsána.

6.4.4 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinované

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkaz na URL neopakovatelné

Pomocné pole sloužící k označení, že jde o nadstavbovou variantu Odkazu Viz též, že neodpovídá pravidlům pro NA, a že se tedy nepromítá do NA. V praxi pilotního provozu MA by se takové případy vyskytnout neměly, vše by mělo odpovídat pravidlům NA. Tato problematika bude řešena v rámci navazujícího projektu INTERPI.

6.5 Poznámky

MARC21/Autority: 680 Veřejná všeobecná poznámka

Skupina polí, základní, nepovinná, neopakovatelná

Skupina je jen formální, obsahuje jediné editovatelné opakovatelné pole Poznámka.

Je třeba odlišovat dva typy vyplnění pole Poznámka:

- Podle platných knihovnických pravidel pro pole 680\$i. Pole v záznamu zůstane.
- Zcela volný text suplující dosud neobsluhovaná pole a napomáhající supervizorům v NK ČR k jednoznačnému dohledání lokality. Potom pole zlikvidují.

Typicky tedy v záznamu budou dva výskyty pole Poznámka, první podle pravidel, druhý volný. Nebude-li do té či oné varianty co napsat, tak bude výskyt jen jeden nebo žádný.

6.5.1 Poznámka

MARC21/Autority: 680\$*i* Vysvětlující text
Základní, nepovinné, opakovatelné

6.5.1.1 Varianta “podle pravidel”

Pole se používá v záznamu autoritního hesla k objasnění vztahu mezi Jménem a dalšími údaji záznamu, pro popsání rozsahu, pro informace o historickém vývoji Jména. Obvyklé formulace jsou:

Obec... v okrese...

Část obce... v okrese ...

Město ve spolkové zemi ...

Město ve stejnojmenné ...

Historické území ...

Používá se pro ...

Zahrnuje obce ...

Vždy je snahou uvádět všechna jména v prvním pádě, aby se snadno dala vyhledat.

Příklady:

Záhlaví: **Jméno**=Prácheňsko (Česko)

Poznámka=Historická a národopisná oblast v povodí řeky Otava (jižní Čechy).

Záhlaví: **Jméno**=Podkrkonoší (Česko)

Poznámka=Národopisná oblast (severní Čechy), lze vymezit oblastí mezi městy Semily, Jičín, Dvůr Králové a Úpice.

Záhlaví: **Jméno**=Chřiby (Česko)

Poznámka=Pohoří.

Záhlaví: **Jméno**=Queensland

Poznámka=Stát na severovýchodě Austrálie.

6.5.1.2 Varianta “volná”

Zcela volnou stručnou formou uveďte vše, co může ušetřit čas při dohledávání a identifikaci geografického jména v záhlaví záznamu, například:

- původní tvar zmínky (z toho lze usoudit, zda jméno je či není v nominativu),
- jména osob či korporací, od nichž požadavek na založení záznamu odvíjíte,
- další souvislosti užitečné při pátrání pomocí internetových vyhledávačů,
- zeměpisné souřadnice.

6.6 Odkaz na URL

MARC21/Autority: 856 Elektronické umístění a přístup
Skupina polí, základní/nadstavbová, nepovinná, opakovatelná

Slouží k uložení informací potřebných k lokalizaci a zpřístupnění elektronických zdrojů s relevantními dokumenty. Typicky jde o odkazy na oficiální www stránky škol, firem, spolků apod. Popis polí a pravidla pro jejich obsah platí přiměřeně podle kapitoly [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

6.6.1 Typ dokumentu

MARC21/Autority: 856\$3 Bližší určení dokumentu

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkazy na URL neopakovatelné

Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

6.6.2 URL

MARC21/Autority: 856\$u Adresa elektronického zdroje

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkazy na URL neopakovatelné

Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

6.6.3 Zástupný text

MARC21/Autority: 856\$ y Text odkazu

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkaz na URL neopakovatelné

Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

6.6.4 Poznámka

MARC21/Autority: 856\$z Poznámka pro uživatele

Základní/nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkazy na URL neopakovatelné

Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

6.6.5 Jen pro muzea

MARC21/Autority: nedefinované

Nadstavbové, nepovinné, v rámci skupiny Odkaz na URL neopakovatelné

Popis je v kapitole [Odkaz na URL](#) v kapitole Záznam osoby.

6.7 Zdroj

MARC21/Autority: 670 Zdroj nalezených informací

Skupina polí, základní, nepovinná, opakovatelná

Skupina obsahuje editovatelná pole:

- Stručná citace
- Co převzato

Tato skupina slouží k úspornému uvedení zdroje informací použitých v ostatních polích. Formálně je nepovinná, fakticky je však povinná, záznam bez uvedení zdroje nebude schválen. Pro zápis platí přiměřeně pravidla uvedená v kapitole [Zdroj k základu](#) v kapitole Záznam osoby.

6.7.1 Stručná citace

MARC21/Autority: 670\$a Zdroj citace

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Zdroj neopakovatelné

Popis je v kapitole [Zdroj k základu](#) v kapitole Záznam osoby.

6.7.2 Co převzato

MARC21/Autority: 670\$b Nalezená informace

Základní, nepovinné, v rámci skupiny Zdroj neopakovatelné

Popis je v kapitole [Zdroj k základu](#) v kapitole Záznam osoby.

7. Záznam termínu

Podle terminologie NA záznam pro věcné téma, je základním prvkem v souboru tematických autorit.

Patří sem termíny označující abstraktní entity (vlast, láska, radost), vědní a umělecké obory (matematika, malířství), objekty (hrady, domy, poldry), i různé specifické entity atd. Při tvorbě personálních autoritních záznamů využíváme profese, styly, obory, ...

V počátečních fázích pilotního provozu MA byla do NA doplněno asi 200 nových potřebných termínů.

Převážně šlo o umělecké profese. V podstatě tím byla saturována potřeba muzeí a galerií se zaměřením na výtvarné umění. Vzhledem k očekávanému malému množství dalších požadavků na nové záznamy je jejich zakládání ponecháno zatím v kompetenci Národní knihovny. Požadavky je nutno posílat prostřednictvím muzejního supervizora v podobě předepsané tabulky ve formátu DOC (MS Word) do Národní knihovny, Oddělení národních věcných autorit a věcného zpracování (adresa je [v příloze](#)).

Tabulka obsahuje sedm sloupců (polí), s poli v tematických záznamech NA korespondují jen velmi volně.

Záhlaví

Navrhovaná preferovaná podoba termínu. Např. „grafici“ nebo „africké sochařství“.

MDT

Kód podle mezinárodního desetinného třídění, doplní NK.

Odkaz

Variantsní podoby termínu. Nemusí být žádná, může však být i více než jedna.

BT-NT-RT

Související termíny (pojmy) s označením vztahu:

BT=Broader Term= nadřazený termín/pojem, měl by být uveden vždy alespoň jeden

NT=Narrower Term=podřazený termín/pojem

RT=Related Term=asociovaný termín/pojem

Anglicky

Anglický ekvivalent záhlaví, doplní NK.

Poznámka

Komentář, vysvětlivky, zdroj informací apod.

Autor/titul

Knihovníci zde uvádějí titul knihy, při jejímž popisu nový termín potřebují

Schválení záznamu může trvat od několika hodin až po několik dnů či týdnů v komplikovaných případech.

Nový záznam se po schválení dostane automatickou aktualizací do databáze MA a teprve pak jej lze použít.

8. Záznam zdroje

Rozlišujeme dvě základní kategorie zdrojů informací pro autoritní záznamy:

- publikace (klasické i elektronické)
- prameny (archivní a muzejní sbírky a jejich dokumentace, náhrobky, osobní výpovědi a pod.)

Publikace jsou reprezentovány záznamy v Katalogu zdrojů, prameny jsou reprezentovány autoritními záznamy korporací, osob nebo míst v MA.

Tato kapitola se týká jen první kategorie, publikací. Záznamy o všech zdrojích tohoto typu, na jejichž základě byly zapsány údaje do nadstavbových polí autoritních záznamů, se ukládají do Katalogu zdrojů. Katalog byl zřízen proto, aby nebylo nutno v autoritních záznamech opakovaně popisovat tentýž zdroj a aby bylo možno strojově generovat citace podle normy ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 (případně podle modifikovaného předpisu), které lze následně používat v dalších publikacích.

Záznamy do Katalogu zdrojů lze přidávat dvěma cestami:

1. stažením z katalogů knihoven, zatím se počítá s těmito:

Katalog Národní knihovny

Článeková databáze z českých novin, časopisů a sborníků

Souborný katalog ČR

2. ručním zápisem, je určen zejména pro zdroje, které nejsou v knihovnách (prameny, osobní výpovědi, muzejní dokumentace, elektronické zdroje apod.), lze však zapsat všechny typy dokumentů (monografie, články, ...). Pravidla pro zápis jsou v této kapitole.

Stažením záznamu z katalogu NK se do katalogu zdrojů převezme kompletní bibliografický záznam tak, jak je uložen v NK, tj. převezmou se i ta pole, která pro citace potřebná nejsou. Obsah některých polí z tohoto bibliografického záznamu může být v odlišném tvaru než jej vyžaduje norma pro citace. Generátor citací proto nemůže dokonalý soulad s normou zaručit. Vytvořenou citaci je nutno považovat za polotovár, který je nutno zkontrolovat a doplnit.

Při ručním zápisu do katalogu zdrojů je samozřejmě žádoucí dodržovat normu pro citace od počátku tak, jak je popsáno v dalším textu této kapitoly. I v tom případě je však užitečné vygenerovanou citaci ještě zkontrolovat.

8.1 Vysvětlivky k zápisu zdrojů

Některá pole jsou normou stanovena jako povinná. Povinnost se chápe s ohledem na výskyt údaje ve zdroji. Takže pokud se údaj ve zdroji nevyskytuje, pole zůstane prázdné.

V dalším textu se předpokládá, že elektronické zdroje jsou zdroje dostupné na internetu. Tomu jsou přizpůsobena pole záznamu i generovaná citace. V případě, že se jedná o jiný elektronický zdroj (např. CD), bude nutno vygenerovanou citaci podle potřeby upravit.

Pro ruční zápis se rozlišuje asi 10 typů zdrojů, záleží na konkrétním SW, jak řeší rozdíly, které jsou mezi některými typy jen velmi drobné. Zde je uveden seznam typů spolu s kritérii pro volbu vhodného z nich a s výčtem dostupných datových polí u každého z nich. Uvedena jsou pouze pole ručně editovatelná. Záznam obsahuje i další pole, ta se však plní jen při „strojovém“ přebírání bibliografických záznamů z katalogů knihoven a při generování citací se nepoužívají.

Pro zápis autora či autorů dokumentů (tzv. primární odpovědnost) slouží dvě pole, prvního autora píšeme do neopakovatelného pole Autor, případného druhého a další do opakovatelného pole Další autoři. Ve vygenerované citaci se objeví celkem nanejvýš tři autoři, je-li jich uvedeno více, dosadí generátor citací místo čtvrtého a dalších „et al.“ Pole Autor i Další autoři se přednostně vyplňují vyhledáním jména osoby v personálních autoritách. Pokud však potřebný záznam neexistuje, není nutno jej zakládat a jméno lze zapsat ručně ve tvaru příjmení, čárka, mezera, křestní jméno. Je-li publikace dílem korporace, zapisuje se do pole Instituce. Pole Autor se ponechá prázdné.

Primární odpovědnost (pole Autor a Další autoři) je nutno odlišovat od podřízené odpovědnosti (pole Podřízená odpovědnost), kam patří autoři, kteří k vzniku publikace přispěli zprostředkovaně, nepřímo, např. jako editor/vydavatel, překladatel, autor scénáře, ilustrátor apod.

Norma nestanovuje povinný oddělovač pro tvorbu citací, při zápisu jednotlivých polí zdroje doporučujeme ctít knihovnické zvyklosti. Oddělovací tečku za každým prvkem citace podle normy dosadí generátor citací, do datových polí ji proto nepíšeme. Oddělovací znaky za částmi prvků (např. dvojtečku mezi názvem a

podnázvem) je nutno ručně zapsat na konec první části, v popisu je to vždy jasně řečeno. V případě internetových zdrojů doplní generátor URL adresu ostrými závorkami, výraz „online“ a datum citování hranatými závorkami.

Generátor citací přebírá údaje ze dvou míst. Pro popis celého zdroje bere údaje ze záznamu v katalogu citací a doplní konkrétní údaje o lokaci a datu citování z aktuálního záznamu autority. Jako lokace se obvykle zapisují čísla stránek, ale v případě části monografie i číselné a/nebo slovní označení části. Datum citování zapište ve tvaru rrrrmmdd.

8.2 Monografie

Podle normy “Monografické publikace”. Odlíšujícím znakem od seriálové publikace je konečný počet (existujících nebo očekávaných) svazků. Patří sem tedy i klasické encyklopedie a slovníky.

Kniha vydaná jen na CD apod. patří do kategorie Elektronické monografie.

Část monografie je v normě ISO 690 popsána jako samostatná kategorie. V katalogu zdrojů to řešíme zápisem monografie podle této kapitoly a specifikací části v poli Lokace na autoritním záznamu, viz příklad f).

Struktura záznamu monografické publikace:

8.2.1 Autor

MARC21/Bibliografické záznamy: 100\$a Hlavní záhlaví - osobní jméno

Jméno prvního autora publikace, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#). Povinný údaj.

8.2.2 Další autoři

MARC21/Bibliografické záznamy: 700\$a Vedlejší záhlaví – osobní jméno

Další autoři publikace v pořadí, jak je uvedeno ve zdroji. Každý autor je uveden samostatně. Zapište je stejným způsobem jako prvního autora, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#).

8.2.3 Instituce

MARC21/Bibliografické záznamy: 110\$a Hlavní záhlaví - osobní jméno

Název instituce, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#). Povinný údaj.

8.2.4 Podřízená odpovědnost

MARC21/Bibliografické záznamy: ?245\$c údaj o odpovědnosti

Autoři, kteří k vzniku publikace přispěli zprostředkovaně, nepřímo, např. jako editor/vydavatel, překladatel, autor scénáře, ilustrátor apod. Zapište v pořadí a ve tvaru podle zdroje.

8.2.5 Název

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$a název

Název publikace, povinný údaj. Pokud má publikace i podnázev, za názvem zapište oddělovací znak, obvykle mezeru a dvojtečku.

8.2.6 Podnázev

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$b další údaje o názvu

Podnázev publikace.

8.2.7 Vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 250\$a označení vydání

Pořadové číslo vydání plus tečka, mezera, „vyd“ a tečka. Povinný údaj.

8.2.8 Místo vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 260\$a místo vydání

Místo vydání publikace. Pokud bude uveden i vydavatel, za místem zapište oddělovací znak, obvykle mezeru a dvojtečku.

8.2.9 Vydavatel

MARC21/Bibliografické záznamy: 260\$b jméno nakladatele

Název instituce, která publikaci vydala. Pokud je uveden rok vydání publikace, za názvem vydavatele zapište oddělovací znak, obvykle čárku.

8.2.10 Rok vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 260\$c datum vydání

Rok vydání publikace, povinný údaj.

8.2.11 Rozsah

MARC21/Bibliografické záznamy: 300\$a rozsah

Počet stran publikace. Zapište počet číslem, mezeru, „s“ a tečku.

8.2.12 Edice

MARC21/Bibliografické záznamy: 490\$a údaj o edici

Edice, v níž publikace vyšla.

8.2.13 Poznámky

MARC21/Bibliografické záznamy: 500\$a poznámka

Poznámky k publikaci. Zapište pouze poznámky, které chcete uvést v citaci.

8.2.14 ISBN

MARC21/Bibliografické záznamy: 020\$a ISBN

ISBN publikace, povinný údaj.

Doporučení: Z aktuálního autoritního záznamu se do citace přidává pole Lokace, uveďte v něm stranu či rozsah stran kde byla informace nalezena; pokud se cituje část knihy, tak do pole Lokace uveďte číslo/název kapitoly resp. název citované části. Datum citování se nevyplňuje.

Příklady:

a) kniha jednoho autora

Autor=Klimešová, Hana **Název**=Josef Portman, knihtiskař litomyšlský **Vydání**=1. vyd. **Místo vydání**=Litomyšl : **Vydavatel**=Regionální muzeum v Litomyšli, **Rok vydání**=2008 **Rozsah**=119 s. **ISBN**=978-80-254-1161-2

Vygenerovaná citace=KLIMEŠOVÁ, Hana. *Josef Portman, knihtiskař litomyšlský*. 1. vyd. Litomyšl: Regionální muzeum v Litomyšli, 2008. 119 s. ISBN 978-80-254-1161-2.

b) kolektivní monografie

Název=Antonín Václavík (1891-1959) a evropská etnologie: **Podnázev**=kontexty doby a díla **Vydání**=1. vyd. **Místo vydání**=Brno : **Vydavatel**=Masarykova univerzita, **Rok vydání**=2010 **Rozsah**=219 s. **Edice**=Etnologické studie **ISBN**=978-80-210-5364-9

Vygenerovaná citace=Antonín Václavík (1891-1959) a evropská etnologie: kontexty doby a díla. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 219 s. Etnologické studie. ISBN 978-80-210-5364-9.

c) slovník

Název=Slovník osobností kulturního a společenského života Valašska 2000 **Vydání**=1. vyd. **Místo vydání**=Valašské Meziříčí : **Vydavatel**=Občanské sdružení Valašské Athény, **Rok vydání**=2000 **Rozsah**=198 s. **ISBN**=80-238-5704-5

Vygenerovaná citace=Slovník osobností kulturního a společenského života Valašska 2000. 1. vyd. Valašské Meziříčí : Občanské sdružení Valašské Athény, 2000. 198 s. ISBN 80-238-5704-5.

d) katalog výstavy

Název=Vladimír Brehovszký - Jan Hánna : **Podnázev**=malířská a sochařská tvorba **Podřízená odpovědnost**=Text: Jiří M. Boháč; fot.: Helena Machálková **Místo vydání**=Praha : **Vydavatel**=Středočeská galerie, **Rok vydání**=1975 **Rozsah**=38 s. **Poznámka**=Katalog výstavy, Praha, červenec-srpen 1975

Vygenerovaná citace=Vladimír Brehovszký - Jan Hánna : *malířská a sochařská tvorba*. Text: Jiří M. Boháč; fot.: Helena Machálková. Praha : Středočeská galerie, 1975. 38 s. Katalog výstavy, Praha, červenec-srpen 1975.

e) almanach

Autor=Langer, Václav **Název**=Almanach příslušníků československého zahraničního vojska 1939-1945 z území bývalého okresu Nový Jičín **Místo vydání**=Nový Jičín : **Vydavatel**=Okresní výbor Českého svazu bojovníků za svobodu, **Rok vydání**=2005 **Rozsah**=201 s. **ISBN**=80-254-0580-X

Vygenerovaná citace=LANGER, Václav. *Almanach příslušníků československého zahraničního vojska 1939-1945 z území bývalého okresu Nový Jičín*. Nový Jičín : Okresní výbor Českého svazu bojovníků za svobodu, 2005. 201 s. ISBN 80-254-0580-X.

f) Kapitola v knize

Do katalogu zdrojů zapište knihu, jejíž součást chcete citovat:

Autor=Blecha, Jaroslav **Název**=Rodinná loutková divadélka: **Podnázev**=skromné stánky múz **Vydání**=1. vyd. **Místo vydání**=Brno : **Vydavatel**=Moravské zemské muzeum, **Rok vydání**=2009 **Rozsah**=142 s. **ISBN**=978-80-7028-353-0

Název kapitoly nebo její číslo, případně rozsah stran zapište na autoritním záznamu do pole Lokace.

Lokace=Významné loutkářské firmy a nakladatelství

Vygenerovaná citace=BLECHA, Jaroslav. *Rodinná loutková divadélka: skromné stránky múz.* 1. vyd. Brno : Moravské zemské muzeum, 2009. 142 s. 978-80-7028-353-0. Významné loutkářské firmy a nakladatelství.

8.3 Příspěvek v monografii

Definice: nezávislý text, který tvoří část (monografické) publikace.

Odlišujícím znakem od části monografie je nezávislost na ostatních příspěvcích v publikaci. Každý příspěvek má uvedeného autora.

Podle normy začíná citace autorem a názvem příspěvku, až potom jsou údaje o celku.

Struktura záznamu příspěvku v monografii:

8.3.1 Autor

MARC21/Bibliografické záznamy: 100\$a Hlavní záhlaví - osobní jméno

Jméno prvního autora příspěvku, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#). Povinný údaj.

8.3.2 Další autoři

MARC21/Bibliografické záznamy: 700\$a Vedlejší záhlaví – osobní jméno

Další autoři příspěvku v pořadí, jak je uvedeno ve zdroji. Každý autor je uveden samostatně. Zapište je stejným způsobem jako prvního autora, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#).

8.3.3 Název

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$a název

Název příspěvku včetně podnázvu, povinný údaj.

8.3.4 Autor zdrojového dokumentu

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$a Autor celku

Autor monografie, v níž je příspěvek uveden. Zapište ve tvaru „Příjmení, Jméno“.

8.3.5 Název zdrojového dokumentu

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$t Název zdrojového dokumentu

Název monografie, v níž je příspěvek uveden.

8.3.6 Vydání zdrojového dokumentu

MARC21/Bibliografické záznamy: 250\$a označení vydání

Pořadové číslo vydání monografie, v níž je příspěvek uveden. Zapište ve tvaru: pořadové číslo vydání, tečka, mezer, „vyd“ a tečka. Povinný údaj.

8.3.7 Údaje o vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$d Údaje o vydání

Údaje o vydání monografie, v níž je příspěvek uveden. Sdružuje v jednom poli údaje odpovídající třem polím (Místo vydání, Vydavatel, Rok vydání). Zapište ve tvaru: místo vydání, mezer, dvojtečka, mezer, vydavatel, čárka, mezer, rok vydání.

8.3.8 Lokalizace ve zdrojovém dokumentu

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$g Lokalizace ve zdrojovém dokumentu

Lokalizace ve zdrojovém dokumentu, povinný údaj. Zapište ve tvaru: svazek, čárka, mezer, „s“, tečka a strany.

Doporučení: Z aktuálního autoritního záznamu se do citace přidává pole Lokace, uveďte v něm stranu či rozsah stran kde byla informace nalezena. Datum citování se nevyplňuje.

Příklad:

Autor=Zahrádka, Jiří **Název**=Hudební život na Moravě v 19. a 20. století **Název celku**=Poklady Moravy **Vydání celku**=1.vyd. **Údaje o vydání**=Brno: Moravské zemské muzeum, 2010 **Lokalizace**=s. 259–267 **Vygenerovaná citace**=ZÁHRÁDKA, Jiří. Hudební život na Moravě v 19. a 20. století. In *Poklady Moravy*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2010. s. 259-267.

8.4 Článek

Definice: “dokument odborné, publicistické nebo literární povahy, obsahově a formálně relativně uzavřený, publikovaný v novinách, časopise, sborníku nebo v jiné publikaci”.

Stručně: relativně uzavřený dokument v seriálové publikaci. Rozhodujícím znakem pro seriál (časopis, noviny apod.) je záměr stálého pokračování.

Je-li počet dílů (již vydaných či plánovaných) konečný, předem daný, jde o monografii a v ní o části (související) nebo příspěvky (nesouvisející).
Podle normy začíná citace autorem a názvem článku, až potom jsou údaje o seriálu a na závěr je lokalizace článku v rámci seriálu.

Struktura záznamu článku v seriálové publikaci:

8.4.1 Autor

MARC21/Bibliografické záznamy: 100\$a Hlavní záhlaví - osobní jméno
Jméno prvního autora článku, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#). Povinný údaj.

8.4.2 Další autoři

MARC21/Bibliografické záznamy: 700\$a Vedlejší záhlaví – osobní jméno
Další autoři článku v pořadí, jak je uvedeno ve zdroji. Každý autor je uveden samostatně. Zapište je stejným způsobem jako prvního autora, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#).

8.4.3 Název

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$a název
Název článku, povinný údaj.

8.4.4 Podřízená odpovědnost

MARC21/Bibliografické záznamy: ?245\$c údaj o odpovědnosti
Autoři, kteří k vzniku publikace přispěli zprostředkovaně, nepřímo, např. jako editor/vydavatel, překladatel, autor scénáře, ilustrátor apod. Zapište v pořadí a ve tvaru podle zdroje.

8.4.5 Název seriálové publikace

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$t Název zdrojového dokumentu
Název seriálové publikace, povinný údaj. Pokud má seriálová publikace i podnázev, lze jej oddělit od názvu oddělovačem, obvykle mezera, dvojtečka a mezera.

8.4.6 Lokalizace ve zdrojovém dokumentu

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$g Lokalizace ve zdrojovém dokumentu
Umístění článku v seriálové publikaci, povinný údaj. Zapište ve tvaru: rok (nebo datum), čárka, mezera, ročník nebo svazek, čárka, mezera, číslo seriálové publikace, čárka mezera, lokace části („s“ tečka, mezera a strany).

Doporučení: Z aktuálního autoritního záznamu se do citace přidává pole Lokace, uveďte v něm stranu či rozsah stran kde byla informace nalezena. Datum citování se nevyplňuje.

Příklady:

a) článek v novinách

Autor=Muška, Pavol **Název**=Ešte raz za Ferom Kráľom **Název celku**=Žilinský večerník
Lokalizace=20090113, roč. XVIII, č. 3, s. 9

Vygenerovaná citace=MUŠKA, Pavol. Ešte raz za Ferom Kráľom. *Žilinský večerník*, 20090113, roč. XVIII, č. 3, s. 9.

b) článek v časopise

Autor=Břečka, Jan **Název**=Otto Wagner – voják s duší rebela **Název celku**=Historie a vojenství **ISSN**=ISSN 0018-2583 **Lokalizace**=2010, roč. LIX, č. 1, s. 56-68

Vygenerovaná citace=BŘEČKA, Jan. Otto Wagner – voják s duší rebela. *Historie a vojenství*, 2010, roč. LIX, č. 1, s. 56-68.

8.5 Elektronické monografie

Sem patří zejména samostatné www stránky citované jako celek. Patří sem tedy i www encyklopedie, katalogy knihoven, registry a databáze, pokud specifikace jednotlivého hesla není součástí citace.

Pro citování jednotlivého hesla použijte formulář Příspěvek nebo Článek.

Poznámka: definice monografie požaduje pevný počet částí, což ani encyklopedie ani katalogy ani databáze nesplňují, pokud za část považujeme záznam. Je však nejjednodušší je popisovat právě tímto způsobem.

Obvykle postačí uvést Název (tak jak je v <title> ve zdrojovém kódu stránky) a URL.

Část elektronické monografie je v normě ISO 690-2 popsána jako samostatná kategorie. V katalogu zdrojů to řešíme obdobně jako část klasické monografie zápisem monografie podle této kapitoly a specifikací části v poli Lokace na autoritním záznamu.

Struktura záznamu elektronické monografie:

8.5.1 Autor

MARC21/Bibliografické záznamy: 100\$a Hlavní záhlaví - osobní jméno

Jméno prvního autora elektronické monografie, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#). Povinný údaj.

8.5.2 Další autoři

MARC21/Bibliografické záznamy: 700\$a Vedlejší záhlaví – osobní jméno

Další autoři elektronické monografie v pořadí, jak je uvedeno ve zdroji. Každý autor je uveden samostatně.

Zapište je stejným způsobem jako prvního autora, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#).

8.5.3 Podřízená odpovědnost

MARC21/Bibliografické záznamy: ?245\$c údaj o odpovědnosti

Autoři, kteří k vzniku elektronické monografie přispěli zprostředkovaně, nepřímo, např. jako editor/vydavatel, překladatel, autor scénáře, ilustrátor apod. Zapište v pořadí a ve tvaru podle zdroje.

8.5.4 Název

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$a název

Název elektronické monografie, povinný údaj. Pokud má elektronická monografie i podnázev, zapište za názvem oddělovací znak, obvykle mezeru a dvojtečku.

8.5.5 Podnázev

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$b další údaje o názvu

Podnázev elektronické monografie.

8.5.6 Nosič

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$h Druh nosiče

Datové médium, na němž je zaznamenána elektronická monografie. Povinný údaj.

Pokud se jedná o dokumenty přístupné na internetu, uvede se „online“.

8.5.7 Vydání/Verze

MARC21/Bibliografické záznamy: 250\$a Vydání

Vydání/Verze elektronické monografie, povinný údaj.

8.5.8 Místo vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 260\$a místo vydání

Místo vydání elektronické monografie, povinný údaj. Pokud lze uvést i vydavatele, zapište za místem oddělovací znak, obvykle mezeru a dvojtečku.

8.5.9 Vydavatel

MARC21/Bibliografické záznamy: 260\$b jméno nakladatele

Název instituce nebo osoby, která elektronickou monografií vydala, povinný údaj. Pokud je uvedeno i datum vydání, zapište za názvem vydavatele oddělovací znak, obvykle čárka.

8.5.10 Datum vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 260\$c datum vydání

Datum vydání elektronické monografie, povinný údaj. Do tohoto pole se zapisuje i datum aktualizace či poslední revize. Zapište ve stejné formě jako v originále.

8.5.11 Rozsah

MARC21/Bibliografické záznamy: 300\$a rozsah

Počet stran elektronické monografie nebo velikost počítačové aplikace. Zapište počet číslem, mezeru, „s“ a tečku nebo velikost číslem, mezeru a jednotku.

8.5.12 Edice

MARC21/Bibliografické záznamy: 490\$a údaj o edici

Edice, v níž elektronická monografie vyšla.

8.5.13 Poznámky

MARC21/Bibliografické záznamy: 500\$a poznámka

Poznámky k elektronické monografii. Zapište pouze poznámky, které chcete uvést v citaci.

8.5.14 URL

MARC21/Bibliografické záznamy: 856\$u Dostupnost a přístup

URL adresa internetového zdroje, pro online zdroje povinný údaj. Pro jiné zdroje zde zapište dostupnost elektronické monografie.

8.5.15 ISBN

MARC21/Bibliografické záznamy: 020\$a ISBN

ISBN elektronické monografie.

Doporučení: Z aktuálního autoritního záznamu se do citace přidává pole Lokace a Datum citování. Do pole Lokace uveďte v případě elektronické publikace stranu či rozsah stran kde byla informace nalezena; pokud se cituje část elektronické publikace, tak do pole Lokace uveďte číslo/název kapitoly resp. název citované části.

Pokud citujete www stránku, která je součástí dynamicky generované webové prezentace (při procházení se URL nemění), můžete do pole Lokace uvést text odkazu nebo popis, jak se dostanete na citovanou stránku. Datum citování je aktuální datum.

Příklady:

a) www stránky

Do katalogu zdrojů запиšte citovanou www stránku:

Název=S.V.U. Mánes **URL**=<http://www.svumanes.cz/clenove.html> **Nosič**=online **Datum vydání**=Poslední aktualizace 16.09.2011

Na autoritním záznamu запиšte do pole Datum citování aktuální datum.

Datum citování=20110919

Vygenerovaná citace=S.V.U. Mánes [online]. Poslední aktualizace 16.09.2011 [citováno 2011-09-19].

Dostupné na internetu: <<http://www.svumanes.cz/>>.

b) záznam v online databázi

Do katalogu zdrojů запиšte citovanou www stránku:

Název=Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie - databases **URL**=<http://ib.rkd.nl/> **Nosič**=online

Na autoritním záznamu do pole Lokace запиšte, jak jste se k citovanému zdroji dostali. Datum citování запиšte do pole stejného názvu.

Lokace=RKD artists (Namm: Bloemen, Pieter van) **Datum citování**=20110920

Vygenerovaná citace=Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie - databases [online]. [citováno 2011-09-20]. Dostupné na internetu: <<http://ib.rkd.nl/>>. RKD artists (Namm: Bloemen, Pieter van).

c) Elektronický sborník

Název=Infos 2007 : **Podnázev**=34. medzinárodné informatické sympóziium : 16.–19. apríla 2007, Stará Lesná **Nosič**=CD-ROM **Místo vydání**=Bratislava : **Vydavatel**=Spolok slovenských knihovníkov **Datum vydání**=2007 **ISBN**=978-80-969674-0-7

Vygenerovaná citace=Infos 2007 : 34. medzinárodné informatické sympóziium : 16.–19. apríla 2007, Stará Lesná [CD-ROM]. Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2007. ISBN 978-80-969674-0-7.

8.6 Příspěvek do elektronické monografie

Definice: nezávislý text, který tvoří část (monografické) publikace.

Sem patří individuálně citované části elektronického dokumentu, pokud nesouvisí s ostatními částmi dokumentu, tj. mohou existovat i samostatně. Zejména jednotlivá hesla v encyklopediích.

Struktura záznamu příspěvku do elektronické monografie:

8.6.1 Autor

MARC21/Bibliografické záznamy: 100\$a Hlavní záhlaví - osobní jméno

Jméno prvního autora příspěvku, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#). Povinný údaj.

8.6.2 Další autoři

MARC21/Bibliografické záznamy: 700\$a Vedlejší záhlaví – osobní jméno

Další autoři příspěvku v pořadí, jak je uvedeno ve zdroji. Každý autor je uveden samostatně. Zapište je stejným způsobem jako prvního autora, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#).

8.6.3 Název

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$a název

Název příspěvku včetně podnázevu, povinný údaj.

8.6.4 Autor celku

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$a Odpovědnost zdrojového dokumentu

Autor zdrojového dokumentu – autor elektronické monografie, v níž je příspěvek uveden. Zapište ve tvaru „Příjmení, Jméno“.

8.6.5 Název celku

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$t Název zdrojového dokumentu

Název elektronické monografie, v níž je příspěvek uveden. Při generování citace se vždy na závěr přidá [online]. Elektronické monografie nedostupné online (např. CD) zapište ve tvaru: název, mezera, druh nosiče

v hranatých závorkách; ve vygenerované citaci je pak třeba přidat [online] ručně změnit na druh nosiče, např. [CD].

8.6.6 Vydání celku

MARC21/Bibliografické záznamy: 250\$a označení vydání

Pořadové číslo vydání/Verze elektronické monografie, v níž je příspěvek uveden. Povinný údaj.

8.6.7 Údaje o vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$d Údaje o vydání

Údaje o vydání elektronické monografie, v níž je příspěvek uveden. Sdružuje v jednom poli údaje odpovídající třem polím (Místo vydání, Vydavatel, Rok vydání). Zapište ve tvaru: místo vydání, mezera, dvojtečka, mezera, vydavatel, čárka, mezera, rok vydání.

8.6.8 Lokalizace

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$g Lokalizace ve zdrojovém dokumentu

Lokalizace ve zdrojovém dokumentu, povinný údaj. Pro stránkované dokumenty se zapisuje svazek, čárka, mezera, „s“, tečka a strany. V případě databázového záznamu je to identifikátor, na jehož základě lze záznam najít apod.

8.6.9 Poznámky

MARC21/Bibliografické záznamy: 500\$a poznámka

Poznámky k elektronické monografii, např. fyzický popis, doprovodný materiál, požadavky na systém, četnost vydávání, jazyk. Zapište pouze poznámky, které chcete uvést v citaci.

8.6.10 URL

MARC21/Bibliografické záznamy: 856\$u Dostupnost a přístup

URL adresa internetového zdroje, pro online zdroje povinný údaj.

8.6.11 ISBN

MARC21/Bibliografické záznamy: 020\$a ISBN

ISBN elektronické monografie.

Doporučení: Z aktuálního autoritního záznamu se do citace přidává pole Lokace a Datum citování. Do pole Lokace uveďte v případě elektronické publikace stranu či rozsah stran kde byla informace nalezena. Datum citování je aktuální datum.

Příklady:

a) stránka ve wikipedii

Do katalogu zdrojů zapište citovanou stránku:

Název=Peter van Bloemen **Název celku**=Wikipedia, the free encyclopedia [online]

URL=<http://en.wikipedia.org>

Datum citování zapište na autoritním záznamu do pole stejného názvu:

Datum citování=20110822

Vygenerovaná citace=Peter van Bloemen. In *Wikipedia, the free encyclopedia* [online]. [citováno 2011-08-22]. Dostupné na internetu: <<http://en.wikipedia.org>>.

b) článek v elektronickém sborníku

Autor=Bartl, Zdeněk **Název**=Projekt kooperace českých paměťových institucí **Název celku**=Infos 2007 [CD-ROM]. **Údaje o vydání**=Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2007 **ISBN**=978-80-969674-0-7

Vygenerovaná citace=BARTL, Zdeněk. Projekt kooperace českých paměťových institucí. In *Infos 2007* [CD-ROM]. Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2007. ISBN 978-80-969674-0-7.

8.7 Článek a jiný příspěvek v elektronických seriálech

Definice: dokument odborné, publicistické nebo literární povahy, obsahově a formálně relativně uzavřený, publikovaný v novinách, časopise, sborníku nebo v jiné publikaci.

Sem patří relativně samostatné dokumenty publikované v rámci elektronického seriálu. Rozhodujícím znakem pro seriál (časopis, noviny) je záměr stálého pokračování.

Je-li počet dílů (již vydaných či plánovaných) konečný, předem daný, jde o monografii a v ní o části (související) nebo příspěvky (nesouvisející).

Struktura záznamu článku v seriálové publikaci:

8.7.1 Autor

MARC21/Bibliografické záznamy: 100\$a Hlavní záhlaví - osobní jméno
Jméno prvního autora článku, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#). Povinný údaj.

8.7.2 Další autoři

MARC21/Bibliografické záznamy: 700\$a Vedlejší záhlaví – osobní jméno
Další autoři článku v pořadí, jak je uvedeno ve zdroji. Každý autor je uveden samostatně. Zapište je stejným způsobem jako prvního autora, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#).

8.7.3 Název

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$a název
Název článku včetně podnázvu, povinný údaj.

8.7.4 Název celku

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$t Název zdrojového dokumentu
Název seriálové publikace, v níž je článek uveden. Při generování citace se vždy na závěr přidá [online].
Elektronické monografie nedostupné online (např. CD) zapište ve tvaru: název, mezebra, druh nosiče v hranatých závorkách; ve vygenerované citaci je pak třeba přidané [online] ručně smazat.

8.7.5 Lokalizace

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$g Lokalizace ve zdrojovém dokumentu
Údaje o seriálové publikaci, v níž je článek uveden. Zapište ve tvaru: rok vydání (nebo datum), čárka, mezebra, ročník, čárka, mezebra, číslo, mezebra, lokace části, čárka, mezebra, strany.

8.7.6 Poznámky

MARC21/Bibliografické záznamy: 500\$a poznámka
Poznámky k elektronické monografii, např. fyzický popis, doprovodný materiál, požadavky na systém, četnost vydávání, jazyk. Zapište pouze poznámky, které chcete uvést v citaci.

8.7.7 URL

MARC21/Bibliografické záznamy: 856\$u Dostupnost a přístup
URL adresa internetového zdroje, pro online zdroje povinný údaj. Pro jiné zdroje zde zapište dostupnost seriálové publikace.

8.7.8 ISSN

MARC21/Bibliografické záznamy: 022\$a ISSN
ISSN seriálové publikace, povinný údaj.

Doporučení: Z aktuálního autoritního záznamu se do citace přidává pole Lokace a Datum citování. Do pole Lokace můžete uvést stranu či rozsah stran kde byla informace nalezena. Datum citování je aktuální datum.

Příklad:

Do katalogu zdrojů zapište citovaný článek:

Autor=Smolíková, Klára **Název=**Muzeum a knihovny – mnoho důvodů pro spolupráci **Název celku=**Ikaros
Lokalizace=2011, roč. 15, č. 3 **URL=**<http://www.ikaros.cz/> **ISSN=**1212-5075

Datum citování zapište na autoritním záznamu do pole stejného názvu:

Datum citování=20110829

Vygenerovaná citace=SMOLÍKOVÁ, Klára. Muzeum a knihovny – mnoho důvodů pro spolupráci. In *Ikaros* [online]. 2011, roč. 15, č. 3 [cit. 2011-08-29]. Dostupné v < <http://www.ikaros.cz/>>. ISSN 1212-5075.

8.8 Patentový dokument

Definice: Patentový dokument je oficiálně publikovaná specifikace definující vynález. Jeho cílem je získání práv k vynálezu nebo jejich ochrana.

Pramenem údajů pro bibliografickou citaci je titulní strana patentového dokumentu.

Struktura záznamu patentového dokumentu:

8.8.1 Přihlašovatel

MARC21/Bibliografické záznamy: 100\$a Hlavní záhlaví - osobní jméno
Jméno přihlašovatele patentu, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#).

8.8.2 Další přihlašovatelé

MARC21/Bibliografické záznamy: 700\$a Vedlejší záhlaví – osobní jméno

Další přihlašovatelé v pořadí, jak je uvedeno ve zdroji. Každý přihlašovatel je uveden samostatně. Zapište je stejným způsobem jako prvního přihlašovatele, viz [Vysvětlivky k zápisu zdrojů](#).

8.8.3 Instituce

MARC21/Bibliografické záznamy: 110\$a Hlavní záhlaví - osobní jméno
Název instituce (pokud je přihlašovatelem patentu). Povinný údaj.

8.8.4 Název

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$a název
Název vynálezu včetně podnázvu.

8.8.5 Majitel/Původce

MARC21/Bibliografické záznamy: ?245\$c údaj o odpovědnosti
Majitel/Původce vynálezu.

8.8.6 Poznámky

MARC21/Bibliografické záznamy: 500\$a poznámka
Mezinárodní klasifikace patentu (Int. Cl.).

8.8.7 Místo vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 260\$a místo vydání
Země nebo název úřadu, kde byl patent vydán. Povinný údaj.

8.8.8 Druh dokumentu

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$b další údaje o názvu
Druh patentového dokumentu, povinný údaj. Pokud má patentový dokument číslo, za druhem dokumentu zapište oddělovací znak, obvykle čárku.

8.8.9 Číslo

MARC21/Bibliografické záznamy: 773\$g Lokalizace ve zdrojovém dokumentu
Číslo patentu, povinný údaj.

8.8.10 Datum vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 260\$c datum vydání
Datum publikace patentu, povinný údaj. Zapište ve tvaru rrrrmmdd.

Příklad:

Přihlašovatel=Novák, Josef **Název**=Logaritmické pravítko **Majitel/Původce**=Původce: Ing. Josef Novák
Místo vydání=Patentní úřad Republiky československé **Druh dokumentu**=Patentový spis, **Číslo**=12417
Datum vydání=19240325

Vygenerovaná citace=NOVÁK, Josef. *Logaritmické pravítko*. Původce: Ing. Josef Novák. Patentní úřad Republiky československé. Patentový spis, 12417. 1924-03-25.

8.9 Norma, legislativní dokument

Definice: Technická norma je technický předpis, který stanoví technické náležitosti, popř. technická řešení u opakovaných úkonů a dějů. Legislativní dokument je dokument ze zákonodárného procesu, v užším smyslu jen zákon nebo vyhláška, nikoliv důvodová zpráva, dokumenty z připomínkového procesu apod.

Struktura záznamu normy a legislativního dokumentu:

8.9.1 Název

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$a název
Slovní název normy, resp. legislativního dokumentu, povinný údaj.

8.9.2 Označení a číslo

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$b další údaje o názvu
Označení a číslo normy, resp. legislativního dokumentu, povinný údaj.

8.9.3 Rok vydání

MARC21/Bibliografické záznamy: 500\$a poznámka
Povinný údaj.

Pro normu: Rok zavedení normy do platnosti. Zapište ve tvaru: dvojtečka, rok, čárka.

Pro legislativní dokument: Rok zveřejnění legislativního dokumentu a zkratka úředního dokumentu, v němž se zveřejňují zákony a vyhlášky. Zapište ve tvaru: lomítko, rok, mezera a zkratka.

8.9.4 Poznámky

MARC21/Bibliografické záznamy: 500\$a poznámka

Poznámky k normě, resp. legislativnímu dokumentu.

Příklady:

a) národní norma

Název=Dokumentace – Bibliografická citace – Obsah, forma, struktura **Označení a číslo**=ČSN ISO 690 **Rok zavedení**=1996,

Vygenerovaná citace=ČSN ISO 690:1996, *Dokumentace – Bibliografická citace – Obsah, forma, struktura.*

b) mezinárodní norma

Název=Documentation – Bibliographic references – Content, form and structure **Označení a číslo**=ISO 690 **Rok zavedení**=1987,

Vygenerovaná citace=ISO 690:1987, *Documentation – Bibliographic references – Content, form and structure.*

c) legislativní dokument

Název=o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. **Označení a číslo**=Zákon č. 122 **Rok vydání**=/2000 Sb.

Vygenerovaná citace=Zákon č. 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

8.10 Archivní fond / Muzejní sbírka

Pod tento typ zdroje spadají jednotlivé předměty muzejních sbírek nebo archivních fondů, též údaje z muzejní nebo archivní dokumentace.

Struktura záznamu:

8.10.1 Archiv/muzeum

MARC21/Bibliografické záznamy: 710\$a Vedlejší záhlaví – Jméno korporace nebo jurisdikce jako vstupní prvek

Název instituce, viz Poznámky k zápisu zdrojů. Povinný údaj.

8.10.2 Fond/podsbírka/oddělení

MARC21/Bibliografické záznamy: 245\$a Název

Název fondu nebo podsbírky, případně oddělení.

8.10.3 NAD/CES

MARC21/Bibliografické záznamy: 024\$a Standardní číslo nebo kód

Číslo fondu v NAD nebo sbírky v CES.

Doporučení: Z aktuálního autoritního záznamu se do citace přidává pole Lokace a Datum citování. Pokud je zdrojem samotný předmět, zapište do pole Lokace inventární číslo předmětu. Pokud je zdrojem dokumentace nebo archivní pomůcka, též zapište tuto informaci do pole Lokace. Datum citování je aktuální datum.

Příklad:

Do katalogu zdrojů zapište podsbírku, do níž patří citovaný předmět:

Archiv/Muzeum=<Oblastní galerie Vysočiny (Jihlava, Česko)> **Fond/sbírka**=Výstavní kolekce kreseb a grafik

Inventární číslo předmětu zapište na autoritním záznamu do pole Lokace.

Lokace=Inv. číslo: PV/G 788

Vygenerovaná citace=Oblastní galerie Vysočiny (Jihlava, Česko). Výstavní kolekce kreseb a grafik. Inv. číslo: PV/G 788.

Do katalogu zdrojů zapište archivní dokument, z něhož jste čerpali informaci:

Archiv/Muzeum=<Valašské Klobouky (Česko). Městský úřad> **Fond/sbírka**=Matrika. Kniha narození

Označení knihy a pořadové číslo citovaného záznamu zapište do pole Lokace.

Lokace=1920-1925, číslo: 158

Vygenerovaná citace=Valašské Klobouky (Česko). Městský úřad. Matrika. Kniha narození. 1920-1925, číslo: 158.

9. Závěr

Projekt Vědy a výzkumu DC07P02OUK002 „Národní autority v prostředí muzeí a galerií - interoperabilita s NK ČR“ vybudoval základ nové autoritní databáze Muzejních autorit (MA). Její obsah je dán potřebami muzeí a galerií Navazuje na databázi Národních autorit (NA), ve srovnání s ní je obohacena o mnoho prvků vlastních znalostním databázím. Metodika je nezbytným nástrojem pro další práci na databázi MA. Jak databáze, tak metodika se určitě budou s přibýváním praktických zkušeností dále vyvíjet a zdokonalovat.

9.1 Novost postupů

Propojení autoritních záznamů mezi různými typy paměťových institucí není dosud běžné a objevuje se jen v zahraničí. Za zmínku stojí zejména projekt LEAF (*Linking and Exploring Authority File*, <http://www.leaf-eu.org/>). Je však zaměřen na propojování existujících autoritních databází.

Pro muzea a galerie v ČR dosud žádný soubor autorit neexistoval, resp. soubor Národních autorit NK nebyl a ani nemohl být využíván z těchto důvodů:

- výlučné zaměření NA na oblast knihoven,
- specifické potřeby muzeí na strukturu autoritních záznamů,
- mnohdy výrazně odchylné představy o obsahu jednotlivých datových polí,
- pro kurátory muzeí velmi obtížně srozumitelné metodiky pro práci s NA,
- chybějící podpora pro tvorbu záznamů ze strany systémů pro správu muzejních sbírek.

Ani při pohledu ze strany NA nebyla dosud žádná cesta k integraci autoritních záznamů z prostředí muzeí a galerií, a samozřejmě ani žádný metodický materiál, který by ji popisoval.

Muzejní autority jsou zcela novým fenoménem, jsou obsáhlou nadstavbou nad Národními autoritami, představují výrazné rozšíření čistě autoritní databáze NA směrem ke znalostní databázi. Nejde jen o prosté hromadění informací v textové podobě, ale o zachycení vazeb mezi autoritními záznamy navzájem, ve shodě s konceptuálním modelem CIDOC CRM. Ten je určen speciálně pro muzea a galerie a je ustaven ve formě normy ISO 21127:2006. Základ modelu tkví v tom, že každý informační objekt lze popsat prostřednictvím událostí. Jde o tzv. „dočasné entity“, které umožňují propojit časové úseky, místa, aktéry a objekty. Objekty mohou být jak fyzické, tak pojmové (abstraktní, virtuální). To zpětně dovoluje těžit z databáze informace o vztazích s ohledem na jejich smysl a význam, nikoliv jako dosud jen podle jejich vnější textové podoby.

Podoba a obsah muzejních autorit jsou založeny na systematickém průzkumu požadavků muzejní dokumentace, na zkušenostech s tvorbou a používáním systémů pro správu muzejních sbírek, na konzultacích s početnou skupinou muzejních specialistů z různých oborů.

Muzejní autority v realizované podobě jsou doslova nadstavbou nad NA, dosavadní NA zůstávají v zavedené podobě bez jakýchkoliv změn, jak ve struktuře, tak v pravidlech pro obsah. Každý záznam v MA je ekvivalentem nebo rozšířením některého záznamu v NA.

Pro dosavadní Národní autority jsou k dispozici tyto metodické zdroje:

Tištěný manuál AACR2 (Anglo-americká katalogizační pravidla), vydala NK ČR 1994-1995, s dodatky.

Tištěný manuál MARC 21. Formát pro autority, vydala NK ČR, 2004.

Portál Autority, kde na <http://autority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy/> jsou dostupné dvě základní metodiky:

Luffer Jan: Metodika tvorby a kontroly jmenných autorit ve formátu MARC 21 - Osobní jména,

Světlíková Svojmila: Metodika tvorby a kontroly jmenných autorit ve formátu MARC 21 - Korporace,

Tato metodika v sobě spojuje popis základních polí z NA, který zcela respektuje platnou metodiku NA, s popisem nadstavbových polí a vazeb v MA, který je zcela nový, založený na výsledcích projektu Vědy a výzkumu DC07P02OUK002 „Národní autority v prostředí muzeí a galerií - interoperabilita s NK ČR“ a na dosavadních praktických zkušenostech.

9.2 Uplatnění metodiky

Úkolem výše zmíněného projektu bylo mj. vytvořit a dále udržovat v provozu systém pro správu autorit využívaných v muzeích a galeriích. První krok byl učiněn, databáze MA existuje. Aby práce na tvorbě obsahu MA přinášela potřebný užitek, je nutné jednotné metodické vedení.

Metodika je určena zejména těm kurátorům v muzeích a galeriích, kteří budou vyškoleni a pověřeni tvorbou autoritních záznamů. Školení by mělo organizačně i lektorsky zajistit Metodické centrum pro IT v muzejnictví

(CITeM) ve spolupráci s Oddělením jmenných autorit a Oddělením národních věcných autorit a věcného zpracování v NK ČR. Školení by mělo mít podle zkušeností z NA ČR rozsah nejméně dvou dní a mělo by být ukončeno certifikací absolventů. Za předpokladu podpory ze strany MK ČR lze počet absolventů v horizontu 3-5 let odhadovat v desítkách. Systém ve své současné podobě je na tyto počty dimenzován. Je nanejvýš žádoucí zabezpečit dlouhodobě nejen technický provoz systému MA včetně financování potřebného počtu licencí, ale hlavně kooperativní tvorbu a správu dat v něm.

Metodika může sloužit tvůrcům SW pro správu muzejních sbírek jako popis zdroje ověřených jmen, který lze masivně využívat formou webové služby. Přirozeně lze i bez webových služeb používat metodiku k velmi žádoucímu sjednocení formy zápisu jmen do existujících systémů muzejní dokumentace.

Na projekt MA volně navazuje projekt INTERPI (Interoperabilita v paměťových institucích, NAKI, DF11P01OVV023, <http://autority.nkp.cz/interpi>). Je zaměřen na další rozšíření systému autorit, jak ve smyslu bohatosti obsahu, tak i ve smyslu spektra zúčastněných institucí.

K datu ukončení projektu (31.12.2011) je metodika zveřejněna na <http://www.citem.cz>. Vzhledem k očekávanému průběžnému rozšiřování metodiky o další příklady a podrobnější pravidla z praxe nebude metodika vydávána tiskem.

9.3 Přínosy

Z širšího pohledu jsou hlavní efekty zavedení muzejních autorit tři:

- Sjednocení dosud nejednotné formy zápisu základních dat v muzeích a galeriích.
- Poskytnutí nástroje (souboru selektorů) pro přesně cílené vyhledávání v muzejních a galerijních databázích.
- Vytvoření předpokladu pro strojové propojování obsahově souvisejících záznamů v databázích různých knihoven, muzeí, galerií archivů a dalších paměťových institucí.

Za přednosti řešení, přijatého pro muzejní autority a popsáno touto metodikou lze považovat:

- Zhodnocení informací získaných při ověřování autoritního hesla.
- Možnost využívání uložených informací s ohledem na jejich vnitřní smysl a vzájemné vazby.
- Využití moderních mezinárodních standardů.
- Odpoutání od těžko srozumitelné terminologie používané v MARCu.
- Citace zdrojů v podobě podle normy ISO 690, přímo použitelné do publikací.

Z užšího pohledu tvorby autoritních záznamů je kvalitní, srozumitelná, jednoznačná a úplná metodika základním předpokladem pro jednotnost a kvalitu autoritních záznamů.

Zvláště důležité jsou jasné direktivy v případech, v nichž se nabízí více různých možností zápisu. Zejména jde o tyto situace:

- zápis souvisejících jmen pomocí odkazů typu Viz (variantní formy), nebo Viz též (preferované formy),
- propojování entit prostřednictvím přímého odkazu Viz též (bez uvedení dalších souvislostí), nebo prostřednictvím událostí (s datování a dalšími souvislostmi),
- volba typu události,
- citace zdrojů úsporným způsobem zavedeným v NA, nebo citací podle normy ISO 690, nebo propojením na autoritní záznam původce informace (osoba, místo),
- volba kategorie pro zařazení (profese, nebo obor, nebo styl, nebo ocenění, nebo jiné).

Metodika tato doporučení dává, nejsou to však dogmata a je možné a pravděpodobné jejich zpřesňování podle narůstajících zkušeností z praxe.

9.4 Nedostatky

Jako každý metodický materiál, má i tento své nedostatky. Pomineme-li omyly vzniklé v důsledku nepozornosti nebo nedůslednosti při přípravě textu, nebudeme se zabývat případnými metodologickými chybami (ty by měly být zachyceny v průběhu interní oponentury), zbývá i tak řada nedostatků, které jsou autorům metodiky známy, nicméně nebylo možné je z různých důvodů odstranit.

Poplatnost MARC formátu v NA

Systém muzejních autorit, který je koncipovaný jako nadstavba NA musí respektovat mnoho pravidel daných (resp. mnohdy vynucených) systémem národních autorit. Jedním z nich byl a stále je zápis autoritních záznamů primárně ve formátech rodiny MARC a podle katalogizačních pravidel AACR2. Z toho pramení leckdy nepohodlný, složitý a nelogicky působící způsob zápisu dat. Jistě by bylo možné sestavit elegantnější formát a pravidla. S ohledem na obrovské množství existujících dat a na zažitou praxi v knihovnickém světě to však bylo vyloučeno již předem.

Pouze dílčí implementace standardu CIDOC CRM

Muzejní autoritní systém si nečiní nárok na úplné a vyčerpávající postižení vazeb mezi jednotlivými datovými entitami ve smyslu zápisu ontologických vztahů podle CIDOC CRM. Je pouze pokusem o sblížení datových struktur používaných pro zápis autoritních dat v muzejní a knihovní praxi.

Komplikace dané složitým vztahem MA - NA

Přesto, že by bylo systémově správnější realizovat propojení muzejních a knihovních autoritních bází formou jejich úplné integrace, zejména s ohledem na rigidnost databázové struktury NA, byl zvolen postup založený na oddělení obou dílčích částí do separátních datových bází. To samozřejmě přináší komplikace způsobené nutností vzájemné spolupráce a synchronizace jejich obsahu.

Omezené zkušenosti z praktické práce

Jako pilotní projekt nejsou MA dosud plně provozně využívány. Kromě jen rámcově otestované spolupráce s externími informačními systémy lze jen částečně posoudit vhodnost použitých postupů v případě zapojení širší kurátorské obce do tvorby a využívání autoritních záznamů (dosud je otestováno jen v průběhu dvouletého zkušebního provozu, pro pět editorů, 3000 personálních záznamů).

Nejistá finanční podpora dalšímu provozu

Udržitelnost výsledků projektu, tedy zejména provoz vytvořené autoritní databáze a její plnění dalšími daty, závisí na schopnosti Moravského zemského muzea, resp. Ministerstva kultury ČR jako zřizovatele MZM, financovat tuto činnost. To zahrnuje jak přímé náklady na provoz a případné opravy a upgrade hardware databázového serveru, tak zejména náklady na licence SW systému, jeho servis, upgrade, tak i náklady na péči o data, jejich zálohování apod. Samotné udržování databáze v současném rozsahu dat získaných ve zkušebním pilotním provozu však nestačí. K naplnění smyslu autorit je nezbytné finančně podporovat i tvorbu nových dat, tj. vysoce odbornou práci kurátorů muzeí a galerií.

Málo popsané workflow, krátkodobá platnost

Muzejní autority představují pro kurátory zcela novou oblast práce, nové možnosti i nové požadavky. Lze očekávat, že na základě praxe se budou pracovní postupy měnit a relativně rychle vyvíjet. Metodiku bude nutno modifikovat.

10. Aktualizace metodiky

Původní metodika byla vydána s datem: 12. 1. 2012

Text metodiky je v aktualizované podobě, změny proti předchozímu stavu jsou zapsány v této kapitole podle data aktualizace.

Změny jsou zapsány podle úrovní kapitol: 1. úroveň – 2. úroveň - ...

10.1 Aktualizace únor 2014

Výklad - Práce supervizora MA - Kontrola a odesílání záznamů korporací

Kapitola upravena z důvodu nové funkce on line editoru Muzejních autorit, který umožňuje odesílání záznamů nových korporací do bandasky.

Výklad - Práce supervizora MA - Kontrola a odesílání záznamů míst

Kapitola upravena z důvodu nové funkce on line editoru Muzejních autorit, který umožňuje odesílání záznamů nových geografických míst do bandasky.

Záznam osoby - Řeč - Provenience

Doplněno z důvodu přidání samostatného pole pro editaci Provenience v editoru Muzejních autorit.

Záznam korporace - Viz - Jazyk

Doplněno z důvodu přidání samostatného pole pro editaci Jazyka u odkazu Viz v editoru Muzejních autorit.

Záznam korporace - Provenience, Komplexní poznámka, Neveřejná poznámka a Negativní zdroj

Doplněno z důvodu přidání samostatných polí pro editaci Provenience, Komplexní poznámky, Neveřejné poznámky a Negativního zdroje v editoru Muzejních autorit.

10.2 Aktualizace 2015

Od roku 2015 se v NA začala uplatňovat pravidla RDA. Co to je?

RDA (Resource Description and Access)

Pravidla RDA vznikla jako nástupce dosavadních nejrozšířenějších pravidel *Anglo-americká katalogizační pravidla: druhé vydání, revize 1988* (dále AACR2R), používaných nejen v angloamerické oblasti, ale i v řadě dalších zemí. Jejich vývoj probíhal od roku 2005 a verze považovaná za definitivní byla publikována r. 2010. Od roku 2013 podle RDA popisují tři největší knihovny v USA (Library of Congress, National Agricultural Library a National Library of Medicine). K jejich používání přistupují i země, které dosud měly vlastní katalogizační pravidla (Německo, Nizozemí), a některé z nich se přímo podílejí i na pracích při dalším rozvoji RDA. V Německu, Rakousku a německy mluvící části Švýcarska nyní probíhají přípravy a s popisem podle RDA se začne v roce 2015. Pravidla RDA jsou jednoznačně považována za nástupce AACR2R. Po jejich dokončení se přestalo pracovat na změnách a úpravách v AACR2, není tedy perspektiva jejich vývoje, řešení nových problémů nebo zapracování jakékoli další problematiky. V databázích vzrůstá objem záznamů (ať už bibliografických nebo autoritních) popisovaných podle RDA.

Čeho se změny týkají?

Personální autority

pole 100\$d / v editoru pole Data

- nepoužívají se zkratky (zkratky měsíců, stol.), výjimkou je „př. Kr“ a „po Kr.“
- zanikají zkratky **nar.**, **zemř** a nahrazují se zápisem:
1860- (je známo jen datum narození)
-1860 (je známo jen datum úmrtí) Pozor! vždy zapisovat mezeru před krátkou pomlčkou!
- výraz „ca“ nahrazen výrazem „asi“
- výraz „stol.“ nahrazen výrazem „století“
- pokud jsou data v době př. Kr, tak se tento výraz umísťuje za každé datum v rámci této éry
\$a Dionysios Thrax,**\$d** asi 70 př. Kr.-10 př. Kr.

Pozn.: Neexistuje omezení při zápisu dat činnosti, tj. “činný” používá se též pro 20. století

Stejným způsobem by se měla zapisovat data v poli Datace událostí – narození, úmrtí, studium, zaměstnání, členství.

pole 100\$c / v editoru pole Jméno, doplněk

Doplněk vyjadřující rodinné vztahy (jr., sr., ml., st.,) patří do záhlaví vždy, tj. i v případě, kdy jsou dostupná životní data.

Nové – Fiktivní (smyšlené postavy), pro něž skutečný autor vytvořil smyšlený životopis, často i se smyšlenými životními daty. Záhlaví se vytváří pro fiktivní entity a skutečné entity, které nejsou lidského původu – pro nás jsou to např. postavy častých nebo významných témat – Mona Lisa, biblické, mytologické a legendární postavy, Ferda Mravenec a pod.

Kvalifikátor „fiktivní postava“, mytologická postava“ atd. se zapisuje do pole Doplněk.

Záznam má biografickou poznámku a může mít i data.

pole 400 – v editoru záložka Viz

Pole 400 funguje dále standardně, zapisují se do něj další varianty jména, cizojazyčné přepisy

pole 500 – v editoru záložka Viz též

Odkazy viz též odkazují z jednoho autoritního záhlaví na jiné. Vytváříme je pro osoby s více než jednou identitou a autoritní záhlaví se navzájem propojí (RDA 9.2.2.8). Jedná se o tyto případy:

- osoba užívá jeden nebo více pseudonymů
- osoba užívá své skutečné jméno a jeden nebo více pseudonymů
- několik autorů používá společný pseudonym
- autor propůjčuje své jméno jinému autorovi, který např. nemohl publikovat

Srovnání AACR2 a RDA:

Podle AACR2 se zakládaly autoritní záznamy na pseudonymy pouze v případě tzv. současného autora (AACR2 22.2B3), tj. takového, který zemřel v době po 31. prosinci 1900. A potom v případě, když si osoba vytvořila dvě či více bibliografických identit (AACR2 22.2B2), tj. díla jednoho druhu napsala pod pseudonymem a díla jiného druhu pod jiným pseudonymem nebo svým skutečným jménem. RDA ani jeden z těchto výrazů neznají a považují každý pseudonym za samostatnou identitu bez časového či tematického omezení.

pole 909 / v editoru skupina Řeč, checkbox Česká provenience

zaniká

nahrazuje se novým polem (RDA) 370\$c – frázi Česko (u českých autorů) – generuje se zaškrtnutím checkboxu Česká provenience

Pole 665 / v editoru pole Veřejná poznámka

Primárně se používá k vysvětlení vzájemných vztahů mezi jmény propojenými odkazy Viz též, pokud k objasnění nestačí pole Vztah jména ve skupině Viz též.

Pole lze použít i pro jiné veřejné poznámky, např. pro upozornění na možnou totožnost s jiným záznamem, zejména při omezených informačních zdrojích.

Pole 667 / v editoru pole Neveřejná poznámka

Pole je určeno pro pracovní vysvětlivky a poznámky komentující zejména „podivné“ údaje. Cílem je zabránit zbytečnému opakovanému pátrání, či naopak upozornit na potřebu dalšího pátrání. Informace mohou být trvalé i dočasné.

Korporace

Změny v zápisu korporací se týkají převážně typu akcí.

- Datum konání akce jako součást jména akce
Dosud: Festival politické písně 2010 (Sokolov, Česko)
RDA: Festival politické písně (2010 : Sokolov, Česko)
- Místo konání akce jako součást jména akce
Dosud: Festival EuroArt Praha (10. : 2009)
RDA: Festival EuroArt Praha (10. : 2009 : Praha, Česko)
- Akce, která se koná na dvou místech
Dosud: Dny evropského filmu (14. : 2007 : Praha a Brno, Česko)
RDA: Dny evropského filmu (14. : 2007 : Praha, Česko; Brno, Česko)

- Akce, která se koná na více než dvou místech
 Dosud: Vzájemnost konfrontace (1. : 1996 : Aš, Česko atd.)
 RDA: Vzájemnost konfrontace (1. : 1996 : Aš, Česko; Tišnov, Česko; Brno, Česko)
 Návrh:
 U více než 4 míst konání akce uvádět v záhlaví pouze zemi (země), v které (v kterých) se akce konala.
 Pro konkrétní výčet míst případně využít poznámku v poli 678 nebo pole 370.
 Dosud: Febiofest 2015 (Praha, Česko atd.)
 Nově: Febiofest (22. : 2015 : Česko)
- Místo konání u virtuální akce
 Dosud (různá řešení):
 Přínos studentů vysokých škol k rozvoji naší společnosti (7. : 2013 : Česko)
 RDA: Přínos studentů vysokých škol k rozvoji naší společnosti (7. : 2013 : online)
- Uvádění kvalifikátoru u jména akce
 Jestliže jméno akce nevystihuje dostatečně, že jde o akci, lze přidat kvalifikátor.
 Pražské jaro (festival)
 Osivo a sadba (seminář)
 Frejkovy dny (kongres)
 Bydlení a interiér (veletrh)

Zaniká pole 909 (viz jmenné autority) Provenience s kódem CZ pro české korporace.

Nahrazuje se polem 370\$c.

Nové Pole 678 pro biografickou a historickou poznámku

Nahradí poznámku 680.

11. Literatura

AACR2R/UNIMARC : schválené české interpretace. 1. vyd. Praha : Národní knihovna ČR, 1999. 37 s. Standardizace, č. 18. ISBN 80-7050-331-9 [cit. 2011-11-16]. Dostupné na internetu: <http://www.nkp.cz/pages/fond_def_int.htm#pers>.

ANDREJČÍKOVÁ, Nadežda; LENHART, Zdeněk; PODOLNÍKOVÁ, Jarmila; ŠUBOVÁ, Jana. How to offer more to users. In ProInflow [online]. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2011 [cit. 2011-11-14]. 2011, roč.3, č. 2. Dostupné na internetu: <<http://pro.inflow.cz/how-offer-more-users>>. ISSN 1804-2406.

Anglo-americká katalogizační pravidla: druhé vydání, revize 1988. 1. české vyd. Praha: Národní knihovna České republiky, 1994-2006. 1 sv. (na volných listech). ISBN 80-7050-187-1.

BARTL, Zdeněk. Projekt kooperace českých paměťových institucí. In INFOS 2007: 34. mezinárodné informatické sympóziium : 16. – 19. apríla 2007, Stará Lesná [CD-ROM]. Bratislava: Spolok slovenských knihovníkov, 2007. ISBN 978-80-969674-0-7. Dostupné na internetu: <<http://www.infolib.sk/index/podstranka.php?id=1683&idf=368&lang=sk>>.

BARTL, Zdeněk. Národní autority v prostředí muzeí a galerií - interoperabilita s NK ČR. In ITlib : Informačné technológie a knižnice. 2007. ISSN 1335-793X, ISSN 1336-0779. roč. 11, č. 1/2007, s. 52. Dostupné na internetu: <<http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib071/bartl.htm>> [cit. 2011-11-16].

BARTL, Zdeněk. Národní autority v prostředí muzeí a galerií – interoperabilita s NK ČR. In Sborník příspěvků konference „Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska. Olomouc : Vědecká knihovna v Olomouci, Sdružení knihoven ČR Brno, 2008. s. 207 – 216.

CIDOC CRM. Definition of the CIDOC Conceptual Reference Model, January 2010 [online]. [cit. 2011-11-16]. Dostupný z WWW: <http://www.cidoc-crm.org/official_release_cidoc.html> FRBRoo. Functional Requirements for Bibliographic Records [online]. [cit. 2011-11-16]. Dostupný z WWW: <http://www.cidoc-crm.org/frbr_drafts.html>.

CIGÁNEK, David. National authority files - building the A-M-L interoperability in Czech Republic. In CIDOC 2008. The Annual Conference of the International Documentation Committee of the International Committee of Museums: The Digital Curation of Cultural Heritage. [CD-ROM]. Athens : Benaki Museum, 2008. ISBN neuvedeno.

Cosmotron. Autority pro muzea. [online]. Cosmotron, 2011 [cit. 2011-11-15]. Link bude zveřejněn k 31. 12. 2011. Dostupné na internetu: <<https://vega.nkp.cz/i2/i2.entry.cls>>.

KALÁBKOVÁ, Pavlína; JANKOVIČOVÁ, Pavla; LENHART, Zdeněk. Autority v archeologii. In Macháček, Jiří (ed.): Počítačová podpora v archeologii 2. Brno: Ústav archeologie a muzeologie, Masarykova univerzita - Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i. - Plzeň: Katedra archeologie, Západočeská univerzita v Plzni, 2008. ISBN: 978-80-254-1781-2 (MU) ISBN: 978-80-86124-88-9 (ARÚP).

LENHART, Zdeněk. Národní autority v muzeích a galeriích - interoperabilita s NK ČR. In Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. 8. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2007 [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na internetu: <<http://skip.nkp.cz/KeStazeni/Archivy07/Lenhart.ppt>>.

LENHART, Zdeněk. Národní autority v muzeích a galeriích - interoperabilita s NK ČR. In Archivní časopis. Praha : Odbor archivní správy a spisové služby MV ČR. ISSN 0004-0398. 2008, roč. 58, č. 3, s. 231-235.

LENHART, Zdeněk. CITeM, Demus, Autority, co to je?. In Technické muzeum v Brně - Metodické centrum konzervace. Muzea, památky a konzervace 2008 - Museums, Monuments and Conservation 2008. Brno : Technické muzeum v Brně, 2008. ISBN 978-80-86413-53-2, s. 11 - 15. Dostupné na internetu: <<http://www.technicalmuseum.cz/images/files/MCK/MPK08/01%20zdenek%20lenhart%20-%20citem.pdf>>.

LENHART, Zdeněk; PODOLNÍKOVÁ, Jarmila. Komu autority nestačí?. In INFOS 2011 : Zborník z 36. mezinárodného informatického sympózia o nových výzvach 21. storočia pre pamäťové inštitúcie : Nové rozmery informačného univerza [online]. Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2011 [cit. 2011-11-15]. 2011, s. 147-157. Dostupné na internetu: <<http://vili.uniba.sk/AK/INFOS2011.pdf>>. ISBN 978-80-970693-0-8.

LUFFER, Jan. Metodika tvorby a kontroly jmenných autorit ve formátu MARC 21 - Osobní jména [online]. [cit. 2011-11-16]. Dostupné na internetu: <<http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy/metodika-tvorby-personalnich-autorit-marc-21/>>.

MARC 21. Formát pro autority. 1. české vydání Praha : Národní knihovna ČR, 2004. ISBN 80-7050-441-2 CCO. Cataloging Cultural Objects. A Guide to Describing Cultural Works and Their Images [online]. [cit. 2011-11-16]. Dostupný z WWW: <<http://cco.vrafoundation.org/>>.

SVĚTLÍKOVÁ, Svojmila. Metodika tvorby a kontroly jmenných autorit ve formátu MARC 21 – Korporace [online]. [cit. 2011-11-16]. Dostupné na internetu: <<http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy/metodika-tvorby-autoritnich-korporaci-marc-21/>>.

12. Přílohy

- Ověřovací zdroje (nejvýznamnější autoritní databáze s popisem hledání v nich) (Zdroje.doc),
- Příklady a poznámky k přepisu nelatinkových písem (Transliterace.doc),
- Příklady kompletních reálných záznamů (Příklady.doc)
- Kontaktní adresy (Adresy.doc)